

422610 г.Лаишево,
ул. Первомайская, д.39
тел: (8-84378) 2-51-51
факс: (8-84378) 2-55-55

422610 Лаеш ш.,
Беренче май урамы, 39 нчы йорт,
тел: (8-84378) 2-51-51
факс: (8-84378) 2-55-55

2020 елның 27 октябре

19-РС номер

КАРАР

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Чирпы авыл жирлегенең генераль планы проектын раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлегенең 2020 елның 2 сентябрэндәге 10-53/10976 номерлы генераль планы проектына Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты бәяләмәсен һәм 2020 елның 20 октябрэндәге гавами тыңлаулар нәтижэләре турында бәяләмэләрне карап, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлегенең генераль планы проектын расларга (1 нче кушымта).

2. Әлеге карарны «Камская новь» «Кама ягы» район газетасында, Интернет мәгълүмат - телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының хокукий мәгълүматның рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru> веб - адресы буенча, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталында мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Лаеш муниципаль районының рәсми сайтында <http://laishevo.tatarstan.ru> веб-адресы буенча бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә).

3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгән) көннән үз көченә керә.

4. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлегенең генераль планын раслау турында» 2012 елның 12 декабрэндәге 66 номерлы карары, «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 10 июлендәге 160 номерлы карарларын **әлеге карар** үз көченә керткән вакыттан үз көчләрен югалткан дип танырга.

5. Әлеге Карарның үтәлешен тикшереп тору Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең инфраструктур үсеш буенча урынбасары И.П. Шитовка йөкләнә.

Башлык- муниципаль район Советы рәисе

И.Ф.Зарипов

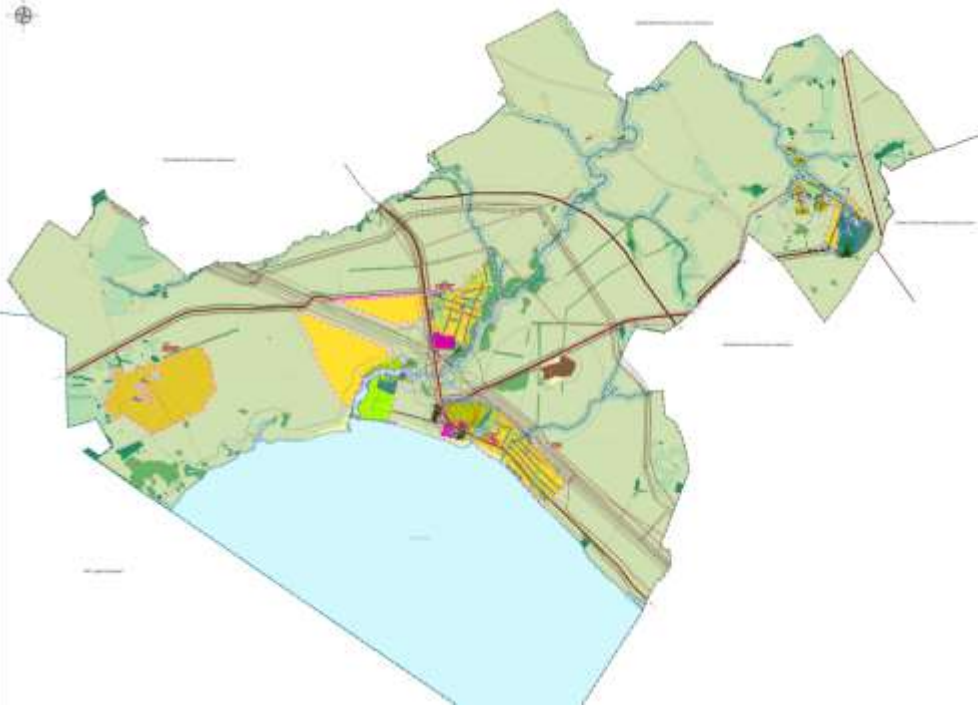

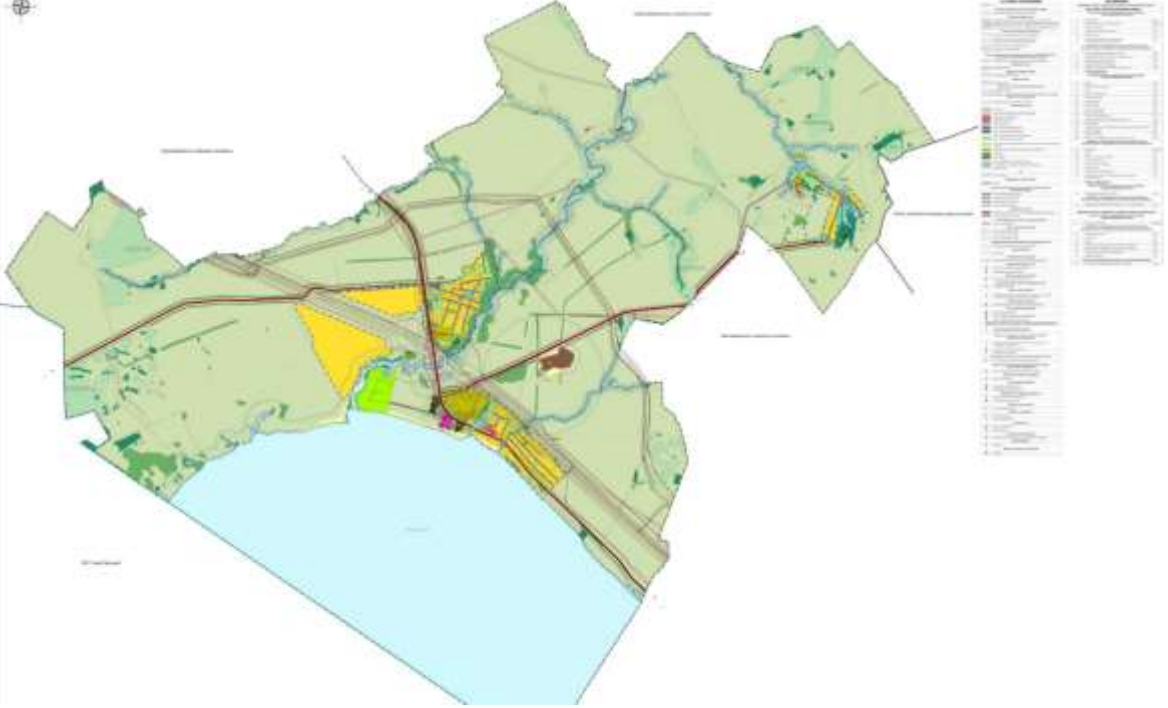

Төрөл	Тайлбар
1	...
2	...
3	...
4	...
5	...
6	...
7	...
8	...
9	...
10	...
11	...
12	...
13	...
14	...
15	...
16	...
17	...
18	...
19	...
20	...
21	...
22	...
23	...
24	...
25	...
26	...
27	...
28	...
29	...
30	...
31	...
32	...
33	...
34	...
35	...
36	...
37	...
38	...
39	...
40	...
41	...
42	...
43	...
44	...
45	...
46	...
47	...
48	...
49	...
50	...

№	Наименование	Содержание
1	1.1	1.1.1
2	2.1	2.1.1
3	3.1	3.1.1
4	4.1	4.1.1
5	5.1	5.1.1
6	6.1	6.1.1
7	7.1	7.1.1
8	8.1	8.1.1
9	9.1	9.1.1
10	10.1	10.1.1
11	11.1	11.1.1
12	12.1	12.1.1
13	13.1	13.1.1
14	14.1	14.1.1
15	15.1	15.1.1
16	16.1	16.1.1
17	17.1	17.1.1
18	18.1	18.1.1
19	19.1	19.1.1
20	20.1	20.1.1
21	21.1	21.1.1
22	22.1	22.1.1
23	23.1	23.1.1
24	24.1	24.1.1
25	25.1	25.1.1
26	26.1	26.1.1
27	27.1	27.1.1
28	28.1	28.1.1
29	29.1	29.1.1
30	30.1	30.1.1
31	31.1	31.1.1
32	32.1	32.1.1
33	33.1	33.1.1
34	34.1	34.1.1
35	35.1	35.1.1
36	36.1	36.1.1
37	37.1	37.1.1
38	38.1	38.1.1
39	39.1	39.1.1
40	40.1	40.1.1
41	41.1	41.1.1
42	42.1	42.1.1
43	43.1	43.1.1
44	44.1	44.1.1
45	45.1	45.1.1
46	46.1	46.1.1
47	47.1	47.1.1
48	48.1	48.1.1
49	49.1	49.1.1
50	50.1	50.1.1
51	51.1	51.1.1
52	52.1	52.1.1
53	53.1	53.1.1
54	54.1	54.1.1
55	55.1	55.1.1
56	56.1	56.1.1
57	57.1	57.1.1
58	58.1	58.1.1
59	59.1	59.1.1
60	60.1	60.1.1
61	61.1	61.1.1
62	62.1	62.1.1
63	63.1	63.1.1
64	64.1	64.1.1
65	65.1	65.1.1
66	66.1	66.1.1
67	67.1	67.1.1
68	68.1	68.1.1
69	69.1	69.1.1
70	70.1	70.1.1
71	71.1	71.1.1
72	72.1	72.1.1
73	73.1	73.1.1
74	74.1	74.1.1
75	75.1	75.1.1
76	76.1	76.1.1
77	77.1	77.1.1
78	78.1	78.1.1
79	79.1	79.1.1
80	80.1	80.1.1
81	81.1	81.1.1
82	82.1	82.1.1
83	83.1	83.1.1
84	84.1	84.1.1
85	85.1	85.1.1
86	86.1	86.1.1
87	87.1	87.1.1
88	88.1	88.1.1
89	89.1	89.1.1
90	90.1	90.1.1
91	91.1	91.1.1
92	92.1	92.1.1
93	93.1	93.1.1
94	94.1	94.1.1
95	95.1	95.1.1
96	96.1	96.1.1
97	97.1	97.1.1
98	98.1	98.1.1
99	99.1	99.1.1
100	100.1	100.1.1

Республиканский
кадастровый
центр

АКЦИОНЕРЛЫК ЖӘМГЫЯТЕ

Республика семинары

ЖИР " КАДАСТР ҮЗӘГЕ»

("Жир" РКЦ " АЖ»)

РФ, Татарстан Республикасы;

420059, Казан шәһәре, Оренбург
тракты ур., 8а;

Тел. (843) 277-57-17, факс (843) 570-
9-01

www.rkczemlya.ru, e-mail:
info@rkczemlya.ru

ИНН/КПП 1659042075/165901001

ОГРН 1021603463595

Чирпы авыл жирлеге

Генераль Планы

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы

Казан 2019

№ т/б	Атамасы	Искәрмә
1	1 Том 1. Раслана торган өлеш: Аңлатма язуы. Территориаль планлаштыру турында нигезләмә.	
2	2 Том Расланган өлеш: график материаллар	
2.1	Планлаштырыла торган җирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру картасы	1:10000
2.2	Җирлек составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктлар чикләренең) чикләре картасы	1:10000
2.3	Җирлекнең функциональ зоналары картасы	1:10000
3	3 Том Нигезләү буенча материаллар: Аңлатма язуы	
4	4 Том Нигезләү буенча материаллар: график материаллар	
4.1	Рстр форматындагы карталар рәвешендәге нигезләү материаллары хәзерге хәле	1:10000
4.2	Рөхсәт форматында карталар рәвешендәге нигезләү материаллары хәзерге нигезләмәне үз эченә ала	1:10000
4.3	Карталар рәвешендәге нигезләү буенча материаллар растр форматында проект алып бара	1:10000
4.4	Гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр форматында карталар рәвешендә нигезләү буенча материаллар	1:10000

ИНВ.№ ПЮДГ.	ЛАТА	№												
			Анн	Ко	Бит	№Д	Имза	Дат	Генераль план			ЧОР	БИТ	БИТ
								201	Чирпы авыл җирлеге			Гәп		
									Проектның составы					

№ т/б	Атамасы	Искәрмә
1	3 Том Нигезләү буенча материаллар: Аңлатма язуы	
2	4 Том Нигезләү буенча материаллар: график материаллар	
2.1	Рстр форматындагы карталар рәвешендәге нигезләү материаллары хәзерге хәле	1:10000
2.2	Рөхсәт форматында карталар рәвешендәге нигезләү материаллары хәзерге нигезләмәне үз эченә ала	1:10000
2.3	Карталар рәвешендәге нигезләү буенча материаллар растр форматында проект алып бара	1:10000
2.4	Гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр форматында карталар рәвешендә нигезләү буенча материаллар	1:10000

ИИВ.№	Урнына									
		Анн	Ко	Бит	№Д	Имза	Дат	Генераль план	ЧОР	БИТ
						201	Чирпы авыл җирлеге	Гәп		
							Томның этәлеге			

Кабул ителгән кыскартулар Исемлеге

АЗС	автозаправка станциясе
АЖ	акционерлык жәмгыяте
ЙӨК	су саклау зонасы
К	югары вольтлы линияләр
.	ел/шәнәр
еллар	еллар
Куак	дәүләт стандарты
Туп	газ җайга салу пункты
Ягулык	ягулык-майлау материаллары
Д.	авыл
ДД.	авыл
ТКХ	торак-коммуналь хужалык
ЗВ	пычраткыч матдәләр
ЗСО	санитар саклау зонасы
Чакрым	Министрлар Кабинеты
Эре мөгезле терлек	мөгезле
Жеп	электр тапшыру линиясе
ЭТБМ	Экология һәм табигый байлыклар министрлыгы
т. п.	торак пункт
Үрмә	радиацион куркынычсызлык нормалары
ОКС	капиталь төзелеш объекты
АСТТ	аеруча саклана торган табигый территория
Азап	атмосфера пычрану потенциалы
Жеп	табигать һәйкәле

р.	елга
рр.	елга
ТР	Татарстан Республикасы
РФ	Россия Федерациясе
с.	авыл
СанПиН	санитар кагыйдэләр һәм нормалар
СЗЗ	санитар-яклау зоналары
СМ	Министрлар Советы
СМС	жирле үзидарә Советы
СНИП	төзелеш нормалары һәм кагыйдэләре
СП	кагыйдэләр жыелмасы
ст.	мәкалә
ЙӨЗ	техник хезмәт күрсәтү станциясе
тәүлек	тәүлек
АХП	авыл хужалыгы предприятиесе
т	тонна
н. б.	шулай алга таба да
УГМС	Гидрометеорология һәм мониторинг идарәсе әйләнә
ФДБУ	Федераль Дәүләт Бюджет Учреждениесе
ФЗ	Федераль закон
ЭМИ	электромагнит нурланыш

Эчгэл

No table of contents entries found.

КЕРЕШ

Элеге проект Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл җирлеге Советының 2015 елның 10 июлендәге 160 номерлы " Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл җирлеге генераль планын раслау турындагы карары белән расланган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл җирлегенең генераль планы урынына эшләнә.

Проектның заказчысы-ТР Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл җирлеге башкарма комитеты.

Проектны эшләүче - «Җир «Республика кадастр үзәге " АЖ.

Эшнең максаты булып тора:

1. Җирлекнең социаль-иқтисади, табиғый-климат, экологик торышын, аның ресурс потенциалын комплекслы баяләү нигезендә җирлек территориясен үстерүнең озак сроклы стратегиясен һәм этапларын билгеләү;
2. Архитектура-планлаштыру оешмасының оптималь чишелешен сайлау һәм җирлек территориясен һәм аның торак пунктларын зоналаштыру;
3. Федераль, региональ һәм җирле әһәмияттәге объектлар территорияләре бүлеп бирелгән социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектларны, башка капитал төзелеш объектларын урнаштыру планлаштырыла торган зоналары чикләрен билгеләү;
4. Актуаль Кадастр картасы нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү.

Генераль план җирлекнең бөтен территориясенә карата үтәлгән.

Генераль планы эерләү вакытында шәһәр төзелеше проектының билгеләнгән тәртиптә расланган җирле нормативлары юк.

Проект аны гамәлгә ашыруның киләсе вакытлы срокларына эшләнгән:

Беренче чират – 2029 елга кадәр Генераль планда проектны тормышка ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән.

Генераль планының барлык төп проект карарлары планлаштырылган исәп-хисап вакыты-2039 елга кадәр.

Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл җирлегенең генераль планы проектын эшлэгәндә материаллар кулланылды: Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (2018 елның 9 июлендәге 559 номерлы ТР Министрлар кабинеты карары белән расланган үзгәрешләр белән), Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү), 12.02.2020 елның 3-р номерлы карары белән расланган, шулай ук Татарстан Республикасының профильле министрлыктары, Лаеш муниципаль районы администрациясе һәм аның составына керүче Чирпы авыл җирлеге тарафыннан бирелгән рәсми мәгълүматлар.

Генераль план проекты 1:10000 масштабтагы Лаеш муниципаль районының картографик материалы нигезендә башкарылган, ул 1998 елда «җир «Республика кадастр үзәге» АЖ тарафыннан эерләнгән. Элеге картографик материал генераль план проектын эшләү датасына (2019 ел) актуальләштерелде.

Жир төзелеше эшләрән башкару өчен файдаланыла торган күчемсез милек дәүләт кадастры
белешмәләре Исемлеге

№ т/б	ГКН мәгълүматы	Кадастр номеры	ГКНнан Өземтә номеры	ДКНнан чыгу датасы	Кадр органы исеме.исәпләү
1	2	3	4	5	6
1	Территориян ең кадастр планы	16:31:000000	1600/301/16-303481	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
2	Территориян ең кадастр планы	16:31:090101	1600/301/16-303824	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
3	Территориян ең кадастр планы	16:31:090103	1600/301/16-303828	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
4	Территориян ең кадастр планы	16:31:090201	1600/301/16-303832	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
5	Территориян ең кадастр планы	16:31:090202	1600/301/16-303830	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
6	Территориян ең кадастр планы	16:31:090206	1600/301/16-303834	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
7	Территориян ең кадастр планы	16:31:100301	1600/301/16-303841	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
8	Территориян ең кадастр планы	16:31:100302	1600/301/16-303842	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы

					филиалы
9	Территориян ең кадастр планы	16:31:100303	1600/301/16-303843	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
10	Территориян ең кадастр планы	16:31:100304	1600/301/16-303845	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
11	Территориян ең кадастр планы	16:31:100305	1600/301/16-303848	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
12	Территориян ең кадастр планы	16:31:100401	1600/301/16-303857	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
13	Территориян ең кадастр планы	16:31:100402	1600/301/16-303852	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
14	Территориян ең кадастр планы	16:31:100403	1600/301/16-303849	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
15	Территориян ең кадастр планы	16:31:100501	1600/301/16-303850	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
16	Территориян ең кадастр планы	16:31:100502	1600/301/16-303859	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
17	Территориян ең кадастр планы	16:31:100504	1600/301/16-303861	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы

18	Территориян ең кадастр планы	16:31:100505	1600/301/16-303858	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
19	Территориян ең кадастр планы	16:31:100506	1600/301/16-303864	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
20	Территориян ең кадастр планы	16:31:140204	1600/301/16-303994	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
21	Территориян ең кадастр планы	16:31:140207	1600/301/16-303991	08.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
22	Территориян ең кадастр планы	16:03:080201	1600/301/16-318823	16.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
23	Территориян ең кадастр планы	16:41:060502	1600/301/16-301580	07.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
24	Территориян ең кадастр планы	16:41:200301	1600/301/16-301801	07.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы
25	Территориян ең кадастр планы	16:41:000000	1600/301/16-298512	04.06.2016	"Росреестр ФКП" ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы

Проект Лаеш муниципаль районы администрациясе, Чирпы авыл жирлеге башлыгының актив катнашында эшләнде.

Рөхсәт документлары:

Капиталь төзелеш объектларының иминлегенә йогынты ясый торган билгеле бер төргә яисә эш төрләренә рөхсәт турында таныклык. 0073.05-2010-1659042075- 2017 елның 27 апрелдәге 026 - «ВолгаКамИзыскания» инженерлык эзләнүләре өлкәсендә үз-үзен көйләүче оешма Ассоциациясе тарафыннан, үз-үзен көйләүче 36 нчы номерлы оешма әгъзалары реестрыннан 2017 елның 12

июлендәге «Татарстан Республикасы буенча ФСБның лицензиясе ГТ №0074716», 2015 елның 21 июлендәге". № 2066 (дәүләт серен тәшкит итүче белешмәләрне кулланып эшләп башкаруга) 2012 елның 27 июненә кадәр озайтылды.

Генераль план проектында жирлек үсешенең төп параметрлары билгеләнгән: халыкның перспективасы саны, торак төзелешә күләме, территориянең торак-гражданлык төзелешә өчен кирәкле, транспорт комплексы һәм инженерлык инфраструктурасы үсешенең төп юнәлешләре. Торак, житештерү, ижтимагый-эшлекле, рекреацион, авыл хуҗалыгы һәм башка төр зоналар бүлеп бирелгән территорияләрне функциональ зоналаштыру башкарылган.

Генераль план проектының планлаштыру карарлары алдагы дәрәжәләрдәге проект документларын, шулай ук жирлекнең уңышлы эшләве өчен кирәкле программаларны эшләү өчен нигез булып тора.

Чирпы авыл җирлегенең гомуми социаль-икътисадый сәясәте

1.1. Икътисадый-географик урыны. Чирпы авыл җирлегенең Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы халыкны күчерү системасында урыны

Чирпы авыл җирлеге «Лаеш муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 28-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә төзелде.

Чирпы авыл җирлегенең территориаль оешмасы Татарстан Республикасының Казан агломерациясенә кергән Лаеш муниципаль районының халыкны күчерү системасының бер өлеше булып тора.

Чирпы авыл җирлегенең гомуми мәйданы 9221,71 га, халык саны-1015 кеше.

Чирпы авыл җирлеге составына Чирпы (административ үзәк), Имәнкискә һәм Мирәтәк авылы керә.

Авыл җирлеге Татарстан Республикасының көньяк-көнчыгышында урнашкан, Лаеш муниципаль районының көньяк-көнчыгыш өлешендә, төньякта һәм төньяк-көнчыгышта (коры җирдә) Урта Девятово авыл җирлеге белән, көнчыгышта (коры җирдә һәм су буенча) Кече Елга авыл җирлеге, көньяк-көнбатышта һәм көнбатышта (коры җирдә һәм су буенча) «Лаеш шәһәре» шәһәр җирлеге белән, төньяк-көнбатышта Лаеш муниципаль районының Александровка авыл җирлеге белән чиктәш.

Икътисади-географик урнашу үзенчәлекләренә җирлекнең Лаеш шәһәреннән аз гына ераклыгын да кертергә кирәк (Чирпы авыл җирлеге үзәгеннән Лаеш шәһәренә кадәр 14 км тәшкил итә).

Җирлекнең транспорт-коммуникацион каркасы «Казан – Оренбург» федераль автомобиль юлы белән тәкъдим ителгән, ул җирлек территориясен төньяктан көньяк-көнчыгышка таба кисеп үтә һәм Чирпы (административ үзәк) һәм Имәнкискә авыллары урнашкан Чирпы авыл җирлегенең төп транспорт үзәге булып тора. Әлеге юлдан региональ әһәмияттәге «Лаеш – Чирпы» юлы киң юнәлештә бара, ул Лаеш шәһәренең район үзәге белән тоташтырыла. "Имәнкискә-Мирәтәк" автомобиль юлы көнчыгыш юнәлештә уза, ул җирлекнең икенче дәрәжәдә транспорт үзәге булып тора.

Чирпы авыл җирлегенең икътисади системасы агросәнәгать комплексын һәм инфраструктура тармакларын үз эченә ала. Авыл җирлегенең җитештерү нигезен авыл хужалыгы тәшкил итә.

Чирпы авыл җирлегенең төп авыл хужалыгы специализациясе-сөт-ит терлекчелеге, бөртекле үсемлекчелек, терлек азыгы җитештерү.

Рекреацион ресурслар җирле халык һәм Лаеш шәһәре халкы тарафыннан ял итү өчен файдаланыла торган Куйбышев сусаклагычы акваториясе белән тәкъдим ителгән.

Күчерү системасы

Чирпы авыл җирлегенең территориаль оешмасы Татарстан Республикасының Казан агломерациясенә кергән Лаеш муниципаль районының халыкны күчерү системасының бер өлеше булып тора.

«Татарстан Республикасының территорияль үсеше Схемасы» нда күчерү системалары үсеше потенциалына үткәрелгән анализ нигезендә, Лаеш муниципаль районы, халыкны күчерү системасын үстерү потенциалының уртача күрсәткече белән, районнар төркеменә керә.

«Заманча куллану» картасына Анализ ясау шуны күрсәтә: Чирпы системасында жирлек һәм жирлекара әһәмияттәге автомобиль юллары Төп система барлыкка китерүче фактор булып тора, алар буенча торак пунктларның бер-берсе, Лаеш шәһәре район үзәге һәм шәһәр округы белән элементләре гамәлгә ашырыла». Казан» халыкара аэропортында аны башка локаль һәм районнан күчерү системалары торак пунктлары белән тоташтырдылар.

Чирпы авыл жирлегеннән зур шәһәрләргә һәм бистәләргә кадәр ераклык

1.1.1 таблица

№ т/б	Атамасы	Ераклык, км
1	Лаеш шәһәре	14
2	Казан шәһәре	65
3	Чистай шәһәре	75
4	Ижау шәһәре	357
5	Яр Чаллы шәһәре	208
6	Түбән Кама шәһәре	172
7	Арча шәһәре	125
8	Малмыж шәһәре	202

2019 ел башына Чирпы авыл жирлегенең уртача тыгызлыгы 1 кв. км. га 11,0 кеше тәшкил иткән.

Чирпы авыл жирлеген күчерү системасы ике трангле характерга ия.

Анда административ функцияләр, мәгариф, мәдәният, сәламәтлек саклау учреждениеләре, сәүдә предприятиеләре, агросәнәгать предприятиесе урнашкан.

Икенче ранга жирлекнең калган торак пунктлары – 633 кеше яшәгән Имәнкискә авылы, анда 52 кеше яшәгән Мәгариф, мәдәният, сәламәтлек саклау учреждениеләре, шулай ук Мирәтәк авылы урнашкан.

1.2. Территорияль планлаштыруның расланган документларыннан белешмәләр

1.2.1. Россия Федерациясе территорияль планлаштыру документларыннан, Россия Федерациясе субъектларының ике һәм аннан да күбрәк территорияль планлаштыру документларыннан, Россия Федерациясе субъектының территорияль планлаштыру документларыннан белешмәләр

2030 елга кадәр Россия Федерациясенең тимер юл транспортын үстерү стратегиясе нигезендә "Казан-Әлмәт-Бөгелмә-Азнакай" тимер юлын төзү тәкъдим ителә.

2030 елга кадәр Татарстан Республикасының Социаль-икътисадый үсеше стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планы нигезендә Лаеш муниципаль районының Чирпы авыл җирлеге территориясендә тәкъдим ителә:

- "күчерүне яңарту" проекты»;
- "Казан агломерациясенең инженерлык инфраструктурасын үстерү һәм модернизацияләү" проекты»;
- "Шәһәр яны зонасы" проекты»;
- "сәнәгать зоналары Редевелопменты" проекты»;
- «Казан агломерациясенең транспорт инфраструктурасын үстерү " проекты»;
- Идел-Кама агымы «Экозона «флагман проекты»;
- «чиста юл " флагман проекты (территориаль планлаштыру документларына «чиста юл» автомобиль юлын кертү өлешендә үзгәрешләр кертү, туристик навигациянең 20 элементларын урнаштыру ;
- Татарстан Республикасы транспортының тиз йөрешле төрләрен булдыру ,Татарстан Республикасы районнарының ел әйләнәсе тотрыклы транспорт элементсен тәэмин итү. Республикада төп федераль автомагистральләр арасында транспорт агымнарын яңадан бүлү);
- калдыклар белән эш итү системасы (проектны Казан һәм Әлмәт икътисадый зоналарында тиражлау) (торак пунктларны каты коммуналь калдыкларны үзәкләштереп жыю системасы белән 100 процентлы колачлау). Утильләштерелә (эшкәртелә) һәм зарарсызлана торган каты коммуналь калдыкларның өлешен 50 процентка кадәр җиткерү).

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасына ярашлы рәвештә Лаеш муниципаль районының Чирпы авыл җирлеге территориясендә планлаштырыла:

- Имәнкискә авылында автомобиль кемпингының яңа төзелеше;
- «Татарстанның энҗе бөртеге» (кече божра) туристик маршрутын оештыру);
- газ бүлү челтәрләре, төтен җибәрү, вентиляция һәм җирләү системалары төзү һәм комплектлау;;
- Татарстан Республикасы торак пунктларында фатир саен жылыту системаларын урнаштыру;
- чишмәләрне төзекләндерү, санитар чистарту һәм капитал ремонтлау;
- каты көнкүреш калдыклары чүплекләрен реконструкцияләү.

1.2.2. Муниципаль районның территориаль планлаштыру документыннан белешмәләр

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү) нигезендә Чирпы авыл җирлеге территориясендә түбәндәге чаралар тәкъдим ителә::

- Имәнкискә авылы Мәгариф һәм мәдәният оешмаларында балаларга өстәмә белем бирү оешмаларын ачу . ;

- Чирпы ФАПына капитал ремонт;

Имәнкискә ФАПына капитал ремонт;

Мирәтәк ФАПына капитал ремонт;

- Имәнкискә авылы территориясендә махсус шартлар булган зонаны оештыру, аның кысаларында магистраль торбаүткәргечләрнең тискәре йогынтысын локальләштерү таләп ителә;

- Чирпы авылы территориясендә махсус шартлар булган зонаны оештыру, аның кысаларында магистраль торбаүткәргечләрнең тискәре йогынтысын локальләштерү таләп ителә;

- юл буйларын яшелләндерү;

- Чирпы, Имәнкискә, Мирәтәк авылларында су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү ; ;

- Чирпы, Имәнкискә, Мирәтәк авылларында яңа скважина төзелеше;

- Чирпы, Имәнкискә, Мирәтәк авылларында яңа су башнясы төзелеше;

- Чирпы, Имәнкискә, Мирәтәк авылларында су әзерләү станциясенең яңа төзелеше;

- Чирпы, Имәнкискә, Мирәтәк авылларында су белән тәэмин итү челтәрләренең Яңа төзелеше;

- Мирәтәк авылында су белән тәэмин итү чыганагын оештыру;

- Чирпы, Имәнкискә авылларында биологик чистарту корылмаларының яңа төзелеше;

- Чирпы, Имәнкискә, Мирәтәк авылларында канализация насос станциясе (КНС) яңа төзелә;

- Чирпы, Имәнкискә, Мирәтәк авылларында су бүлү челтәрләренең Яңа төзелеше;

- Чирпы, Мирәтәк авыллары газ белән тәэмин итү челтәрләренең Яңа төзелеше;

- Чирпы, Мирәтәк авыллары ГРШП яңа төзелеше;

- Чирпы авылы, Мирәтәк авылы трансформатор подстанциясе (ТП) яңа төзелеш;

- Чирпы, Мирәтәк авыллары электр тапшыру линияләренең яңа төзелеше;

- Чирпы, Полянка һәм Имәнкискә авылларын урап уза торган автомобиль юлы төзелеше планлаштырыла.

1.3. Мунципаль берәмлекнең комплексы социаль-икътисадый үсеше планнары һәм программалары турында мәгълүмат

2015-2025 елларга Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлегенең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплексы үстерү программасы. (Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлеге Башлыгы - рәисе карары № 14 «октябрь 2015 ел).

Программаның төп чаралары:

Капиталь төзелеш объектларында яңа кулланучыларны тоташтыру максатларында жиһазлар һәм челтәрләрне төзү һәм модернизацияләү чаралары:

-скважиналар өчен су белән тәэмин итү объектларын төзү өчен проект-смета документациясен эшләү ; ;

-скважиналар өчен су белән тәэмин итү объектларын төзү-разведка-эксплуатацион бораулау скважиналарын;

- Имәнкискә авылында су башняларын сатып алу һәм монтажлау;

- янғын машиналары белән турыдан-туры сулыклардан су алу мөмкинлеге өчен подъездларны каты өслекле итү.

Капиталь төзелеш объектларында яңа кулланучыларны тоташтыру максатларында жиһазлар һәм челтәрләрне төзү һәм модернизацияләү чаралары:

- читтәге газүткәргеч төзелешенә проект-смета документациясен эшләү ; ;

- газүткәргечен төзү окранина.

Каты көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару буенча чаралар:

- каты көнкүреш калдыкларын һәм чүп-чарны жыю өчен майданчыклар жиһазлары (каты өслек, коймалар);

- каты көнкүреш калдыклары һәм чүп-чар жыю өчен контейнерлар сатып алу.

Капиталь төзелеш объектларында яңа кулланучыларны тоташтыру максатларында жиһазлар һәм челтәрләрне төзү һәм модернизацияләү чаралары:

- электр энергиясен экономияләүне тәэмин итә торган энергия саклаучы җайланмаларга күчү.

1.4. Федераль әһәмияттәге тарихи җирлекләр һәм төбәк әһәмиятендәге тарихи җирлекләр территорияләре чикләре һәм аларны саклау буенча расланган предметлар турында белешмәләр

Россия Мәдәният министрлыгы һәм Россия Төбәкләр үсеше министрлыгының 2010 елның 29 июлендәге 418/339 номерлы боерыгы нигезендә Чирпы авыл җирлеге территориясендә федераль әһәмияттәге тарихи җирлекләр юк.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 26 мартындагы 188 номерлы карары нигезендә Чирпы авыл җирлеге территориясендә Татарстан Республикасының төбәк (республика) әһәмиятендәге тарихи җирлекләре юк.

1.5. Территориянең социаль-икътисади потенциалы

1.5.1. Демографик потенциал

Демографик фактор территорияне хужалык итеп үзләштерү һәм җәмгыятьнең икътисадый үсешенә зур йогынты ясый.

Чирпы авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән мәғлүматларга караганда, 2019 ел башына халык саны 1015 кеше тәшкил иткән.

Демографик фактор территорияне хужалык итеп үзләштерү нәм жәмгыятьнең икътисадый үсешенә зур йогынты ясый.

Чирпы авыл җирлегенең демографик структурасы торак пунктлар киселешендә 1.5.1.1 таблицасында күрсәтелгән

Таблица 1.5.1.1.

Чирпы авыл җирлеге халкының демографик структурасы нәм хәрәкәте 2019 ел башына

Күрсәткечләр	Чирпы авылы	Имәнкискә авылы	Мирәтәк авылы	Барлығы Чирпы авыл җирлеге буенча
Халык саны, барлығы	330	633	52	1015
Сабыйлык:	51	101	4	156
кадәр елның	3	11	-	14
1-6 яшь	26	40	1	67
7-15 яшь	22	50	3	75
Эшкә яраклы:	194	368	31	593
16-17 яшь	3	8	-	11
18-54 яшь хатын-кызлар өчен	88	131	14	233
18-59 яшь ирләр өчен	103	229	17	349
Хезмәткә яраклы яшьтән өлкәнрәк:	85	164	17	266
55 яшьтән өлкәнрәк хатын-кызлар өчен	64	109	9	182
60 яшьтән өлкәнрәк ир-атлар өчен	21	55	8	84
Халыкның гомуми артуы	3	5	3	11
Табиғый	-1	6	-	5
Яралу	3	12	-	15
Кату	4	6	-	10

Күрсәткечләр	Чирпы авылы	Имәнкискә авылы	Мирәтәк авылы	Барлыгы Чирпы авыл җирлеге буенча
Механик	4	-1	3	6
Килү	8	6	3	17
Китү	4	7	-	11

* Таблица Чирпы авыл җирлеге администрациясе мәгълүматлары буенча төзелгән

Таблицадан күренгәнчә, җирлекнең иң эре торак пункты-Имәнкискә авылы, анда халыкның күп өлеше яши-62,4%.

Шуны да игътибар итәргә кирәк, Чирпы авыл җирлегендә эшкә яраклы халык саны (593 кеше) эшкә яраклы булмаган яшьтән югарырак (266 кеше), бу, ничшиксез, уңай тенденция.

Шулай итеп, гамәлдәге торак пунктларның яшь структурасы эшкә яраклы яшьтәге халыкның шактый өлеше, хезмәткә яраклы яшьтәге төркемнең аз өлеше һәм хезмәткә яраклы яшьтәге төркемнең түбән дәрәжәсе белән характерлана.

Югарыда китерелгән мәгълүматлардан күренгәнчә, 2019 ел башына җирлектә туучылар саны үлчеләр саныннан артып китә, шулай ук халыкның миграцион артуы да уңай мәгънәгә ия, килү саны Чирпы авыл җирлегендә халык китү саныннан артып китә, шуңа бәйле рәвештә халыкның гомуми артуы уңай әһәмияткә ия.

Халык саны фаразлары

Демографик сәясәтне, шул исәптән халык саны фаразын, республика муниципаль районнарына һәм республика әһәмиятендәге шәһәрләргә карата Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели.

Чирпы авыл җирлеге составында торак пунктларның барлык халык һәм төп яшь төркемнәре саны фаразлары нигезендә башкарылган:

- халык саны һәм яшь структурасы турында мәгълүматлар;
- 2019 ел башына туган, вафат булган, килгән һәм киткән кешеләр саны турында;
- Чирпы авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән алдагы елларда (2013-2018 еллар) халык саны һәм яшь структурасы турында мәгълүматлар.

Өлеге демографик фараз буенча Чирпы авыл җирлегендә халык саны иң беренче чиратта 4302 кеше тәшкил итәчәк, исәп – хисап чорына-8426 кеше.

Таблица 1.5.1.2.

Чирпы авыл җирлегенең халык саны фаразлары, кеше

Халык саны фаразы (2019-2039 еллар)

Территориянең исеме	2019	2029	2039
Чирпы авыл җирлеге	1015	4302	8426
Чирпы авылы	330	3591	7686
Имәнкискә авылы	633	657	682
Мирәтәк авылы	52	54	58

1.5.2 торак фонды

2019 елның 1 гыйнварына Чирпы авыл җирлегенең торак фонды күләме 26,30 мең кв. м. тәшкил итә, шул исәптән::

- Чирпы авылы-6,71 мең кв. м.;

- Имәнкискә авылы-17,88 мең кв. м.;

- Мирәтәк авылы-1,71 мең кв. м.

Хәзерге вакытта Чирпы авыл җирлегенең торак фонды шәхси төзелеш белән тәкъдим ителгән.

Торак инфраструктурасы торышын характерлый торган күрсәткечләрнең берсе-халыкны торак белән тәмин итү күрсәткече (бер кешегә гомуми мәйданның квадрат метры). Чирпы авыл җирлеге буенча 2019 ел башына бер кешегә гомуми торак мәйданы 26,30 кв. м. туры килә (мәгълүматлар Чирпы авыл җирлеге администрациясе тарафыннан бирелгән), шул исәптән:

- Чирпы авылында-20,33 кв. м./кеше.;

- Имәнкискә авылында-28,25 кв. м./кеше.;

- Мирәтәк авылында-32,81 кв. м./кеше.

Торак төзелеше үсеше тенденциясе нигезендә, соңгы 5 елда Чирпы авыл җирлегендә 34 шәхси торак йорт файдалануга тапшырылган. Уртача еллык торак тапшыру 6,8 индивидуаль йорт тәшкил иткән, 1 йортның уртача күләме 97,9 кв. м. тәшкил итә.

Торак инфраструктурасын үстерү

Торак зоналарны оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр эшләү-генераль планың өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелеше анализы нәтижәләренә таяна: торак фондының техник торышы һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасы һәм структурасы, территориянең экологик торышы.

Хәзерге вакытта Чирпы авыл җирлегенең торак фонды шәхси төзелеш белән тәкъдим ителгән. 2019 ел башына торак фонды күләме гомуми мәйданы 26,30 мең кв.м тәшкил итте.

Чирпы авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән мәгълүматларга караганда, күп кенә авыл халкы һәм сезонлы халык, яңа төзелеш һәм реконструкция хисабына, үз участогында торак мәйданын арттыра, яңа территорияләрдә төзелеш алып барырга теләүчеләр дә бар.

Генераль планда бер төзелә торган йортның мәйданы уртача 120 кв. м. тәшкил итә, бер усадьба участогының мәйданы-0,10 га.

Яңа торак төзелеше мәйданнары Чирпы авылында торак пунктның гамәлдәге чигендә дә, торак пунктның гамәлдәге чигеннән читтә дә каралган.

Торак төзелеше, беренче чиратта, 2029 елга кадәр)

Чирпы авылында шәхси торак төзелеше өчен Генераль планын гамәлгә ашыру буенча беренче чиратта 108,7 га каралган, әлеге территорияләрдә торак төзелеше яқынча 130440 кв.метр тәшкил итәчәк (1087 участок).

Исәп-хисап чоры дәвамында (2029-2039 еллар) торак төзелеше)

Чирпы авылында шәхси торак төзелеше өчен Генераль планын тормышка ашыруның исәп-хисап чорына 136,52 га каралган, әлеге территорияләрдә торак төзелеше яқынча 163800 кв.метр тәшкил итәчәк (1365 участок).

2039 Елга авыл җирлеге торак фондының гомуми күләме, торак территорияләрне үстерү буенча тәкъдим ителгән барлык чараларны гамәлгә ашыру шарты белән, 320,54 мең кв.м. га кадәр артырга тиеш, фаразланган чорда торак фонды үсеше 294,24 мең кв. м. гомуми торак мәйданы яки елына 14,71 мең кв. м. торак тәшкил итәргә тиеш.

Таблица 1.5.2.1.

Чирпы авыл жирлегенең торак инфраструктурасын үстерү

	Гамәлдәге нигезләмә	Беренче чират (2019-2029 еллар.)		Исәп-хисап вакыты (2029-2039 еллар)	
	Торакның гомуми мәйданы-мең кв. м.	Торакның гомуми мәйданы-мең кв. м.	Яңа торак төзелеше, мең кв. м.	Торакның гомуми мәйданы-мең кв. м.	Яңа торак төзелеше, мең кв. м.
Чирпы авыл жирлеген барлыгы	26,30	156,74	130,44	320,54	163,80
Чирпы авылы	6,71	137,15	130,44	300,95	163,80
Имәнкискә авылы	17,88	17,88	-	17,88	-
Мирәтәк авылы	1,71	1,71	-	1,71	-

Таблица 1.5.2.2.

Чирпы авыл жирлегендә торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар

№	Торак пункт	Объектның	Чараның төре	Үлчәү	Егәрлек	Гамәлгә ашыру сроклары	Чара чыганагы
---	-------------	-----------	--------------	-------	---------	------------------------	---------------

т/б		атамасы		берәмлеге	Гамәлдәг е	Кушымта	Беренче чират (2019- 2029 еллар.)	Исәп-хисап вакыты (2029-2039 еллар)	
Жирле (жирлек) әһәмияттәге чаралар									
1	Чирпы авылы	торак фонды	яңа төзелеш	га	-	33,70	+	-	Чирпы авылының генераль планы
				мең кв. м.	-	40,44			
				га	-	83,04	-	+	
				мең кв. м.	-	99,60			
2	Чирпы авылы	яңа территорияләрдә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	75,00	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
				мең кв. м.	-	90,00			
				га	-	53,48	-	+	
				мең кв. м.	-	64,20			

1.5.3 социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары [Тос260476334](#)

Мәгариф һәм фән объектлары

Мәктәпкәчә белем бирү оешмасы һәм гомуми белем бирү оешмалары

Хәзерге вакытта Чирпы авыл җирлегендә Имәнкискә авылында 90 урынлы проект егәрлеге белән «Карлыгач» гомуми үсештәге бер балалар бакчасы бар. Балалар бакчасына йөрүче балалар саны 20 кеше тәшкил итә. Димәк, балалар бакчасы проект сыйдырышлылыгының 22,2% - ка тулган. Халыкны балалар бакчасында урыннар белән тәэмин итү норматив ихтыяжының 157,9% ын тәшкил итә. Чирпы авылы балалары Урта Девятово авыл җирлегенә Урта Девятово балалар бакчасына йөри. Балалар бакчасы бинасы түзгән, капитал ремонт таләп ителә.

Чирпы һәм Мирәтәк авыллары балалар бакчасы урнашкан Имәнкискә авылынан 1 км дан артык ераклыкта урнашкан.

Гомуми белем бирү оешмасы

Хәзерге вакытта Имәнкискә авылында проект егәрлеге 150 урынга исәпләнгән Имәнкискә урта гомуми белем бирү мәктәбе урнашкан. Укучылар саны 40 кеше тәшкил итә, мәктәпнең тулылануы 26,7% тәшкил итә. Мирәтәк авылының мәктәп яшендәге балалар Урта Девятово урта мәктәбенә йөри. Мәктәп бинасы түзгән, капитал ремонт таләп ителә.

Нормативлар буенча, урта белем 7-17 яшьлек балаларның 100% ын колачларга тиеш. Моннан чыгып, авыл җирлегенә гомуми белем бирү мәктәпләре күәтенә булган норматив ихтыяжы 86 укучы тәшкил итә. Гомуми белем бирү мәктәбендә урыннар белән тәэмин ителеш норматив ихтыяжының 174,4% ын тәшкил итә.

Шәһәр төзелешен проеклаштыруның гамәлдәге региональ нормативларына (ТР Министрлар Кабинетының 27.12.2013 ел, № 1071 (09.08.2017 ел, редакция) туры китереп, авыл җирлегендә мәктәпкәчә учреждениеләр өчен җәяүлеләр йөри алырлык радиусы 500 м дан да артмаска тиеш, I баскычта белем алучы укучылар өчен гомуми белем бирү учреждениеләренә җәяүлеләр йөри алырлык булуы радиусы - 2 километр җәяүлеләр өчен һәм 15 минуттан да артмаска тиеш (бер якка), II һәм III баскыч укучылары өчен - 4 километр җәяүлеләр өчен һәм 30 минуттан да артмаска тиеш (бер якка). II - III дәрәжәдәге укучыларга хезмәт күрсәтүнең иң чик радиусы 15 чакрымнан артмаска тиеш.

Өстәмә белем бирү оешмалары

Мәктәптән тыш өстәмә белем бирүне үстерү дәрестән тыш вакытта балаларның һәм үсмерләрнең рухи, интеллектуаль һәм физик үсеше өчен шартлар тудыруга, буш вакытларында аларның ижади сәләтләрен ачу һәм үстерү өчен, аларның мәнфәгатьләрен һәм өстәмә белем алуга булган ихтыяжларын диагностикалау нигезендә.

Хәзерге вакытта Имәнкискә урта гомуми белем бирү мәктәбендә балалар ижатының алты түгәрәге эшли.

Сәламәтлек саклау объектлары

Лаеш муниципаль районы халкына медицина хезмәте күрсәтүне «Лаеш үзәк район хастаханәсе» муниципаль бюджет сәламәтлек саклау учреждениесе башкара. Район үзәк хастаханәсенә стационарлары гомумән район халкына хезмәт күрсәтү сәбәпле, хастаханә учреждениеләре белән тәмин ителешне исәпләү бөтен Лаеш муниципаль районы халкы өчен башкарылган. Тулаем алганда, район буенча тәмин ителеш норманың 40% ын гына тәшкит итә. Больничный койкалар белән тәмин ителешнең житәрлек дәрәжәдә булмавы койка-көннәр саны (койкада булу көннәре) кимүнең Гомумроссия тенденциясенә һәм беренчел медик-санитар ярдәмнең ролен көчәйтүгә һәм сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән структур үзгәртеп корулар үткәрүгә бәйле рәвештә, койка эше көннәренең санын арттыруга бәйле.

Район халкына кичектергесез ярдәм күрсәтү өчен ашыгыч медицина ярдәме станциясе (2 махсулаштырылган автомобиль) бар, ул район үзәк хастаханәсендә урнашкан, ул районның барлык авыл жирлекләрендә яшәүчеләргә хезмәт күрсәтергә тиеш. Шулай ук Столбище табиблык амбулаториясендә якин-тирә жирлекләрдә яшәүчеләргә хезмәт күрсәтү өчен ашыгыч медицина ярдәме станциясе (2 махсулаштырылган автомобиль) эшли.

Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре 10 мең кешегә 1 нормадан чыгып, махсулаштырылган автомобильдә 15 минутлык зона чикләрендә исәпләнә. Чирпы авыл жирлеге хезмәт күрсәтү зонасына 15 минутлык юл белән керә.

Шулай ук авыл жирлеге халкының Лаеш шәһәре хастаханәсенә шәхси автомобильләрдә барып житүен дә билгеләп үтәргә кирәк. Алга таба юлларның сыйфатын яхшырту һәм, нәтижәдә, хәрәкәт тизлеген арттыру планлаштырыла, димәк, өстәмә махсус автомобильләр кирәк булмаячак.

Сәламәтлек саклау системасында мөһим сектор булып амбулатор-поликлиника хезмәте тора, аның торышына бөтен тармак эшчәнлегенең нәтижәләлеге һәм сыйфаты, шулай ук күп кенә медик-социаль проблемаларны хәл итү тора.

Амбулатор-поликлиника хезмәте системасына поликлиникалар, фельдшер-акушерлык пунктлары, гомуми практика табиблары хезмәтләре кертелә. Чирпы авыл жирлегендә амбулатор-поликлиника учреждениеләреннән фельдшер-акушерлык пунктлары эшли:

- Чирпы авылында проект егәрлеге белән сменага 9 кеше йөри ала;
- Имәнкискә авылында проект егәрлеге белән сменага 9 кеше килә;
- Мирәтәк авылында сменага 3 кеше килү проекты күзәте.

Халыкның амбулатор-поликлиника учреждениеләре белән тәмин ителеше бүгенге көндә норматив ихтияжның 116,7% ын тәшкит итә. Чирпы ФАПы, Имәнкискә ФАПы һәм Метәтәк ФАПы биналарының торышы иске кебек бәяләнә, капитал ремонт таләп ителә.

Мәдәният һәм сәнгать объектлары

Чирпы авыл жирлегендә мәдәният учреждениеләре арасында Имәнкискә авылында авыл мәдәният йорты һәм китапханә, Чирпы авылында китапханә белән авыл клубы эшли.

Чирпы авыл клубы 100 урын, Имәнкискә мәдәният йорты 200 урынга исәпләнгән. 1000нән 3000 кешегә кадәр булган авыл жирлеге өчен мәдәни-ял итү учреждениесенең көче 1000 кешегә 300 урын тәшкил итәргә тиеш. Чирпы авыл жирлеге халкын клуб учреждениеләре белән тәэмин итү норматив дәрәжәнең 98,7% ын тәшкил итә.

Чирпы авыл жирлеге халкы китапханәләренә норматив ихтыяж 8,2 мең данә тәшкил итә. Хәзерге вакытта жирлектә 8000 данә егәрлекле Чирп авыл китапханәсе, шулай ук 9460 данә егәрлекле Имәнкискә китапханәсе эшли. Халыкны китапханәләр белән тәэмин итү норматив ихтыяжның 215,0% ын тәшкил итә. Чирпы авыл мәдәният йорты һәм китапханә бинасы тузган, капитал ремонт таләп ителә.

Физкультура һәм массакүләм спорт объектлары

Спорт заллары. Чирпы авыл жирлегендә Имәнкискә авылының гомуми белем бирү мәктәбендә булган 128 кв. м мәйданлы спорт залы бар. Жирлек өчен тәэмин ителеш 36,1% тәшкил итә. Мәктәпнең спорт залы бинасы тузган, капитал ремонт таләп ителә.

Яссылык корылмалары. Чирпы авыл жирлегендә Имәнкискә авылында 450 кв. м мәйданлы хоккей тартмасы бар, бу авыл жирлегенең ихтыяжларын 22,8% ка тәэмин итә.

Йөзү бассейннары. Чирпы авыл жирлегендә дә, Лаеш муниципаль районының башка авыл жирлекләрендә дә, йөзү бассейннары юк. Йөзү бассейннарының район дәрәжәсе булу сәбәпле, тәэмин ителеш район буенча исәпләнгән. Хәзерге вакытта Лаеш муниципаль районында йөзү бассейны юк.

Башка хезмәт күрсәтү объектлары

Сәүдә һәм жәмәгать туклануы объектлары

Хәзерге вакытта Чирпы авыл жирлегендә Чирпы һәм Имәнкискә авылларында гомуми мәйданы 552,8 кв. м. булган үн кибет эшли. Мирәтәк авылында кибетләр юк. Халыкны тулаем авыл жирлеге буенча сәүдә предприятиеләре белән тәэмин итү 173,9% тәшкил итә.

Жирлектәге туклану предприятиеләренән Чирпы һәм Имәнкискә авылларында 64 утыру урыны булган өч кафе эшли. Жәмәгать туклануы объектлары белән тәэмин ителеш норматив дәрәжәнең 156,1% ын тәшкил итә.

Халыкка хокукый, финанс, консультатив һәм башка шундый хезмәтләр күрсәтү буенча Производство булмаган объектлар

Чирпы авыл жирлегендә Бер элемәтә бүлеге һәм Саклык банкының Имәнкискә авылында урнашкан филиалы бар, бу норматив таләпләргә туры килә.

Коммуналь-көнкүрөш хезмәте күрсәтү һәм шәхси хезмәтләр күрсәтү буенча Производство булмаган объектлар

Бүгүнгә көндә Чирпы авыл җирлегендә көнкүрөш (ателье, аяк киеме, чәчтарашханә) һәм коммуналь (мунча) хезмәт күрсәтү предприятияләре юк.

Чирпы авыл җирлегендә алты зират (гамәлдәге ике һәм гамәлдә булмаган дүрт зират) бар.

Гамәлдәге зиратлар урнашкан:

- Чирпы авылы янында гомуми мәйданы 1,02 га булган зират, тулыланганлыгы 70% тәшкил итә. Зиратның буш территориясе 0,31 га тәшкил итә;

- Имәнкискә авылы янында гомуми мәйданы 3,53 га булган зират, 25% тулыланган. Зиратның буш территориясе 2,65 га тәшкил итә.

Моннан тыш, гамәлдә булмаган зират Имәнкискә авылында урнашкан - гомуми мәйданы 1,40 га, тулыланганлыгы-100%, шулай ук гомуми мәйданы 0,54 га булган Мирәтәк авылы янында һәм Брысса елгасы янында гамәлдә булмаган ике зират янында 0,57 га һәм 0,08 га.

Буш территорияләренең гомуми мәйданы 2,96 га тәшкил итә. Авыл җирлеге өчен зиратлар белән тәэмин ителеш 1233,3 % тәшкил итә.

Административ биналар

Полиция участок пункты, кагыйдә буларак, административ участок үзәгендә урнашырга тиеш.

Чирпы авыл җирлегендә хокук тәртибен саклау Имәнкискә авылында участок полиция пункты булып тора.

Чирпы авыл җирлегенең хезмәт күрсәтү объектларына булган халык ихтыяҗы, шулай ук Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 2016 елның 30 декабрендәге 1034/пр номерлы боерыгы ("СНИП 2.07.01-89 «СНИП 2.07.01-89 " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» темасына түгәрәк өстәл узды.

Гамәлдәге нормативлар буенча хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле егәрлекләрен исәпләү 1.5.3.1 таблицасында тәкъдим ителде

Таблица 1.5.3.1.

Чирпы авыл жирлеге халкының социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары белән тәэмин ителешен анализлау

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Норматив база	Барлығы нормалар буенча	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Житешлек, %
Мәгариф һәм фән объектлары						
Мәктәпкәчә балалар учреждениеләре	урын	1-6 яшьлек балаларның 85% ы	СП 42.13330	57	90	157,9
Гомуми белем бирү	урын	7-17 яшьлек балаларның 100%	сак.ТР МК №1071	86	150	174,4
Мәктәптән тыш	урын	Мәктәп укучыларының 120%	сак.ТР МК №1071	103	150	145,6
Сәламәтлек саклау объектлары						
Хастаханәләр	койка	1000 кешегә 13,47 койка	СП 42.13330	14	-	0,0
Амбулатор-поликлиника учреждениесе	посещ./к.	18,15 кеше килгән. алмашка	сак.ТР МК №1071	18	21	116,7
Физик культура һәм массакүләм спорт объектлары						
Гомуми кулланылыштагы	кв. м. идән	1000 кешегә 350 кв. м.	сак.ТР МК №1071	355	128	36,1
Яссылык корылмалары	кв. м.	1949,4 кв. м. - 1000 кеше.	СП 42.13330	1977	450	22,8
Бассейннар	кв.м.	1000 кешегә 75 кв. м.	сак.ТР МК №1071	76	-	0,0
Мәдәният һәм сәнгать объектлары						
Клублар, мәдәният йортлары	урын	300 урын-1000 кеше.	СП 42.13330	304	300	98,7
Китапханә	мең том	1000 кешегә 8 мең том	сак.ТР МК №1071	8120	17460	215,0
Башка хезмәт күрсәтү объектлары						
Кибет	кв.м.	1000 кешегә 300 кв. м.	СП 42.13330	304	528,8	173,9
Туклану предприятиеләре	урын	40 урын-1000 кеше.	СП 42.13330	41	64	156,1
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	кол. урын	7 эш.урын-1000 кеше.	СП 42.13330	7	-	
Элемтә бүлекләре	корылма	1 объект-0,5-6,0 мең кешегә	сак.ТР МК №1071	1	1	100,0
Банк бүлекләре, филиалы	корылма	1000 кешегә исәпләнгән 0,5	сак.ТР МК №1071	1	1	100,0

Полиция	кеше	1 уқу йорты-3-3, 5 мең кеше.	СП 42.13330	1	1	100,0
Зират	га	1000 кешегә 0,24 га.	СП 42.13330	0,24	2,96	1233,3

Халыкка хезмэт күрсәтү системасын үстерү

Чирпы авыл җирлеге Генераль планының төп максатларыннан берсе-халыкка хезмэт күрсәтү учреждениеләренә ихтыяҗны канәгатьләндерү, фаразланган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, шулай ук барлык халыкка хезмэт күрсәтү объектларының һәркемгә уңайлы булуын тәмин итү.

Җирлек территориясендә урнашырга тәкъдим ителә торган социаль-мәдәни хезмэт күрсәтү объектлары әлеге объектларның даими халыкка гына түгел, икенче торак төзүче халыкка да хезмэт күрсәтәчәген исәпкә алып каралган.

Хезмэт күрсәтү объектларының кирәкле егәрлекләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар нигезендә 1.5.3.2 таблицасында күрсәтелгән.

Мәгариф һәм фән объектлары

Мәктәпкәчә белем бирү оешмасы

Генераль план чаралары белән беренче чиратта каралган:

- Чирпы авылында 100 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзелеше;
- Чирпы авылында 200 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзелеше;
- Чирпы авылында 90 урынга исәпләнгән балалар бакчасын капитал ремонтлау.

Генераль планы эшләүнең исәп-хисап чорына каралган:

- Чирпы авылында 180 урынлы балалар бакчасы төзелеше;
- Чирпы авылында 180 урынлы балалар бакчасы төзелеше.

Белем бирү оешмасы

Генераль план чаралары белән беренче чиратта каралган:

- Чирпы авылында 500 урынга исәпләнгән белем бирү мәктәбенең яңа төзелеше;
- Чирпы авылында 840 урынга исәпләнгән белем бирү мәктәбен капитал ремонтлау.

Генераль планы эшләүнең исәп-хисап чорына каралган:

- 840 урынга исәпләнгән белем бирү мәктәбенең яңа төзелеше.

Өстәмә белем бирү оешмалары

Чирпы авылының генераль планы белән яңа гомуми белем бирү мәктәпләре базасында балалар ижаты түгәрәкләрен урнаштыру каралган, аның гомуми мәйданы 666 урын, беренче чиратта, 1024 урын – исәп-хисап чорына.

Сәламәтлек саклау объектлары

Чаралар нигезендә Лаеш муниципаль районының территориаль үсеше Схемасы каралган:

- Чирпы авылында сменага 9 кешегә исәпләнгән фельдшер-акушерлык пункты капитал ремонтлау;
- Имәнкискә авылында сменага 9 кешегә исәпләнгән фельдшер-акушерлык пункты капитал ремонтлау;
- Мирәтәк авылында фельдшер-акушерлык пункты капитал ремонтлау.

Чирпы авыл жирилегенең генераль планы чаралары нигезендә тәкъдим ителә:

- Жәмәгать үзәге составында Чирпы авылында сменага 57 кешегә исәпләнгән фельдшер-акушерлык пунктының яңа төзелеше . ;
- Чирпы авылындагы ижтимагый үзәк составында фельдшер-акушерлык пункты каршында даруханәнең яңа төзелеше.

Генераль планы эшләүнең исәп-хисап чорына каралган:

- Жәмәгать үзәге составында Чирпы авылында сменага 75 кешегә исәпләнгән фельдшер-акушерлык пунктының яңа төзелеше . ;
- Чирпы авылындагы ижтимагый үзәк составында фельдшер-акушерлык пункты каршында даруханәнең яңа төзелеше.

Мәдәният һәм сәнгать объектлары

Генераль план чаралары белән, беренче чиратта, 100 урынга исәпләнгән авыл мәдәният йортын һәм Чирпы авылындагы 8,0 мең данә китапханә капитал ремонтлау, 520 урынга исәпләнгән тамаша залы һәм Чирпы авылындагы ижтимагый үзәк составында 17,0 мең данә китапханә төзү тәкъдим ителә.

Генераль план чаралары белән 450 урынга исәпләнгән тамаша залы һәм Чирпы авылындагы ижтимагый үзәк составында 32,9 мең данә китапханә төзү күздә тотыла.

Физик культура һәм массакүләм спорт объектлары

Генераль план чаралары, беренче чиратта, тәкъдим ителә:

- Чирпы авылында ижтимагый үзәк составында яңа спорт залы төзелеше;

- Чирпы авылында гомуми мәйданы 7000 кв. м. булган яссылык корылмаларының яңа төзелеше;

Имәнкискә авылында яңа спорт залы төзелеше;

- Имәнкискә авылында гомуми мәйданы 936 кв. м. булган яссылык корылмаларының яңа төзелеше.

Генераль план чаралары белән исәп-хисап чорына тәкъдим ителә:

- Чирпы авылында ижтимагый үзәк составында яңа спорт залы төзелеше;

- Чирпы авылында гомуми мәйданы 8040 кв. м. булган яссылык корылмаларының яңа төзелеше.

Башка объектлар

Коммуналь-көн күреш хезмәте күрсәтү һәм шәхси хезмәтләр күрсәтү буенча Производство булмаган объектлар

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, Имәнкәй авылында проектлаштырыла торган Жәмәгать үзәге составында (чәчтарашханә, ателье, матурлык салоннары, аяк киеме ремонтлау, техника ремонтлау, Фото хезмәт күрсәтү һ.б.) көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен урнаштыру каралган.

Генераль план нигезендә, исәп-хисап чорына, проекты рәвештә, 29 эш урыны булган Чирпы авылы ижтимагый үзәге составында (чәчтарашханә, ателье, матурлык салоннары, аяк киеме ремонтлау, техника ремонтлау, Фото хезмәт күрсәтү һ. б.) көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен урнаштыру каралган.

Сәүдә һәм жәмәгать туклануы объектлары

Генераль план чаралары тарафыннан, беренче чиратта, ваклап сату предприятиеләрен төзү каралган: Чирпы авылында – 744,8 кв.м., Мирәтәк авылында – 17,4 кв. м., 108 урынга кафе төзү.

Генераль план чаралары белән исәп – хисап чорына гомуми сәүдә мәйданы-1237 кв.м., Чирпы авылында 165 урынлык кафе төзү каралган.

Халыкка хокукый, финанс, консультатив һәм башка шундый хезмәтләр күрсәтү буенча Производство булмаган объектлар

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, исәп-хисап чорына, банкның ике бүлеген, проеклана торган Чирпы авылы ижтимагый үзәкләрендә урнаштыру, Чирпы авылында почта элементәсе бүлеген төзү каралган.

Кби ща

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл җирлеге башкарма комитеты хаты нигезендә, 2,04 га мәйданлы, кадастр номеры 16:24:020403:55 булган җир кишәрлегендә, Мирәтәк авылы янында яңа зират урнаштыру тәкъдим ителә.

Административ биналар

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, проектлана торган Чирпы авылы иҗтимагый үзәге составында полиция участок пунктын урнаштыру каралган.

Таблица 1.5.3.2.

Социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларының кирәкле егәрлеген исәпләү

Чирпы авыл җирлеге

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Гамәлдәге нигезләмә	Кагыйдә	Авил җирлеге өчен кирәк		Тору саклана торган	Кирәкле яңа төзелеш		Хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, 2039 елга кадәр тәэмин итү)%
				Чират (2029 ел)	Исәпләү вакыты (2039 ел)		Чират (2019 ел-2029 ел)	Исәпләү вакыты (2029 ел-2039 ел)	
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	90	85% балалар яшътә 1-6 яшь	390	690	90	300	300	100,0
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	180	7-17 яшьлек балаларның 100%	680	1540	180	500	840	100,0
Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру	урын	150	Мәктәп укучыларының 120% ы	816	1840	150	666	1024	100,0
Хастаханәләр	койка	-	1000 кешегә 13.47 койка	58	113	-	58	55	0.0**
Даруханәләр	корылма	-	1 объект-6.2 мең кеше.	1	2	-	1	1	100.0
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	посещ./к.	21	18,15 кеше килгән. сменага 1000 кеше.	78	153	21	57	75	100,0
Спорт заллары	кв. м. залнын	128	1000 кешегә 350 кв. м.	1506	2949	128	1378	1443	100.0
Яссылык	кв. м.	450	1949,4 кв. м. - 1000 кеше.	8386	16426	450	7936	8040	100,0

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Гамәлдәге нигезләмә	Кагыйдә	Авыл җирлеге өчен кирәк		Тору саклана торган	Кирәкле яңа төзелеш		Хезмәт күрсәтү объектларын төзү бунча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, 2039 елга кадәр тәэмин итү)%
				Чират (2029 ел))	Исәпләү вакыт (2039 ел))		Чират (2019 ел-2029 ел))	Исәпләүва кыт (2029 ел-2039 ел))	
корылмалары									
Бассейннар	кв.м. бөртект.	-	1000 кешегә 75 кв. м.	323	632	-	323	309	0,0**
Клублар, мәдәният йортлары	урын	300	190 урын-1000 кеше./ 150 урын-1000 кеше.	817	1264	300	567	447	100,0
Китапханә	мең данә	17460	1000 кешегә 8 мең данә	34416	67408	17460	16956	32992	100,0
Кибет	кв.м.	528.8	1000 кешегә 300 кв. м.	1291	2528	528.8	762.2	1237	100,0
Жәмәгать туклануы	урын	64	40 урын-1000 кеше.	172	337	64	108	165	100,0
Көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	кол. урын	-	7 эш. урын-1000 кеше.	30	59	-	30	29	100,0
Элемтә бүлекләре	корылма	1	1 объект-0,5-6,0 мең кешегә	1	2	1	-	1	100,0
Полиция	кеше	1	1 участковый-3-3, 5 мең	1	2	1	-	1	100,0
Банк бүлекләре.	корылма	1	1000 кешегә исәпләнгән 0,5	2	4	1	1	2	100,0
Зират	га	2,96	1000 кешегә 0,24 га.	1,03	2,02	2,96	-	-	248,5*

* тәэмин ителеш күрсәткече 100% тан артык, объектларның гамәлдәге куәте исәп-хисап чорына ихтыяждан артып китә, шулай ук Мирәтәк авылы янындагы яңа зират исәпкә алына.

** хастаханәләр һәм бассейннарның район хезмәт күрсәтү дәрәжәсе булу сәбәпле, аларны урнаштыру муниципаль районның район үзәгендә күздә тотыла. Хастаханә учреждениеләре һәм бассейннар белән тәэмин ителеш район халкыннан тулаем алганда исәпләнә

Таблица 1.5.3.3

Чирпы авыл җирлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү бунча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру		Чара чыганагы
					Сущест्व уюшая	Дополни тельная	Беренч е чират (2019-	Исәп-хисап вақыты	
Жирле (район) әнәмияттәге чаралар									
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары									
1	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урын	-	100	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль
2	Чирпы авылы	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урын	-	180	-	+	Чирпы авыл җирлегенең генераль
3	Чирпы авылы, ЗУ16: 24: 020401:919)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урын	-	200	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль
4	Чирпы авылы (ЗУ) 16: 24: 020401:1796)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урын	-	120	-	+	Чирпы авыл җирлегенең генераль
5	Имәнкискә авылы	Балалар бакчасы	Капиталь ремонт	урын	90	-	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль
Гомуми белем бирү оешмалары									
1	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Гомуми белем бирү мәктәбе	Яңа төзелеш	урын	-	500	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль
2	Чирпы авылы, ЗУ16: 24: 020401:919)	Гомуми белем бирү мәктәбе	Яңа төзелеш	урын	-	840	-	+	Чирпы авыл җирлегенең генераль
3	Имәнкискә авылы	Гомуми белем бирү мәктәбе	Капиталь ремонт	урын	180	-	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль
Өстәмә белем бирү оешмалары									
1	Чирпы авылы	Яңа гомуми белем бирү мәктәпләрендә Балалар	Яңа төзелеш	урын	-	666/1024	+	+	Чирпы авыл җирлегенең генераль

Сәламәтлек саклау объектлары									
1	Чирпы авылы	Фельдшер-акушерлык пункты	Капиталь ремонт	сменага бистә	9	-	+	-	Лаеш МР, Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
2	Имәнкискә авылы	Фельдшер-акушерлык пункты	Капиталь ремонт	сменага бистә	9	-	+	-	Лаеш МР, Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
3	Мирәтәк авылы	Фельдшер-акушерлык пункты	Капиталь ремонт	сменага бистә	3	-	+	-	Лаеш МР, Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
4	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Ижтимагый үзәк составында фельдшер- акушерлык пункты	Яңа төзелеш	сменага бистә	-	57	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
5	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Жәмәгать үзәге составында ФАП	Яңа төзелеш	корылма	-	1	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль
6	Чирпы авылы, ЗУ16: 24: 020401:919)	Ижтимагый үзәк составында фельдшер- акушерлык пункты	Яңа төзелеш	сменага бистә	-	75	-	+	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
7	Чирпы авылы, ЗУ16: 24: 020401:919)	Жәмәгать үзәге составында ФАП	Яңа төзелеш	корылма	-	1	-	+	Чирпы авыл жирлегенең генераль
Жирле (жирлек) әһәмияттәге чаралар									
Физик культура һәм массакүләм спорт объектлары									
1	Имәнкискә авылы	Спорт залы	Яңа төзелеш	кв. м. идән	-	110	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль
2	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Ижтимагый үзәк составындагы спорт	Яңа төзелеш	кв. м. идән		1268	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль
3	Чирпы авылы, ЗУ16: 24: 020401:919)	Ижтимагый үзәк составындагы спорт	Яңа төзелеш	кв. м. идән		1443	-	+	Чирпы авыл жирлегенең генераль
4	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Яссылык корылмалары	Яңа төзелеш	кв. м. идән		7000/804 0	+	+	Чирпы авыл жирлегенең генераль

5	Имәнкискә авылы	Яссылык корылмалары	Яңа төзелеш	кв. м. идән		936	+	+	Чирпы авыл жирлегенең генераль
Мәдәният һәм сәнгать объектлары									
1	Чирпы авылы	Мәдәният йорты, китапханә	Капиталь ремонт	урын	100/8,0	-	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль
2	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Ижтимагый үзәк составында тамашачылар	Яңа төзелеш	урын	-	520	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль
3	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Ижтимагый үзәк составында китапханә	Яңа төзелеш	мең данә китап	-	17,0	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль
4	Чирпы авылы, 3У16: 24: 020401:919)	Ижтимагый үзәк составында тамашачылар	Яңа төзелеш	урын	-	450	-	+	Чирпы авыл жирлегенең генераль
5	Чирпы авылы, 3У16: 24: 020401:919)	Ижтимагый үзәк составында китапханә	Яңа төзелеш	мең данә китап	-	32,9	-	+	Чирпы авыл жирлегенең генераль
Башка хезмәт күрсәтү объектлары									
Коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм шәхси хезмәтләр күрсәтү буенча Производство булмаган объектлар									
1	Имәнкискә авылы	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиесе	Яңа төзелеш	кол. урын	-	5	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
2	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Жәмәгать үзәге составында көнкүреш хезмәте күрсәтү	Яңа төзелеш	кол. урын		25/29	+	+	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
Сәүдә һәм жәмәгать туклануы объектлары									
1	Чирпы авылы	Сәүдә предприятиеләре	Яңа төзелеш	кв.м. сәүдә.	-	744,8/12 37	+	+	Чирпы авыл жирлегенең генераль
2	Мирәтәк авылы	Кибет	Яңа төзелеш	кв.м. сәүдә	-	17,4	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль
3	Чирпы авылы	Кафе	Яңа төзелеш	урын	-	108/165	+	+	Чирпы авыл
Халыкка хокукый, финанс, консультатив һәм башка шундый хезмәтләр күрсәтү буенча Производство булмаган объектлар									
1	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Ижтимагый үзәк составында банклар	Яңа төзелеш	корылма	-	2	+		Чирпы авыл жирлегенең генераль
2	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Почта элементсе бүлеге	Яңа төзелеш	корылма	-	1	+		Чирпы авыл жирлегенең генераль
Административ биналар									

1	Чирпы авылы, 16: 24: 020401:1789)	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында полициянең	Яңа төзелеш	корылма	-	1	+	-	Чирпы авылының генераль планы
Зират									
1	Чирпы авылы	Зират	Су саклау зонасында һәм яр бие саклау зонасында урнашкан зиратнын бер өлешен	га.	1,02	0,99	+	-	Чирпы авылының генераль планы
2	Чирпы авыл жирлеге	Зират	Резерв территориясе	га.	-	2,04	+	-	Чирпы авылының генераль планы

1.5.4. Тарихи-мәдәни мирас

Татарстан Республикасының мәдәни мирас объектларын саклау буенча комитеты мәгълүматлары буенча Чирпы авыл җирлеге территориясендә түбәндәге мәдәни мирас объектлары урнашкан:

Мәдәни мирас объектлары (археология һәйкәлләре) мәдәни мирас объектларының бердәм дәүләт реестрына кертелгән:

- I Имәнкискә шәһәре»;
- "XV-XVI гасырларда Имәнкискә каберлеге".

Ачыкланган мәдәни мирас, архитектура һәм шәһәр төзелеше объектлары):

- Лаеш районы, Чирпы авылы адресы буенча урнашкан " Смоленск-Богородицкий чиркәве, 1747 ел, 1899 ел»;;
- «В. п. Маревның торак йорты, 1912-1913 еллар", Лаеш районы, Чирпы авылы адресы буенча урнашкан;
- «Хажәи Хафиз - шагыйрь һәм дин эшлеклесе, 80 нче еллар, 17 нче еллар, известняк, Лаеш районы, Имәнкискә авылы адресы буенча урнашкан "хаммат бине Ишман" фильмы авторы «

Ачыкланган мәдәни мирас объектлары (археология һәйкәлләре):

- "Имәнкискә урыны I»;
- "Имәнкискә стоянкасы I»;
- "Имәнкискә стоянкасы II»;
- "Имәнкискә тукталышы III»;
- "Имәнкискә стоянкасы IV»;
- "Имәнкискә тукталышы V»;
- "Имәнкискә тукталышы VI»;
- "Имәнкискә авылы I»;
- "Имәнкискә авыл җирлеге II»;
- "Имәнкискә шәһәре II»;
- "Имәнкискә каберлеге II».

1.5.5. Житештерү территорияләре

Чирпы авыл жирлегендә житештерү территорияләре тәкъдим ителгән:

- "Татавтодор" АЖнең Чирпы филиалы (техника) Чирпы авылы;
- "Татавтодор" АЖнең Чирпы филиалы;
- Чирпы авылында V класслы куркыныч объектлары өчен житештерү базасы;
- Имәнкискә авылыннан төньяк-көнчыгышта ком карьеры;
  - нефть үткәргечләргә хезмәт күрсәтү корылмалары.

Сәнәгать житештерүен үстерү

Территорияне уңайлы үстерү өчен Генераль план беренче чиратта тәкъдим ителә:

- Чирпы авылында V класслы куркыныч объектлары өчен житештерү базасын оптимизацияләү.

Tüšämä 1.5.5.1

Чирпы авыл жірлегендә сәнәгать жітештерүен үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру		Чара буенча чыганақ
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2019-2020)	Исәп- хисап вакыты (2029-	
Жірле әнәмияттәге чаралар									
1	Чирпы авыл жірлеге Чирпы авылы	Жітештерү базасы астында объектлары V класслы қурқыныч	Жітештерүне оптимальләштерү	-	-	-	+	-	Чирпы авыл жірлегенәң генераль планы

1.5.6. Агросәнәгать комплексы

Агросәнәгать комплексы азык-төлек продуктлары җитештерү һәм халыкны алар белән тәмин итү, авыл хужалыгы өчен җитештерү чаралары җитештерү һәм авыл хужалыгына хезмәт күрсәтү белән шөгыльләнүче макроикътисад тармаклары җыелмасыннан гыйбарәт.

Үсемлекчелек һәм терлекчелек тармаклары агросәнәгать комплексының мөһим тармаклары булып тора.

Чирпы авыл җирлегенең төп авыл хужалыгы специализациясе-сөт-ит терлекчелеге һәм үсемлекчелек.

Үсемлекчелек билгеле бер төркем мәдәни үсемлекләр үстерү белән бәйле тармакларга бүленә. Төп хужалыклар-ашлык хужалыгы, азык җитештерү (азык культуралары үстерү).

Терлекчелекнең төп тармаклары-сөт һәм ит терлекчелеге, дуңгызчылык, кошчылык. Шәхси ярдәмче хужалыкларда (шәхси ярдәмче хужалыкларда) очрый торган умартачылык өстәмә тармаклар булып тора.

Чирпы авыл җирлеге территориясендә гамәлдәге агросәнәгать объектлары урнашкан:

- Чирпы авылында "Агро" ярмасы, фасовка цехы;
- "Агро" АХКСы машина-трактор паркы(МТП), Чирпы авылында ыңдыр табагы;
- Чирпы авылында авыл хужалыгы җитештерүе объектларының (буш) җитештерү зонасы;
- Чирпы авылы янында 50 башка кадәр овчарня;
- "ИП Мусаев" ябык ыңдыр табагы Имәнкискә авылы;
- "Исхакова Р. Ш." крестьян-фермер хужалыгының терлекчелек фермасы 100 баш сыерга, Мирәтәк авылы янында 102 бозауга исәпләнгән;
- Мирәтәк авылы янында терлекләр өчен җәйге лагерь;
- Имәнкискәдә ашлык саклау урыны;
- Имәнкискә авылында амбар;
- Имәнкискә авылында машина-трактор паркы;
- Имәнкискәдә склад (матди);
- Имәнкискә авылында төзелеш материаллары склады;
- Имәнкискә авылында V класслы күркынычылык классы авыл хужалыгы җитештерүе объектлары өчен территория;
- Мирәтәк авылы янында умарталык;
- Мирәтәк авылы янында терлекләр өчен җәйге лагерь;

- Мирәтәк авылы янындагы "Исхаков Р.Ш." крестьян-фермер хужалыгының ике терлекчелек фермасы бар.

Чирпы авыл җирлеге территориясендә Имәнкискә авылы янында гамәлдә булмаган ашык склады урнашкан.

Агросәнәгать комплексы үсеше

Чирпы авыл җирлегенең генераль планында Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасына салынган чаралар исәпкә алынган.

Чирпы авыл җирлегендә агросәнәгать комплексын үстерү буенча чаралар исемлеге 1.5.6.1 таблицасында күрсәтелгән.

1.5.6.1 Таблица

Чирпы авыл жирлегендә агросәнәгать комплексын үстөрү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтләр вакыты (2029-2039 еллар))	
Жирле әһәмияттәге чаралар									
1	Чирпы авылы	Фасовкалау цехы, ярма кисүче "Арго"	Житештерүне оптимальләштерү	-	-	-	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтләр вакыты (2029-2039 еллар))	
2	Чирпы авылы	"Арго" АХКСЫНЫП машина-трактор паркы (МТП), ыңдыр табагы	1.Су алу скважиналарының беренче поясында урнашкан МТП өлешен яшелләндерү зонасы өчен ябу һәм үзгәртеп кору 2.Житештерүне оптимальләштерү	га.	0,68	0,59	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
3	Чирпы авылы	Авил хужалыгы житештерүе объектларының житештерү зонасы (буш)	Ижтимагый-эшлекле зонаның резерв территориясе итеп үзгәртеп кору	га.	8,92	8,92	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
4	Имәнкискә авылы	"Усадьба» сәүдә үзәге (кибет, кафе, 30 сәүдә ноктасы)	Житештерүне оптимальләштерү	-	-	-	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтләр вакыты (2029-2039 еллар))	
5	Имәнкискә авылы	Ашлык	Ижтимагый-эшлекле зонаның резерв территориясе астына гамәлдәге ашлык склады территориясен үзгәртеп кору	га.	0,40	0,40	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
6	Имәнкискә авылы	Ашлык саклау	Житештерүне оптимальләштерү	-	-	-	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
7	Имәнкискә авылы	Машина-трактор паркы (МТП)	Житештерүне оптимальләштерү	-	-	-	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
8	Имәнкискә авылы	Материал)	Житештерүне оптимальләштерү	-	-	-	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганақ
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтләр вакыты (2029-2039 еллар))	
9	Имәнқисқә авылы	Ябық ындыр табагы " ИП Мусаев"	Ябулы ындыр табагы территориясен иҗтимагый-эшлекле зонаның резерв территориясе итеп үзгәртеп кору	га.	1,17	1,17	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
10	Имәнқисқә авылы	Ашлык саклау	Житештерүне оптимальләштерү	-	-	-	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
11	Имәнқисқә авылы	Авыл хуҗалыгы житештерүе объектлары өчен территория	1.2 магистраль торбаүткәргечләрнең минималь ераклықлары зонасында урнашқан территориянең бер өлешен ябу һәм үзгәртеп кору.Житештерүне оптимальләштерү	га.	26,46	20,06	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганақ
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтләр вақыты (2029-2039 еллар))	
12	Мирәтәк авылы	"Исхаков Р. Ш»" крестьян-фермер хужалыгының терлекчелек фермасы 100 баш сыерга, 102 бозауга исәпләнгән	Житештерүне оптимальләштерү	-	-	-	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
13	Чирпы авыл жирлеге	Маллар өчен жәйге лагерь	Яр буе саклау полосасында урнашкан терлекләр өчен жәйге лагерьның бер өлешен ябу	га.	0,83	0,62	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
14	Чирпы авыл жирлеге	Маллар өчен жәйге лагерь	Терлекләр өчен жәйге лагерь өчен резерв территориясе	га.	-	0,46	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
15	Чирпы авыл жирлеге	Маллар өчен жәйге лагерь	Терлекләр өчен жәйге лагерь өчен резерв территориясе	га.	-	0,79	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтләр вакыты (2029-2039 еллар))	
16	Чирпы авыл жирлеге	Маллар өчен жәйге лагерь	Терлекләр өчен жәйге лагерь өчен резерв территориясе	га.	-	1,63	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
17	Чирпы авыл жирлеге	50 баш мөгезле эре терлек симертү фермасы, Эре мөгезле терлекләр өчен азык саклау склады	50 баш эре мөгезле терлек симертү буенча ферма өчен резерв территориясе, эре мөгезле терлекләр өчен азык саклау склады	га.	-	2,78	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
18	Чирпы авыл жирлеге	"Исхакова Р. Ш." крестьян-фермер хужалыгының 200 башка исәпләнгән сөт фермасы"	"Исхакова Р. Ш." крестьян-фермер хужалыгының 200 башка исәпләнгән сөтчелек фермасы өчен резерв территориясе"	га.	-	2,13	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
19	Чирпы авыл жирлеге	Овчарня 50 башка кадәр	Яр буе саклау полосасында урнашкан овчарни территориясен ябу һәм үзгәртеп кору	га.	0,50	-	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы

1.5.7. Туристтик-рекреацион потенциал. Жирле халыкның ялын оештыру

Жирлекнең рекреацион ресурслары тәкъдим ителде:

Куйбышев сусаклагычы акваториясе;

Брысса елгасы;

жирле халык һәм Лаеш шәһәре халкы тарафыннан ял итү өчен файдаланыла торган саклагыч урманнар (жиләк-жимеш, гөмбәләр жыю).

Жирлектә урманнар-урман-парк зоналары бар, алар беренче чиратта халыкның ялын оештыру өчен билгеләнгән (урман жиләк-жимеш, жиләк-жимеш, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре жыю һәм әзерләү, Аучылык хужалыгын алып бару).

Лаеш муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасында туристлык игътибарының төп объектлары: археология һәйкәлләре, Смоленск-Богородица чиркәве һ. б. билгеләнгән.

Кызганычка каршы, пляжларның картографик материалда территорияләре билгеләнмәгән, аларның мәйданнары һәм төзекләндерү буенча анкета мәгълүматлары заказчы тарафыннан тапшырылмаган, шуңа күрә башлангыч елга пляжлар белән тәэмин ителешне анализлау мөмкинлеге юк.

Моннан тыш, жирлекнең барлык торак пунктлары территориясендә гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр бар, аларны да рекреацион максатларда кулланырга мөмкин.

Туризм-рекреация системасын үстерү. Жирле халыкның ял итү урыннарын оештыру

Татарстан Республикасының территорияль планлаштыру схемасында Имәнискә авылында үзәк белән Имәнискә туристлык-рекреацион зонаны тормышка ашыруның исәп-хисап чорына оештыру тәкъдим ителде. Имәнискә туристлык-рекреация зонасы-ул Лаеш муниципаль районы территориясе аша узучы туристларга хезмәт күрсәтүче һәм туристларга хезмәт күрсәтүче археологик һәм архитектура һәйкәлләрен концентрацияләү зонасы.

Шуңа бәйле рәвештә Имәнискә авылында проект егәрлеге 200 урын булган автомобиль кемпингын төзү тәкъдим ителә.

Чирпы авыл жирлегенең туристик-рекреацион системасын алга таба үстерү нигезендә табигый рекреацион ресурслар – елгаларның, урманнарның, буаларның матур ярлары булу ята.

Татарстан Республикасының территорияль планлаштыру схемасында «Татарстанның энже бөртеге» (кече божра һәм Зур божра) туристик маршрутын оештыру тәкъдим ителде.

Лаеш муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасында «Лаеш ягы тарихы» мәдәни - танып – белү маршруты (Лаеш районының тарихи урыннары-Лаеш ш., и. п. буенча) тәкъдим ителә. Октябрьнең 25 еллыгы (Смолдеяр, Имәнискә, Шуран).

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл җирлеге башкарма комитеты хаты нигезендә кадастр номерлары язылган җир кишәрлекләре тәкъдим ителә 16:24:020403:54, 16:24:020403:57, 16:24:020403:63 гомуми мәйданы 14,01 га булган Мирәтәк авылында агротуризм үсеше белән бәйлә рекреация зонасына кертергә.

Таблица 1.5.7.1.

Чирпы авыл жирлегендә рекреацион территорияларне үстерү буюнча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап вакыты (2029-2039 еллар))	
РЕГИОНАЛЬ ӘНӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Чирпы авыл жирлеге	Туристик маршрут Энже-Энже Татарстан» (Кече балдак) Зур Кольцо)	оештыру	-	-	-	+	+	Лаеш МР, Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
2	Чирпы авыл жирлеге Имәнкискә авылы	Автомобиль кемпингы	Яңа төзелеш	урын	-	200	+	-	Лаеш муниципаль районы
Жирле (район) әнәмияттәге чаралар									

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап вакыты (2029-2039 еллар))	
1	Чирпы авыл җирлеге	Имәнкискә туристик-рекреацион зонаны үстерү буюнча проект эшләү	Проектны эшләү	-	-	-	-	+	Лаеш муниципаль районы Советы (үзгәрешләр кертү)
2	Чирпы авыл җирлеге	«Лаеш ягы тарихы " мәдәни - танып-белү маршруты (Лаеш районы, Лаеш шәһәре, п. п.)Октябрьгә 25 ел, Смолдеяр авылы, Имәнкискә авылы, Шуран авылы)	Маршрутны оештыру	-	-	-	+	+	Лаеш муниципаль районы Советы (үзгәрешләр кертү)
Җирле (җирлек) эһәмияттәге чаралар									

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап вақыты (2029-2039 еллар))	
1	Чирпы авыл жирлеге (ЗУ-кад. Сан 16:24:020403:54; 16:24:020403:57; 16:24:020403:63	Рекреация өчен территорияләр , шул исәптән сәламәтләндерү базасы өчен)	оештыру	га.		2,06	+	-	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы
2	Чирпы авыл жирлеге	Яшелләндерү (скверлар, парклар)	Яшел үсентеләр системасын оештыру	-	-	-	+	+	Чирпы авыл жирлегенең генераль планы

1.5.8. Автомобиль юллары һәм транспорт

Транспорт, башка инфраструктура тармаклары белән беррәттән, социаль һәм икътисадый максатларга ирешүдә мөһим инструмент булып, җәмгыять тормышының база шартларын тәмин итә.

Чирпы авыл җирлегенең транспорт структурасы Лаеш муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул үз чиратында Татарстан Республикасының транспорт челтәренә кертелгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

Автомобиль юллары һәм транспорт

Бу бүлектә Чирпы авыл җирлегенең гомуми кулланылыштагы автомобиль юллары челтәре ике категориядә (юнәлештә) милек формасы һәм функциональ билгеләнеше буенча карала.

1. Милек формасы буенча Чирпы авыл җирлегенең гамәлдәге автомобиль юллары федераль һәм төбәк әһәмиятендәге юллар белән тәкъдим ителгән.

Җирлек территориясе буенча II категорияле «Казан – Оренбург» федераль автомобиль юлы уза, ул Чирпы һәм Имәнкискә авыллары аша төньяк-көнбатыштан көньяк-көнчыгышка таба уза. «Казан-Оренбург» федераль әһәмияттәге автомобиль юлы Татарстан Республикасы үзәге – Казан шәһәрен Оренбург өлкәсенең өлкә үзәге - Оренбург шәһәре белән тоташтыра.

Төбәк әһәмиятендәге автомобиль юллары булып тора:

- җирлекнең төньяк-көнбатыш өлешендә киң юнәлештә барган «Лаеш - Чирпы» асфальт-бетон өслекле IV категорияле автомобиль юлы Чирпы авыл җирлегенең административ үзәген һәм Лаеш муниципаль районының Лаеш ш. район үзәген тоташтыра . ;

- «Имәнкискә-Мирәтәк» нең өлешчә күчмә, өлешчә грунт өслеге булган IV категорияле автомобиль юлы җирлекнең көнчыгыш өлешендә уза, аның буенча Мирәтәк авылы торак пунктына керү юлы гамәлгә ашырыла.

2. Чирпы авыл җирлеге автоюлының функциональ билгеләнеше буенча федераль һәм җирле әһәмияттәге юлларны үз эченә ала:

Татарстан Республикасының Россия Федерациясенең башка субъектлары белән элемтәсен тәмин итә торган «Казан - Оренбург» автомобиль юлы федераль әһәмияткә ия;

район әһәмиятендәге «Лаеш – Чирпы " автомобиль юлы»,

"Имәнкискә-Мирәтәк" автомобиль юлы җирле әһәмияткә ия, чөнки Чирпы авыл җирлегенең һәм янәшәдәге торак пунктлары белән элемтәне тәмин итәләр.

Юл бие сервисы

Юл бие сервисы объекты юлны төзекләндерүнең мәһим өлеше булып тора. Ул юл биеча автомобиль хәрәкәтенә тулысынча хезмәт күрсәтүне тәһмин итүче, хәрәкәт иминлеген һәм автотранспорт хәрәкәте нәтижәләлеген арттыруга ярдәм итүче предприятиеләр һәм корылмалардан гыйбарәт.

Автомобиль юлларын үстерү

«Чирпы авыл жирлегенең транспорт-коммуникацион инфраструктурасын үстерү " бүлегенең төп максаты-халыкның ихтыяжлары нигезендә автомобиль юлларын үстерү, жирлек икътисадының нәтижәләлеген һәм конкурентлылығын арттыру, таләп ителә торган техник халәтне, үткәрүчәнлекне, юл челтәренең иминлеген һәм тыгызлығын тәһмин итү.

Татарстан Республикасы территориясенең транспорт каркасы йогынтысында Лаеш муниципаль районының планировка структурасы формалаша һәм, нәтижәдә, Чирпы авыл жирлеге территориясенең планлаштыру структурасы барлыкка килә.

Автомобиль транспорты үсеше

Федераль, региональ һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Татарстан Республикасының территорияль планлаштыру схемасында һәм Лаеш муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасында билгеләнгән, шуңа күрә Чирпы авыл жирлегенең генераль планы тарафыннан аларда билгеләнгән барлык чаралар да исәпкә алынган.

Чирпы авыл жирлегенең перспективалы транспорт каркасы федераль, региональ, муниципальара һәм жирле автомобиль юлларыннан формалашачак.

Федераль әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү

Буенча

Лаеш муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасы белән «Казан – Оренбург» федераль автомобиль юлын реконструкцияләү тәкъдим ителә.

Территорияль планлаштыру схемасы белән «Чирпы, Полянка һәм Имәнкискә авылларын урап үзү» автомобиль юлы төзү, шулай үк «Казан-Оренбург» федераль автомобиль юлының бер участогын жирле автомобиль юлына күчерү тәкъдим ителә.

Төбәк әһәмиятендәге автомобиль юлларын үстерү

Лаеш муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасы чаралары нигезендә генераль план нигезендә «Имәнкискә – Мирәтәк» автомобиль юлын, беренче чиратта, үзгәртеп кору тәкъдим ителә.

Жирле автомобиль юлларын үстерү

Генераль план нигезендә «агросәнәгать комплексы объектларына керү юлы» автомобиль юлы, ИЖСНЫҢ яңа участкаларына керү юлы һәм беренче чиратта Мирәтәк авылына керү юлы төзү тәкъдим ителә.

Тимер юл транспорты

Россия Федерациясендә 2030 елга кадәр тимер юл транспортын үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру һәм Татарстан Республикасы территориясендә яңа тимер юл линияләрен төзү максатларында Чирпы авыл җирлеге территориясендә узачак «Казан-Әлмәт-Азнакай-Бөгелмә» тимер юл магистрален төзү тәкъдим ителә.

Ясалма корылмалар

Генераль план чаралары белән ике күперне капитал ремонтлау һәм Имәнкискә авылында күперне яңа төзү, Чирпы авылында күперне капитал ремонтлау, Мирәтәк авылында күперне яңа төзү һәм күперне капитал ремонтлау тәкъдим ителә.

Транспорт инфраструктурасын үстерү буюнча чаралар исемлеге 1.5.8.2 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 1.5.8.2.

Территорияда транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү буюнча чаралар исемлеге

Чирпы авыл жирлеге 2019-2039 елларда

№ т/ б	Авил жирлеге исеме	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буюнча чыганак
					Гамәлдәге	Кушымта/ Яңа	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтле вакыты (2029-2039 еллар))	
Федераль әнәмияттәге чаралар									
Федераль әнәмияттәге тимер юллар									
1	Чирпы авыл жирлеге	"Казан-Әлмәт-Азнакай-Бөгелмә" тимер юл магистрале»	Төзелеш	чакрым	-	3,2	+	+	2030 елга кадәр Россия Федерациясе тимер юл транспортын үстерү стратегиясе, Чирпы авыл жирлеге Генераль планы

№ т/ б	Авил җирлеге исеме	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Кушымта/ Яңа	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтле вакыты (2029-2039 еллар))	
Федераль әһәмияттәге автомобиль юллары									
1	Чирпы авил җирлеге	Казан-Оренбург	реконструкция	чакрым	-	-	-	+	Лаеш МР, Чирпы авил җирлегенең генераль планы
2	Чирпы авил җирлеге	Чирпы, Полянка һәм Имәнкискә авилларын тикшерү	яңа төзелеш (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	-	6,85	-	+	Лаеш МР, Чирпы авил җирлегенең генераль планы
Региональ әһәмияттәге чаралар									
Төбәк әһәмиятдәге автомобиль юллары									

№ т/ б	Авил җирлеге исеме	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Кушымта/ Яңа	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтле вакыты (2029-2039 еллар))	
1	Чирпы авыл җирлеге	Имәнкискә	яңа төзелеш	чакрым	8,00	-	+	-	Лаеш МР, Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
Җирле аһәмияттәге чаралар									
Җирле аһәмияттәге автомобиль юллары									
1	Чирпы авыл җирлеге	АГРОСӘНӘГАТЬ комплексы объектларына керү	яңа төзелеш (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	-	0,8	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
2	Чирпы авыл җирлеге	Яңа территорияләргә керү	яңа төзелеш (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	-	0,352	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы

№ т/б	Авил җирлеге исеме	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Кушымта/Яңа	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтле вакыты (2029-2039 еллар))	
3	Чирпы авыл җирлеге	Яңа территорияләргә керү	Яңа төзелеш (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	-	0,086	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
Юл бую сервисы									
1	Чирпы авылы	Юл бую сервисы объекты	Яңа төзелеш	корылма	-	1	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
Ясалма корылмалар									
1	Имәнкискә авылы	Күпер	Капиталь ремонт	корылма	2	-	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы

№ т/ б	Авил җирлеге исеме	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Кушымта/ Яңа	Беренче чират (2019-2029 еллар.)	Исәп-хисап-кыйммәтле вақыты (2029-2039 еллар))	
2	Чирпы авылы	Күпер	Капиталь ремонт	корылма	1	-	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
3	Мирәтәк авылы	Күпер	Яңа төзелеш	корылма	-	1	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы
	Мирәтәк авылы	Күпер	Капиталь ремонт	корылма	1	-	+	-	Чирпы авыл җирлегенең генераль планы

1.6. SWOT-Чирпы авыл җирлегенең социаль-икътисадыҗ үсеше анализы

1.6.1 Таблица

Көчле яклар (S)	Мөмкинлекләр)
<p>Территориядә үсеш өчен буш мәйданнар, шул исәптән торак төзелеше өчен дә булу;</p> <p>Муниципаль берәмлек территориясендә эре экологик пычрак производстволар булмау.</p>	<p>Түризм үсеше (ял көне түризми, экотүризм, тематик походлар);</p> <p>Туучылар санын стимуллаштыру һәм үлем санын киметү;</p> <p>Миграция агымын арттыруны һәм демографик вазгыятьне яхшыртуны стимуллаштыру;</p> <p>АПКны үстерү;</p> <p>Сәнәгатьнең башка төрләрен үстерү;</p> <p>Хезмәт мигрантларын җәлеп итү;</p> <p>Жәмәгать аңында сәламәт яшәү рәвеше өстенлеген, гаилә иминлеге кыйммәтләрен һәм балаларның әһәмиятлелеген күтәрү;</p> <p>Потенциаль инвесторларны җәлеп итү өчен инженерлык инфраструктурасын үстерү;</p> <p>Федераль һәм региональ максатчан программаларга, шул исәптән милли проектларны гамәлгә ашыру кысаларында да, керү мөмкинлеге;</p>

Йомшак яклар (W)	Янаулар (T)
<p>Финанс базасы начар түгел һәм җирлек бюджетының дотациясе югары;</p> <p>Квалификацияле хезмәткәрләр булмау;</p> <p>Түбән инвестицион җәлеп итүчәнлек;</p> <p>Үлүчеләр саны туучылар саны артканнан-арта.</p>	<p>Демографик проблемалар: яшь халык китү;</p> <p>Социаль инфраструктура объектларын финансламау;</p> <p>Эш урыннарын кыскарту;</p> <p>Башка төбәкләрдән һәм шәһәрләрдән икътисади көчле конкурентлар булу;</p> <p>Социаль тигезсезлек һәм хәерчелек проблемалары.</p>

2. Әйләнә-тирә мохитне саклау

Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә стратегик максатлар булып экологик хәлне савыктыру һәм халыкның һәм территорияләрнең экологик куркынычсызлыгын тәэмин итү, табиғый экосистемаларны саклау һәм торгызу, табиғаттән рациональ һәм тотрыклы файдалануны тәэмин итү тора.

Чирпы авыл җирлегенең әйләнә-тирә мохитне саклау һәм экологик куркынычсызлык өлкәсендә территорияль планлаштыруның мөһим бурычлары булып тора:

- җирлекнең ландшафтлы һәм архитектура-пространство үзенчәлеген саклау;;
- территорияләрне нәтиҗәле файдалануны тәэмин итү;
- уңайлы тормыш мохите булдыру;
- территориянең һәм әйләнә-тирә мохитнең иминлеген тәэмин итү;
- территорияне төзекләндерү һәм яшелләндерү.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 статьясы нигезендә, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарга Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын саклау зоналары, су саклау зоналары, эчәргә яраклы су чыганакларын саклау зоналары, саклана торган объектлар зоналары, Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган башка зоналар керә.

Чирпы авыл җирлеге территориясендә территорияне махсус куллану шартлары булган түбәндәге зоналар бүлеп бирелгән:

- җитештерү, авыл хужалыгы объектлары, инженер корылмалары, махсус билгеләнештәге территорияләрнең санитар-яклау зоналары;
- автоюлларның санитар өзеклекләре һәм юл бую полсалары;
- ЛЭП сак зоналары;
- элемтә линияләренең һәм корылмаларының сак зоналары;
- газ бүлү челтәрләренең минималь ераклыклары һәм сак зоналары;
- су саклау зоналары, өске су объектларының яр бую саклау һәм яр бую полсалары;
- эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары;
- урман фонды җирләре;
- хайваннар дөньясы объектларын саклау;

- файдалы казылмалар чыгару зонасы;
- аеруча саклана торган табигый территорияләр;
- мәдәни мирас объектларының саклау зоналары;
- аэродром янындагы территорияләр.

Комплекслы бәяләү һәм санитар-экологик характеристикалар нигезендә генераль план тарафыннан Территорияләрне экологик-тотрыклы үстерүнең төп юнәлешләре билгеләнә, аларны гамәлгә ашыру өчен табигать саклау чаралары эшләнә, үз эченә ала:

территорияне куллану шартлары булган зоналарны оештыру;

һава бассейнын саклау;

су ресурсларын саклау һәм рациональ файдалану;

жир фондын саклау;

калдыклар белән эш итү системасын үстерү;

территориягә техноген йөкләнешне киметү буенча инженер-техник чаралар;

физик факторлардан яклау;

территориянең табигый-экологик каркасын формалаштыру;

Хайваннар дөньясын саклау;

халыкның медик-экологик иминлеген тәэмин итү.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, Генераль план чаралары таләпләргә туры китереп эшләнә:

Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексы;

Россия Федерациясе Жир кодексы;

Россия Федерациясе Су кодексы;

"Әйләнә-тирә мохитне саклау турында" 10.01.2002 N 7-ФЗ Федераль закон (29.07.2018 ред.)"

"Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында" 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон»;

Аерым саклана торган табигый территорияләр турында " 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон һ. б.

Авыл жирлеге территориясендә капитал төзелеш объектларын урнаштыру, проектлау, төзү, реконструкцияләү, файдалануга тапшыру, эксплуатацияләү, консервацияләү һәм бетерү, житештерү объектларында иң яхшы уңайлы технологияләр кертүне исәпкә алып, әйләнә-тирә

мохитне саклау турында «2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль Законның 28.1 статьясы таләпләре нигезендә, әйләнә-тирә мохит өлкәсендә гамәлдәге законнар нормаларын һәм таләпләрен үтәп башкарылырга тиеш.

Моннан тыш, объектларны проектлаганда, төзегәндә һәм эксплуатацияләгәндә, ГОСТ Р 54964-2012 «туры килү-килмәүне бәяләү» таләпләренә туры китереп «яшел стандартлар» критерийларын үтәү зарур. Күчәмсез милек объектларына экологик таләпләр».

Санитар-гигиена һәм табигать саклау таләпләрен үтәгәндә, проектлана торган объектлар әйләнә-тирә мохит компонентларына һәм Чирпы авыл җирлеге халкының яшәү шартларына тискәре йогынты ясамаячак.

2.1. Табигый шартлар һәм ресурслар

Рельеф һәм геоморфология. Чирпы авыл җирлеге Лаеш муниципаль районының көньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан һәм геологик-геоморфологик үзенчәлекләр буенча Түбән Кама районына карый. Авыл җирлеге көньяк яктан Куйбышев сусаклагычының сулары белән юына. Өслекнең гомуми озынлыгы төньяк-көнчыгыштан көньякка, көньяк-көнбатышка таба Куйбышев сусаклагычына юнәлтелгән һәм 1^о га тигез.

Карала торган территориянең абсолют биеклекләре 53 -140 М. чикләрендә төрлечә. Рельефның минималь билгеләре Куйбышев сусаклагычының су кисүенә, ә максималь зурлыгы - Брысса һәм Әшнәк елгаларының су бүлегенә туры китерелгән.

Авыл җирлеге территориясә өчен рельефның чокырлар һәм балкалар белән тәкъдим ителгән эрозион формалары хас, алар, нигездә, елга үзәннә туры килә. Авыл җирлегенә көнчыгыш өлешендә чокырлар аеруча киң таралган.

Геологик төзелеш. Өйрәнелә торган территория икеъяруслы корылма өчен типик итеп тасвирлана: түбән һәм урта протерозлы интенсив дисциацияләнгән метаморфик токымнар платформаның кристаллик фундаментын тәшкил итә, ә палеозлар (Девон, ташпочмаклы һәм Пермь), неоген булмаган һәм дүртенчел утырмалар (түбән Казан һәм югары Казан) – явым-төшем чехолы. Нәкъ менә түбән Казан һәм югары Казан катламнары биналар һәм корылмаларга нигез салу тирәнлегенә йогынты ясый.

Түбән Казан подъярусы карала торган территориядә Комлы, алевролит, балчык, мергель, известняк, доломит, гипс катламнары һәм линзалары булган диңгез һәм лагун-диңгез фацияләре утырмалары белән тәкъдим ителгән. Карбонат токымнары (известняклар, доломитлар, мергельләр) подъярус кисүнең 60% тан артык егәрлеген тәшкил итә.

Югары Казан катламнары Идел елгасының биек трассаларын тәшкил итүче дүртенчел катламнар таралудан читтә көндезгә өслеккә чыга. Югары Казан подъярусы катламнары карбонат токымнары: доломитлар, известь доломитлары, доломитлаштырылган известняклар зур

эһәмияткә ия лагун-диңгез берәмлекләре комплексы тарафыннан тәкъдим ителгән. Терригенные мәгариф, характерлы өчен түбән Казан отложения, биредә ия подчиненное эһәмияте. Моннан тыш, югары катламнар өчен загипсованность хас.

Дүртенче яшьтәге катламнар бөтен җирдә таратыла, тиешле Үзәннең кайбер участкаларында гына чигенә. Аларның куәте-90 м. Чирпышән авыл җирлеге территориясендә шактый киң таралган аллювиаль, күл-аллювиаль, элювиаль-делювиаль, эоло һәм сазлы катламнар тәкъдим ителгән (ярларны ныгыту..., 2006).

Тектоника һәм сейсмичность. Чирпы авыл җирлеге Казан сейсмоген зонасында, максималь магнитудасы 5,5, ә Әлки – Пичкас, Алатырь-Казан-Арча һәм бер төбәк җимерелеше-Яшел Үзән - кисешкән урыннан берникадәр ераклыкта урнашкан.

ТР территориясенең сейсмик районлашу картасы буенча $T=1000$ ел балллыгы кабатлану чоры белән (50 ел дәвамында исәп-хисап интенсивлыгы 5% артып китә, В категориясе), «Татнефть» ААҖ ТГРУНЫҢ «Сейсмология» фәнни-җитештерү үзәгендә төзелгән, Чирпы авыл җирлеге 6 баллы сейсмик зонага керә. Җирлек территориясендә төзелеш эшләре төзелеш материалларының һәм төзелеш эшләренең сыйфатына карата зур таләпләрне исәпкә алмыйча башкарылырга тиеш.

Файдалы казылмалар. Җир асты байлыктарыннан файдалану буенча Федераль агентлык (Роснедра) мәгълүматлары буенча, Идел буе федераль округы буенча җир асты байлыктарыннан файдалану департаменты (Идел буе федераль округы) 03.10.2009 ел, № ТР-ИФО-09-00-36/2665 » 2381 нче төзелеш участогы астында җир асты байлыктарында файдалы казылмалар булу турында баяләмә " Чирпы авыл җирлеге территориясе өлешчә эчке эшләр идарәсе ресурслары белән Масловск перспективалы структура чикләрендә, авыл җирлеге эчендә Эчке Эшләр идарәсенең ресурслары белән ачыкланган Рогозина перспектив структурасы урнашкан.

Имәнкискә авылы янында авыл җирлеге территориясендә «Имәнкискә комы ятмасы», «Росгеолфонд»ФДБУ рәсми порталының электрон мәгълүмат чыганагы мәгълүматлары нигезендә ЛАИ 01034 ТЭ номерлы лицензия урнашкан.

Гидрогеологик шартлар. "Дәүләт су кадастрын алып бару өчен СССР территориясенең җир асты сулары бассейнары Исемлеге" (ВСЕГИНГЕО, 1988) һәм 1993 елда расланган Россия Дәүләт гидрогеология картасының 1:2000 масштабындагы Урта Идел битләре сериясе җыелма легендасы нигезендә Чирпы авыл җирлеге территориясе Кама-Нократ артезиан бассейнына керә. Бу-Көнбатыш Кама Аръягының гидрогеология өлкәсе.

Җирлек территориясендә Казан сульфат-карбонат комплексы (P2kz) аеруча киң таралган, ул җирлек халкын су белән тәэмин итү, шул исәптән үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү өчен кулланыла.

Казан катламнарының (күбесенчә югары казан ярусының) су алып килү комплексы бөтен җирдә таралган, карбонат төрләре – известняклар соры һәм якты-соры, мергельләре белән тәкъдим ителгән. Скважиналар Дебиты киң чикләрдә: л/сек үннан 2,3 л/сек га кадәр. Гидрокарбонат һәм сульфат - кальций сулары минерализация белән 0,556 г/л чамасы.

Гидрологик шартлар. Чирпы авыл жирлеге Куйбышев сусаклагычының яр буенда урнашкан.

Куйбышев сусаклагычы Идел ГЭСы плотинасы белән Тольятти шәһәре янында Идел елгасын ябу нәтижәсендә барлыкка килә. Сусаклагыч озын типтагы сулык булып тора. Аның ложасының зур майданы Идел һәм Кама үзәнндәге жылытыла торган террасаларга да туры килә.

Сусаклагыч еллык (сезонлы), Идел агынтысын атна саен һәм тәүлеклекләп җайга сала. НПУ каршындагы сусаклагычның тулы күләме-58,0 км³, файдалы-34,8 км³. Карала торган чикләрдә ярларның өстенлекле урыннары, уртача тирәнлекләре 10-15 м, максималь-25 м тәшкил итә.

Су саклагыч төрле су кулланучылар һәм судан файдаланучылар мәнфәгатьләрендә су агымын сезонлы, атналык һәм тәүлеклек җайга салуны башкара. Аларның иң мөһиме-энергетика, су транспорты, су белән тәэмин итү, балык һәм авыл хужалыгы.

Сусаклагычның төп параметрлары:

Нормаль терәк дәрәжәсе ... 53,0 м;

Минималь навигация ..... 49,0 м;

Нормаль су алды эшкәртмәләре (ФСХ)..... 48,0 м;

Кышкы чорда минималь рөхсәт ителгән минималь (УМО)..... 45,5 м;

Язгы ташу вакытында максималь проект

0,01-дән артык булу ихтималы бар %

(гарантияле төзәтмә белән).....55,3 м;

Үткәргәндә максималь рөхсәт ителгән

язгы ташу ихтималы

0,1% арткан % .....53,3 м;

НПУ каршындагы тулы статистик емкость..... 57,3 км³;

УНС каршындагы тулы статистик емкость..... 32,0 км²;

УМО каршындагы тулы статистик емкость..... 23,4 км²;

НПУ каршындагы көзгә майданы.....6150 км²;

УНС каршындагы көзгә майданы.....3930 км²;

УМО каршындагы көзгә майданы.....3060 км²;

ТР чикләрендә НПУ каршындагы сусаклагыч көзгесе майданы.....3270 км²;

НПУ һәм УНС арасында файдалы статистик емкость.....25,3 км³;

Арасында НПУ һәм акыл..... 33,9 км3;

НПУ каршындагы иң зур киңлек .....1 км;

НПУ каршындагы уртача тирәнлек.....9,4 м.

Куйбышев гидроузельинан ызанланган чорда плотинаның су терәге нормаль булганда, Идел агымы буенча Чабаксар гидроузельна кадәр һәм Кама буйлап Түбән Кама гидроузельна кадәр өскә таба тарала.

Сусаклагыч үзәне һәм су төбе гравий-ком аллювие белән салынган. Поймда якынча 3 метрга кадәр катламлы рус фациясен каплый торган эллипсиянең поймда фациясе сүпес, көрт һәм балчык белән тәкъдим ителгән. Асылмалы рельефның тискәре формаларында чүмечләр жыелуы күзәтелә. Су төбөндәге су басулар тулысынча туктатылган, куак һәм агач үсемлекләре өлешчә капланган.

Сусаклагычны су белән тәэмин итүдә төп рольне кар сулары уйный, шуңа күрә елганың тикшерелә торган участогының су режимының төп фазасы-су ташу. Табигый шартларда ташуларның су басымы еллык бурычның уртача 60 % тәшкил итә. Гидроузеллар каскадын җайга салу шартларында аның өлеше 50-55% ка кадәр кимегән.

Язгы ташуның дәрәжәсенә күтәрелешә күбесенчә апрель аена туры килә, шул ук вакытта күтәрелеш интенсивлыгы кайчагында тәүлегенә 1 метрга җитә. Язгы ташу чоры, кагыйдә буларак, май урталарында яки икенче яртысында башлана, ә кимү акрынрак бара һәм 2-3 ай дәвам итә. Су ташу чорында уртача су чыгымнары 17800 м3/с тәшкил итә.

Жәй-көз арасындагы Түбән билгеләр белән чагыштырмача тотрыклы хәл язгы ташу һәм көзгә боз күренешләре белән бозыла. Жәй-көз арасы, гомумән алганда, яңгыр сулары хисабына югары агым белән характерлана, бу чорда табигый шартларда еллык стокның 25-30% ка җитә, ә җайга салу шартларында якынча 5% ка кими.

Табигый кышкы ызан дәвамында киләсе язгы ташу алдыннан су чыгымының еллык минимумга кадәр кимүе билгеләнә, шул ук вакытта межаланган су агымы еллык 10% ка гына тәшкил итә.

Боз катламы барлыкка килү сәбәпле, боз катламының зурлыгына күтәрелеш алмашына торган дәрәжәнең 1-3 метрга кимүе билгеләнә. Алга таба, кышкы ызан дәвамында, язгы ташу күтәрелгәнчә, кышкы агынтыны үзгәртү характерына туры китереп, дәрәжәләр акрын кими. Әмма бу чор азагында минималь дәрәжә һәрвакытта да еллык минимум булмый - еш кына жәй-көзгә ызан (су саклау зоналарын билгеләү проекты ..., 2006) шундый булып тора.

Шулай ук жирлек территориясен Брысса елгасы кисеп үтә. Елга Куйбышев сусаклагычының уң кушылдыгы булып тора һәм 34 км озынлыкка ия. Куйбышев сусаклагычының Кама тамагынан алып Кама тамагына кадәр Кама су хужалыгы участогына керә. Кама Тамагы ш.т.п., Чишмә һәм Идел елгаларынан башка.

Күлләр халык хужалыгы һәм эстетик әһәмияткә ия. Авыл җирлегендә гомуми мәйданы 1,7 га булган 6 күл урнашкан.

Жирлек территориясендә Куйбышев сусаклагычы янында сазлыклы территорияләр киң таралган, алар Түбән сазлыклар күләме буенча зур булмаган. Жирлек чикләрендә гомуми майданы 89,6 га булган 30га якин сазлык исәпләнә.

Климатик характеристика. Чирпы авыл жирлеге территориясенә климатик характеристикасы «Татарстан Республикасы Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе» ФДБУнең «Лаеш» метеостанциясе һәм башка чыганаclar (СНИП 23-01-99* «Төзелеш климаты», Климат..., 1983, ландшафтлар..., 2007) мәгълүматлары буенча тәкъдим ителә.

Авыл жирлеге территориясе IIВ төзелеш-климат зонасында урнашкан. Климат уртача-континенталь, салкын кыш, жылы, кайчагында эссе, жәй, соңгы язгы һәм иртә көз салкыннары, шулай ук тәүлек дәвамында температураның кискен тирбәләше һәм ай дәвамында тагын да зуррак.

Еллык барышында иң салкын ай-гыйнвар ае-уртача айлык температура – 13,60-14,80; иң жылы-июль ае-уртача айлык температура +18,80-19,70. Экстремаль температура шул ук айларда күзәтелә һәм шуңа бәйле рәвештә тигез – 480 һәм + 380.

Жылыту проектка өчен исәп-хисап температуралары-300 һәм вентиляция өчен-18,30.

Еллык явым-төшем күләме 610 мм жылы чорда (370-380 мм) һәм минимум салкын вакытта (225-240 мм).

Көз көне беренче туңулар сентябрьнең өченче декадасында була. Температураның 00 дән соң тискәре температураларга тотрыклы күчү ноябрьнең икенче декадасы башында бара. Тотрыклы кар катламы ноябрь ахырында барлыкка килә һәм 145-160 көн дәвамында апрель уртасына кадәр ята. Кар катламының максималь биеклегә - 42 см, уртача биеклегә - 30-35 см, туфрақ туңдырылу тирәнлегә-100-120 см. Елына салкын көннәр саны 160 ка якин.

Уртача Кыш биналарның һәм корылмаларның жылылык саклау зарурлыгына бәйле. Кар ташу уртача 200-400 мЗ/сәг тәшкил итә.бу исә көньяк-көнбатыш яктан хәбәр итү юлы белән кар саклау зарурлыгы тудыра.

Язын туңдыру майның икенче-өченче декадасында тәмамлана. Температураның 00 елдан соң уңай температураларга тотрыклы күчүе апрельнең урта декадасында бара.

Жирлек территориясендә көньяк-көнбатыш чирекнең жылләре күп. Салкын чорда Көньяк жылләр кабатлана, ә жылы чорда Төньяк жылләр кабатлана. Жилнең уртача еллык тизлегә секундына 4 м тәшкил итә, декабрьдә 4,4-5,1 м/сек һәм июль аенда 3,0-3,3 м/сек.

Районның көньяк (яр бие) өлешендә уртача айлык һәм еллык дымлылык күләме түбәндәгечә күренә :табл. 2.1.1):

Таблица 2.1.1

Һаваның дымлылыгы (мб) ("Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе" ФДБУ материаллары буенча)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ел
1,9	1,8	3,0	5,9	8,7	12,4	14,9	13,8	10,2	6,6	3,4	2,5	7,1

Склоннарның микроклиматик үзенчәлекләрен тикшергәндә, һава агымының корылыктан суга күчкәндә һаваның дымлылыгы арта, өстәвенә, парларның күбесе һава катламнарында, суга якын урыннарда бара. һаваның абсолют дымлылыгы 0,5-1,5 мб га, киптерүнең яр буге тигез зонасы белән чагыштырганда, су кисүдән берәз ераклыкта арта.

Әмма хужалык эшчәнлегенең төрле якларына тискәре йогынты ясаучы атмосфера күренешләре арасында томаннар аерылып тора. Чирпы авыл җирлегендә томанлы көннәрнең уртача еллык саны 26 көнгә җитә. Туманнарның төп өлеше елның салкын чорына туры килә. Районда барлык томаннарның гомуми озынлыгы 96 сәгатькә җитәргә мөмкин.

Таблица 2.1.2

Томан булган көннәр саны (метеорология һәм әйләнә-тирә мохитне мониторинглау Баш идарәсе материаллары буенча)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ел
2	2	4	3	1	0	0	0	1	4	6	3	26

Буран булган көннәр саны елына 40-50 көнгә җитәргә мөмкин.

Чирпы авыл җирлеге атмосфераны пычратуның уртача метеорологик потенциалы зонасында урнашкан, ягъни монда пычраткыч матдәләр чыгару өчен дә, алар туплану өчен дә тигез шартлар тудырыла.

Чирпы авыл җирлегенең климатына Куйбышев сусаклагычының йогынтысы зур, чөнки җирлек территориясә сусаклагычның уң як ярында урнашкан.

Идел буге континенталь шартларында зур су объекты буларак, сусаклагыч диңгез климат үзлекләренә ия. Алар аның янәшәсендәге территориянең берәз дымлылануында, тәүлеклек температура тирбәләшләренең, һаваның дымлылыгы һәм башка метеорологик элементларның кимүендә чагыла. Экспедиция тикшеренүләре күрсәткәнчә, сусаклагычның "диңгез" йогынтысы аннан 5-10 км ераклыкта чагылыш таба.

Жәй көне сусаклагычны көндөзгә сәгатьләрдә һава температурасы 2-4° ка түбәнрәк, ә төнлә корыда ярдан 5-10 км ераклыкта булганга караганда 2-3° ка югарырак. Абсолют дымлылыкта аерма 2-3 мм тәшкит итә, чагыштырмача – 10-20 %.

Яр буге зонасында жәй һәм көзен шактый һәм тоташ болытлы көннәр саны арта(2-4 көнгә), жәйге-көзгә явым-төшемнәр саны арта, жәйге термик яшенлекләр һәм көзгә томан ешрак барлыкка

килә. Сусаклагычта һәм киптерүнең яр буге полосасында вакыт 1-3 көнгә, уртача тәүлеклек температурасы 0° көзен һәм аннан да соңрак вакыт күчү сәбәпле, уңай температуралар белән вакыт 1-3 көнгә озайтыла. Су саклау һәм яр буге полосасында, сусаклагычтан ерактагы корылыкка караганда, көннәр саны кими, ә су саклагычта һәм яр буге полосасында барлыкка килә торган суыклар интенсиврак.

Шулай итеп, киптерүнең яр буге зонасында, сусаклагыч йогынтысында, бакчачылык-бакча культуралары, бакчалар, җиләк-җимеш, тамыразык һәм башка авыл хужалыгы культураларын үстерү өчен уңайлы гидротермик шартлар тудырылган.

Су саклау башка климат күренешләре: грунт суларының яшәү дәрәжәсе, җил режимы, парлану һ. б. үзгәрешләр китереп чыгарды. Аның йогынтысында үзенчәлекле флора һәм фауна үсешенә ярдәм итүче микроклимат булдырыла.

Ландшафты, почвенный покров, растительный и животный мир.

Ландшафтлар. Чирпы авыл җирлеге Көнчыгыш Европа нарат-киң күләмле (хәзерге вакытта усаклыклар һәм каенлыклар күпчелекне тәшкил итә) һәм өлешчә агач-сазлы туфрактарда нарат урманнары белән Идел-Мишә калкулыгы калкулыгының төньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан. Ландшафт районының уртача биеклекләре 80 м.

Таблицада ландшафтлы дифференциацияләү ягыннан төп күрсәткечләр карала торган ландшафтлы районның сан ягыннан түбәнрәк.

Таблица 2.1.9

Идел-Мишә калкулыгының сан күрсәткечләре

Чирпы авыл җирлегендә ландшафтлы район

Ландшафтлы районнар характеристикалары	Казан Ландшафт районы
Елга бассейннары саны	1
Уртача абсолют биеклек (м)	83
Биологик актив температура суммасы(С С)	2183
Гидротермик коэффициент	1,7
Кар катламының максималь биеклегенә (см)	34
Табигый экосистемаларның беренчел продуктлылыгы (т/га)	9,2
Корылык радиацион индексы	1,2

Еллык суммар радиация (мДж/м2)	3919
Еллык явым-төшем суммасы (мм)	600
Чокырның калынлыгы / км2	0,174
Урнашу урыны (км2)	3,5
Уртача уклон (мин)	84
Эчтәлек гумуса	2,8

Чирпы авыл жирлеге территориясендә урбанизация процесслары компонентларның табигый ландшафты бозылуға бәйле. Карала торган территориядә элементләрне үзгәртү яңа комплекс - хужалык эшчәнлеге үзгәртеп корылган антропоген Ландшафт барлыкка килүгә китерә.

Карала торган территориядә функциональ карау буюнча селитит, авыл хужалыгы һәм ландшафтның рекреацион төрләре бүлеп бирелә:

ландшафтның селитит Тибы торак пунктларның территорияләрен үз эченә ала.

авыл хужалыгы ландшафтында сөрүлекләр, көтүлекләр, печәнлекләр белән мәшгуль жирләр бар.

ландшафтның рекреацион тибы Урманнар һәм башка яшелләнделерелгән территорияләр, Куйбышев сусаклагычы акваториясе белән тәкъдим ителгән.

Антропоген йөкләнешләр, беренче чиратта, авыл хужалыгы эшчәнлегенә бәйле.

Туфрак покры. Чирпы авыл жирлеге территориясендә соры урман туфраклары бүлеп бирелгән, алар жирлек территориясенә 30% ын һәм агач-көлсу туфраклар (40%) били (Татарстан АССРның туфрак картасы, 1989).

Соры урман туфраклары делювиаль суглинкарда һәм балчыкларда формалаша. Бу туфракта гумус горизонтының куәте 26-33 см. га кадәр житәргә мөмкин. ГУМУС микъдары 4,2-5,7% ка житә, туфрак соры төскә һәм комлы-порошлы структурага ия. Асрыйлар шактый күләмдә тулаем азот, әмма житәрлек дәрәжәдә тәэмин ителмәгән кулай өчен үсемлекләр калий һәм фосфор формалары.

Дерново-подзолистые туфрак үсә йогынтысында подзолистого һәм дернового процесслар. Профильнең өске өлешендә алар ГУМУС-аккумулятив, яки дерновый, горизонтка ия, ул агач процессы нәтижәсендә барлыкка килгән, түбәнрәк – көлсыман горизонт. Алар агач горизонтының кечкенә егәрлеге, гумусның һәм туклыклы матдәләрнең түбән булуы, әче реакция һәм аз углеводородлы подзолистлы Горизонт булуы белән характерлана.

Санап үтелгән зона туфрактарынан тыш, асыл жирлеге территориясендә аллювиаль туфрактар да үсеш алган. Алар жирлекнең көньяк-көнбатыш өлешендә Куйбышев сусаклагычы янында очраша.

Чирпы асыл жирлеге территориясен шәһәр төзелеше һәм асыл хужалыгы белән үзләштерү һәм үлән катламының бозылуы гидродинамик, геохимия һәм аэродинамик режимнарның үзгәрүенә китерә, шуның нәтижәсендә туфрактарның уңдырышлылыгы һәм антропоген йөкләнешләргә тотрыклылыгы киметелә. Агротехник күрсәткеләрне арттыру өчен фосфор һәм микроашламаларны известьлау, кертү буенча чаралар комплексын үткәрү зарур.

Үсемлек покры. Чирпы асыл жирлеге ылыслы-киң яфрактлы, киң яфрактлы һәм урман-дала зонасы чигендә урнашкан. Табигый үсемлек нарат, нарат-каен һәм каен-киң яфрактлы урманнардан тора. Хужалыкны үзләштерү нәтижәсендә хәзерге вакытта Чирпы асыл жирлеге территориясендә зур өлеше асыл хужалыгы культуралары белән мәшгуль. Табигый үсемлек бары тик асыл хужалыгы өчен уңайлы булмаган участокларда – текә Үзән, чокыр һәм балокларда гына сакланып калган. Карала торган территориянең тыгызлыгы 380 га тәшкил итә.

Асыл жирлеге территориясендә 4% тирәсе территорияне биләп торган урман фонды участоклары урнашкан. Жирлек урманнарын саклау категориясе буенча табигый һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнар (яшел зоналар), кыйммәтле урманнар (эрозиягә каршы урманнар, урман-дала зонасында урнашкан урманнар) карый.

Балок төбендә төрле үләндрәге болынар таралган. Нигездә, болынлы болынар-төрле үләндрәге болынар (учаксыз учак, болынлы мәңге, яран, болынлы клевер, люцерна һ.б.). Болынар ешрак печәнлек өчен файдаланыла.

Хайваннар дөньясы. Чирпы асыл жирлегенә географик урыны биредә яшәүче фаунаның характерын билгели. Шулай итеп, жирлектә урман массивлары чикләрендә сүер, миләш, аксым вәкилләре очраша. Кош-корт, жир-су хайваннары башкаларга да бай.

Күп төрле кимерүчеләр: урман тычканы, сирәгрәк кыр тычканы, хомьяк. Туңга сөрелгән, иволга, җырчы дрозд, дрозд-деряба, дрозд-белобровик, кече, урта, чуар, ак белосин түкранның һ. б. киң тәкъдим ителә. Урман кырыларында урман аты, берничә төр солы, кармакка ояла.

Кыр һәм болынарда яшәүчеләрнең төрлелеге бай һәм аларның саны шактый, бигрәк тә кимерүчеләр.

Урбанизиро-Ван территориясе фауна составына синантроп төрләр дә керә: кара стрижа, кара карга, йорт чыпчыгы, кырык, галка, соры карга, сизе Күгәрчен, рыжая кырлавы һ.б., шулай ук йортланган төрләр-Мәчеләр, Этләр.

Санитар-яклау зоналары

Халыкның иминлеген тээмин итү максатларында һәм «халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 30.03.1999 ел, № 52-ФЗ Федераль закон нигезендә, кеше яшәү тирәлегенә һәм сәламәтлегенә йогынты чыганагы булган объектлар һәм житештерүләр тирәсендә санитар-яклау зонасы - махсус куллану режимлы махсус территория билгеләнә, аның күләме атмосфера һавасына (химия, биологик, физик) пычратуның гигиена нормативлары белән билгеләнгән әһәмияткә кадәр, ә I һәм II класслы предприятиеләр өчен – гигиеник нормативларда билгеләнгән кыйммәтләргә кадәр, шулай ук халык сәламәтлеге өчен кулай күркынычлылык күләменә кадәр. Үзенең функциональ билгеләнеше бунча, санитар-саклау зонасы, объектны штат режимында эксплуатацияләгәндә халыкның күркынычсызлык дәрәжәсен тээмин итә торган яклау барьеры булып тора.

Предприятиеләрнең санитар классификациясенә, аларны оештыруга һәм төзекләндерүгә бәйле рәвештә, санитар-саклау зоналары күләменә карата таләпләр СанПиН билгели 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятияеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-саклау зоналары һәм санитар классификациясе. Яңа редакция».

СанПиН нигезендә билгеләнгән санитар-яклау зонасының якинча күләме 2.2.1/2.1.1.1200-03 үл эзлекле рәвештә башкарыла торган санитар-яклау зонасы проекты белән нигезләнергә тиеш:

I этап - атмосфера һавасының пычрануын һәм атмосфера һавасына физик йогынты (тавыш, вибрация, ЭМИ) исәп-хисап (алдан) исәп-хисап (алдан) санитар-саклау зонасы һ. б.);

II этап-хисап параметрларын раслау өчен билгеләнгән (ахыргы) санитар-саклау зонасы.

Чирпы авыл жирлегендә 2 объект, билгеләнгән һәм исәп-хисап санитар-саклау зоналары бар. Калган объектларга исәп-хисап санитар-саклау системалары урнаштырылган. Шуңа бәйле рәвештә, авыл жирлегенең әйләнә-тирә мохитне пычрату чыганагы булган житештерү һәм башка объектлары өчен, Генераль план нигезендә, СанПиН нигезендә, якинча санитар-яклау зоналары билгеләнгән 2.2.1/2.1.1.1200-03 СП 42.13330.2016 карары һәм башка норматив-хокукый документлар белән тээмин ителә.

Предприятиеләрнең, производстволарның һәм объектларның санитар классификациясе нигезендә аларның санитар-саклау зоналарының күләме түбәндәгечә:

беренче класслы объектлар-1000 м;

икенче класслы объектлар-500 м;

өченче класслы объектлар-300 м;

дүртенче класслы объектлар-100 м;

бишенче класслы объектлар-50 м.

Санитар-саклау зоналарын билгеләү һәм санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен куллану тәртибенә кагылышлы мәсьәлә бунча карагыз. РФ Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары.

Санитар-саклау зоналары территориясен куллану регламенты 2.2.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 2.2.1

Санитар-саклау зоналарын куллану регламентлары

№ т/б	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
1	Санитар-саклау зонасы	<p>Урнаштыру рөхсәт ителми:</p> <p>аерым торак йортлар, ландшафтлы-рекреацион зоналар, ял зоналары, курортлар, санаторийлар һәм ял йортлары, бакчачылык ширкәтләре территорияләре һәм коттеджлар төзелеше, күмәк яки шәхси дача һәм бакча-бакчачылык участкалары территорияләре, шулай ук яшәү сыйфатының нормалаштырыла торган күрсәткечләре булган башка территорияләр;</p> <p>спорт корылмалары, балалар мәйданчыклары, мәгариф һәм балалар учреждениеләре, дөвалау-профилактика һәм сәламәтләндерү учреждениеләре, гомуми кулланылыштагы балалар мәйданчыклары;</p> <p>дарулар, дару чаралары һәм (яки) дару формалары, фармацевтика предприятиеләре өчен чимал һәм ярымпродуктлар складлары, сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары, азык-төлек чималының һәм азык-төлек продуктларының күпләп сату складлары, эчә торган суну эзерләү һәм саклау өчен суүткәргеч корылмалар комплекслары.</p> <p>Дежур авария персоналы өчен торак булмаган биналарны, вахта методы буенча эшләүчеләр өчен бүлмәләрне, идарә биналарын, конструкторлык бюроларын, административ билгеләнештәге биналарны, фәнни-тикшеренү лабораторияләрен, - поликлиникаларны, ябык типтагы спорт-сәламәтләндерү корылмаларын, мунча, кер юу, сәүдә һәм җәмәгать туклануы объектларын, мотельләр, кунакханәләр, гаражлар, җәмәгать һәм шәхси транспортны саклау өчен мәйданчыклар һәм корылмалар, янгын деполары, Җирле һәм транзит коммуникацияләре, ЛЭП, электр станцияләре, нефть</p>	<p>РФ Баш дәүләт санитар табибының 2007 елның 25 сентябрәндәге 74 номерлы карары</p> <p>(2014 елның 25 апреләндәге редакциясендә)</p> <p>Санитар-эпидемиологик кагыйдәләрнең һәм СанПин нормативларының яңа редакциясен гамәлгә кертү турында "2.2.1/2.1.1.1200-03" предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе"</p> <p>(Россия Юстиция министрлыгында теркәлгән 25.01.2008 N 10995)</p>

	нәм газүткәргечләр, техник су белән тәэмин итү өчен артезиан скважиналарын, су саклау техник су әзерләү өчен, канализация насос станцияләре, әйләнештәге су белән тәэмин итү корылмалары, АЗС, сто.	
--	---	--

Авыл җирлеге территориясендә нәм якин-тирә территорияләрдә урнашкан санитар-саклау зоналары нәм санитар өзеклекләр күләме турында белешмәләр 2.2.2 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 2.2.2

Чирпы авыл җирлегендә санитар-яклау зоналары нәм санитар өзеклекләр күләмнәре турында мәгълүматлар (хәзерге нигезләмә))

№ экспликация буенча	Корылма	Махсус шартлары булган Зона (м))	Норматив документ	СЗЗ-га Торак төзелеше мәйданы	СЗЗДА торак төзелеше өлеше, %
Чирпы авылы					
1.8	Житештерү базасы астында объектлары V класслы куркыныч	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03	0,50	0,24
1.9	Фасовкалау цехы, ярма кисүче "Арго"	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	0,21	0,10
1.7	"Татавтодор" АЖнең Чирпы филиалы (техника)	Һәр яктан-сәнәгать майданчыгы территориясеге буенча	№16.11.11.000.т.000680.05. 13, 29.05.2013 ел, (исәп-хисап СЗЗ); 16.11.11.000.Т. 000412. 02.19 от 27.02.2009 (билгеләү) Татарстан Республикасы Лаеш районы Чирпы авылы, Молодежная урамы, 1 адресы буенча "ТАТАВТОДОР" ААЖ шәһәр яны филиалының "Чирпы" ДРСУ житештерү майданчыклары өчен санитар-яклау зонасы чикләрен	-	-
1.10	"Татавтодор" АЖнең Чирпы филиалы"				

			билгеләү		
1.11	"Арго" АХКСЫНЫП машина-трактор паркы (МТП), ындыр табагы	300	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	16,99	8,09
-	Авыл хужалыгы житештерүе объектларының житештерү зонасы (буш)	-	-	-	-
Имәнкискә авылы					
2.16	"Усадьба» сәүдә үзәге (кибет, кафе, 30 сәүдә ноктасы)	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	0,0003	0,0005
2.17	Ашлык склады (гамәлдә түгел))	-	-	-	-
2.18	Келәт	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	-	-
2.19	Машина-трактор паркы (МТП)	300	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	0,31	0,45
2.20	Материал)	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	0,08	0,12
2.21	Ябык ындыр табагы " ИП Мусаев"	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	0,19	0,28
2.22	Ашлык саклау	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	0,80	1,16
2.23	Төзелеш материаллары склады	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 14	-	-
2.24	Авыл хужалыгы житештерүе объектлары өчен территория	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03	0,49	0,71

Мирәтәк авылы					
3.2	"Исхаков Р. Ш»" крестьян-фермер хужалыгының терлекчелек фермасы 100 баш сыерга, 102 бозауга исәпләнгән	300	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	2,63	15,40
Торак пунктларның читендә урнашкан объектлар					
4.2	Маллар өчен жәйге лагерь	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	-	-
4.3	Ком карьерасы	100	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 4	-	-
4.5	Исхаков Р. Ш. крестьян-фермер хужалыгының терлекчелек фермасы» 50 баш мөгеzле эре терлек	100	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	-	-
4.6	Исхаков Р. Ш. крестьян-фермер хужалыгының терлекчелек фермасы» 50 баш мөгеzле эре терлек	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	-	-
4.8	Овчарня 50 башка кадәр	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	-	-
4.9	Автоматлаштырылган газ бүлү станциясе (АГРС)	Көнчыгыш, көньяк- көнчыгыш чикләре буйлап-85 м; төньяк- көнчыгыш яктан-140 м; калган яктан-300 м	№16.11.11.000.Т. 001859.12. 13, 26.12.2013 ел. Лаеш районы Чирпы т. п. Константиновский ЛПУМГ ЖЧЖ "Газпром трансгаз Казан" сәнәгать мәйданчыгы өчен санитар-яклау зонасының исәп-хисап чикләрен нигезләү проекты"	-	-

		предприятие сәнәгать майданчыгы чигеннән			
-	Электр подстанциясе	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 10	-	-
-	Биотермик чокыр	1000	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	7,87	11,45

Агросәнәгать комплексы объектлары. Авыл жирлеге чикләрендә һава бассейнының торышына йогынты ясый торган төп стационар объектлар: агросәнәгать комплексының житештерү объектлары: фасовкалау цехы, "Арго" ярмасы (СЗ-50 м), машина-трактор парклары (СЗ – 300 м), ындыр табаклары, ашлык склады һәм ашлык саклау урыны (СЗ – 50 м), терлекләр өчен жәйге лагерь (СЗ-50 м), V класслы авыл хужалыгы житештерүе объектлары территориясе, «Исхаков Р. Ш. " КФХ терлекчелек фермасы (СЗ-50 м), терлек өчен жәйге лагерь (СЗ-50 м),» 50 баш эре мөгезле терлек (СЗ – 300 м), «Исхаков Р. Ш. " крестьян-фермер хужалыгының терлекчелек фермасы» 50 баш мөгезле эре терлек (СЗ – 50 м), амбар һәм склад (СЗ – 50 м), «Исхаков Р.Ш.» крестьян – фермер хужалыгының терлекчелек фермасы (100 баш сыерга), 102 бозау (СЗ – 300 м), 50 баш сарык (СЗ-50 м).

Авыл жирлеге территориясендә урнашкан терлекчелек фермалары авыл жирлеге территориясендә терлекчелек калдыкларын барлыкка китерүнең төп чыганакалары булып тора. Терлекчелек предприятиеләре белән бәйлә төп проблема булып тирес һәм тирес яшәү тиресеннән шактый күләмдә тирес туплау һәм белем алу тора. Органик азотлы кушылмалар урнаштырганда аммиак барлыкка килә, күкертле органик аксым матдәләре черегәндә күкертле водород бүлеп бирелә. Ферментатив процесслар ташлау альдегидлар, спирт, катлаулы эфирлар, май кислоталары барлыкка килү белән бергә алып барыла. Начар исләр аксым матдәләренең пептон кебек кушылмалары черүенә бәйлә. Әлеге фермалардан барлыкка килгән тирес вакытлыча аларның территорияләрендә туплана һәм алга таба сөрү басуларына органик ашлама сыйфатында чыгарыла.

Чирпы авыл жирлегендә авыл хужалыгы калдыкларын утильләштерү мәсьәләсе тулаем хәл ителмәгән. Авыл жирлеге территориясендә терлекчелек калдыкларын туплау урыннары юк.

Моннан тыш, терлекчелек предприятиеләре атмосфера һавасының пычрану чыганагы микроорганизмнар булып тора. СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1-1200-03 карала торган территориядә урнашкан барлык фермалар 300, 50 кв. м майданлы санитар-яклау зоналары булган III, V класслы күркынычлык объектларына карый. Күрсәтелгән зоналарда Мирәтәк торак пунктының торак территорияләре күрсәтелә.

Атмосфера һавасы-әйләнә-тирәлекнең төп тормыш өчен мөһим элементларының берсе. Аңа элэккән катнашмалар күчерелә, чәчелә, юыла. Ахыр чиктә, туфрак, растительность,

поверхностные һәм жир асты сулары ала күп нәрсә, нәрсә элэгә һава мохитенә. Атмосфера пычрану исә хужалык эшчәнлеге барышында төрле матдәләр керү нәтижәсендә килеп чыга.

Атмосфера һавасы, моннан тыш, шундый мөһим компонентлар, ничек азот, кислород, углекислый газ, үз эченә алган төрле күләмдә һәм күп кенә башка матдәләр. Беренчесе атмосфера һавасының табигый өлешенә карый, икенчеләре аны пычрата.

Стационар чыганақлардан һәм автотранспорттан килгән пычраткыч матдәләр зур концентрацияләрдә халыкның сәләмәтлегенә тискәре йогынты ясарга сәләтле.

Автотранспорт чараларын кулланганда атмосфера һавасына ягулык яну продуктларының йогынтысы турында аерым әйтергә кирәк. Бу төр пычрату чыганақлары булып машина-трактор парклары (МТП) һәм II категорияле Казан – Оренбург, IV категорияле Лаеш-Чирпы, Имәнқискә - Морәтәк автомобиль юллары тора. Күчмә чыганақлардан атмосферага чыгарыла торган төп пычраткыч матдәләр: 1,3-бутадиен, формальдегид, бензол, канцероген йогынтыга ия, шулай ук азот акролеин һәм диоксиды.

Шулай ук Имәнқискә авылында гамәлдә булмаган ашык склады урнашкан.

Чирпы авыл жирлегендә урнашкан кайбер объектларның СанПиН таләпләрен бозуы күрсәтелгәнчә 2.2.1/2.1.1.1200-03 - торак төзелешенә кадәр санитар-сақлау зоналары үтәлмәгән (2.2.2 Таблица).

Житештерү инфраструктурасы объектлары. Чирпы авыл жирлеге территориясендә Имәнқискә авылы чигеннән 890 м төньяк-көнчыгышта ком карьеры урнашкан.

Ком карьерасы авыл жирлегендә IV класслы сәнәгать калдыклары барлыкка килү чыганагы булып тора. Санитар-сақлау зонасы СанПиН нигезендә 100 м тәшкіл итә 2.2.1/2.1.1.1200-03 (2.2.2 Таблица) һәм Имәнқискә авылы халқының яшәу шартларына тискәре йогынты ясыи.

Шулай ук Чирпы авылы территориясендә 50 метр чамасы санитар-сақлау зонасы рамзеры булган V класслы күркыныч объектлары өчен житештерү базасы урнашкан.

Үләт базлары. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының Баш ветеринария идарәсе һәм «Лаеш РДВБ» ДБУ мәғлүматлары буюнча Чирпы авыл жирлеге территориясендә Имәнқискә авылыннан 820 м төньяк-көнчыгышта биотермик чокыр урнашкан (ОКС 16:24:020402:277).

Шулай ук «Лаеш РДВБ» ДБУ хәбәр иткәнчә, әлеге биотермик чокыр бетерелгән, һәм хәзерге вакытта биотермик чокырны бетерү буюнча документаль рәсмиләштерү бара.

Биотермик чокырлар территориясен һәм аларның санитар-яқлау зоналарын куллану режимы (1000 м) биологик калдыкларны һәм СанПиН калдыкларын жыю, утильләштерү һәм юк итү буюнча ветеринария-санитария кагыйдәләре белән билгеләнә 2.2.1/2.1.1.1200-03 (Таблица 2.2.3).

Таблица 2.2.3

Үлэт базларының санитар-яклау зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны жайга салучы норматив документлар
Биотермик чоқыр	<p>Урнаштыру рөхсәт ителми:</p> <p>аерым торак йортлар, ландшафтлы-рекреацион зоналар, ял зоналары, курортлар, санаторийлар һәм ял йортлары, бакчачылык ширкәтләре территорияләре һәм коттеджлар төзелеше, күмәк яки шәхси дача һәм бакча-бакчачылык участкалары территорияләре, шулай ук яшәү сыйфатының нормалаштырыла торган күрсәткечләре булган башка территорияләр;</p> <p>спорт корылмалары, балалар майданчыклары, мәгариф һәм балалар учреждениеләре, дөвалау-профилактика һәм сәламәтләндерү учреждениеләре, гомуми кулланылыштагы балалар майданчыклары;</p> <p>дарулар, дару чаралары һәм (яки) дару формалары, фармацевтика предприятиеләре өчен чимал һәм ярымпродуктлар складлары, сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары, азык-төлек чималының һәм азык-төлек продуктларының күпләп сату складлары, эчә торган суны әзерләү һәм саклау өчен сүүткәргеч корылмалар комплекслары.</p>	<p>РФ Баш дәүләт санитар табибының 2007 елның 25 сентябрәндәге 74 номерлы карары</p> <p>(2014 елның 25 апреләндәге редакциясендә)</p> <p>Санитар-эпидемиологик кагыйдәләрнең һәм СанПиН нормативларының яңа редакциясен гамәлгә кертү турында "2.2.1/2.1.1.1200-03" предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе"</p> <p>(Россия Юстиция министрлыгында теркәлгән 25.01.2008 N 10995)</p>
	<p>5.4. Үлэт базыннан (биотермик чоқырдан) санитар-яклау зонасы күләме:</p> <p>- торак, иҗтимагый биналар, терлекчелек фермалары (комплекслар) - 1000 м;</p> <p>- терлекләр һәм көтүлекләр-200 м;</p> <p>автомобиль, тимер юлларның</p>	<p>"Биологик калдыкларны жыю, утильләштерү һәм юк итүнең ветеринария-санитария кагыйдәләре"</p> <p>(утв. ТР авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы 04.12.1995 N 13-7-2/469)</p>

категорияләренә карап-50-300 М.	(2007 елның 16 августындагы редакциясендә) (РФ Юстиция министрлыгында теркәлгән 05.01.1996 ел, № 1005)
---------------------------------	---

СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 биотермик чокырларның санитар-яклау зоналарының күләме 1000 м (I класс куркынычлылык) тәшкил итә.

Үлэт базының санитар-яклау зонасында урнашкан жирләрдән файдалану кирәк булган очракта, хужалык максатларында берничә чишелеш варианты булырга мөмкин:

1. үлэт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметү буенча чаралар үткөрү;
2. сибирязва үлэт базларын юк итү.

Үлэт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен кыскарту Россия Федерациясенең Баш дәүләт санитар табибы яисә аның урынбасары карары буенча мөмкин. Роспотребнадзорның Татарстан Республикасы буенча идарәсенең үлэт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметү буенча төп таләпләре булып тора:

- югары тимер-бетон каркас белән туфрак учагын яшерүне тәэмин итү;

- Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсе белән килештереп, скважиналарда туфрак һәм су агымы буенча түбәнрәк туфрак һәм суну лаборатор тикшерүне оештыру.

Татарстан Республикасының Баш дәүләт ветеринария инспекторы мәгълүматларына караганда, саркофагны жиһазлаганда өслекнең калынлыгы 0,4 м дан да ким булмаска тиеш; үлэт базы периметр буенча кимендә 2,5 м биеклектәге койма белән коймаланырга тиеш; койма яисә бетон саркофагтан 30 м радиуста 1 метр биеклектәге жир валы рәвешендә өстәмә саклагыч зона булдырырга кирәк.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 маендагы 263 номерлы карары белән Татарстан Республикасы территориясендә файдаланылмый торган үлэт базларын (биотермик чокырларны) бетерү тәртибе расланды.

Күрсәтелгән Тәртип биологик калдыкларны санкциясез күмүгә юл куймау, хайваннар чирләре күзгәтучыларны булдырмау, зооантропоноз авырулар белән авыручыларны кисәтү һәм әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау максатларында, гамәлдә булмаган, Себер яраланган үлэт базларын бетерү буенча чаралар үткөрүнең эзлеклелеген билгели.

Файдаланылмый торган үлэт базларын бетерү буенча чаралар түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- файдаланылмый торган үлэт базларын ветеринария-санитария тикшерүе;

- бетерлергә тиешле файдаланылмый торган үлэт базларының (биотермик чокырларның) реестрын формалаштыру;

- файдаланылмый торган үлэт базларын бетерү.

Ветеринария-санитария тикшерүе үлэт базының эпизоотологик һәм лаборатор-бактериологик тикшерүе ярдәмендә, объектның ветеринария-санитария иминлеген билгеләү максатларында, Себер жәрэхәте булу-булмауга башкарыла.

Үткәрелгән тикшерү нигезендә үлэт базы юкка чыгарылырга тиешле файдаланылмый торган үлэт базлары (биотермик чокырлар) реестрына кертелә.

Файдаланылмый торган үлэт базларын бетерү юлы белән башкарыла:

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан расланган терлек үлэт базының гомуммацияләнгән калдыгын үлэт базлары исемлегенә кертелгән башка үлэт базына күчерү һәм яңадан жирләү – ;

– жир дәрәжәсеннән югарырак урнашкан конструкцияләргә дезинфекцияләү һәм демонтажлау (төрле материалларны каты коммуналь калдыклар полигоннарына чыгару юлы белән), янғын куркынычсызлыгы чараларын үтәгән урында агач конструкцияләргә яндыру юлы белән);

– үлэт базларын һәм траншеяларны туфракның өске катламын тигезләү, беркетү, профилактик дезинфекцияләү белән күмү.

Дезинфекция Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгының 2002 елның 15 июлендәге 13-5-2/0525 номерлы боерыгы белән расланган дәүләт ветеринария күзәтчелеге объектларын дезинфекцияләү һәм дезинфекцияләү кагыйдәләре нигезендә үткәрелә.

Чаралар үткәрү нәтижеләре буенча ветеринария идарәсе тарафыннан үлэт базын бетерү акты рәсмиләштерелә, ТР Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы үлэт базын кадастр исәбеннән төшерү процедурасын үткәрүне тәэмин итә. Юкка чыгарылган үлэт базлары (биотермик чокырлар) территориясен алга таба файдалану Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Объектларны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары һәм территорияне куллануның аерым шартлары булган зоналар оештыру.

Чирпы авыл жирлегенең генераль планы белән экологик чикләүләр булган зоналарда конфликтларны хәл итүгә юнәлдерелгән чаралар эшләнде (2.2.3 Таблица).

Иң зур техноген йөкләнеш кичерә торган мәйданнарны үзгәртеп кору әйләнә-тирә мохит компонентларына йогынтыны киметергә һәм бу Территорияләргә экологик яктан реабилитацияләргә мөмкинлек бирәчәк.

Таблица 2.2.3

Территорияләргә файдалануның махсус шартлары булган объектларны һәм зоналарны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары исемлеге

Объектның атамасы	Махсус шартлары булган Зона (м)	Тәкъдим ителгән чаралар вариантлары	Гамәлгә ашыру сроклары		Искәрмә
			беренче чират (2029 ел.)	исәп-хисап вақыты (2009 ел))	
Чирпы авылы					
Житештерү базасы астында объектлары V класслы куркыныч	50	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында житештерүне оптимизацияләү	+	-	
Фасовкалау цехы, ярма кисүче "Арго"	50	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында житештерүне оптимизацияләү	+	-	
"Арго" АХКСЫНЫП машина-трактор паркы (МТП), ындыр табагы	300	1. Су алу скважинасының беренче поясында урнашкан юл-транспорт һәлакәтләренең бер өлеше яшелләндерү зонасы өчен ябылу һәм үзгәртеп кору 2. Санитар-саклау зонасын торак төзелеше, су алу скважинасы һәм башка нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр	+	-	

		киметү максатларында житештерүне оптимизацияләү			
Авил хужалыгы житештерүе объектларының житештерү зонасы (буш)	-	Ижтимагый-эшлекле зонаның резерв территориясен үзгартү	+	-	
Имәнкискә авылы					
"Усадьба» сәүдә үзәге (кибет, кафе, 30 сәүдә ноктасы)	50	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында житештерүне оптимизацияләү	+	-	
Ашлык	-	Ижтимагый-эшлекле зонаның резерв территориясе астына гамәлдәге ашлык склады территориясен үзгартеп кору	+	-	
Ашлык саклау	50	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында житештерүне оптимизацияләү	+	-	
Машина-трактор паркы (МТП)	300	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында житештерүне	+	-	

		оптимизацияләү			
Материал)	50	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында житештерүне оптимизацияләү	+	-	
Ябык ыңдыр табагы " ИП Мусаев"	50	Ябулы ыңдыр табагы территориясен ижтимагый-эшлекле зонаның резерв территориясе итеп үзгәртеп кору	+	-	
Ашлык саклау	50	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында житештерүне оптимизацияләү	+	-	
Авил хужалыгы житештерүе объектлары өчен территория	50	1.2 магистраль торбаүткәргечләрнең минималь ераклыклары зонасында урнашкан территориянең бер өлешен ябу һәм үзгәртеп кору. Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында житештерүне оптимизацияләү	+	-	
Электр	300	Ябык типка күчерү	+	-	

подстанциясе					
Мирәтәк авылы					
"Исхаков Р. Ш»" крестьян-фермер хужалыгының терлекчелек фермасы 100 баш сыерга, 102 бозауга исәпләнгән	300	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында житештерүне оптимизацияләү	+	-	
Торак пунктларның читендә урнашкан объектлар					
Маллар өчен жәйге лагерь	50	Яр буге саклау полосасында урнашкан терлекләр өчен жәйге лагерьның бер өлешен ябу	+	-	
Овчарня 50 башка кадәр	50	Яр буге саклау полосасында урнашкан овчарни территориясен ябу һәм үзгәртеп кору	+	-	
Биотермик чокыр	1000	"Лаеш РДВБ» ДБУ мәгълүматлары буенча биотермик чокыр бетерү стадиясендә	+	-	

Санитар-саклау зоналарында торак территорияләр һәм башка нормалаштырыла торган объектлар күрсәтелә торган кайбер объектлар өчен, аларның санитар-яклау зоналары күләмен киметүгә юнәлдерелгән архитектура-планлаштыру, инженер-техник һәм оештыру-административ чаралар комплексын үткәрүне үз эченә алган оптимальләштерү тәкъдим ителә.:

архитектура-планлаштыру чаралары, санитар-саклау зоналары булдыру мөмкинлеге өчен, терлекчелек фермаларының чикләрен төзәтүгә, шулай ук торак төзелешенән Максималь Дәрәжәдә ераклыкта йогынты ясауның төп чыганаclarын урнаштыру максаты белән аларның территорияләрен яңадан планлаштыруга юнәлдерелгән.

инженер-техник чаралар технологик процессларны камилләштерү, терлекчелек калдыкларын утильләштерү өчен локаль чистарту корылмалары, Биогаз җайланмалары белән тәэмин итү һ. б. үз эченә ала.

оештыру-административ чаралары үз эченә атмосфера һавасы, туфрак һәм грунт сулары торышына лаборатор тикшеренүләр үткәргүгә, аларның факттагы йогынтысын билгеләүгә юнәлтелгән санитар-саклау зоналарын кыскартуны нигезләү проектларын эшләүне ала.

Атмосфера һавасын саклау буенча чаралар.

архитектура-планлаштыру:

- санитар-гигиена һәм экологик таләпләрне исәпкә алып, яңа төзелеш объектларын дәрәс урнаштыру;

- яшел үсентеләрнең тузан һәм газга чыдам токимнары белән санитар-саклау зоналары территорияләрен максимал яшелләндерү;

- автоюлларны төзөгәндә һәм реконструкцияләгәндә атмосфера һавасына зарарлы (пычраткыч) матдәләр чыгару чыганаclarын гидро-тәэмин итүне куллануны күздә тоту;

2. инженер-техник:

- автотранспорт чараларын төтен газларындагы пычраткыч матдәләр микъдарын көйләүче "Евро-5" экологик стандартына туры китерергә ; ;

- автотранспортны экологик чиста мотор ягулыгына күчерүне тормышка ашыру;

- традицион ягулык төрләрен кулланучы автотранспорттан ташлауларны чистарту өчен катализаторлар һәм нейтрализаторлар кертергә;;

- табигать саклау һәм санитар-эпидемиология законнары таләпләренә туры китереп корылган тирес туплау өчен вакытлыча урыннар булдыру;;

- "Арго" АХКСЫНЬП машина-трактор паркы, ыңдыр табагы производстволарын оптимальләштерү, санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә, су алу скважинасы чикләренә һәм Чирпы авылының башка нормалаштырыла торган объектларына кадәр кыскарту максатыннан, ыңдыр табагы производстволарын оптимальләштерү.;

- Чирпы авылының торак төзелеше чикләренә һәм нормалаштырыла торган башка объектларга кадәр санитар-яклау зонасын киметү максатыннан, V класслы куркыныч объектлары өчен фасовкалау цехы, "Арго" ярмасы, житештерү базасы производстволарын оптимизацияләү;;

- «Усадьба» сәүдә үзәге (кибет, кафе, 30 сәүдә ноктасы), ашлык саклау урыннары, машина-трактор паркы (МТП), склад (матди), санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм Нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр киметү максатыннан, V класслы авыл хужалыгы житештерүе объектлары территорияләрен оптимальләштерү.;

- «Исхаков Р. Ш.» крестьян-фермер хужалыгының терлекчелек фермасын 100 сыерга, 102 бозауга житештерүне оптимальләштерү; - торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын киметү максатларында;

3. оештыру-административ:

- нава бассейнының пычрану стационар һәм күчмә чыганаclarына тулы инвентаризация үткәрү;

- пычраткыч матдэләрнең гамәлдә булган зоналарында һәм аларның санитар-яклау зоналарында, автоюлларның йогынтысы зонасында, шулай ук торак һәм рекреацион зоналарда атмосфера торышына мониторинг тикшеренүләре;

-ташландык суларны чистарту буенча исәп-хисапларны һәм лаборатор тикшеренүләр үткәреп, сзз күләмен билгеләнгән тәртиптә раслап, санитар-яклау зоналары күләмнәрен нигезләү проектларын эшләү (2.2.4 Таблица).

Генераль план белән шулай ук объектларның санитар-яклау зоналарының проект чикләре регламентланган. Санитар-яклау зонасы яки аның нинди дә булса өлеше объектның резерв территориясе буларак карала алмый һәм житештерү яки торак территориясен киңәйтү өчен, санитар-яклау зонасы чикләренә тиешле нигезле төзәтмәләр кертмичә генә файдаланыла алмый.

Табигатьне саклау чараларын үткәргә кадәр Чирпы авыл жирлегенең генераль планы нигезендә, санитар-яклау зоналарында яшәүче халык өчен социаль юнәлешле чаралар үткәрү зарурилыгы карала.:

халыкны ирекле экологик иминиятләштерү;

социаль-иқтисадый һәм торак компенсацияләре;

экологик юнәлешле авыруларны ачыклау максаты белән халыкны медицина тикшерүе;

балалар халкын медик-Экологик тернәкләндерү;

атмосфера пычрануның торышын күзәтү.

Территорияне махсус куллану шартлары булган зоналарны оештыру (проект тәкъдиме). Генераль план белән территорияне куллануның аерым шартлары булган зоналар бүлеп бирелгән, алар 2.2.4 таблицасында тәкъдим ителгән һәм тиешле схемада чагылдырылган.

Генераль план нигезендә гамәлдәге объектларны үзгәртеп кору һәм рекультивацияләү, санитар-яклау зоналарын билгеләү проекты эшләү, алга таба аларда билгеләнгән СанПиН нигезендә билгеләнгән режимны үтәү тәкъдим ителә 2.2.1/2.1.1.1200-03 к

Шулай ук Чирпы авыл жирлеге Советы белән килешү буенча генераль план проекты нигезендә агросәнәгать комплексы объектлары тәкъдим ителә: 50 баш эре мөгезле терлек симертү фермасы, Эре мөгезле терлек өчен азык саклау склады, "Исхакова Р. Ш." КФХсының 200 баш сөт фермасы, СанПиН таләпләрен үтәп, 3 жәйге эре мөгезле терлек лагере. 2.2.1/2.1.1.1200-03 РФ Су кодексының 65 статьясы нигезендә.

Таблица 2.2.4

Чирпы авыл җирлегендә санитар-яклау зоналары, санитар өзеклекләр күләме турында мәгълүматлар (проект тәкъдиме)

№ экспликация буенча	Корылма	Махсус шартлары булган Зона (м)	Норматив документ	Гамәлгә ашыру сроклары		Искәрмә
				беренче чират (2029 ел.)	исәп- хисап вакыты (2009 ел))	
Чирпы авылы						
1.8	Житештерү базасы астында объектлары V класслы кұркыныч	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03	+	-	-
1.9	Фасовкалау цехы, ярма кисүче "Арго"	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	-
1.11	"Арго" АХКСЫНЫП машина-трактор паркы (МТП), ындыр табагы	300	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	Машина-трактор паркы һәм ындыр табагы территориясене ң бер өлеше ябылганнан соң, су алу скважинасын санитар саклау зонасының беренче поясында урнашкан
Имәнкискә авылы						
2.16	"Усадьба» сәүдә үзәге (кибет, кафе, 30 сәүдә ноктасы)	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	+	-	-
2.19	Ашлык саклау	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03	+	-	-

			бүлек 7.1. 11			
2.20	Машина-трактор паркы (МТП)	300	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	-
2.22	Материал)	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	-
2.23	Авил хужалыгы житештерүе объектлары өчен территория	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	Магистраль торбауткәргечлә рнең минималь күләме зонасында урнашкан территориянең бер өлешен үзгәртеп корганнан соң
-	Электр подстанциясе	300	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 3	+	-	-
Торак пунктларның читендә урнашкан объектлар						
4.6	"Исхаков Р. Ш»" крестьян-фермер хужалыгының терлекчелек фермасы 100 баш сыерга, 102 бозауга исәпләнгән	300	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	-
4.7	Маллар өчен жәйге лагерь	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	Яр буге саклау полосасында урнашкан терлекләр өчен жәйге лагерьның Бер өлеше ябылганнан һәм үзгәртеп

						корылганнан соң
4.10	50 баш мөгезле эре терлек симертү фермасы, Эре мөгезле терлекләр өчен азык саклау склады	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	Яңа төзелеш
4.9	"Исхакова Р. Ш." крестьян-фермер хужалыгының 200 башка исәпләнгән сөт фермасы"	300	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	Яңа төзелеш
4.11	Эре мөгезле терлекләр жәйге лагере	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	Яңа төзелеш
4.11	Эре мөгезле терлекләр жәйге лагере	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	Яңа төзелеш
4.11	Эре мөгезле терлекләр жәйге лагере	50	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 11	+	-	Яңа төзелеш
-	Биотермик чокыр	1000	СанПИН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	+	-	-

2.3. Юл бую полсалары

Чирпы авыл жирлеге территориясе буюнча II категорияле Казан – Оренбург, IV категорияле Төбәк әһәмиятендәге Лаеш-Чирпы, Имәнкискә - Мирәтәк автомобиль юллары уза.

Төбәк әһәмиятендәге автомобиль юллары өчен, торак пунктлар чикләрендә урнашкан автомобиль юлларыннан тыш, юл бую полсалары билгеләнә.

Автомобиль юлларының классына һәм (яки) категориясенә карап, юл буге полосасының киңлегеге үсеш перспективаларын исәпкә алып, һәр юл буге полосасының киңлегеге күләмдә билгеләнә:

- 1) житмеш биш метр - беренче һәм икенче категория автомобиль юллары өчен;
- 2) иллеләп метр-өченче һәм дүртенче категория автомобиль юллары өчен;
- 3) егерме биш метр - бишенче категорияле автомобиль юллары өчен.

Федераль, төбәк яки муниципаль, жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының юл буге полосалары чикләрен билгеләү яисә мондый юл буге полосаларының чикләрен үзгәртү турында карар юл хужалыгы өлкәсендә дәүләт хезмәтләре күрсәтү һәм дәүләт милке белән идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы, Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимиятенең вәкаләтле органы, жирле үзидарә органы тарафыннан кабул ителә.

Чирпы авыл жирлегеге территориясе буенча II категорияле Казан – Оренбург, IV категорияле Төбәк әһәмиятендәге Лаеш-Чирпы, Имәнкискә - Мирәтәк автомобиль юллары ұза. Юл буге полосалары 75 һәм 50 метр күләмендә билгеләнә.

Автомобиль юлларының юл буге полосаларын куллану регламентлары 2.3.1 таблицасында күрсәтелгән.

2.3.1 Таблица

Автомобиль юлларының юл буге полосаларыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Юл буйлары	Капиталь төзелеш объектларының, юл эшчәнлеген башкару өчен билгеләнгән объектларның, юл сервисы объектларының юл буге полосалары чикләрендә реклама конструкцияләре, мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр урнаштыру автомобиль юлы хужасының язмача ризалыгы булганда рөхсәт ителә. Бу ризалыкта автомобиль юлының юл буге полосалары чикләрендә мондый объектлар төзүне, реконструкцияләүне, реклама конструкцияләрен, мәгълүмат щитларын һәм күрсәткечләрен урнаштыруны гамәлгә ашыручы затлар тарафыннан мәжбүри үтәлгә тиешле техник таләпләр һәм шартлар булырга тиеш.	"Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлегеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында" 2007 елның 8 ноябрэндәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон 26 ст." Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Карары 2008 елның 1 декабре № 841 Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының бүлеп бирелгән полосалары

		<p>һәм юл бие полосалары турында ""</p> <p>(Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 18.05.2009 елдагы 317 номерлы, 2014 елның 25 октябрэндәге 778 номерлы карарлары редакциясендә))</p>
--	--	---

Физик факторлардан саклау бие чаралар.

Халыкны физик факторлардан яклау бие чаралар булып тавыш, электромагнит һәм радиация йогынтысыннан саклау чаралары тора.

Халыкны тискәре тавыш йогынтысыннан саклау максатыннан, II категорияле Казан – Оренбург, төбәк әһмиятендәге IV категорияле Лаеш-Чирпы, Имәнкискә - Мирәтәк автомобиль юллары киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрергә кирәк.

Чаралар яклау нче тавыш та керми:

автомобиль юллары буйларында яшел утыртмаларның тавыш-саклау полосаларын булдыру;

торак булмаган биналарны беренче эшелонда куллану;

автомобиль юлының санитар өзелешенә эләгүче торак төзелеше территориясенә эшләве;

автомобиль юллары бие тавыш-саклагыч экраннар урнаштыру;

тәрәзә звукоизоляциясе.

Торак йортлар һәм әйләнә-тирә мохит сыйфаты нормалаштырыла торган башка объектлар төзү өчен участокларны сайлаганда, инженерлык-экологик эзләнүләр кысаларында күздә тотылган төзелеш территориясендә гамма-фонга бәя бирергә кирәк.

2.4. Электр тапшыру линияләренең сак зоналары

Электр тапшыру линияләре, элементә линияләре, трансформатор подстанцияләре авыл жирлеге территориясендә электромагнит нурланыш чыганагы булып торалар.

Чирпы авыл жирлеге территориясен 10, 35 һәм 110 кВт электр линияләре кисеп үтә. Халыкны электромагнит нурланыштан саклау һәм электр тапшыру линияләрен зарарлау мөмкинлеген булдырмау өчен сак зоналары билгеләнә. һава электр тапшыру линияләреннән сак зоналары

күләмнәре электр челтәре хужалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар (утв) чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре белән билгеләнә. (2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы РФ Хөкүмәте карары).

Чирпы авыл жирлегә территориясеннән үтүче 10, 35 һәм 110 кВт егәрлекле ЛЭП өчен 10, 16 һәм 20 м саклау зоналары билгеләнә (сак зоналары кадастр исәбенә куелган). Егәрлеге 10 кВт булган трансформатор подстанцияләре өчен 10 кВт булган сак зонасы билгеләнә. Гамәлдәге төзелеш территориясендә сак зоналары, тулаем алганда, үтәлгән, бу электромагнит нурланышның турыдан-туры йогынтысын киметә.

Электр тапшыру линияләренең сак зоналары территориясеннән файдалану режимы электр челтәре хужалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар (утв) чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре белән билгеләнә. (2.4.1 Таблица).

2.4.1 Таблица

Электр тапшыру линияләрен саклау зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
ЛЭП саклау зоналары	<p>Сак зоналарында электр челтәре хужалыгы объектларының, шул исәптән электр челтәре хужалыгы объектларының куркынычсыз эшен боза торган теләсә нинди гамәлләр кылу тыела:</p> <p>балалар һәм спорт майданчыклары, стадионнар, базарлар, сәүдә нокталары, кыр станнары, терлек өчен куаклар, гаражлар һәм барлык төр машиналар һәм механизмнар стоянкалары урнаштыру, теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материаллары, чүплекләр саклау урыннарын урнаштыру, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән кешеләрне күпләп туплау белән бәйлә теләсә нинди чаралар үткәрү.;</p> <p>теләсә нинди объектларны һәм предметларны (материалларны) урнаштырырга, шулай ук электр челтәре хужалыгы объектларына керүгә комачаулык итә торган теләсә нинди эшләр башкарырга һәм корылмалар төзүгә;</p> <p>сугу механизмнары белән эшләү һ. б.</p> <p>Юридик һәм физик затларга челтәр оешмаларын килештерү турында язма карардан башка саклау зоналары чикләрендә тыела:</p> <p>биналар һәм корылмаларны төзү, капитал ремонтлау,</p>	<p>Электр челтәре хужалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре (утв). РФ Хөкүмәтенең 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары)</p>

	<p>реконструкцияләү яки сүтү;</p> <p>бакча, бакча һәм дача җир участкалары, бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерцияле булмаган берләшмәләре объектлары, торак төзелеше объектлары, шул исәптән индивидуаль йортлар урнаштыру</p> <p>тау, шартлаткыч, мелиоратив эшләр, шул исәптән җирләрне вакытлыча су басу белән бәйлә;</p> <p>агач һәм куаклар утырту һәм кисү.</p>	
--	--	--

Физик факторлардан саклау буенча чаралар. Норматив таләпләр нигезендә генераль план нигезендә электромагнит нурланыш чыганакларының йогынтысын киметү буенча түбәндәге чаралар каралган:

гамәлдәге торак төзелеше янында урнашкан электромагнит нурланыш чыганакларын инвентарьлаштыру һәм комплекслы тикшерү;

электр тапшыру линияләре буенда сак зоналарын оештыру һәм үтәү.

Төзелеш һәм инженерлык эшләрен үткәрү технологиясе белән радиоактив материаллар куллану каралмаганга күрә, радиацион хәлне үзгәртү өчен сәбәпләр көтелми.

Торак йортлар һәм әйләнә-тирә мохит сыйфаты нормалаштырыла торган башка объектлар төзү өчен участкаларны сайлаганда, инженерлык-экологик эзләнүләр кысаларында күздә тотылган төзелеш территориясендә гамма-фонга бәя бирергә кирәк.

2.5. Элемтә линияләренең һәм корылмаларының сак зоналары

Россия Федерациясе элемтә линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләре гамәлдәге кабельле, радиорелей һәм һава элемтә линияләрен һәм радиофикация линияләрен, шулай ук Россия Федерациясе элемтә челтәренең нормаль эшен боза торган элемтә корылмаларын саклап калуны тәэмин итү өчен кертелә.

Кабельле һәм һава элемтә линияләре һәм радиофикация линияләре трассаларында махсус куллану шартлары булган сак зоналары билгеләнә:

- торак пунктлардан читтә урнашкан һава элемтә линияләре һәм радиофикация линияләре өчен җир асты кабель линияләре өчен-җир асты элемтә кабеле трассасыннан яки һава элемтә линияләрен һәм радиофикация линияләрен ерак үткәргечләрдән параллель рәвештә турыдан-

туры аерып торган бу линияләр буендагы жир кишәрлекләре рәвешендә, һәр яктан 2 метрдан да ким булмаган санда жир участкалары рәвешендә.;

- судно йөрешле һәм йөкле елгалар, күлләр, сусаклагыч һәм каналлар (арыклар) аша чыкканда диңгез кабель линияләре һәм элемент кабельләре өчен - су өслегеннән һәр яктан, елга, күлләр, сусаклагыч һәм каналлар аша чыкканда, диңгез кабеле трассасыннан 0,25 диңгез миленә кадәр яки елга, күлләр, сусаклагыч һәм каналлар аша чыкканда кабель трассасыннан 100 метрга кадәр су киңлеге участкалары рәвешендә-һәр яктан 100 метрга;

- элемент кабельле линияләрендә Жир һәм жир асты һәм хезмәт күрсәтми торган көчәйтү һәм регенерация пунктлары өчен-көчәйтү һәм регенерация пунктларын урнаштыру үзәгеннән яки аларны жимерү чигеннән 3 метрдан ким булмаган һәм жир контурларыннан 2 метрдан да ким булмаган ябык сызык белән билгеләнгән жир участкалары рәвешендә.

Элемент линияләренең һәм корылмаларының саклау зоналарыннан файдалану режимы Россия Федерациясе элемент линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләре белән билгеләнә (раслау). 1995 елның 9 июнендәге РФ Хөкүмәте карары белән N 578) (Таблица 2.5.1).

2.5.1 нче Таблица

Элемент линияләрен һәм корылмаларын саклау зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Элемент линияләрен һәм корылмаларын саклау зонасы	<p>Сакчылык зоналары чикләрендә элемент линияләрен һәм радиофикация линияләрен файдаланучы предприятиеләр вәкилләре, юридик һәм физик затларга язма рөхсәтеннән башка тыела:</p> <p>а) төрле төзелеш, монтаж һәм шартлаткыч эшләр башкару, Жир механизмнары (Комлы барханнар зоналарыннан тыш) грунтны планлаштыру һәм жир эшләрен башкару (0,3 метр тирәнлеккә сөрүдән тыш));</p> <p>б) скважиналар бораулау, шурфлау, грунт пробаларын алу, шартлаткыч эшләр башкару белән бәйлә геологик-төшерү, эзләү, геодезия һәм башка эзләнү эшләре башкарырга;;</p> <p>в) агач утырту, кыр станнары урнаштыру, мал тоту, материаллар, азык һәм ашлама туплау, учаклар яндыру, ату урыннары оештыру.;</p> <p>г) автотранспорт, трактор һәм механизмнар юлларын һәм стоянкаларын оештырырга, һава элемент линияләре һәм радиофикация линияләре астында габаритсыз йөкләр алып барырга, каналлар төзүгә (арыклар), киртәләргә оештырырга</p>	<p>Россия Федерациясе элемент линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләре</p> <p>(утв. 1995 елның 9 июнендәге РФ Хөкүмәте карары белән N 578)</p>

	<p>нәм башка киртэләр куярга;</p> <p>д) судноларны, баржларны нәм йөзә торган краннарны кую өчен причаллар оештырырга, төягеч-бушату, су асты техник, су төбен тирәнәйтү нәм жир эшкәртү эшләре башкарырга, балык промыселы участоклары бүлеп бирергә, балык, башка су хайваннарын, шулай ук су үсемлекләрен су асты кораллары белән чыгарырга, су сиптерү, колка ясау нәм боз әзерләү эшләрен башкарырга. Судларга нәм башка йөзү чараларына якорь ташлау, якорьлар, чылбырлар, лотлар, жепселләр нәм траллар белән узу тыела;</p> <p>е) электр тапшыру линияләрен, радиостанцияләрне нәм электр магнит энергиясен өйрәнүче нәм элемтә линияләренә нәм радиофикация линияләренә күркыныч йогынты ясаучы башка объектларны төзү нәм реконструкцияләү;;</p> <p>ж) жир асты коммуникацияләрен коррозиядән, жир асты кабель элемтә линияләрен исәпкә алмыйча, якларга.</p> <p>Юридик нәм физик затларга элемтә линияләре нәм радиофикация линияләре нормаль эшен бозарга мөмкин булган төрле гамәлләр башкару тыела:</p> <p>а) биналарны нәм күперләрне сүтү нәм реконструкцияләү, коллекторларны, метрополитен тунельләрен нәм тимер юлларны үзгәртеп кору, элемтә кабельләре салынган, нава элемтә линияләре нәм радиофикация линияләре баганалары урнаштырылган, радиорелей станцияләренә техник корылмалары, кабель тартмалары нәм бүлү тартмалары урнаштырылган, заказчылар (төзүчеләр) тарафыннан элемтә линияләрен нәм корылмаларын, радиофикация линияләрен нәм корылмаларын алдан чыгармыйча гына, алар карамагында әлеге линияләр нәм корылмалар;</p> <p>б) жир асты кабель элемтә линияләре трассаларын салып куярга, бу трассаларда вакытлыча складлар, химик актив матдәләр нәм сәнәгать, көнкүреш нәм башка калдыклар чүпләкләре урнаштырырга, үлчәм, сигнал, кисәтү билгеләре нәм телефон коеларын ватарга; ;</p> <p>в) көчәйтү нәм регенерация пунктларының (жир өсте нәм жир асты) нәм радиорелей станцияләренә, телефон канализациясенә кабельле кое, бүлү шкафларының нәм кабель тартмаларының ишекләрен нәм люкларын ачарга,</p>	
--	---	--

	<p>шулай ук элемтә линияләренә (бу линияләргә хезмәт күрсәтүче затлардан тыш) тоташырга;);</p> <p>г) техник персоналның аларга ирекле үтеп керүенә комачаулап, элемтә линияләре трассаларын киртәләргә;</p> <p>д) Элемтә хезмәтләреннән файдалану максатларында абонент телефон линиясенә һәм радиофикация линиясенә үз белдегәң белән тоташырга;</p> <p>е) элемтә һәм радиофикация корылмаларына зыян китерергә мөмкин булган башка гамәлләр кылырга (элементәнең һава линияләренең терәкләренә һәм арматурасына зыян китерергә, чыбыкларны өзәргә, аларга чит әйберләр ташларга һ.б.).</p>	
--	--	--

2.6. Газ бүлү челтәрләренең минималь ераклыктары һәм сак зоналары

Чирпы авыл җирлегенә территориясендә газ бүлү челтәрләренең берничә тармагы уза, шулай ук ГРП урнашкан. 62.13330.2011 " СНиП 42-01-2002. Карала торган территория буенча узучы 0,3, 0,6 МП басымы белән җир асты газ үткәргечләреннән» газ бүлү системалары 4 һәм 7 МП тәшкил итә торган биналарның һәм корылмаларның фундаментларына кадәр минималь ара билгеләнә. СП 62.13330.2011 СП нигезендә минималь ераклык 10 м тәшкил итә.

Каралучы территория буенча уза торган газ бүлү челтәрләрен саклау кагыйдәләре нигезендә, сак зоналары билгеләнә:

- аерым торучы газ җайга салу пунктлары тирәсендә-ябык линия белән чикләнган территория рәвешендә, әлеге объектлар чикләреннән 10 метр ераклыкта үткәрелгән. Биналар янындагы газ җайга салу пунктлары өчен сак зонасы регламентланмый;

– тышкы газүткәргеч трассалары буенда-газүткәргечнең һәр ягыннан 2 метр ераклыкта шартлы линияләр белән чикләнган территория рәвешендә ; ;

– суднолар һәм йөз елгалары, күлләр, сусаклагычлар, каналлар аша газүткәргечләрнең су асты кичүләре буенда-су өслегеннән су өслегеннән параллель ясылыклар арасында төзелгән, газ үткәргечнең һәр ягыннан 100 м ераклыкта торган төбәнә кадәр су киңлегенә участогы рәвешендә;;

– Урманнар һәм агач-куак үсемлекләре аша узучы поселокара газүткәргечләр трассасы буенда-6 метр киңлектәге узу рәвешендә, газүткәргечнең һәр ягыннан 3 метр. Газүткәргечләрнең җир өсте участоклары өчен агачлардан торбаүткәргечкә кадәр ераклык газүткәргечне эксплуатацияләү срогы давамында агачларның биеклегеннән дә ким булмаска тиеш.

2.7.1 нче Таблица

Газ бүлү челтэрлэрениң сак зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Газ бүлү челтэрлэрениң сак зоналары	<p>Газ бүлү челтэрлэрениң сак зоналарына керә торган жир кишәрлеклэрениң зыян китерүне, зыян китерүне яки аларны нормаль эксплуатацияләү шартларын бозуны кисәтү һәм бозу максатларында газ бүлү челтэрлэрениң саклык зоналары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре хужалары, хужалары яки аннан файдаланучылар булган юридик һәм физик затларга, яисә проектлаштыручы торак-граждан һәм житештерү объектлары, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктура объектлары, яисә күрсәтелгән жир кишәрлекләре чикләрендә теләсә нинди хужалык эшчәнлеген башкаручы юридик һәм физик затларга чикләүләр (йөкләмәләр) салына.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - торак-гражданлык һәм житештерү объектлары төзү; - эксплуатация оешмалары белән килешенеп, бу газүткәргечләрне алдан чыгармыйча гына аларда урнашкан күперләрне, коллекторларны, автомобиль һәм тимер юлларны сүтү һәм реконструкцияләү ; ; - ярларны ныгыту корылмаларын, су үткәргеч җайланмаларын, жир һәм башка корылмаларны, газ бүлү челтэрлэрениң җимерүдән саклык торган корылмаларны җимерергә.; - тану билгеләрениң, контроль-үлчәү пунктларын һәм башка газ бүлү челтэрлэрениң күчерү, зарарлау, Күмү һәм юк итү;; - чүплекләр һәм складлар оештырырга, кислоталар, тоз, селте һәм башка химик актив матдәләр эретмәләре агызырга . ; - сак зоналарын киртәләү һәм киртәләү, эксплуатация оешмалары персоналының газ бүлү челтэрлэрениң керүенә, газ бүлү челтэрлэрениң хезмәт күрсәтүне үткәрүгә һәм зыяннарны бетерүгә каршы тору; - үт вә үт чыганаclarын урнаштырырга.; - баз казырга, туфракны авыл хужалыгы һәм сугару кораллары һәм механизмнары белән эшкәртүгә һәм казырга; 0,3 метр тирәнлектә туфракны эшкәртүгә;; - газ җайга салучы пунктларның, катод һәм дренаж саклау станциялэрениң калиткаларын һәм ишеклэрениң, жир асты коеларының люкларын ачарга, элементә чараларын, яктырту һәм телемеханика системаларын электр белән тәэмин итүне кертүгә яки өзүгә;; 	<p>Газ бүлү челтэрлэрениң саклау кагыйдәләре (үтв. РФ Хөкүмәтениң 2000 елның 20 ноябрениңдә 878 номерлы карары белән расланган РФ Хөкүмәтениң 22.12.2011 ел, №1101 карары редакциясендә, 2016 елның 17 маеннан № 444)</p>

	<p>- газ бүлү челтэрлэре биналарына чит айберлэр, баскычлар, баскычлар ташларга, басарга, аларны жир өсте газүткэргечлэренә, киртэлэргә һәм бэйлэргә, аларга керергә;</p> <p>- газ бүлү челтэрлэренә үз белдегең белән тоташырга.</p>	
--	---	--

2.7. Сак зоналары һәм магистраль торбаүткэргечлэрдән минималь ераклык зоналары

Авыл жирлеге территориясе буйлап берничә магистраль газүткэргеч уза. Чирпы авылы янында шулай ук автоматлаштырылган газ тарату станциясе (АГРС) урнашкан.

«СНИП 2.05.06-85 " СП 36.13330.2012 нигезендә. Чирпы авыл жирлеге территориясеннән үтүче магистраль газүткэргечлэр» өчен минималь ара 150 һәм 125 м тәшкил итә. Минималь аралар аварияле хәлләрдә шартлау куркынычы дәрәжәсе исәпкә алына һәм жирлеклэрнең төренә, биналарның тибына, объектларның торба үткэргечлэрнең диаметрын исәпкә алып билгеләнүенә карап дифференциациялэнгән.

Торбаүткэргечлэргә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен (аларны теләсә кайсы төрдә салганда) сак зоналары билгеләнә. Торбаүткэргечлэрдән сак зонасы күләме магистраль торбаүткэргечлэрне (утв) саклау кагыйдэләре белән билгеләнә. Россия Дәүләт техник күзэтчелегенең 22.04.1992 ел, № 9 карары белән корыга салганда 25 метр тәшкил итә.

Магистраль газүткэргечлэрнең минималь ара зоналарыннан файдалану режимы 2.7.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

2.7.1 нче Таблица

Магистраль торбаүткэргечлэрнең минималь ара зоналарыннан файдалану регламентлары

№ т/б	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
1	Минималь ара зонасы	<p>Урнаштыру рөхсәт ителми:</p> <p>шәһәр һәм башка торак пунктлар;</p> <p>бакча йортлары булган күмәк бакчалар;</p> <p>аерым Сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы предприятиеләре;</p>	<p>СП 36.13330.2012 «СНИП 2.05.06-85*». Магистраль торбаүткэргечлэр». СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 2.05.06-</p>

		<p>кошчылык фабрикалары, теплица комбинатлары һәм хужалыклар;</p> <p>сөт заводлары;</p> <p>файдалы казылмаларны эшкәртү карьерлары;</p> <p>гаражлар һәм автомобильләр өчен ачык стоянкалар;</p> <p>кешеләр күпләп жыела торган аерым биналар (мәктәпләр, хастаханәләр, балалар бакчалары, вокзал һ. б.);</p> <p>тимер юл станцияләре; аэропортлар; елга портлары һәм пристаньлар; гидро-, электростанцияләр; I-IV класслы елга транспорты гидротехник корылмалары;</p> <p>чистарту корылмалары һәм су үткәргеч насос станцияләре;</p> <p>саклау күләме 1000 м3 дан артык булган жиңел ялкынсынучы һәм янучы Сыеклыклар һәм газ складлары; автозаправка станцияләре һ. б.</p>	85* garantF1://2206000.0
2	Сак зонасы	<p>Торбаүткәргечләрнең сак зоналарында тыела:</p> <p>тану һәм сигнал билгеләрен, контроль-үлчәү пунктларын күчерергә, күмәргә һәм ватарга;</p> <p>люклар, калиткалар һәм кабельле элементнең хезмәт күрсәтә торган көчәйтү пунктлары, линия арматурасы узеллары, катод һәм дренаж саклау станцияләре, линия һәм карау коелары һәм башка линия җайланмалары ачарга, краннар һәм задвижкаларны ачарга һәм ябарга, элемент, энергия белән тәэмин итү һәм телемеханика торбаүткәргечләрне өзәргә яисә кертергә;;</p> <p>чүплекләр оештырырга, кислоталар, тоз һәм щелочей эретмәләр агызырга;</p> <p>яр ныгыту корылмаларын, су үткәрү җайланмаларын, жир һәм башка корылмаларны, торбаүткәргечләрне җимерүдән саклый торган, ә әйләнә-тирә территорияне һәм әйләнә - тирә</p>	<p>Магистраль торбаүткәргечләрне саклау кагыйдәләре</p> <p>(утв. Россия Дәүләт техник күзәтчелек идарәсенең 22.04.1992 ел, №9 карары)</p>

		<p>мохитне-транспорт продукциясен авария хәләндәге ташлаудан арындыру;</p> <p>разводить Ут һәм Урнаштырырга ачык яки ябык Чыганаclar ут;</p> <p>саклау зоналарын киртәләп яисә үзгәртеп корырга, торба үткәргечен һәм аның объектларын эксплуатацияләүче оешмаларга яки алар вәкаләтле оешмаларга торба үткәргечләргә һәм аларның объектларына хезмәт күрсәтү һәм ремонт ясау, аларда килеп чыккан авария, һәлакәт нәтижәләрен бетерү эшләрен башкаруда комачауларга.</p> <p>Торбаүткәргеч транспорт предприятиеләре белән килешмичә генә торба үткәргечләрнең сак зоналарында тыела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - теләсә нинди Корылмалар һәм корылмалар төзү, – агачлар һәм куаклар утыртырга, салам һәм салам салырга, Коноваловка урнаштырырга, терлек тотарга, балык промыселы участкалары бүлеп бирергә, балык, шулай ук су хайваннары һәм үсемлекләр чыгарырга, су жыештырырга, колка һәм боз әзерләргә.; - торбаүткәргечләр трассасы аша юллар һәм кичүләр кору – , - автомобиль транспорты, трактор һәм механизмнар стоянкалары оештыру – , – урнаштыру бакчалары һәм бакчалары; - мелиоратив жир эшләре башкару, сугару һәм киптерү системалары төзү;; – ачык һәм жир асты, тау, төзелеш, монтаж һәм шартлаткыч эшләр башкару, грунтны планлаштыру һ. б. житештерү.; -скважиналар төзү, шурфлар ясау һәм грунт пробаларын алу (туфрак үрнәкләреннән тыш) белән бәйлә геологик-төшерү, геологик эзләнүләр, эзләү, геодезия һәм башка эзләнү эшләре башкару. 	
--	--	--	--

2.8. Су саклау зоналары

Су объектларында суның сыйфаты атмосфера явым-төшемнәре, предприятиеләрнең чистартылмаган агынты сулары, торак пунктлар территориясеннән, авыл хужалыгы жирләрәннән өске агымнары, шулай ук туфрак эрозияләре белән килә торган пычрату йогынтысында формалаша.

Авил жирлегә чикләрендә өске суларның төп пычратучылары-авыл хужалыгы житештерүе объектлары, махсус билгеләнештәге объектлар, халыктан килгән агынты сулар.

Авил хужалыгы предприятиеләре тарафыннан туфракны эшкәртү буенча эрозиягә каршы агротехник чараларны үтәмәү, су объектларына якын жирләрне сөрү, минераль ашламалар һәм пестицидлар кертү дә пычрануга китерә. Язгы ташу һәм язгы ташу вакытында туфрак, тирес массасы, ягулык-майлау материаллары, нефть продуктлары юыла, бу елгаларның санитар торышын начарайта.

Жир өсте һәм жир асты суларын пычратуда халыктан килеп чыккан агынты сулар зур роль уйный, чөнки авыл жирлегендәге торак пунктларның үзәкләштерелгән канализация системасы һәм чистарту корылмалары юк. Канализация булмау сәбәпле, халыктан пычрак чоқырлар, рельефның түбәнәйтелгән участкалары, кече елгалар килеп чыга. Яңгыр суларын кабул итү урыннары булып өске су объектлары тора.

Өске һәм жир асты суларын пычрату чыганагы булып, локаль чистарту корылмалары белән жиһазландырылмаган мөгезле эре терлек фермалары тора.

Авил жирлегендә өске суларны саклау өлкәсендә төп проблема булып су саклау зоналары режимнарын үтәмәү тора. РФ Су кодексы таләпләрен бозып, өске су объектларының су саклау зоналарында торак пунктларның, зиратларның территорияләре, авыл хужалыгы житештерүе объектларының бер өлеше канализацияләнмәгән торак төзелеше урнашкан.

РФ Су кодексының 65 ст. нигезендә, Су саклау зоналары булып елгаларның, инешләрнең, күлләрнең, сусаклагычларның яр бие линиясенә якын булган һәм күрсәтелгән су объектларының пычрануын, чүпләнүен, куылуын, аларның суларын су белән тәэмин ителүен булдырмау, шулай ук су биологик ресурсларын һәм хайваннар һәм үсемлекләр дөнъясының башка объектларын саклау максатларында хужалык һәм башка эшчәнлек алып баруның махсус режимы билгеләнә торган территорияләр санала.

Су саклау зоналары чикләрендә Яр бие саклау полосалары билгеләнә, алар территорияләрендә хужалык һәм башка төр эшчәнлеккә өстәмә чикләүләр кертелә.

Елгаларның, инешләрнең, күлләрнең, сусаклагычларның һәм аларның яр буе саклау полосаларының киңлеге торак пунктлар территорияләреннән читтә тиешле яр сызыгыннан куела. «Земля «РКЦ " АЖ ТР Экология һәм табиғый байлыklar министрлығы заказы буенча Куйбышев сусаклагычының яр буе линиясе чикләрен аэрофотосемка һәм төгәлләштерү буенча эшләр үткәрде. Әлеге эш нәтижеләре Чирпы авыл жирлегенең генераль планында кулланылды.

Елгаларның һәм инешләрнең су саклау зоналарының киңлеге аларның чишмәләреннән елга һәм инешләрнең озынлыгы белән билгеләнә:

- үн километрга кадәр-илле метр күләмендә;

- үннан илле километрга кадәр-йөз метр күләмендә;

- иллеләп километр һәм аннан да күбрәк - ике йөз метр күләмендә.

Яр буе саклау полосасының киңлеге су объектының ярдан читкә китүенә бәйле рәвештә билгеләнә һәм 30 м киредән качу өчен яки 0°, 40 м читләшү өчен 3° һәм 50 м читләшү өчен.

Елганың чишмә башына кадәр 10 км озынлыкта су саклау зонасы яр буе саклау полосасына туры килә. Елганың, инешнең чишмә башына су саклау зонасы радиусы 50 м күләмендә билгеләнә.

Гомуми кулланылыштагы су объектының яр буе линиясе буенда яр буе полосасы билгеләнә. Су объектарының яр буе полосасының киңлеге 20 м тәшкил итә, каналларның яр буе полосасыннан, шулай ук елга һәм инешләрнең озынлыгы 10 км (5 м) тәшкил итә. Гражданның су объектына ирекле үтеп керүен тәэмин итү максатларында яр буе полосасы төзелә алмый.

Шулай итеп, Куйбышев сусаклагычының су саклау зонасы 200 м, Брысса елгасы һәм Сикец елгалары – 100 м, калган су объектары – 50 м тәшкил итә. Авыл жирлеге чикләрендә үрнашкан барлык су объектарының яр буе саклау полосасы 50 м, сусаклагычтан тыш. Куйбышев сусаклагычының аеруча кыйммәтле балык хужалыгы әһәмиятенә ия, шуңа күрә яр буе саклау полосасы 200 м тәшкил итә. Куйбышев сусаклагычының яр буе полосасы, Брысса елгасы, Сикец елгасы һәм күлләр 20 м тәшкил итә, калган су объектары - 5 м.

Су саклау зоналарын, яр буе саклау һәм яр буе полосаларын куллану регламентлары 2.8.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

2.8.1 Таблица

Су саклау зоналарын, яр буйларын куллану регламентлары

су объектарының саклау һәм яр буе полосалары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив
------------	--------------------------------------	--

		документлар
Су саклау зонасы	<p>Су саклау зоналары чикләрендә тыела:</p> <p>туфракның уңдырышлылыгын җайга салу максатларында агынты суларны куллану;</p> <p>зиратларны, үлэт базларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын күмү урыннарын, химик, шартлаткыч, агулы, агулы һәм агулы матдәләр, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру;</p> <p>зарарлы организмнар белән көрәшү буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру;</p> <p>транспорт чараларының (махсус транспорт чараларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктавы, аларның юллар буйлап йөрүләреннән һәм юлларда һәм махсус җиһазландырылган урыннарда тукталудан тыш;</p> <p>АЗС, ягулык-майлау материаллары складларын урнаштыру (ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, суднолар төзү һәм суднолар ремонтлау оешмалары, эчке су юллары инфраструктурасы территорияләрендә, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм Су кодексы таләпләрен үтәү шарты белән урнаштырылган очраклардан тыш), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен файдаланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләре, транспорт чараларын юу;;</p> <p>пестицидлар һәм агрохимикатларның махсуслаштырылган саклагычларын урнаштыру, пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану;</p> <p>агынты, шул исәптән дренаж, су агызу;</p> <p>гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару (гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару, файдалы казылмаларның башка төрләрен разведкалау һәм чыгару белән шөгылләнүче җир асты байлыктарыннан файдаланучылар тарафыннан, расланган техник проект нигезендә,</p> <p>Россия garantF1://10004313.7 garantF1://10004313.191 Федерациясенең 21.02.1992 ел, № 19.1 статьясы нигезендә, аларга бирелгән җир асты байлыктары турындагы законнары нигезендә бирелгән җир асты байлыктары һәм (яки) геологик</p>	Россия Федерациясе Су кодексы

	<p>бүленешләр чикләрендә гамәлгә ашырыла торган очрактардан тыш). Жир асты байлыктары турында "2395-1 номерлы федераль закон).</p> <p>Су саклау зоналары чикләрендә су объектларын пычратудан, чүплектән, кудырудан һәм ташландык суларны чистартудан саклауны тәмин итүче, су законнары һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә, су объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү, файдалануга тапшыру, хужалык һәм башка объектларны эксплуатацияләүгә керту рөхсәт ителә. Су объекттын су пычранудан, чүпләнүдән, куудан һәм ташландык хәлдә калдыктардан саклауны тәмин итүче корылманың тибын сайлап алу әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар ташлауның рөхсәт ителгән нормативларын үтәү зарурилыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.</p>	
Прибрежная защитная юл	<p>Яр бие саклау полосалары чикләрендә су саклау зоналары өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән тыела:</p> <p>жирләрне сөрү;</p> <p>юдырыла торган грунтлар өемнәре урнаштыру;</p> <p>авыл хужалыгы хайваннарын коткару һәм алар өчен жәйге лагерьлар, ванн оештыру.</p> <p>Урыннарда су саклау зоналары чикләрен һәм яр бие саклау полосалары чикләрен махсус мәгълүмати билгеләр белән беркетү жир законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.</p>	Россия Федерациясе Су кодексы
Яр юл	<p>Һәр гражданин гомуми файдаланудагы су объектларының яр бие полосасыннан, шул исәптән һәвәскәр һәм спорт балыкчылыгы һәм йөзү чараларын жәлеп итү өчен, файдаланырга (механик транспорт чараларын кулланмыйча) хокукы.</p> <p>Яр бие полосасы чикләрендә жир кишәрлекләрен хосусыйлаштыру тыела.</p>	<p>Россия Федерациясе Су кодексы</p> <p>Россия Федерациясе Жир кодексы</p>

2.9. Эчэргэ яраклы су чыганаclarын санитар саклау зоналары

Чирпы авыл жирлеге территориясендэ торак пунктларны хужалык-эчэр су белэн тээмин итү жир асты сулары базасында башкарыла.

Авыл жирлеге территориясендэ су белэн тээмин итүнең жир асты чыганаclarы - су алу скважиналары урнашкан, алардан 2.1.4.1110-02 СанПиН нигезендэ «су белэн тээмин итү чыганаclarын нәм эчэ торган су үткәргечләрне санитар саклау зоналары» санитар саклау зоналары билгеләнергә тиеш.

Эчэргэ яраклы су чыганаclarын санитар саклау зоналары өч пояс составында оештырыла.

Беренче пояс (катгый режим) су алу жайланмаларының, барлык сүүткәргеч корылмаларының нәм су үткәру каналының урнашкан территориясен үз эченә ала. Аның максаты-су алу нәм су алу корылмаларының урынын очраклы яки аңлы рәвештә пычратудан нәм зарарланудан саклау. Икенче нәм өченче пояс (чикләүләр поясы) су белэн тээмин итү чыганаclarының пычрануын кисәтү өчен билгеләнгән территорияне үз эченә ала.

Чирпы авыл жирлегендэ 4 су алу скважинасы, 3 сүэтем башнясы, табл. 2.9.1).

2.9.1 Таблица

Су алу скважиналары турында гомуми мәгълүмат

Объектның атамасы	Кадастр номеры	Жир категориясе, ЕГРН мәгълүматлары буенча
Чирпы авылы		
Су башнясы белэн су алу скважинасы	16:24:020202:86	Торак пунктлар жирләре
Имәнкискә авылы		
Су башнясы белэн су алу скважинасы	16:24:020102:26	Торак пунктлар жирләре
	16:24:020102:302	Торак пунктлар жирләре
	Кадастр кварталының бер өлеше 16: 24: 020102	Торак пунктлар жирләре
Су алу скважинасы	16: 24: 020101:413	Торак пунктлар жирләре

Мирәтәк авылы		
Су башнясы белән су алу скважинасы	16:24:020301:54	Торак пунктлар җирләре

Су алу скважиналарын санитар саклау зоналарының эшләнгән проектлары булмау сәбәпле, генераль план 2.1.4.1110-02 СанПиН нигезендә, җир асты суларының сакланышын исәпкә алып, санитар саклау зонасының беренче поясы 50 м тәшкил итә. Су белән тәэмин итүнең әлеге чыганаclarы өчен икенче һәм өченче пояс чикләренең исәп-хисапларын үткәргә кирәк.

Өч поясның һәркайсында махсус режим билгеләнә һәм сунуң сыйфаты начараюны кисәтүгә юнәлдерелгән чаралар комплексы билгеләнә (2.9.2 Таблица).

2.9.2 Таблица

Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганаclarын санитар саклау зонасыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
Эчәргә яраклы су чыганаclarын санитар саклау зонасы	<p>I пояс чикләрендә тыела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - югары вольтлы агачлар утырту, төзелешнең барлык төрләре, су үткәргеч корылмаларын эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган, шул исәптән төрле билгеләнештәге торбаүткәргечләр салу, торак һәм хужалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләр яшәү, агу химикатлары һәм ашламалар куллану. - биналар канализация белән җиһазландырылырга тиеш, якын көнкүреш яки җитештерү канализациясенең якын системасына, яки II пояс территориясендә санитар режимны исәпкә алып, санитар саклау зонасының I поястан читтә урнашкан чистарту корылмаларының җирле станцияләренә. <p>Санитар саклау зоналарының II һәм III поясы чикләрендә тыела*:</p> <ul style="list-style-type: none"> - файдаланылган суларны җир асты горизонтларына күчерү һәм каты калдыкларны җир асты өлешенә күчерү, җир асты 	СанПиН 2.1.4.1110-02 «су белән тәэмин итү чыганаclarын һәм эчәргә яраклы суларны санитар саклау зоналары»

	<p>байлыктарын эшкертү;</p> <p>- ягулык-майлау материаллары, агу химикатлары һәм минераль ашламалар складларын, простаклар, шлам саклагычларны һәм жир асты суларының химик пычрану куркынычы тудыра торган башка объектларны урнаштыру.</p> <p>Санитар саклау зонасының III поясы чикләрендә мондый объектларны урнаштыру, геологик контроль органнары бәяләмәсен исәпкә алып бирелгән Роспотребнадзор органнарының санитар-эпидемиологик бәяләмәсе булган очракта, саклаучы жир асты суларын кулланганда гына рөхсәт ителә.</p> <p>Шулай ук II пояс чикләрендә тыела:</p> <p>- зиратларны, үлөт базларын, ассенизация басуларын, фильтрация басуларын, тирес саклагычларны, силос траншеяларын, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләрен һ. б. объектларны урнаштыру, алар жир асты суларының микроб пычрану куркынычына бәйлә.;</p> <p>- ашламалар һәм агулы химикатлар куллану;</p> <p>- төп кулланылыштагы урман кисү.</p>	
--	--	--

Хәзерге вакытта торак пунктларда су белән тәэмин итү чыганактарын санитар саклау зоналары территориясен куллану режимы саклана, әмма санитар саклау зоналарының беренче билбауларында авыл жирлегә торак пунктларының торак төзелеш территорияләре, Чирпы авылындагы юл-транспорт хәлакәте территорияләре урнашуын билгеләп үтәргә кирәк.

Жир өсте һәм жир асты суларын саклау буенча чаралар.

Чирпы авыл жирлегә территориясендәге өске һәм жир асты суларын анализлау нигезендә, су объектларын интенсив куллану нәтижәсендә суның сыйфаты начарлана гына түгел, ә су балансының состав өлешләренең чагыштырмасы, сулыкларның һәм сулыкларның гидрологик режимы үзгәрә, дигән нәтижә ясарга була.

Шуңа бәйлә рәвештә авыл жирлегенең генераль планы нигезендә, өске суларны саклау буенча инженер-техник һәм оештыру-административ чаралар комплексын үткәрү тәкъдим ителә.

Су ресурстарын саклау һәм рациональ файдалану буенча инженер-техник чаралар үз эченә:

- Россия Федерациясе Су кодексы таләпләренә туры китереп, су объектларын пычратудан, корылудан һәм ташландык суларны агызудан саклауны гарантияли торган төзелеп килүче, урнаштырыла торган, реконструкцияләнгән торган барлык корылмалар белән тәэмин итү – ;
  - торак пунктларны су белән тәэмин итү объектларын реконструкцияләү һәм модернизацияләү;
  - эчәргә яраклы су белән тәэмин итүнең сыйфатына, шул исәптән технологик алымнарны кулланып, төзәтмәләр кертү;
  - су алу скважиналарында су торбаларын ремонтлау һәм алыштыру;
  - канализация челтәрләренең тәэмин ителешенең процентын су белән тәэмин итү дәрәжәсенә җиткерү – ;
  - өске агымны оештыру;
  - беренчел канализацияләнгән торак территорияләр, су саклау зоналарында, өске су объектлары;
  - торак пунктларда чистарту корылмалары белән хужалык-көнкүреш һәм яңгыр сулары канализацияләре челтәрләрен проектлау һәм төзү;;
  - авыл хужалыгы предприятиеләрен локаль чистарту корылмалары белән тәэмин итү;
  - канализация чистарту корылмаларын төзегәндә юынты суларның явым-төшемнәрен зарарсызландыру һәм утильләштерү өчен җайланмаларны карау максатка ярашлы;
  - авыл җирлеге территориясен дренлаштыручы кече елгалар һәм инешләрен чистарту.
- Оештыру-административ чаралар сыйфатында түбәндәге чаралар үткәрү тәкъдим ителә:
- авыл җирлегенең барлык су кулланучыларын инвентаризацияләү;
  - су һәм су асты хайваннары күпләп җыелган урыннарда теләсә нинди агынты суларны һәм калдыкларны ташлауны тыю;;
  - гамәлдәге су белән тәэмин итү челтәрләренең техник торышына мониторинг челтәрен оештыру һәм үстерү, шулай ук өске һәм җир асты суларын гидромониторинглау;
  - су белән тәэмин итүне арттыру өчен авыл торак пунктлары һәм агросәнәгать комплексы предприятиеләре өчен эчәргә яраклы суларның ресурс базасын өйрәнү һәм яңадан торгызу буюнча эзләү-бәяләү эшләрен оештыру;;
  - халыкны эчә торган су белән тәэмин итә торган су алу җайланмалары белән файдаланыла торган җир асты суларын чыгару максатларында җир асты байлыктарыннан файдалану хокукына лицензияләрен үз вакытында рәсмиләштерү – ;
  - эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларының икенче һәм өченче поясы чикләрен исәпләү үткәрү;

- чишмәләрне тикшерү һәм төзекләндерү;
- юынты суларны чистарту, явым-төшемнәрне зарарсызландыру һәм утилизацияләүнең заманча методларын һәм алдынгы технологияләрен керту;;
- эчәргә яраклы суның сыйфатына тышкы тискәре йогынтыны булдырмау максатыннан, жирлекнең барлык эчәр су белән тәэмин итү чыганаclarын санитар саклау зонасында жир асты суларының торышына мониторинг оештыру;;
- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 10.01.2009 ел, №17 карары белән расланган «жирдә су саклау зоналары чикләрен һәм су объектларының яр бие саклау полосалары чикләрен билгеләү Кагыйдәләре» нигезендә, РФ Су кодексының 65 статьясы нигезендә, Су саклау зоналары чикләрен һәм яр бие саклау полосалары чикләрен билгеләү.;
- жирлектә су саклау зоналары чикләрен һәм яр бие саклау полосаларын махсус мәгълүмат билгеләре белән беркетү;
- су саклау зоналары, өске су объектларының яр бие саклау полосалары чикләрендә һәм эчәргә яраклы су чыганаclarын санитар саклау зоналарында урнашкан жир кишәрлекләрен һәм башка күчемсез милек объектларын файдалануның махсус хокукый режимын үтәү;;
- су хуҗалыгы системаларының куркынычсыз торышын һәм эксплуатациясен тәэмин итү, юынты суларның су объектларына зарарлы йогынтысын булдырмау;
- 1.1.2. п. үтәләше кысаларында. Татарстан Республикасында коррупциягә каршы тору эшен координацияләү буенча Комиссиянең 2015 елның 10 ноябрәндәге утырышы беркетмәсе нигезендә Татарстан Республикасында коррупциягә каршы тору эшен координацияләү комиссиясе рәисе Р. Н. Миңнеханов тарафыннан расланган Татарстан Республикасында коррупциягә каршы тору эшен координацияләү комиссиясе утырышы 30.11.2015 елдагы ПР-355 номерлы беркетмәсе нигезендә су объектлары булмаган торак пунктлар чикләрендә сулыкларны ачыклау буенча эш алып барырга, мондый сулыклар белән шөгылләнүче Зун булдырырга, аларны межаллау һәм кадастр учетына куюны тәэмин итәргә тәкъдим ителде;
- су объектларын рациональ файдалану, торгызу;
- Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә су объектларын саклау буенча су хуҗалыгы чараларын һәм чараларны тормышка ашыру.

2.10. Басма

Чирпы авыл жирлеге территориясендә саклагыч категорияле урманнар бүлеп бирелгән.

Саклагыч урманнар, әйләнә-тирә мохитне саклау, су саклау, санитар-гигиена, сәламәтләндерү һәм башка файдалы функцияләрне саклау максатларында, әгәр дә аларны саклау урманнарының

максатчан билгеләнеше һәм алар башкара торган файдалы функцияләр белән бер үк вакытта файдалану шарты белән бер үк вакытта урманнардан файдалану күздә тотыла. Чирпы авыл җирлеге территориясендә түбәндәге урманнарның категорияләре киң таралган:

1) табиғый һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнар:

- яшел зоналар;

2) кыйммәтле урманнар:

- урман-дала зонасында урнашкан урманнар.

Аларны куллану, саклау, яклау, җитештерү үзенчәлекләре 2.10.1 таблицасында күрсәтелгән.

1.1.1 нче Таблица

Урман фонды җирләреннән файдалану регламентлары

т/б	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
Саклагыч урманнар			
	Саклагыч урманнарда аларның максатчан билгеләнеше һәм файдалы функцияләренә туры килми торган эшчәнлекне гамәлгә ашыру тыела.		РФ Урман кодексы, 04.12.2006 ел, № 200-ФЗ
1	Табиғый һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнар	Табиғый һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнарда, очраклардан тыш, урман утыртмаларының тоташ кисүләрен үткәрү тыела: - сайлап алынган кисүләр үзләренең тирә-юньне барлыкка китерүче, су саклау, санитар-гигиена, сәламәтләндерү һәм башка файдалы функцияләрен юкка чыгара торган урман утыртмаларын, саклагыч урманнарның һәм алар башкара торган файдалы функцияләренең максатчан билгеләнешен саклап калуны тәэмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәэмин итми., тиешле урманнар урнашкан территорияләрне файдалануның аерым шартлары булган зоналарда тоташ кисүләргә үткәрү өчен, әгәр күрсәтелгән зоналарның режимы агач, куаклар, лианнар кисүне күздә тотса,,	РФ Урман кодексы 04.12.2006 № 200-ФЗ

	<p>- урман инфраструктурасын булдыру белән бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү Россия Федерациясе законнары нигезендә жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү, сусаклагычларны һәм башка ясалма су объектларын, шулай ук гидротехник корылмаларны, елга портларын, причалларны куллану; электр тапшыру линияләрен, элемент линияләрен, юллар, труба үткәргечләрен һәм башка линия объектларын, шулай ук әлеге объектларның аерылгысыз технологик өлеше булган корылмаларны файдалану максатларында тыелмаган яисә чикләнмәгән.</p> <p>Табигий һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнарда урман утыртмаларын сайлап алу федераль башкарма хакимиятнең вәкаләтле органы билгеләгән тәртиптә башкарыла.</p> <p>Урман-парк зоналарында тыюлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - урманнарны саклау һәм яклау өчен токсик химик препаратлар куллану, шул исәптән фәнни максатларда; - аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру; - авыл хужалыгын алып бару; - файдалы казылма ятмаларын эшкәртү; - капитал төзелеш объектларын, гидротехник корылмалардан тыш, урнаштыру. <p>Урман-парк зоналарын саклау максатларында аларның территорияләрендә коймалар төзү рөхсәт ителә.</p> <p>Яшел зоналарда тыюлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - урманнарны саклау һәм яклау өчен токсик химик препаратлар куллану, шул исәптән фәнни максатларда; - аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру; - файдалы казылма ятмаларын эшкәртү; - авыл хужалыгын алып бару, печән чабудан һәм 	
--	--	--

		<p>умартачылыктан тыш, шулай ук печән һәм умартачылык максатларында киртэләр төзү;</p> <p>- капитал төзелеш объектларын урнаштыру, гидротехник корылмалардан, элемтә линияләрен, электр тапшыру линияләрен, жир асты труба үткәргечләреннән тыш.</p> <p>Урман-парк зоналарының, яшел зоналарның чикләрен үзгәртү рөхсәт ителми.</p> <p>Урман-парк зоналарында функциональ зоналар, урман-парк зоналары, яшел зоналарның мәйданы һәм чикләре Россия Федерациясә Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә билгеләнә.</p>	
2	Кыйммәтле урманнар	<p>Кыйммәтле урманнарда, урман утыртмаларының тоташ кисүләрен үткөрү тыела, моннан тыш:</p> <p>- сайлап алынган кисүләр үзләренең тирә-юньләрен, су саклау, санитар-гигиена, сәламәтләндерү һәм башка файдалы функцияләрен юкка чыгара торган урман утыртмаларын, саклау урманнарының һәм алар башкара торган файдалы функцияләренең максатчан билгеләнешен саклап калуны тәэмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәэмин итми торган очраклар;</p> <p>- урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү Россия Федерациясә законнары нигезендә жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү, сусаклагычларны һәм башка ясалма су объектларын, шулай ук гидротехник корылмаларны, елга портларын, причалларны куллану; электр тапшыру линияләрен, элемтә линияләрен, юллар, труба үткәргечләрне һәм башка линия объектларын, шулай ук әлеге объектларның аерылгысыз технологик өлеше булган корылмаларны файдалану максатларында тыелмаган яисә чикләнмәгән очраклар.</p> <p>Кыйммәтле урманнарда, линияле объектлардан һәм гидротехник корылмалардан тыш, Капиталь төзелеш объектларын урнаштыру тыела.</p>	РФ Урман кодексы 04.12.2006 № 200-ФЗ

2.11. Хайваннар дөньясы объектларын саклау

Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: 2014 елның 1 августыннан алып 2015 елның 31 июленә кадәрге ау чорында аучылык байлыкларының санын (лимитлар һәм квоталар) киметү буенча эсбаплар әзерләнә, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне күздә тотта.

Житештерү процессларын башкарганда, шулай ук транспорт магистральләрен, труба үткәргечләрен, элемтә линияләрен һәм электр тапшыру линияләрен эксплуатацияләгәндә Хайваннар дөньясын саклау һәм яклау үзенчәлекләре 2.11.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 2.11.1

Хайваннар дөньясы объектларын һәм аларның яшәү тирәлеген саклау буенча гомуми таләпләр

Житештерү процессы	Житештерү процессларын башкарганда таләпләр	Норматив документлар
	Хайваннар дөньясы объектларын һәм аларның яшәү тирәлеген саклау буенча гомуми таләпләр, хайваннар дөньясы объектларының үлүен булдырмауга юнәлтелгән, Татарстан Республикасының Экологик кодексы белән билгеләнгән. (2018 елның 12 февралендәге 76 номерлы ТР МК карары редакциясендә). Әлеге таләпләр, милек рәвешләренә һәм ведомство буйсынуына карамастан, барлык юридик затлар, вазыйфаи затлар, шулай ук хужалык эшчәнлеген гамәлгә ашыручы физик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр өчен мәжбүри һәм Татарстан Республикасының бөтен территориясендә гамәлдә була.	"Житештерү процессларын башкарганда, шулай ук транспорт магистральләрен, труба үткәргечләрен, элемтә
1. Сәнәгать һәм су хужалыгы житештерү процесслары	Сәнәгий һәм су хужалыгы процесслары махсус жиһазландырылган житештерү майданчыкларында, алар территориясенә хайваннар дөньясы объектларының үтеп керүенә комачаулаучы киртәләр һәм жайланмалары булган урыннарда тормышка ашырылырга тиеш. Булдырмау максатларында һәлак хайваннар дөньясы объектларын саклау нче йогынтысын зарарлы матдәләр һәм чимал, булган производство майданчыгында, тыелган: ябык канализация системасы булган махсус жиһазландырылган бетон һәм жимерелгән майданчыклардан тыш материаллар һәм чималны	линияләрен һәм электр тапшыргычларын эксплуатацияләгәндә, хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуын булдырмау таләпләрен раслау турында» 13.08.1996 ел, №997 РФ Хөкүмәте карары,

	<p>сакларга;</p> <p>сливать хужалык нәм житештерү агынты сулары бу рельеф урында;</p> <p>су куллану системаларын нәм житештерү калдыкларының күп булуы белән ресурс чыгымлы технологияләрне кулланырга;</p> <p>чыгарыла торган сыек нәм газообразлы чималны жыю, саклау нәм транспортлау системаларын тулысынча герметиклаштырылмаган кулланмаса;</p> <p>кыргый хайваннардан саклау системасы белән жиһазландырылмаган савытларны нәм резервуарларны кулланырга.</p>	<p>15.01.2009 ел, № 5-ТРЗ ТР Экология Кодексы</p> <p>Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «житештерү процессларын башкарганда, шулай ук транспорт магистральләрен, труба</p>
<p>2. Авыл хужалыгы житештерү процесслары</p>	<p>Авыл хужалыгы житештерү процесслары хайваннар дөньясы объектларының массакүләм үлчәнә куркыныч тудырмый торган технологияләр нәм механизмнар кулланып яисә аларның яшәү тирәлекләрен үзгәртү юлы белән гамәлгә ашырылырга тиеш.</p> <p>Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау нәм файдалану идарәсе,</p> <p>Су объектларына нәм жиргә, Уылдык чәчү урыннарына, кышлату нәм су асты хайваннарының</p>	<p>үткәргечләрен, элемтә линияләрен нәм электр тапшыргычларын эксплуатацияләгәндә, хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуын булдырмау буенча таләпләр турында " 2000 ел, 15 нче сентябрь, 669 нчы номерлы карары»</p>

	күплөп жыелу урыннарына теләсә нинди юынты суларны һәм калдыкларны агызу тыела.	
3. Урман сәнәгәте һәм урман хужалыгы житештерү процесслары	<p>Урман корылышы проектлары һәм урман фондыннан һәм урман фондына кермәгән урманнардан файдалану белән бәйле чаралар планы мәжбүри тәртиптә хайваннар дөньясы объектларын һәм аларның яшәү тирәлеген саклау буенча махсус бүлекләр булырга тиеш.</p> <p>Урман фонды участокларыннан һәм урман фондына кермәгән урманнардан файдалану хайваннар дөньясы объектларының уңай яшәү тирәлеген саклау шарты белән тормышка ашырылырга тиеш. Кыргыз хайваннарны үрчетү, ашату һәм үстерү чорында бу участокларда тыела:</p> <p>урман корткычларына һәм авыруларына каршы химик матдәләр һәм агулы химикатлар кулланып көрәш чараларын үткөрү;</p> <p>урманны караганда арборицидлар куллану (агач кәүсәләреннән тыш));</p> <p>терлекләргә жәйге лагерьларга урнаштыру;</p> <p>махсус билгеләнгән һәм киңлеге 5 метрдан артмаган троплардан тыш малларны уздыру.</p> <p>Урман фонды һәм урман фондына кермәгән урманнар кишәрлекләрендә кыргыз хайваннар үрчетү, ашату һәм үстерү урыннарында чикләнергә яки тыелырга мөмкин:</p> <p>үткөрү төп файдалану кисү һәм кисү өчен урман карау;</p> <p>мәйданчык;</p> <p>агач ташу;</p> <p>мал көтүе;</p> <p>печәнлек.</p>	
4. Транспорт магистральләрен һәм объектларын	Транспорт магистральләрен проектлау һәм кору, төрле типтагы ландшафтларның табигый чикләре буенча узуларын максималь чикләүне, миграция	

эксплуатацияләү	<p>юлларын, шулай ук хайваннар дөньясы объектлары урнашу урыннарын исәпкә алып башкарылырга тиеш.</p> <p>Транспорт магистральләрендә махсус кисәтү билгеләре һәм хайваннар дөньясы объектларының миграция юллары белән кисешкән урыннарда транспорт хәрәкәте тизлеген чикләү билгеләре куелырга тиеш.</p> <p>Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: 2014 елның 1 августыннан алып 2015 елның 31 июленә кадәрге ау чорында аучылык байлыкларының санын (лимитлар һәм квоталар) киметү буенча эсбаплар әзерләнә.</p> <p>Өске сулыкларны (сусаклагычларны, елгаларны һәм инешләрне) кисеп үтүче транспорт дамбалары һәм күпер кичүләре балык һәм жир өсте хайваннарының ирекле миграциясен тәэмин итүче махсус җайланмалар белән җиһазландырылырга тиеш.</p>	
5. Торбаүткәргечләрне эксплуатацияләү	<p>Труба үткәргечләрне проектлау һәм төзү хайваннар дөньясы объектларын саклауны тәэмин итүне исәпкә алып башкарылырга тиеш. Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану идарәсе, Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану идарәсе,</p> <p>Торбаүткәргечләр булырга тиеш заглублены</p>	

	<p>(погружены астында жир билгеле бер тирэнлеккә). Жиңел йолып китә торган хайваннар яшәү тирәлегендә торба үткәргечләр төзөгәндә (сазлыклы участоклар һәм башкалар), анда торбаларны жиргә йотып булмый торган урыннарда, 3 метрдан да ким булмаган биеклеккә торбаүткәргечләрнең аерым участокларын күтәрәп, миграцияләүче хайваннар өчен күчеш корылмасын күз алдында тотарга кирәк.</p> <p>Зур өслек сулары (сусаклагычлар, елгалар, күлләр һ.б.) кисешкән очракта, торбаүткәргеч тирәнәйтелә һәм теркәлә. Елгаларның өске һәм инешләрнең торбаүткәргечләре кисешкән вакытта эстакада оештырыла. Уылдык чәчү урыннары һәм кышлату чокырлары участокларында сулыкларның төбе буенча торбаүткәргечләр салу тыела.</p> <p>Су объекты кисешкән урында, жир өсте хайваннары концентрациясе участогы авария булган очракта яки аларны миграция юлларында торба үткәргеч авария нәтижәсендә зыян күргән торбаүткәргеч участогын сүндерүне тәэмин итүче техник җайланмалар белән җиһазландырылырга тиеш.</p> <p>Торбаүткәргечләрне төзү, реконструкцияләү һәм ремонтлау барышында салынган һәм коймаланмаган траншеяларны бер айдан артык вакытка калдыру тыела.</p> <p>Торбаүткәргечне төзү, реконструкцияләү яки ремонтлау тәмамланганнан соң, чистартылмаган конструкцияләрне, җайланмаларны, Материалларны, агынты сулар һәм җитештерү һәм куллану калдыклары белән савытларны калдыру тыела.</p>	
<p>6. Элемтә һәм электр тапшыру линияләрен проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү</p>	<p>Яңа элемтә һәм электр тапшыргыч линияләрен проектлау һәм төзү, агынты чыбыклар белән терәк конструкцияләренә беркетелгән участокларда, шулай ук очып китү вакытында чыбыклар белән бәрелешкән очракта, кошларның һалак булу куркынычын булдырмау һәм киметү зарурлыгыннан чыгып башкарылырга тиеш.</p> <p>Электр тапшыру линиясен төзөгәндә терәкләр һәм изоляторлар махсус кошлар саклау җайланмалары</p>	

	<p>белән жиһазландырылырга тиеш, шул исәптән аларны урыннарда ояларга комачаулый торган, кошларның агучы чыбыкларга кагылуына юл куймый торган урыннарда.</p> <p>Изоляцияләнмәгән металл конструкцияләрне махсус кош яклау җайланмалары сыйфатында куллану тыела.</p> <p>Электр тапшыру линияләре буенда хайваннар дөньясы объектларының электр магнитлы кыр йогынтысыннан үлчәнә комачаулаучы Махсус санитар-саклау полосалары булдырыла.</p> <p>Чыбыклы элементә һәм электр тапшыру линияләрен эксплуатацияләү электр магнит кырларының һәм башка зарарлы физик йогынтыларның рөхсәт ителгән нормативлардан артып китүне күздә тотмый торган режимда башкарылырга тиеш.</p> <p>Электр тапшыру линияләрендә трансформатор подстанцияләрен, аларның узелларын һәм эшләүче механизмнарны эксплуатацияләү тыела, ул хайваннар подстанция территориясенә үтеп керүне һәм аларның күрсәтелгән төеннәргә һәм механизмнарга элгүен булдырмый кала.</p> <p>Кошлар күпләп күчерелә торган урыннарда элементә линияләре белән бәрелешүдән булдырмау өчен һава чыбыклы элементә системасын җир асты кабель яки радиорелей челтәренә алыштыру киңәш ителә.</p>	
--	---	--

Проектлана торган автомобиль һәм тимер юлларның урнашуы, РФ Хөкүмәтенең 13.08.1996 ел, №997 «житештерү процессларын башкарганда, шулай ук транспорт магистральләрен, труба үткәргечләрен, элементә һәм электр тапшыру линияләрен эксплуатацияләгәндә, хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуын булдырмау таләпләрен раслау турында»гы Карары таләпләрен исәпкә алып, проектлаштыруның алдагы этапларында аныкланчак.

2.12. Файдалы казылмалар чыгару зонасы

Җир асты байлыктарыннан файдалану буенча Федераль агентлык (Роснедра) мәгълүматлары буенча, Идел буй федераль округы буенча җир асты байлыктарыннан файдалану департаменты (Идел буй федераль округы) 03.10.2009 ел, № ТР-ИФО-09-00-36/2665 » 2381 нче төзелеш участогы

астында жир асты байлыктарында фэйдалы казылмалар булу турында бэйләмә " Чирпы авыл жирлеге территориясе өлешчә эчке эшләр идарәсе ресурстары белән Масловск перспективалы структура чикләрендә, авыл жирлеге эчендә Эчке Эшләр идарәсенең ресурстары белән ачыкланган Рогозина перспектив структурасы урнашкан.

Имәнкискә авылы янында авыл жирлеге территориясендә «Имәнкискә комы ятмасы», «Росгеолфонд»ФДБУ рәсми порталының электрон мәгълүмат чыганагы мәгълүматлары нигезендә ЛАИ 01034 ТЭ номерлы лицензия урнашкан.

«Жир асты байлыктары турында» №2395-1 РФ Законының 7 статьясы нигезендә, фэйдалы казылмалар чыгару, фэйдалы казылмалар чыгаруга бэйле булмаган жир асты корылмаларын төзү һәм эксплуатацияләү, махсус сакланыла торган геологик объектлар төзү өчен, шулай ук минераль чималны разведкалау һәм чыгарганда Продукцияне бүлешү турындагы килешү нигезендә, фэйдаланучыга тау бүлеп биру - жир асты байлыктарының геометризацияләнгән блогы рәвешендә жир асты байлыктары кишәрлеге бирелә.

Тау бүлеп бирелгән чикләргә билгеләнгән фэйдалы казылма ятмаларының пространство контурлары, жир асты корылмаларын төзү һәм эксплуатацияләү участогы торышы, Тау һәм шартлау эшләрен күркынычсыз алып бару чикләре, тау токымнарының зарарлы йогынтысыннан саклау зоналары, тау токымнарының хәрәкәт итү зоналары, табигать объектлары, биналар һәм корылмалар астында саклау целоклары контурлары, карьерларның һәм кисүләргә бортлары һәм жир асты байлыктарын геологик өйрәнү һәм фэйдалану процессы белән бэйле рәвештә жир өслегенә һәм жир өслегенә йогынты ясый торган башка факторлар исәпкә алына.

Жир асты байлыктарының аерым участокларыннан фэйдалану милли иминлекне һәм әйләнә-тирә мохитне саклау максатларында чикләргә яки тыелырга мөмкин. Торак пунктлар, шәһәр яны зоналары, сәнәгать, транспорт һәм элемент объектлары территорияләрендә жир асты байлыктарыннан фэйдалану кешеләр тормышына һәм сәламәтлегенә күркыныч тудырса, хужалык объектларына яки әйләнә-тирә мохиткә зыян китергән очракларда өлешчә яки тулысынча тыелырга мөмкин. Аеруча саклана торган табигый территорияләрдә жир асты байлыктарыннан фэйдалану әлеге территорияләргә статусы нигезендә башкарыла («жир асты байлыктары турында " РФ Законының 8 статьясы).

Күрсәтелгән Законның 22 статьясы нигезендә жир асты байлыктарыннан фэйдаланучы үзенә бирелгән тау бүлеп бирелгән чикләрдә фэйдалы казылма ятмалары мәйданнары төзүне чикләргә хоуклы. Кулланучы жир асты байлыктарыннан фэйдалану белән бэйле эшләргә күркынычсыз алып бару; жир асты, атмосфера навасын, жирләргә, урманнарны, су объектларын, биналарны һәм корылмаларны жир асты байлыктарыннан фэйдалану белән бэйле эшләргә зарарлы йогынтысыннан саклау шартларын регламентлый торган билгеләнгән тәртиптә расланган стандартларны үтәү, шулай ук жир асты байлыктарыннан фэйдаланганда бозылган жир участокларын һәм башка табигать объектларын киләчәктә фэйдалану өчен яраклы хәлгә китерү өчен жавап бирә.

«Жир асты байлыктары турында» РФ Законының 25 статьясы нигезендә фэйдалы казылма ятмалары мәйданнарын төзү, шулай ук аларны яткан урыннарда жир асты корылмаларын

урнаштыру файдалы казылмаларны чыгару мөмкинлеген тээмин итү яки төзелешнең икътисадый максатчанлыгы исбатланган очракта гына жир асты байлыкларының дәүләт фонды белән идарә итүнең федераль органы яисә аның территориаль органнары һәм дәүләт тау күзәтчелеге органнары рөхсәте белән рөхсәт ителә.

Файдалы казылма ятмалары мәйданнарын үз белдегең белән төзү төзелгән объектларны рекултивацияләү һәм демонтажлау буенча башкарылган чыгымнарны һәм чыгымнарны капламыйча туктатыла.

2.13. Аеруча саклана торган табигый территорияләр

Аеруча саклана торган табигый территорияләрнең Татарстан Республикасында дәүләт реестры мәгълүматлары буенча, 2009 елда Чирпы авыл жирлеге территориясендә аеруча саклана торган табигый территорияләр табылмады.

2.14. Мәдәни мирас объектларының саклау зоналары

Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә) күчмәсез мөлкәт объектлары (археологик мирас объектларын да кертеп) һәм тарихи яктан алар белән бәйле территорияләр, рәсем сәнгате, скульптура, декоратив-гамәли сәнгать эсәрләре, фән һәм техника объектлары һәм башка матди мәдәният предметлары булган, тарихи вакыйгалар нәтижәсендә барлыкка килгән, алар Тарих, Археология, Архитектура, шәһәр төзелеше, сәнгать, эстетика, Этнология һәм антропология, социаль мәдәният, тарих һәм цивилизацияләрнең барлыкка килүе һәм үсеше турындагы мәгълүматның чын чыганагы булган һәм тарихи мәдәният (34.1.ст.) «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы РФ Законы).

Татарстан Республикасының мәдәни мирас объектларын саклау буенча «проектлау территориясендә чикләүләр булу турында бәяләмә» мәдәни мирас объектларын саклау буенча комитеты мәгълүматлары нигезендә Чирпы авыл жирлеге территориясендә түбәндәге мәдәни мирас объектлары урнашкан:

Мәдәни мирас объектлары (археология һәйкәлләре) мәдәни мирас объектларының бердәм дәүләт реестрына кертелгән:

I Имәнниксә шәһәре»;

"Имәнниксә каберлеге».

Ачыкланган мәдәни мирас, архитектура һәм шәһәр төзелеше объектлары):

» Лаеш районы, Чирпы авылы адресы буенча урнашкан Смоленск-Богородицкий чиркәве, 1747 ел, 1899 ел»;

» В. п. Марэфның торак йорты, 1912-1913 еллар", Лаеш районы, Чирпы авылы адресы буенча урнашкан;

» Хаҗи Хафиз-шагырь һәм дин эшлеклесе, 80 нче еллар, 17 нче еллар, известняк, Лаеш районы, Имәнкискә авылы адресы буенча урнашкан "хаммат бине Ишман" фильмы авторы.

Ачыкланган мәдәни мирас объектлары (археология һәйкәлләре):

"Имәнкискә урыны I»;

«Имәнкискә стоянкасы I»;

"Имәнкискә стоянкасы II»;

"Имәнкискә тукталышы III»;

«Имәнкискә стоянкасы IV»;

«Имәнкискә тукталышы V»;

«Имәнкискә тукталышы VI»;

"Имәнкискә авылы I»;

Имәнкискә авылы II»;

"Имәнкискә шәнәре II»;

"Имәнкискә каберлеге II».

Мәдәни мирас объектларының саклау зоналары тарихи мохиттә мәдәни мирас объектларының сакланышын тәэмин итү өчен булдырылган. Алар территориясендә Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән сак режимнарын үтәргә кирәк (Таблица 2.14.1).

Таблица 2.14.1

Мәдәни мирас объектларының саклау зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
Саклау зоналары:	Реестрга кертелгән һәйкәлләр һәм ансамбльләр	«Россия

<p>- «Смоленск-Богородицкий чиркәве, 1747 ел, 1899 ел.»</p> <p>- "В.п. Марэфның торак йорты", 1912-1913 еллар.»</p>	<p>янындагы һәм мәдәни мирас объектларының сакланышын тәэмин итү һәм композицион-төрле элементларның (панорамалар) сакланышын тәэмин итү максатларында капитал төзелеш объектларын төзү һәм аларның параметрларын (биеклекләрен, катларын, майданнарын) үзгәртү белән бәйлә реконструкцияләү тыела торган территорияләр мәдәни мирас объектларының яклау зоналары булып тора.</p> <p>Мәдәни мирас объектынның саклау зонасы чикләре билгеләнә:</p> <p>1) торак пункт чикләрендә урнашкан һәйкәлнең тышкы чикләреннән 100 метр ераклыкта, торак пункт чикләреннән читтә урнашкан һәйкәл өчен 200 метр ераклыкта, һәйкәл территориясенең тышкы чикләреннән 200 метр ераклыкта урнашкан.;</p> <p>2) ансамбльнең тышкы чикләреннән 150 метр ераклыкта, торак пункт чикләреннән читтә урнашкан ансамбль өчен ансамбльнең тышкы чикләреннән 250 метр ераклыкта.</p> <p>Торак пункт чикләрендә урнашкан мәдәни мирас объектын территориясенең расланган чикләре булмаган очракта, мондый объектын саклау зонасы чикләре һәйкәлнең тышкы дивары линиясеннән 200 метр ераклыкта йә ансамбльнең иң ерак элементлары, шул исәптән парк территориясен дә кертеп, тышкы нокталарын тоташтыра торган гомуми контур сызыгыннан чыгып билгеләнә. Торак пункт чикләреннән читтә урнашкан мәдәни мирас объектын территориясенең расланган чикләре булмаган очракта, мондый объектын саклау зонасы чикләре һәйкәлнең тышкы дивары линиясеннән 300 метр ераклыкта йә ансамбльнең иң ерак элементлары, шул исәптән парк территориясен дә кертеп, тышкы нокталарын тоташтыра торган гомуми контур сызыгыннан чыгып билгеләнә.</p>	<p>Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында " 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы РФ Законының 34.1 статьясы»</p> <p>«Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында " 2005 елның 1 апрелдәге 60-ТРЗ номерлы ТР Законы»</p> <p>Татарстан Республикасы министрлар Кабинетының 802 от 29.10.2014 г.</p> <p>Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында урнашкан төбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен һәм алардан файдалану</p>
---	---	--

		режимын билгеләү турында «»
--	--	--------------------------------

Зоналар археологик мирас объектлары, некропольләр, каберлекләр, монументаль сәнгать әсәрләре, шулай ук мәдәни мирас объектларын саклау бунча тиешле орган тарафыннан әлеге Федераль законның 56.4 статьясында каралган таләпләр һәм чикләүләр билгеләнми.

Мәдәни мирас объектларын саклау бунча чаралар.

Ачыкланган мәдәни мирас объектларын (архитектура һәм шәһәр төзелеше) яклау максатларында - "Смоленск-Богородицкий чиркәве, 1747, 1899 еллар" һәм» В. п. Маревның торак йорты, 1912-1913 еллар" һәм аларның тарихи мохитендә сакланышын тәэмин итү зарур:

мәдәни мирас объектын саклау зонасы чикләрен һәм режимын үтәү;

мәдәни мирас объектын саклау зонасы проектын эшләү һәм раслау.

2.15. Аэродром территорияләре

«Казан» халыкара аэропортының аэродром янындагы территориясен билгеләү турындагы карар проекты нигезендә Чирпы авыл жирлеге территориясе шәһәр яны территориясенең 3 һәм 5 зоналарында урнашкан.

2.15.1 таблицасында РФ Хөкүмәтенең «Шәһәр яны территориясен билгеләү Кагыйдәләрен, шәһәр яны территориясенә подзоналар бүлеп биру кагыйдәләрен һәм Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең югары башкарма органнары һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары арасында шәһәр яны территориясен билгеләү турында карар проектын килештергәндә барлыкка килә торган каршылыкларны хәл итү кагыйдәләрен раслау турында» 2017 елның 2 декабрендәге 1460 номерлы карары (2.15.1 Таблица) белән каралган чикләүләр китерелде (2.15.1 Таблица).

Таблица 2.15.1

Районара аэродромны куллану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив
------------	--------------------------------------	--

		документлар
Подзона №3	Өченче зонада биеклегә Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан шәһәр яны территориясен билгеләгәндә билгеләнгән чикләүләрдән артып киткән объектларны урнаштыру тыела.	«Аэродром территориясен билгеләү Кагыйдәләрен, шәһәр яны территориясенә подзоннар бүлеп бирү кагыйдәләрен нәм Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең югары башкарма органнары нәм Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары арасында шәһәр яны территориясен билгеләү турындагы карар проектын килештергәндә барлыкка килә торган каршылыкларны хәл итү кагыйдәләрен раслау турында " 2017 елның 2 декабрдәге 1460 номерлы РФ Хөкүмәте карары»
Подзона №5	Бишенче зонада "куркыныч житештерү объектларының сәнәгать куркынычсызлыгы турында" Федераль закон белән билгеләнгән куркыныч житештерү объектларын урнаштыру тыела.	

2.16. Аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләре

Чирпы авыл җирлеге территориясендә аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы җирләре ачыкланмады.

2.17. Табигый-экологик каркас системасы

Авил җирлеген яшелләнדרү системасының төп структур элементлары әйләнә-тирә мохит торышына шактый йогынты ясый. Алар табигый биосфера процессларының барышын хуплыйлар, климатны җайга салу йогынтысын күрсәтәләр, әйләнә-тирә мохиткә антропоген йогынтыны киметәләр, хужалык эшчәнлеге, халыкның яшәү һәм ял итү шартларын яхшырталар.

Хәзерге вакытта авыл җирлегенең яшел үсентеләр системасы формалашмаган. Җирлекне яшелләнדרү саклагыч урманнар, болыннар, саклагыч урман полосалары, куаклар үсемлекләре һ. б. дан гыйбарәт. Чирпы һәм Имәнкискә авылларында яшел үсентеләр (куаклар, утырту – 23,04 һәм 3,11 га) торак пунктларда кешеләр саны шактый: 330 һәм 633 кешегә, бер кешегә 12 м² исәбәнән чыгып, 0,40 һәм 0,76 га кирәк (СП 42.13306). Мирәтәк авылында яшел үсентеләр юк. Яшел үсентеләр утырту системасын оештырырга кирәк.

Елның жылы вакытында сусаклагыч, елга һәм буалар ярлары буенда яшелләнדרелгән территорияләр рекреацион йөкләнеш зур, бу исә яшелләнדרелгән территорияләрнең торышына тискәре йогынты ясый.

Моннан тыш, әйләнә-тирәлекнең пычрануы (бигрәк тә автотранспорт белән) үсемлекләрдә метаболизм процессларын бозуда, пигментларны бозуда һәм тукумаларны юк итүдә чагылыш таба. Биогеохимик эндемияләр: хлороз һәм төрле формадагы некроз һәм интенсивлык аеруча киң таралган физиогик индикатор билгеләр булып тора.

Шулай итеп, хәзерге вакытта Чирпы авыл җирлегенең 655,60 га мәйданлы яшел үсентеләр бар һәм алга таба үсеш таләп итә.

Табигый-экологик каркас системасын формалаштыру буенча чаралар. Чирпы авыл җирлеге территориясендә табигый-экологик каркас системасын формалаштыру, аның өзлексезлеген тәмин итү, яшелләнדרү объектларының территориаль һәм сыйфатлы үсеше тәкъдим ителә.

Үсемлекләрдә дөнъясын һәм җир ресурсларын саклау чаралары белән Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасын махсус билгеләнештәге урман-ял итү поясларын оештыру тәкъдим ителә. Әлеге чаралар тәкъдим итү характерына ия. Шуңа бәйле рәвештә, Генераль план проекты белән, урман – ял итү поясларын оештыруны һәм махсус билгеләнештәге Казан-Оренбург II категорияле торак пунктларга һәм федераль әһәмияттәге II категорияле автомобиль юлларына, Төбәк әһәмиятендәге Лаеш - Чирпы, Имәнкискә-Мәрәтәк һәм проектлана торган автомобиль юлларына һәм тимер юлларга махсус билгеләнештәге махсус билгеләнештәге яшелләнדרүне исәпкә алырга тәкъдим ителә (2.17.1 Таблица), шулай ук территорияләрне проектлау стадияләрендә проект зоналарының төп характеристикаларын төгәлләштерергә кирәк.

Таблица 2.17.1

Автомобиль юллары буйлап саклау полосалары " 3У категориясен күчерүгә тәкъдим ителә торган махсус билгеләнештәге яшелләндерүгә жир кишәрлекләре исемлеге)

Жир кишәрлегенең кадастр номеры	Жир категориясе	Документ буенча рөхсәт ителгән куллану	Якынча майданы, кв. м	Планлаштырылган категория
Төбәк әһәмиятендәге автомобиль юллары буйларында саклагыч урман полосалары утырту				
Зона өлеше 16: 24: 020401:135	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Крестьян (фермер) хужалыгын алып бару өчен	2590,12	
Зона өлеше 16: 24: 020401:294	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	50600,79	
Зона өлеше 16: 24: 020401:575	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	3212,62	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар,
16: 24: 020401:281	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	21301,91	телевидение, информатика
Зона өлеше 16: 24: 020401:571	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	672,05	жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр,
Зона өлеше 16: 24: 020401:304	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	1216,35	оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр
Зона өлеше 16: 24: 020401:302	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	1358,52	
Зона өлеше 16: 24: 020401:221	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	27686,88	
16: 24: 020401:270	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	405,81	

ЗҮЛЕШ 16: 24: 020401:615	Авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	976,49
Зона өлеше 16: 24: 020401:293	Авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	52173,94
ЗУ өлеше 16: 24: 020402:230	Авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	9856,45
16: 24: 020402:248	Авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	5181,08
16: 24: 020402:221	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Автоюлны эксплуатацияләү	4630,82
Зона өлеше 16: 24: 020401:301	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Автоюлны эксплуатацияләү	5003,95

16: 24: 020401:48	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	8636,63
Зона өлеше 16: 24: 020401:49	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хужалыгы җитештерүе	1299,74
Зона өлеше 16: 24: 020401:610	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	2740,62
Зона өлеше 16: 24: 020401:320	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	7896,79
16: 24: 020401:550	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	1919,44
Зона өлеше 16: 24: 020401:551	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Юл сервисы объектларын урнаштыру максатларында	1755,88
Зона өлеше 16: 24: 020401:271	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	16747,40
Зона өлеше 16: 24: 020401:96	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин	Имәнкискәдә ВЛ-35 электр тапшыру линиясе терәкләрен урнаштыру өчен Имәнкискәдә 35 кВ. Вл, Имәнкискәдә	29,83

	итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Отпайка")	
Зона өлеше 16: 24: 020401: 97	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Имәнкискәдә ВЛ-35 электр тапшыру линиясе терәкләрен урнаштыру өчен Имәнкискәдә 35 кВ. Вл, Имәнкискәдә Отпайка")	22,53
Зона өлеше 16: 24: 020401:98	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Имәнкискәдә ВЛ-35 электр тапшыру линиясе терәкләрен урнаштыру өчен Имәнкискәдә 35 кВ. Вл, Имәнкискәдә Отпайка")	11,28
Зона өлеше 16: 24: 020401:299	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона,	Автоюлны эксплуатацияләү	959,00

	күркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр		
Зона өлеше 16: 24: 020401:269	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	1403,37
Зона өлеше 16: 24: 020401:298	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, күркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Автоюлны эксплуатацияләү	2318,44
16: 24: 020401:565	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	1373,48
16: 24: 020401:565	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	
Зона өлеше 16: 24: 020401:297	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, күркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Автоюлны эксплуатацияләү	158,00

Зона өлеше 16: 24: 020401:297	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, күркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Автоюлны эксплуатацияләү	1659,74
Зона өлеше 16: 24: 020401:564	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	196,26
Зона өлеше 16: 24: 020401:564	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	1005,81
Зона өлеше 16: 24: 020401:296	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	
Зона өлеше 16: 24: 020401:296	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы производствосы өчен	1024,25
Зона өлеше 16: 24: 020401:300	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, күркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Автоюлны эксплуатацияләү	114,36

	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	ВЛ-35 электр тапшыру линиясе терәкләрен урнаштыру өчен- Октябрь-Елга (ВЛ-35 кВ,25л. октябрь- Елга")	0,60	
Кадастр кварталының бер өлеше 16: 24: 020401	-	-	101540,73	
Кадастр кварталының бер өлеше 16: 24: 020402	-	-	8110,18	
Барлығы:	-	-	347792,14	-

В соответствии с требованиями ОДМ 218.011-98 и СП 42.1330.2016 ширина зелёных насаждений вдоль дорог должна составлять не менее 10 м.

Саклау функцияләрен үтәү өчен куе тармакларга һәм крон тыгызлыгына, кар эрүенә, яхшы пороль яңарышына, тиз үсүгә, газга чыдамлыкка ия булган яшел үсентеләр утыртырга кирәк. Иң кулай төрләре булып бу максатларга тора :

ылыслы токымнар: Себер караганы;

яфраклы токымнар: имән, ясень ланцетный, Юкә, тополь, граб, шелковица, гледичия;

куаклар: бирючина, гордовина, акция сары, спирея, майлылык, гөлжимеш.

«СНИП 2.07.01-89 * " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү, авыл жирлегенең барлык торак пунктлары эчендә бер кешегә 12 м2 исәбеннән яшелләндерелгән территорияләр каралырга тиеш. Әлеге чаралар экологик куркынычсызлыкка ирешүгә һәм жирлекнең инвестицияләр жәлеп итүчәнлеген арттыруга ярдәм итәчәк.

Яшеллэндерү эшләрен башкарганда әлеге түфрақ-климат шартларына иң җайлаштырылган җирле үсентеләрне куллану киңәш ителә. Ылыслы һәм яфрақлы токымнардан катнаш үсентеләр булдыру киңәш ителә, алар киң һәм төрле декоратив мөмкинлекләргә ия һәм шул ук вакытта әйләнә-тирә мохитне пычратуга да бирешми.

Фаразлаулар буенча, авыл җирлегендә халык саны 8426ны тәшкил итәчәк. Яшел утыртмаларның кирәкле мәйданы 10,11 га тәшкил итәчәк. Торак пунктларда булган яшеллэндерү мәйданын төзекләндерергә һәм яшел үсентеләр системасын булдырырга кирәк.

2.18. Зират

Чепья авыл җирлеге территориясендә 5,09 га мәйданлы 3 зират (табл) урнашкан. 2.18.1):

- Чирпы авылының көньяк өлешендә 1,02 га мәйданлы зират, тулыланганлыгы 70% тәшкил итә. Зиратның буш территориясе 0,31 га тәшкил итә;

- Имәнкискә авылының көнбатыш өлешендә 3,53 га мәйданлы зират, 25% тулыланган. Зиратның буш территориясе 2,65 га тәшкил итә;

- Мирәтәк авылынан 110 м көнчыгышка таба, мәйданы 0,54 га.

Шулай ук авыл җирлеге территориясендә гамәлдәге 3 зират урнашкан:

- Имәнкискә авылының көньяк-көнбатышында 1,60 га мәйданлы зират гамәлдә түгел;

- авыл җирлегенең төньягында 0,57 га гамәлдә булмаган зират бар.;

- авыл җирлегенең төньягында 0,08 га гамәлдә булмаган зират бар.

Таблица 2.18.1

Зиратлар турында мәгълүмат

Объектның атамасы	Кадастр номеры	Җир категориясе, ЕГРН мәгълүматлары буенча
Чирпы авылы		
Зират	16:24:020203:163	Торак пунктлар җирләре
Имәнкискә авылы		

Зират	16:24:020101:351	Торак пунктлар жирлэре
Зират (недейств.)	16:24:020101:355	Торак пунктлар жирлэре
Мирэтэк авылы		
Зират	Зона өлеше 16: 24: 020403:55	Авыл хужалыгы билгелэнешендэге жирлэр
	Кадастр кварталының бер өлеше 16: 24: 020403	Авыл хужалыгы билгелэнешендэге жирлэр
Зират (недейств.)	Кадастр кварталының бер өлеше 16: 24: 020401	Авыл хужалыгы билгелэнешендэге жирлэр
Зират (недейств.)	Кадастр кварталының бер өлеше 16: 24: 020402	Авыл хужалыгы билгелэнешендэге жирлэр

СанПин нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 Авыл жирлекләренең санитар-яклау зонасы 50 м тәшкит итә. Чирпы нәм Имәнкискә торак пунктлары зиратларының санитар-саклау зоналарында торак төзелеше территорияләре урнашкан, бу СанПин таләпләрен боза 2.2.1/2.1.1.1200-03 к

Чирпы авылы зиратының бер өлеше нәм гамәлдәге зиратлар РФ Су кодексының 65 статьясы таләпләрен бозып, су саклау зонасында нәм су объектларының яр бие саклау полосасында урнашкан.

Таблица 2.18.2

Чирпы авыл жирлегендә зиратларның санитар-яклау зоналары күләмнәре турында мәгълүмат (хәзерге нигезләмә)

Корылма	Территорияне махсус куллану шартлары булган Зона	Норматив документ	СЗЗ-га Торак төзелеше мәйданы	СЗЗДА торак төзелеше өлеше, %
Чирпы авылы				
Зират	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	0,27	0,13
Имәнкискә авылы				

Зират	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	-	-
Зират (недейств.)	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	0,65	0,95
Мирэтэк авылы				
Зират	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	-	-
Зират (недейств.)	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	-	-
Зират (недейств.)	50	СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	-	-

Зиратларны оптимальләштерү һәм аларның санитар-яклау зоналарын оптимальләштерү чаралары (проект тәкъдиме).

Чирпы авыл жирлегенең генераль планы белән зиратлар территориясендә экологик чикләүләрнең гамәлдә булган зоналарында конфликтларны хәл итүгә юнәлдерелгән чаралар эшләнде (2.18.3 Таблица).

Шулай ук Чирпы авыл жирлегенең авыл советлары белән килештерү буенча генераль план проекты белән Мирэтэк авылы чигеннән 70 м ераклыкта, РФ Су кодексының 65 ст. һәм СанПин таләпләрен үтәп, территорияне резервлау тәкъдим ителә 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12.

Зиратларның санитар-яклау зоналары территориясендә махсус эһәмияттәге яшелләндерү системасын оештырырга кирәк.

Таблица 2.18.3

Зиратларны оптимальләштерү һәм территориядән файдалану буенча махсус шартлары булган зоналар оештыру чаралары исемлеге

Объектның атамасы	СЗЗ күләме	Тәкъдим ителгән чара	Норматив документ	Гамәлгә ашыру сроклары	
				беренче чират (2029 ел.)	исәп-хисап вакыты (2009 ел.)

Чирпы авылы

		1. Су саклау зонасында һәм яр бие саклау зонасында урнашкан зиратның бер өлешен ябу			
		2. Проблеманы хәл итү вариантлары:			
Зират	50	- санитар-яклау зонасы күләмнәрен киметүне нигезләү проектын эшләү;;	РФ Су кодексының 65 ст., СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	+	-
		- зиратларның санитар- яклау зоналарында урнашкан объектларның искерүенә карап үзгәртеп корылуы ;			
Имәнкискә авылы					
		Проблеманы хәл итү вариантлары:			
Зират (недейств.)	50	- санитар-яклау зонасы күләмнәрен киметүне нигезләү проектын эшләү;;	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	+	-
		- зиратларның санитар- яклау зоналарында урнашкан объектларның искерүенә карап үзгәртеп корылуы ;			
Мирәтәк авылы					
Мирәтәк авылы чигеннән 70 м ераклыкта зират (яңа)	50	Яңа зират өчен территорияне резервлау	РФ Су кодексының 65 ст. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12	+	-

Авыл җирлегендә берничә зират территориясенең факттагы чикләре кадастр исәбенә куелган җир кишәрлекләре чикләренә туры килми. Шуңа бәйле рәвештә зиратлар территориясе чикләрен төгәлләштерү өчен кадастр эшләре үткәрергә кирәк. 2.18.4 таблицасында зиратлар, аларның категорияләре, хокук төре, милек рәвешләре, категорияләренә үзгәртү буенча чаралар урнашкан җир кишәрлекләренең кадастр номерлары күрсәтелгән.

Таблица 2.18.4

Зиратларның җир участкалары категорияләрен үзгәртү буенча чаралар

Объектның атамасы	Кадастр номеры	Җир категориясе, ЕГРН мәгълүматлары буенча	Җирләрнең билгеләнгән категориясе
Чирпы авылы			
Зират	16:24:020203:163	Торак пунктлар җирләре	-
Имәнкискә авылы			
Зират	16:24:020101:351	Торак пунктлар җирләре	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр
Зират (недейств.)	16:24:020101:355	Торак пунктлар җирләре	-
Мирәтәк авылы			
Зират	Зона өлеше 16: 24: 020403:55	Авыл хужалыгы билгеләнешендәг е җирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр
	Кадастр кварталының бер өлеше 16: 24: 020403	Авыл хужалыгы билгеләнешендәг е җирләр	

Зират (яңа)	16:24:020403:55	Авыл хужалыгы билгеләнешендәг е җирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр
Зират (недейств.)	Кадастр кварталының бер өлеше 16: 24: 020401	Авыл хужалыгы билгеләнешендәг е җирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр
Зират (недейств.)	Кадастр кварталының бер өлеше 16: 24: 020402	Авыл хужалыгы билгеләнешендәг е җирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр

3. Инженерно-техническая инфраструктура

3.1. Су белән тәмин итү

Чирпы авыл җирлегенең хужалык-эчәр су белән тәмин итү чыганагы булып җир асты сулары тора. Халык су алу скважиналарыннан, шәхси скважиналардан, су җыю колонкаларыннан су ала.

Торак пунктны су белән тәмин итү системасы корылмалары су алу скважиналарын, су башняларын, су челтәрләрен үз эченә ала. Су алу скважиналарының коймалары бар. Чирпы авыл җирлегенең су белән тәмин итү системасында хужалык-эчәр су әзерләү һәм чистарту корылмалары юк. Янгынга каршы су запасы су башняларында саклана. Хәзерге вакытта Имәнкискә авылында ике янғын гидранты бар. Авыл җирлеге башлыгы мәгълүматларына

караганда, Имәнискә – 2, Чирпы -2, Мирәтәк авылларында -1 янгын гидрантларын урнаштыру планлаштырыла.

Агросәнәгать комплексы объектларын (мөгезле эре терлек фермасы) су белән тәэмин итү Мирәтәк авылы скважинасыннан башкарыла.

Чирпы авыл җирлегенең су белән тәэмин итү системасы корылмалары турында гомуми мәғлүмат 3.1.1 таблицасында (Чирпы авыл җирлеге башлыгы мәғлүматлары буенча) тәкъдим ителгән.

Таблица 3.1.1

Атамасы торак пункт	Су белән тәэмин итү чыганагы, шт.	Тапшыру елы	Скважиналар житештерүчә нлеге м3/тәүлек	Кол- ВБ/емк ость, шт.	Суүткәргеч челтәрләрен ең озынлыгы, км
Чирпы авыл җирлеге					24.4
Чирпы авылы	скважина - 1	1968	384	1/35 куб. м	7.7
Имәнискә авылы	скважина - 3	1968	384	1/50 куб. м	14.6
		1968 2015	240 240		
Мирәтәк авылы	скважина - 1	1968	240	1/25 куб. м	2.1

Чирпы авыл җирлегендә халыкның 95 проценты үзәкләштерелгән су белән тәэмин ителгән, Чирпы авылында – 10 кеше, Имәнискәдә – 6 кеше, Мирәтәктә – 2 кеше су җыю колонкаларыннан су файдалана.

Имәнискә авылы янында урнашкан «Усадьба» яңа сәүдә үзәгендә су алу скважинасы каралган.

Химия составы буенча су, Имәнискә авылындагы катылык күрсәткечен арттырудан тыш, 2.1.4.1074-01 Санпинына туры килә (әлеге проект кушымтасында лаборатор тикшеренүләр беркетмәсе).

Чирпы авыл җирлегенең хужалык-эчә торган су белән тәэмин итү челтәрләренең гомуми озынлыгы 24,4 км тәшкил итә. Торак пунктларда су белән тәэмин итү торбалары 63-100 мм,

материал-полиэтилен. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы халыкны эчә торган су белән тәэмин итә, ярдәмче хужалыкларның хужалык ихтыяжлары, йорт яны участокларына су сибү, янғын сүндерү.

Чирпы авыл җирлеге башлыгы мәгълүматларына караганда, сүүткәргеч челтәренең проблемалы характеристикалары булып тора:

су белән тәэмин итү челтәрләренең түзуы-барлык торак пунктларда 80% ;

Имәнкискә авылында эчә торган сунуың катгыйлыгы күрсәткечен арттыру;

Имәнкискәдә су кытлыгы.

Исәп-хисап чыгымнары

Гомуми су куллану торак һәм җәмәгать биналарында хужалык-эчәргә яраклы суга, тышкы янғыннарға, урамнарға һәм яшел үсентеләргә су сибүгә киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Халыкның хужалык-эчәргә яраклы ихтыяжларына исәпләнгән Су чыгымнары бер кешегә су куллану нормаларынан чыгып, биналарның (санитар-техник җиһазларның) төзеклеге дәрәжәсенә карап, 31.13330.2012, 5.2 п.һәм су куллануның тәүлеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентларынан чыгып исәпләнә. Суну аерым куллану җәмәгать биналарында хужалык-эчә торган һәм көнкүреш кирәк-яракларына киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Су куллануның чагыштырма нормалары

Таблица 3.1.2

№ пп	Төзекләндерү дәрәжәсе торак йортлар	Җ, л/тәүлек
1	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
2	Шулай ук җирле су жылыткычлар белән дә	190
3	Ваннасыз да	140
4	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйлә йортлар	40

Торак пунктта тышкы янғын сүндерү өчен су чыгымы нормасы һәм бер үк вакытта янғыннарның саны, халык санына һәм төзелешнең катлы булуына карап, 8.13130.2009, СНиП 2.04.02-84 СП нигезендә кабул ителгән. Бер үк вакытта янғыннарның исәп – хисап саны 1 шт. га тигез, бер тышкы янғынны сүндерү өчен сунуың исәп-хисап чыгымы-5-10 л/с (халык санына карап), генераль планы тормышка ашыруның барлык срокларына туры килә. Янғын сүндерүнең озынлыгы 3 сәгать кабул ителә.

Урамнарға һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы 31.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән 3 нче таблица 5. 3 искәрмә 1 һәм 1 кешегә 60 л/тәүлек тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге нигезләмәгә исәп-хисап нәтижәләре, генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына 3.1.3 таблицада тәкъдим ителгән.

Халык тарафыннан исәп-хисап

Таблица 3.1.3

№ пп	Авил җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	Коммуналь сектор					Мәсьәлә ләр, м3/тәүле к	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек	Су сибү, м3/тәүле к	Янғын сүндерү, м3/тәүлек	Барлығы, м3/тәүлек
		Халык саны Уртача тәүлеклекчыгым м3/тәүлек									
		(1)	(2)	(3)	(4)	Мәср, м3/тәүл ек					
Гамәлдәге нигезләмә											
1	Чирпы авылы	-	-	320 44,8	10 0,4	330 45,2	54,2	4,3	19,8	54	132,3
2	Имәнкискә авылы	-	-	627 87,8	6 0,2	633 88,0	105,6	8,4	38,0	54	206,0
3	Мирәтәк авылы	-	-	50 7,0	2 0,1	52 7,1	8,5	0,7	3,1	54	66,3
Генераль планы тормышка ашыруның беренче чираты (2029 ел.)											
1	Чирпы авылы	-	-	3591	-	3591	603,3	30,2	215,5	108	957,0

№ пп	Авил җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	Коммуналь сектор					Мәсьәлә ләр, м3/тәүле к	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек	Су сибү, м3/тәүле к	Янғын сүндерү, м3/тәүлек	Барлығы, м3/тәүлек
		Халык саны									
		Уртача тәүлеклекчыгым м3/тәүлек									
		(1)	(2)	(3)	(4)	Мәср, м3/тәүл ек					
				502,7		502,7					
2	Имәнкискә авылы	-	-	657 92,0	-	657 92,0	110,4	5,5	39,4	54	209,3
3	Мирәтәк авылы	-	-	54 7,6	-	54 7,6	9,1	0,5	3,2	54	66,8
Генераль планы тормышка ашыруның исәп-хисап вақыты (2009 ел)											
1	Чирпы авылы	-	-	7686 1076	-	7686 1076	1291,2	64,6	461,2	108	1925,0
2	Имәнкискә авылы	-	-	682 95,5	-	682 95,5	114,6	5,7	40,9	54	215,2
3	Мирәтәк авылы	-	-	58	-	58	9,7	0,5	3,5	54	67,7

№ пп	Авил җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	Коммуналь сектор					Мәсьәлә ләр, м3/тәүле к	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек	Су сибү, м3/тәүле к	Янгын сүндерү, м3/тәүлек	Барлығы, м3/тәүлек
		Халык саны									
		Уртача тәүлеклекчыгым м3/тәүлек									
		(1)	(2)	(3)	(4)	Мәср, м3/тәүл ек					
				8,1		8,1					

Искәрмә:

Багана (1), (2), (3), (4) атамасы буенча 1 кешегә су куллану нормалары буенча 3.1.2 таблицага туры килә.

Проект тәкъдиме

Су белән тәэмин итүне үстерүнең төп юнәлешләре – район халкын эчә торган су белән өзлексез тәэмин итү, системаларның ышанычлылыгын арттыру, су югалтуларын киметү.

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы белән су белән тәэмин итү системасын үстерү чаралары каралган (таблица 3.1.4)

Түшәтмә 3.1.4

№	Урнашкан урыны	Объектның	Чаралар	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Сату вакыты	Чара чыганагы
---	----------------	-----------	---------	--------------	-----------------	---------	-------------	---------------

т/б		атамасы	атамасы			гамә лдәг е	яңа (өстәм ә))	берен че чират (2020 елга кадәр)	исәп- хисап вакыт ы (2021 -2035 еллар)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Лаеш муниципаль районы	Чишмәләрне төзекләндерү, санитар чистарту һәм капитал ремонтлау		Капиталь ремонт	данә		7	+		Татарстан Республикасы жәмәгәт судьялары аппараты

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасы белән су белән тәэмин итү системасын үстерү буенча чаралар каралган (3.1.5 таблица)

Tüşätmä 3.1.5

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Сату вакыты		Чара чыганагы
							Беренче чират	Исәп-хисап	

							(2012-2020 еллар.)	вакыты (2021- 2035 ел)	
19 9	Чирпы авылы	Су белән тәэмин итү челтәрләре		реконструкция	чакрым	6,00	2.0		Лаеш муниципаль районы
20 0	Чирпы авылы	Кое		яңа төзелеш	берәмле к	1	1		Лаеш муниципаль районы
20 1	Чирпы авылы	Су башнясы		яңа төзелеш	берәмле к	1			Лаеш муниципаль районы
20 2	Чирпы авылы	Су әзерләү станциясе		яңа төзелеш	берәмле к	1			Лаеш муниципаль районы
20 3	Чирпы авылы	Су белән тәэмин итү челтәрләре		яңа төзелеш	км	-	+		Лаеш муниципаль районы
20 4	Имәнкискә авылы	Су белән тәэмин итү челтәрләре		реконструкция	чакрым	17,80	2.0		Лаеш муниципаль районы

20 5	Имәнкискә авылы	Кое		яңа төзелеш	берәмле к	1	1	Лаеш муниципаль районы
20 6	Имәнкискә авылы	Су башнясы		яңа төзелеш	берәмле к	1	1	Лаеш муниципаль районы
20 7	Имәнкискә авылы	Су әзерләү станциясе		яңа төзелеш	берәмле к	1		Лаеш муниципаль районы
20 8	Имәнкискә авылы	Су белән тәэмин итү челтәрләре		яңа төзелеш	км	-	+	Лаеш муниципаль районы
20 9	Мирәтәк авылы	Су белән тәэмин итү челтәрләре		реконструкция	км	4,00	1.5	Лаеш муниципаль районы
21 0	Мирәтәк авылы	Кое		яңа төзелеш	берәмле к	1	1	Лаеш муниципаль районы
21 1	Мирәтәк авылы	Су башнясы		яңа төзелеш	берәмле к	1	1	Лаеш муниципаль районы

21 2	Мирэтэк авылы	Су эзерлэу станциясе		яңа төзелеш	берәмле к	1		Лаеш муниципаль районы
21 3	Мирэтэк авылы	Су белән тээмин итү чыганагы		оештыру чарасы		ТАБЫН	+	Лаеш муниципаль районы
21 4	Мирэтэк авылы	Су белән тээмин итү челтәрләре		яңа төзелеш	км	-	+ 1.0	Лаеш муниципаль районы

Үсеш концепциясен гамәлгә ашыру кысаларында генераль план проекты белән түбәндәге чаралар каралган:

Беренче чиратта (2029 елга кадәр) һәм исәп-хисап чорына (2039 елга кадәр.):

Чирпы авылында су белән тәэмин итү челтәрләрен алыштыру;

Имәнкискә авылында су белән тәэмин итү челтәрләрен алыштыру;

Мирәтәк авылында су белән тәэмин итү челтәрләрен алыштыру;

Имәнкискә авылында яңа су башнясы төзелеше;

100 % халыкны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү;

100% халыкны сыйфатлы эчәр су белән тәэмин итү;

перспективалы торак төзелешенең жир кишәрлекләренә кадәр су белән тәэмин итү челтәрләрен заманча материаллардан алып, төзү;

перспективалы торак төзелеше территорияләрендә су алу төеннәрен, су белән тәэмин итү чыганаclarын санитар саклау зоналарын, коймаларны, исәпләү приборларын урнаштыру;

суүткәргеч челтәрләрендә аварияләр һәм агулар барлыкка килүне профилактикалау;

кулланучылар тарафыннан суны рациональ тотуны һәм су белән тәэмин итү системасында су сыйфатына мониторинг системасын камилләштерү буенча контроль.

Генераль план нигезендә искергән һәм нәтижәсез технологияләрне кулланудан баш тартуға һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.2. Канализация

Чирпы авыл жирлегендә үзәкләштерелгән су бүлү системасы, чистарту корылмалары юк. Халык һәм социаль-көнкүреш секторы файдалы чокырлардан файдалана.

Торак пункт территориясендә лотоклар, кюветлар рәвешендә өске сулар агымы оештырылмаган. Яңгыр канализациясе юк.

Исәп-хисап чыгымнары

Торак пунктларның канализация системасын проектлаганда торак һәм жәмәгать биналарынан көнкүреш суларын исәпләп чыгаруны, территорияләргә су сибүгә һәм Яшел утыртмаларга су тотуны исәпкә алмыйча, тәүлеклеклек уртача исәпләнгән чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача исәпләүне кабул итәргә кирәк.

Гамәлдәге нигезләмәгә исәп-хисап нәтижәләре, генераль планы гамәлгә ашыруның барлык срокларына 3.2 таблицада тәкъдим ителгән.

Су бүлүнең аерым нормалары

Таблица 3.2.1

№ пп	Төзекләндерү дәрәжәсе торак йортлар	q _ж , л/тәүлек
1	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
2	Шулай ук жирле су жылыткычлар белән дә	190
3	Ваннасыз да	140
4	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйле йортлар	40

Халык тарафыннан исәп-хисап су бүлү

Таблица 3.2.2

№ пп	Авил жирлекләре һәм торак пунктлар исеме	Коммуналь сектор					Мәсьәләләр, м3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек	Барлығы, м3/тәүлек
		Халык саны		Уртача тәүлеклекчыгым м3/тәүлек					
		(1)	(2)	(3)	(4)	Мәсср, м3/тәүлек			
Гамәлдәге нигезләмә									
1	Чирпы авылы	-	-	320 44,8	10 0,4	330 45,2	54,2	4,3	
2	Имәнкискә авылы	-	-	627 87,8	6 0,2	633 88,0	105,6	8,4	
3	Мирәтәк авылы	-	-	50 7,0	2 0,1	52 7,1	8,5	0,7	
Генераль планы тормышка ашыруның беренче чираты (2029 ел.)									

№ пп	Авил җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	Коммуналь сектор					Мәсьәләләр, м3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек	Барлығы, м3/тәүлек
		Халык саны Уртача тәүлеклекчыгым м3/тәүлек							
		(1)	(2)	(3)	(4)	Мәсср, м3/тәүлек			
1	Чирпы авылы	-	-	3591 502,7	-	3591 502,7	603,3	30,2	
2	Имәнкискә авылы	-	-	657 92,0	-	657 92,0	110,4	5,5	
3	Мирәтәк авылы	-	-	54 7,6	-	54 7,6	9,1	0,5	
Генераль планны тормышка ашыруның исәп-хисап вакыты (2009 ел)									
1	Чирпы авылы	-	-	7686 1076	-	7686 1076	1291,2	64,6	
2	Имәнкискә авылы	-	-	682 95,5	-	682 95,5	114,6	5,7	

№ пп	Авил җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	Коммуналь сектор					Мәсьәләләр, м3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек	Барлығы, м3/тәүлек
		Халык саны							
		Уртача тәүлеклекчигым м3/тәүлек							
		(1)	(2)	(3)	(4)	Мәсср, м3/тәүлек			
3	Мирәтәк авылы	-	-	58 8,1	-	58 8,1	9,7	0,5	

Искәрмә: Баганалар (1), (2), (3), (4) атамасы буенча 1 кешегә су бүлү нормалары буенча 3.2.1 таблицкага туры килә.

Проект тәкъдиме

Торак биналарны төзекләндерүне яхшырту максатларында, шулай ук халыкның санитар-гигиеник тормыш шартларын яхшырту максатларында, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасында су бүлү өлкәсендә чаралар каралган (3.2.3 таблицка):

Таблица 3.2.3

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Сату вакыты		Чара чыганагы
							Беренче чират	Исәп- хисап	

							(2012-2020 еллар.)	вакыты (2021-2035 ел)	
168	Чирпы авылы	Биологик чистарту корылмалары		яңа төзелеш	м3/тәүлек.	58	+		Лаеш муниципаль районы
169	Чирпы авылы	Биологик чистарту корылмалары		реконструкция	3 / тәүлек.	96		+	Лаеш муниципаль районы
170	Чирпы авылы	Канализация насос станциясе (КНС)		яңа төзелеш	берәмлек	-	+	+	Лаеш муниципаль районы
171	Чирпы авылы	Су бүлү челтәрләре		яңа төзелеш	км	-	+	+	Лаеш муниципаль районы
172	Имәнкискә авылы	Биологик чистарту корылмалары		яңа төзелеш	м3/тәүлек.	125	+		Лаеш муниципаль районы
173	Имәнкискә авылы	Биологик чистарту корылмалары		реконструкция	м3/тәүлек.	135		+	Лаеш муниципаль районы

17 4	Имәнкискә авылы	Канализация насос станциясе		яңа төзелеш	берәмле к	-	+	+	Лаеш муниципаль районы
17 5	Имәнкискә авылы	Су бүлү челтәрләре		яңа төзелеш	км	-	+	+	Лаеш муниципаль районы
17 6	Мирәтәк авылы	Биологик чистарту корылмалары		реконструкция	м3/тәүле к.	125		+	Лаеш муниципаль районы
17 7	.Каенлык	Канализация насос станциясе		яңа төзелеш	берәмле к	-		+	Лаеш муниципаль районы
17 8	.Каенлык	Су бүлү челтәрләре		яңа төзелеш	км	-		+	Лаеш муниципаль районы

Беренче чиратта (2029 елга кадәр) һәм хисап чорына (2039 елга кадәр) Генераль план проекты белән каралган:

йорт яны җир кишәрлекләре белән яки күмәк файдалану өчен (төркем торак йортлар, социаль-көнкүреш секторы объектлары) яшәүче халык өчен канализациянең автоном системаларын урнаштыру);

төзү выгребных чокырлар инженер тибындагы белән водонепроницаемым төбе һәм диварлар;

агынты суларны нәтижелерәк чистарту өчен индивидуаль торак өчен септиklar төзү;

канализациянең чистарту корылмаларына торак һәм иҗтимагый төзелешнең гамәлдәге септиklarыннан һәм пычрак чокырларыннан агынтыларны үз вакытында чыгаруны оештыру;

су өслеге агымын оештыру.

Автоном канализация системасын эшләгәндә ИТС 10-2015 иң яхшы технологияләр буенча мәгълүмати-техник белешмәлекне исәпкә алырга кирәк. Җирлекләрнең, шәһәр округларының үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системаларын кулланып, юынты суларны чистарту» дигән темага "экологик-экономик Нәтижелелек белән характерлана торган чараларның берсүзсез өстенлеген тәмин итү "дигән темага" түгәрәк өстәл " үткәрелде.

АПКның гамәлдәге предприятиеләре өчен юынты суларны чистарту өчен су бүлү системасын төзү кирәк. Проект белән тәкъдим ителә:

АПКның гамәлдәге объектларында канализациянең заманча компактлы чистарту корылмалары төзү;

терлекчелек агымнарын комплекслы утильләштерү һәм эшкәртү буенча иң яхшы технологияләрне һәм техник чараларны гамәлгә кертү;

Компактлы чистарту корылмаларын урнаштыру һәм ташлану ноктасы, аларның житештерүчәнлеге, канализация насос станциясенең кирәклеген, канализация челтәренең озынлыгы, территориянең геологик, геоморфологик һәм гидрогеологик шартларын һәм җирлекнең рельефын исәпкә алып, гидравлик исәп-хисап үткәргәннән соң, проектлауның алдагы стадияләрендә аныклана.

Генераль план нигезендә искергән һәм нәтижәсез технологияләрне кулланудан баш тартуға һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Оештыру поверхностного агынты

Планлаштырыла торган территорияне төзекләндерү, аның гомуми һәм санитар шартларын яхшырту максатларында, проект тарафыннан өслек агымын оештыру һәм водостоклар челтәрен урнаштыру күздә тотыла.

Ачык су бүлү жайланмаларын (канаулар, кюветлар, лотоклар) районнарда бер, ике катлы йортлар һәм авыл торак пунктларында, шулай ук урамнар, юллар, юллар һәм тротуарлар белән кисешкән урыннарда күперләр яки торбалар урнаштырылган парк территорияләрендә куллану рөхсәт ителә.

Рекреацион территорияләрдә яңгыр канализациясе һәм ачык типтагы дренаж челтәрләре рәвешендә өске һәм җир асты суларын бүлеп бирү системасын проектлау рөхсәт ителә.

Өске суларны ачык система буенча бүлеп бирү тиешле нигезлэнгән һәм Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсе, су объектларын җайга салу һәм саклау, су биологик ресурсларын саклау органнары белән килештерелгән очракта рөхсәт ителә.

Яңгыр каршылыкларын проектлау түбәндәге участокларда карала:

- төшү (күтәрү) озакка сузылган участокларда);
- өске сулар кушылдыгы ягыннан җәяүлеләр кичүендә һәм кисешүләрдә;
- түбәнәйтелгән урыннарда-озакка сузылган буш урыннар азагында;
- урам лотокларының пилообразлы профиле түбәнәйтелгән урыннарда;
- өске сулары булмаган урам, ишегалды һәм парк территорияләре урыннарында.

Яңгыр сулары агымын җайга салу өчен буалар яки резервуарларны проектларга, шулай ук эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганагы булмаган, коену һәм спорт өчен яраксыз һәм балык хужалыгы максатларында файдаланылмый торган чокырларны һәм гамәлдәге буаларны куллану кирәк (шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары ТР Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланган).

Алга таба, өске агымны бүлеп бирү чаралары, территорияне инженер-геологик һәм гидрологик өйрәнүне исәпкә алып, мөстәкыйль проект рәвешендә, проект карарлары вариантларының техник-икътисадый чагыштырмаларын исәпкә алып эшләнәргә тиеш.

3.3. Территорияне санитар чистарту

Элеге бүлектә каты һәм сыек көнкүреш калдыкларын оештыру, җыю, бетерү, зарарсызландыру, шулай ук поселок территорияләрен җыештыру мәсьәләләре карала.

Чирпы авыл җирлегенең гамәлдәге төзелеше каты коммуналь калдыклар барлыкка килү чыганагы булып тора. 4.1 статья нигезендә. 30.12.2008 ел, № 309-ФЗ Федераль законның «калдыкларның куркынычлык класслары»: калдыклар әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты дәрәжәсенә бәйле рәвештә, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә дәүләт җайга салуын гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы билгеләгән критерийлар нигезендә куркыныч классларына бүленә:

I сыйныф-бик куркыныч калдыклар;

II сыйныф-Югары куркыныч калдыклар;

III сыйныф-уртача куркыныч калдыклар;

IV сыйныф-аз куркыныч калдыклар;

V сыйныф - Куркынычсыз диярлек калдыклар.

Чирпы авыл жирлегенең каты коммуналь калдыкларын шартлы рәвештә 4 һәм 5 класс куркынычлык калдыкларына күчерергә мөмкин. 4 һәм 5 класслы калдыклар-каты коммуналь калдыклар, торак секторда һәм административ биналарда, уку йортларында һәм сәүдә үзәкләрендә барлыкка килә. Моннан тыш, аларга юл чүп-чары һәм зур габаритлы калдыклар керә, бу жиһазлар һәм әйберләр, пыяла, кәгазь, пластмасса, азык-төлек калдыклары булырга мөмкин.

Авыл жирлегендә генә шәхси йортлар, социаль-көнкүреш секторы, сәүдә объектлары бар. Хәзерге вакытта торак пунктларда гына складлау өчен 8 куб. м күләмле бункерлар бар: Чирпы авылы – 3 шт, Имәнкискә авылы – 8 данә. Калдыкларны чыгару атнага 1 тапкыр башкарыла. Мирәтәк авылында каты көнкүреш калдыкларын "капчык жыю" системасы. «ПЖКХ» ИК, «Жилсервис»ЖЧЖ белән генә чыгаруга килешү төзелгән. Каты коммуналь калдыклар Алексеевск шәһәре полигонына чыгарыла.

Чирпы авыл жирлеге территориясендә тирес һәм помет барлыкка килү чыганагы булып мөгезле эре терлек фермасы, КФХ, шәхси ярдәмче хужалыклар тора.

Авыл жирлегендә тирес саклагычлар һәм су саклау урыннары юк. Терлекчелек калдыклары вакытлыча йорт яны территорияләрендә бортлана, алга таба органик ашлама буларак файдаланыла.

ТР Министрлар Кабинетының Баш ветеринария идарәсе һәм «Лаеш РДВБ» ДБУ мәгълүматлары буенча Чирпы авыл жирлеге территориясендә Имәнкискә авылы көнчыгышында биотермик чокыр урнашкан.

Чүплекләр юк.

Исәп-хисап чыгымнары

Елына 1 кешегә калдыклар жыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыклар жыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыклар – елына 2,09 куб. м-шәхси торак йортлар, күпфатирлы йортлар-1,94 куб. м;

- зур габаритлы калдыклар – бер елга 0,47 куб. м-шәхси торак йортлар, 0,42 куб.м – күп фатирлы йортлар.

Чирпы авыл жирлеге территориясендә гомуми күләме 3.3.1 таблицада китерелгән.

Таблица 3.3.1

Атамасы	Каты коммуналь калдыклар күләме, т/ел
---------	---------------------------------------

	Гамәлдәге нигезләмә					Беренче чират					Исәп-хисап вақыты				
	ТКО	КГО	Халык саны	Нәтижә юр. Зат	Барлығы	ТКО	КГО	Халык саны	Нәтижә юр. Зат	Барлығы	ТКО	КГО	Халык саны	Нәтижә юр. Зат	Барлығы
Чирпы авыл җирлеге	-	-	-	-	-	8991,2	502,9	9494,1	474,9	9968,8	17610,3	3960,2	21570,5	1078,5	22649,0
Чирпы авылы	-	-	-	-	-	7505,2	1687,8	7673,9	383,7	8057,6	16063,7	3612,4	19676,1	983,8	20659,9
Имәнкискә авылы	-	-	-	-	-	1373,1	308,8	1681,9	84,1	1766,0	1425,4	320,5	1745,9	87,3	1833,2
Мирәтәк авылы	-	-	-	-	-	112,9	25,4	138,3	6,9	145,2	121,2	27,3	148,5	7,4	155,9

Искәрмә: каты коммуналь калдыкларның әлеге күләме хәзерге хәлгә кертелмәгән.

Фаразланган күләмнәрне туплау өчен контейнерлар һәм контейнер майданчылары кирәк булачак. Кирәкле санда контейнерлар түбәндәге формула буенча билгеләнгән: «территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны җыештыру» белешмәлегенә (Мәскәү, 1990 ел.):

$$B = \text{Пгод} * t K1 / 365 * E, \text{ шт.},$$

анда ел саен ККО, м3/ел,

t-чүп-чар чыгару, тәүлек.,

K1-калдыкларның тигезсезлеге коэффициенты (1,25 тигез кабул ителә),

E-контейнерның сыйдырышлыгы, м3, коммуналь калдыкларның уртача тәүлеклек җыелуын, аларны чыгару чорын исәпкә алып (1 тапкыр/2 тәүлек).(контейнерның сыйдырышлыгы (1,1 м3).

Контейнерларның исәп-хисап саны 3.3.2 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.3.2

Атамасы	Контейнерлар, шт саны	
	2019 елдан 2029 елга кадәр беренче чират	Исәп-хисап вақыты 2029 елдан 2039 елга кадәр

Чирпы авыл жирлеге	12	32
Чирпы авылы	11	31
Имәнкискә авылы	0	0
Мирәтәк авылы	1	1

Чирпы авыл жирлеге халкы саны шактый арту сәбәпле, каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар саны (1,1 куб. м) беренче чиратта 12 данә һәм исәп-хисап чорына 32 данә тәшкил итәргә тиеш. Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары һәм махсус техника берәмлекләре саны (аерым алганда транспорт һәм чүп жыючы) региональ оператор һәм калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема белән билгеләнә.

Каты коммуналь калдыкларны жыю тәртибе һәм жыю Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыкларны (шул исәптән аларны аерым туплау) жыю тәртибен раслау турында» 2018 елның 21 декабрендәге 1202 номерлы карары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Проект тәкъдиме

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы белән каты көнкүреш калдыклары белән эш итү инфраструктурасын үстерү буенча чаралар каралган (таблица 3.1.4)

Таблица 3.3.3

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Сату вакыты		Чара чыганагы
						гамәлдәге	яңа (өстәмә))	беренче чират (2020 елга кадәр)	исәп-хисап вакыты (2021-2035 еллар)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Лаеш муниципаль районы	Чүплекләр		Рекультивация				+		ТР территориаль схемасы

Чирпы авыл жирлегенең генераль планы нигезендә халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту һәм территориянең экологик иминлеген тәэмин итү максатыннан түбәндәге чаралар күздә тотыла:

территорияне планлы-даими санитар чистарту;

каты көнкүреш калдыкларын дифференциацияләнгән (аерым) жыюны оештыру;

ихтияжларга туры китереп калдыкларны жыю өчен су үткәрә торган контейнерлар урнаштырып, каты өслекле махсус мәйданчыклар оештыру;

каты өслекле һәм зур габаритлы калдыкларны жыю һәм саклау өчен калдыклар жиимерелүгә комачаулаучы Киртәле махсус мәйданчыклар оештыру;

Лаеш муниципаль районында чүп-чар төяү станциясе аша барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны күмү һәм утильләштерү, калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә, Алексеевск муниципаль районы территориясендә урнашкан муниципальара каты көнкүреш калдыклары полигонына (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы карары). Арча муниципаль районында гына муниципальара полигонны файдалануга тапшырганчы, авыл жирлеге территориясеннән каты коммуналь калдыклар Алексеевск шәһәре полигонына чыгарылачак;

көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампаларны кабул итү буенча кабул итү пункты оештыру һәм аларны токсиклыкның югары класслы калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгару;

пыяла савытлар, пыялалар, макулатура, металл банкалар, металл ватыклары, пластик һәм пластик шешәләр, мамык-кәгазь ботакалары, автомобиль шиналары кабул итү пункты оештыру;

ККК полигонына урам сметасын изоляцияләү катламы буларак куллану өчен бетерү;

Терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә генераль план белән түбәндәге вариантлар тәкъдим ителә:

терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру чараларын уздырганнан соң ашлама сыйфатында ябык типтагы тирес саклау чараларын куллану һәм киләчәктә басуларга помет һәм тирес чыгару;

тирес һәм помет эшкәртү өчен җайланмалар куллану.

3.4. Жылылык белән тәэмин итү

Хәзерге вакытта Чирпы авыл жирлеге "усадьбой строительной строительной" шәхси йортлар белән төзелгән.

Усадебаларын жылыту түбән басымлы табигый газда эшләүче 2 яки бер контурлы шәхси көнкүреш казаннарын жылылык белән тәэмин итүнең локаль чыганакларыннан башкарыла.

Ижтимагый оешмалар һәм административ-көнкүреш төзелеше гамәлдәге блок-модульле котельныйлардан жылылык белән тәэмин итүне кулланалар, аларның характеристикалары 3.4.1 таблицасында күрсәтелгән

3.4.1 таблицасы

№ жәп	Котельный адресы	Казан маркасы	Тирбәлү казаннар	Егәрлек казаннар, кВт
1	КФУ Чирпы	КСГ-63	2	126
2	Имәнкискә мәктәбе	КСГ-1000 КАМА (Чулман))	2	200

Проект карары:

Усадьбалы торак һәм ижтимагый төзелешне жылылык белән тәэмин итүнең генераль планы проекты белән беренче чиратта (2029 ел) һәм исәп-хисап чорына (2039 ел) тормышка ашыру тәкъдим ителә:

Утар төзелеше-бер контурлы һәм ике контурлы жылылык генераторларыннан;

- ижтимагый оешмалар-автоном жылылык чыганаclarыннан.

3.5. Газ белән тәэмин итү

Чирпы авыл жирлегендә табигый газ Агрсдан Кошаково авылына, аннары югары һәм урта басымлы газүткәргечләр буенча, газ бүлү пунктларына (ГРП, ШРП) кадәр һәм турыдан-туры кулланучыга түбән басымлы челтәрләргә кадәр бирелә.

Генераль план проектының эзерләү вакытында авыл жирлегендә газ куллану турында мәгълүматлар юк.

«Магистраль торбаүткәргечләр " 36.13330.2012 СП нигезендә, магистраль торбаүткәргечләр (алга таба - ЗМР) магистраль торбаүткәргечләр күчәрәннән торак пунктлар чикләренә кадәр минималь ара зонасы 100 м диаметрлы газүткәргеч өчен 300 м дан артмаска тиеш, шулай ук АГРС – 150 м.

СанПин таләпләре буенча 2.2.1/2.1.1.1200-03 » предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе " магистраль газүткәргечләрнең газ бүлү станцияләре III күркеңыч классына карый-300 м санитар - саклау зонасы (алга таба-С3).

Шулай итеп, Чирпы авылында, ЗМР һәм СЗНы исәпкә алып, күпфункцияле үзәк ачу кирәклеген ачыкланды.

Газ исәпләү чыгымнары

Планлаштырылган карарлар нигезендә халыкны (хужалык – көнкүреш һәм коммуналь ихтыяжларны) газ белән тәмин итүне күздә тотарга кирәк.

СП 42-101-2003 нигезендә шәһәрләрнең һәм башка җирлекләрнең генераль планнары проектларын төзөгәндә газ куллануның эреләнгән күрсәткечләрен, 1 кешегә м³/ел, газ янганда 34 МДж/м³ (8000 ккал/м³), газ янганда 34 МДж / м³ (8000 ккал / м³) кабул итәргә рөхсәт ителә):

- үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү булганда-120;

- кайнар су белән тәмин иткәндә, газ су жылыткычларыннан-300;

- кайнар су белән тәмин итүнең барлык төрләре булмаганда-180 (220 авыл җирлегендә).

Беренче чиратта (2029 ел) һәм исәп-хисап чорына (2039 ел) халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары өчен газга ихтыяж 3.5.3 таблицада күрсәтелгән.

Коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары өчен газга ихтыяж

Чирпы авыл җирлегендә халык

Таблица 3.5.3

№ т/б	Авыл исемнәре авыл җирлекләре	Еллык газ чыгымы, мең м ³ /елга		
		Башлангыч ел	I-нче чират (2029 ел)	Исәп-хисап вакыты (2039 ел)
	Чирпы авыл җирлегендә	223,3	946,4	1853,7
1	Чирпы авылы	72,6	790,0	1690,9
2	Имәнкискә авылы	139,3	144,5	150,0
3	Мирәтәк авылы	11,4	11,9	12,8

Проект тәкъдиме

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү) белән газ белән тәэмин итүне үстерү буенча чаралар каралган (3.5.4 таблица)

Tüšämä 3.5.4

№ т/б	Фоторепортаж Видеорепортаж	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	Ед. берсе - даражада	Егәрлек	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
							Чират	Исәп-хисап вакыты (2021-2035 еллар)	
Жирле (район) әһәмияттәге чаралар									
94	Чирпы авылы	Газ белән тәэмин итү		яңа төзелеш	км	-		+	Лаеш муниципаль районы
95	Чирпы авылы	ГРПШ		яңа төзелеш	берәмлек	-		+	Лаеш муниципаль районы
96	Мирәтәк авылы	Газ белән тәэмин итү		яңа төзелеш	км	-		+	Лаеш муниципаль районы
97	Мирәтәк авылы	ГРПШ		яңа төзелеш	берәмлек	-		+	Лаеш муниципаль районы

Шулай ук Чирпы авыл жирлегендә, торак төзелешенә йогынты ясау сәбәпле, объектны яңадан төзү буенча чаралар да каралган.

Генераль план проекты белән, беренче чиратта (2029 елга кадәр) һәм исәп-хисап вакыты (2039 елга кадәр) барлык газлаштырылган объектларны газ белән тәмин итү, расланган федераль нормалар һәм «газ бүлү һәм газ куллану челтәрләренең куркынычсызлык кагыйдәләре» Сәнәгать куркынычсызлыгы өлкәсендәге кагыйдәләр нигезендә, газүткәргечләрнең гамәлдәге системасын максималь куллану күздә тотыла (2013 елның 15 ноябрәндәге 542 номерлы).

Яңа торак өчен перспектив торак төзелешенең жир кишәрлекләренә кадәр бүлү газүткәргечен төзүне күздә тотарга кирәк.

Газүткәргечләрне сузу һәм газ җайга салу пунктларының урнашуын гидравлик исәпләүне, геологик һәм топогеодезик эзләнүләрне исәпкә алып, проектка стадияләрендә төгәлләштерергә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтижәсез технологияләрне кулланудан баш тартуға, иң яхшы технологияләр принципларына күчү һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.6. Электр белән тәмин итү

Чирпы авыл җирлегендә Эл/эн кулланучыларын электр белән тәмин итү Олы Елга ПС 10кВ.0.4, "Имәнкискә» ПС 10кВ. фидер 7, ВЛ 10кВ.1 ПС 25 октябрь, 10кВ. Ф. 1 фидер 6, Имәнкискәдә җибәрү ВЛ 35 кВ., Кама бие -25 октябрдә башкарыла.

Чирпы авыл җирлеге подстанцияләре буенча мәгълүматлар «Сетевая компания»ААҖ тарафыннан бирелмәгән.

Электр йөкләнмәләрен исәпләү

Чирпы авыл җирлегенең коммуналь-көнкүреш секторын планлаштыру проекты буенча электр нагруккалары ике срок эчендә билгеләнгән:

- беренче чират-2029 ел.;

- исәп-хисап вакыты-2039 ел.

Коммуналь-көнкүреш секторының еллык электр куллану табл нигезендә исәпләнә.4 кушымта 9 (шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары, 2013) «коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм электр йөкләнешен максималь куллану сәгатъләренең еллык санының эреләнгән күрсәткечләре».

Китерелгән зурайтылган күрсәткечләр торак һәм иҗтимагый биналар, коммуналь-көнкүреш хезмәтә күрсәтү предприятияләре, транспорт хезмәтә күрсәтү объектлары, тышкы яктылык белән электр куллануны күздә тота. Бу мәгълүматлар торак биналарда кондиционирлау, электр белән җылыту һәм электр белән җылытуны куллануны исәпкә алмый. Электр нагруккасы максимумын куллану сәгатъләренең еллык саны ЦП 10(6) кВ шиннарына китерелгән.

Коммуналь-көнкүреш секторының исәп-хисап куәте 34.20.185-94, табл нигезендә исәпләнгән.2.4.3. "Чагыштырмача исәп-хисап коммуналь-көнкүреш йөкләнешенең эреләнгән күрсәткечләре". Электр энергиясенең чагыштырма егәрлеге 0,42 кВт/кеше тәшкил итте («Кече» шәһәрләр категориясе, табигый газдагы плитәләр белән). Таблицада китерелгән күрсәткечләр торак һәм жәмәгать биналарының (административ, уку, фәнни, дөвалау, сәүдә, тамаша, спорт), коммуналь предприятиеләрнең, транспорт хезмәте күрсәтү объектларының (автомобильләренә саклау өчен гаражлар һәм ачык мәйданчыклар), тышкы яктыртуның), шулай ук поселок бүлү чөлтәрләре буенча түклана торган төрле вак-төяк кулланучылар йөкләнешен исәпкә ала.

Предприятиеләрнең электр йөкләнешен исәпләү әлеге предприятиеләрнең электр белән тәэмин итү проектлары буенча яки тиешле аналоглар буенча башкарылырга тиеш.

КБС һәм вак сәнәгать предприятиеләре егәрлекләрен еллык электр куллану, мең кВт.сәг./ел

Таблица 3.6.3

Торак пунктлар	Еллык электр куллану, мең кВт.сәг./ел		
	Башлангыч ел	Беренче чират 2029 ел.	2009 елның исәп-хисап вакыты.
Чирпы авыл жирлеге	2202,5	9335,2	18284,5
Чирпы авылы	716,1	7792,3	16678,6
Имәнкискә авылы	1373,6	1425,7	1480,0
Мирәтәк авылы	112,8	117,2	125,9

КБС һәм вак сәнәгать предприятиеләренең исәп-хисап егәрлеге, кВт

Түшәтмә 3.6.4

Торак пунктлар	Исәп-хисап егәрлеге, кВт		
	Башлангыч ел	Беренче чират 2029 ел.	2009 елның исәп-хисап вакыты.
Чирпы авыл жирлеге	426,3	1806,8	3538,9
Чирпы авылы	138,6	1508,2	3228,1
Имәнкискә авылы	265,9	275,9	286,4
Мирәтәк авылы	21,8	22,7	24,4

КБС һәм вак сәнәгать предприятиеләренең трансформатор егәрлеге, кВА

3.6.5 Таблица

Торак пунктлар	Трансформатор егәрлеге, кВА		
	Башлангыч ел	Беренче чират 2029 ел.	2009 елның исәп-хисап вакыты.
Чирпы авыл җирлеге	501,6	2125,7	4163,5
Чирпы авылы	163,1	1774,4	3797,8
Имәнкискә авылы	312,8	324,6	337,0
Мирәтәк авылы	25,7	26,7	28,7

Проект карары

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән электр белән тәмин итү өлкәсендә чаралар каралган (3.6.6 таблица):

Түшәтмә 3.6.6

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Сату вакыты		Чара чыганагы
							Беренче чират (2012-2020 еллар.)	Исәп-хисап вакыты (2021-2035 ел)	
129	Чирпы авылы	Трансформатор подстанциясе (ТП)		яңа төзелеш	куыш	70	1	+	Лаеш муниципаль районы
130	Чирпы авылы	Электр тапшыру линияләре	ВЛ 10 кВ	яңа төзелеш	км	-	2.5	+	Лаеш муниципаль районы
131	Мирәтәк авылы	Трансформатор подстанциясе (ТП)		яңа төзелеш	куыш	300		+	Лаеш муниципаль районы
132	Мирәтәк авылы	Электр тапшыру	ВЛ 10 кВ	яңа төзелеш	км	-		+	Лаеш муниципаль районы

		линияләре							районы
--	--	-----------	--	--	--	--	--	--	--------

«2015-2025 елларга "Чирпы авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү " муниципаль озак сроклы максатчан программасы нигезендә каралган:

- трансформатор подстанцияләрен һәм трансформаторларны реконструкцияләү 10/0,4 кВ;
- урамнарны һәм юлларны яктыртуның гамәлдәге тышкы ягын реконструкцияләү.

Хэзерге вакытта генераль план проекты белән электр энергиясе белән тәэмин итү өчен исәп-хисап срокларына кадәр (2039 ел) тәкъдим ителә:

жирлекне электр белән тәэмин итүнең гамәлдәге схемасын куллану һәм кирәк булган очракта тузган ТП, КТП һәм ВЛНЫ реконструкцияләү яки алыштыру;

Чирпы, Мирэтәк т. п. да 0,4 кВ баганаларны һәм һава линияләрен алыштыру;

перспектив торак төзелешенең жир кишәрлекләренә кадәр энергия саклаучы технологияләр кертеп, электр тапшыру линияләрен төзүне күздә тотарга;

лампарлардан кирәкле санда трансформатор подстанцияләренә, урынга күчүне, шулай ук электр тапшыру линияләрен трассировкалау проектлаштыруның алдагы стадияләрендә төгәлләштерелергә тиеш.

Заманча таләпләр нигезендә электр челтәрләренә карата киңәш ителә:

ВЛНЫ тиз гамәлдә булган саклау белән тәэмин итү;

Подстанцияләрне телемеханизацияләү;

Торак пунктларның бүлү челтәрәндә электр энергиясен исәпкә алуның автоматлаштырылган системаларын монтажлау;

Энергия саклау технологияләрен куллану һәм реактив егәрлекне компенсацияләү.

3.7. Слаботочные челтәре

Авил жирлегендә Имәнкискә һәм табл авылларында АТС бар. 3.7.1.). Киңәйтү өчен буш мәйданнар юк. Элемтә волос буенча оештырылган.

Чирпы авыл жирлеге территориясендә телефонлаштыру, абонентлар саны турындагы мәгълүматларның генераль планы проектын эзерләү вакытында юк.

Таблица 3.7.1.

АТС характеристикасы

АТС атамасы (типы) т. п.	Яхшы урын	Проект егәрлеге	Урнаштыру елы	МСС озынлыгы, км	törgäk tiräse
Имәнкискә АТСы- 200(5100)	Имәнкискә т. п., Совет ур., 23а, мәдәният йорты бинасы	128	2005	1,800	0

Проект карары

Генераль план проекты нигезендә Чирпы авыл җирлеге үсешенең барлык срокларына Интернет һәм цифрлы TV абонентларының ихтыяҗы 100% тәмин ителешне исәпкә алып карала.

4. Территорияне инженер эзерләү

Бүлекнең максатлары һәм бурычлары

«Торак урыннар территорияләрен инженерлык ягыннан эзерләү» бүлегенең максаты-территориянең физик характеристикаларын яхшырту, нәтиҗәле гражданлык һәм сәнәгать төзелеше өчен шартлар тудыру.

Инженер эзерләүнең төп бурычы-район территориясен Начар физик-геологик процессларның йогынтысыннан саклау. Моның өчен үзләштерелә торган территориянең табигый шартларына (рельефка, грунт шартларына, су басу дәрәжәсенә, сазлыкка, үзләштерелә торган территориядә куркыныч табигать процессларына), территориядән файдалану характерына бәйле рәвештә, составын билгеләргә кирәк булган инженерлык эзерлеге буенча чаралар кирәк.

Гамәлдәге нигезләмә

«Куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы» 5 СНиП 22-01-95 бүлекчәсе нигезендә, җирлекнең табигый шартлары «гади»буларак бәяләнә.

4.1 таблицасында җил юнәлешенең кабатлануы һәм кышкы чорда явым-төшемнәр саны тәкъдим ителгән.

4.1 нче таблица

Тикшерү үткәрү башланган ай	Җил юнәлешләре кабатлана								Явым-төшем саны (мм)
	Белән	Дим	Эчендә	ЮВ	Ю	ЮЗ	З	С	
Октябрь	9	6	6	7	15	21	19	17	60,1
Ноябрь	6	7	8	11	17	20	18	13	46,8
Декабрь	5	6	10	13	19	20	14	13	46,1
Гыйнвар	5	7	10	18	18	18	14	10	42,1
Февраль	7	8	13	16	14	15	14	13	31,4
Март	7	8	13	15	17	15	14	11	31,7

4.1 таблицасыннан күренгәнчә, кышкы чорда Көнъяк, көнъяк-көнбатыш һәм көнбатыш жылләре өстенлек итә. Бу исә киң һәм меридиаль юнәлештәге юллар кар көртләренә дучар ителгән, дигән сүз.

Проектта авыл җирлеге территориясе өчен хас булган куркыныч табигый процесслар карала:

- эрозия процесслары;
- карст-суффозион процесслар;
- Куйбышев сусаклагычы ярларын эшкәртү;
- су басу (су басу));
- сейсмик;
- кар көртләре.

"Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр», инженерлык яклавын проектлаганда тәэмин итәргә (күздә тотарга) кирәк):

саклана торган территорияләргә, биналарга һәм корылмаларга тискәре йогынты ясауның рөхсәт ителгән дәрәжәсенә кадәр киметү, бетерү яки киметү мөмкин булган куркыныч процессларны булдырмау;

җирле төзелеш материалларыннан һәм табигый ресурслардан иң тулы файдалану;

эшләрне гамәлдәге геологик процессларның яңа һәм (яки) интенсификациясенә китерми торган ысуллар белән җитештерү;

тыюлык зоналарын, ландшафтларны, тарихи объектларны һәм һәйкәлләрне саклау һ. б.;

инженерлык саклау корылмаларының тиешле архитектура бизәлеше;

әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар белән яраштыру;

кирәкле очракларда-яклана торган территорияләрнең һәм объектларның торышын һәм төзелеш һәм эксплуатацияләү чорында инженерлык саклау корылмаларының эшен системалы күзәтү (мониторинг).

Эрозион процесслар

Авил җирлеге территориясендә овражная эрозия Брысса елгасы үзәненең сул як ярына туры китерелгән.

Чирпы авылының (Брысса елгасының уң як яры) яңа торак төзелеше территориясенә көнъяк-көнчыгышында эрозия процессы күзәтелә. Моның сәбәбе-грунт суларын бушату.

Русловой эрозия процессларына елгаларны меандрлау участоклары аеруча дучар ителгән.

Авил хужалыгына зур зыян китерә торган процессларның берсе дип туфрак эрозиясен – туфракның уңдырышлы катламын өслектән юдыруны атарга була. Аның барлыкка килүенең төп сәбәбе – агроландшафт оештыру-сөрүлекләр, болыннар һәм урман җирләре мәйданнарының дәрәс булмавы.

Эрозия процессларынан инженерлык яклавы чаралары

Планлаштырыла торган территорияне төзекләндерү, җирлек территориясеннән яңгыр һәм кар суларын бүлеп биру, аның гомуми һәм санитар шартларын яхшырту, гамәлдәге чокыр һәм елга Террасы катламнарын юдырту буенча көрәш чаралары максатында, проект тарафыннан өслек агынтысын оештыру һәм суүткәргечләр челтәрен урнаштыру тәкъдим ителә.

Генераль план проекты белән Брысс елгасының уң як ярын (Чирпы авылындагы яңа торақ төзелеш территориясе көньяк-көнчыгыш районында) үзәнне, канализацияне (канал салу) тоту рәвешендә ныгыту чаралары тәкъдим ителә.

Җирлек чикләрендә чокырның үсешен туктату буенча чаралар тәкъдим ителә: чокыр челтәре тирәсендә тау каналлары, чокырдагы агымнарны тәртипкә китерү, чокыр төбен һәм чокыр төбен ныгыту. Чокырлы территорияләрне төзекләндерү территорияләрне терраслау һәм күмүгә, аның тар өлешен салуга, саклагыч яшелләндерүгә, тигезләү, куаклар һәм агачлар утыртуга ирешелергә мөмкин.

Чокырга каршы көрәш аның бөтен су жыю бассейны чикләрендә башкарылырга тиешлеген истә тотарга кирәк; инженер-мелиорация чараларын шул ысул белән генә нәтиҗәле нәтиҗәләр алырга мөмкин.

Туфракның яссы эрозиясенә каршы көрәшнең мөһим чарасы булып склонны сөрү тора. Туфрак юдыруга каршы көрәшнең мөһим агротехник чарасы-күпьяллык үләннәр һәм чиста парлардан тыш, туфрак саклау өчен чәчү әйләнеше керту. Юдырылуга каршы көрәшнең төп урман-техник ысулы-20-60 м киңлектәге, 150-300 м ераклыкта, тау битенең читлегенә карап, бер-берсеннән 150-300 м киңлектәге су кудыручы урман полосалары калкулыгы булдыру. Урман саклау полосалары булдырганда, сөрүлек буенча агып чыга торган су юлын юдыруга карата куркынычны кыска кисәкләргә бүлеп куялар, алар урман киселгән участоклар белән чиратлашалар, анда агым тизлеге кискен кими.

Югарыда әйтелгән методлардан тыш, туфракның яссылык эрозиясен киметүгә юнәлтелгән чараларга түбәндәгеләр керә: туфракны хезмәтсез эшкәртү, туфракка аз басымлы техника куллану; туфракны структуралаштыруга, бәйләнешенә ярдәм итә торган органик ашламалар керту.

Куйбышев сусаклагычы ярларын эшкәртү

Куйбышев сусаклагычы ярларында «ярларны эшкәртү»дип аталган экзоген процессларның катлаулы комплексы үсә. Ярларны интенсив эшкәртү процессы сусаклагыч тутырылганнан бирле башланды, бу исә ярны җимерү һәм җимерү, якындагы территориядә туфрак чыгару һәм эрозия процессларына китерде.

Чирпы авыл җирлеге территориясендә ярларны эшкәртүгә Имәнкискә авылыннан көнчыгыштарак урнашкан сусаклагыч ярларының бер өлеше дучар ителә.

Авил җирлеге башлыгы мәгълүматларына караганда, «Имәнкискә»ДНТ янында яр ныгыту эшләре планлаштырылган.

Ярларны эшкәртүдән инженерлык яклау чаралары

Яр буге, Имәнниксә авылыннан көнчыгыштарак, инженерлык яклавы өчен Генераль план проекты нигезендә, таштан ярмалар яки фасон блокларыннан жәю рәвешендә дулкынландыргыч чаралар тәкъдим ителә.

Сусаклагыч ярларын абразиядән саклауның икътисади максатка ярашлы ысулы-буш пляжлар булдыру. Бу метод материалларның сыйдырышлылыгы, эшнең бәясе һәм трудоемкасы, шулай ук ярларны ныгыту вакыты шактый кимүне тәэмин итә. Моннан тыш, ясалма пляж барлыкка килү Түбән юылуны тулысынча юкка чыгара һәм наносларның яр буге агымын тулыландыра.

Карст-суффозион процесслар

Чирпы авыл жирлеге территориясе Идел-Нократ карст өлкәсенең Казан буге карст районы чикләрендә урнашкан.

Каргалар рәвешендәге карст процессларының өске күренешләре жирлек территориясендә күзәтелә (Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы нигезендә).

Территорияне суффозион-карст процессларыннан инженерлык ягыннан яклау чаралары

Карстка каршы чараларны геологик төзелештә эрелә торган тау токымнары (известняклар, доломитлар, акбур, карбонат цементы булган ватык грунт, гипслар, ангидритлар, таш тоз) булган һәм өслектә карст күренешләре булган территорияләрдә (карралар, понорлар, бүрәнәләр, котловиналар, карст-эрозия чокырлары, Польша) һәм (яки) грунт массивы тирәнлегендә (карстлар, понорлар, бүрәнәләр, котловиннар, карст-эрозия чокырлары, поля) биналарны һәм корылмаларны проеклаганда күздә тотарга кирәк грунт, куышлык, каналлар, галереяләр, мәгарәләр, вклюдлар).

Чирпы авыл жирлеге территориясендә каргалар рәвешендәге карст процессларының өске күренешләре жирлекнең үзәк өлешендә очраша.

Төзелеш вакытында карстояклы территорияләрдә архитектура-планлаштыру, конструктив һәм эксплуатацион характердагы коррупциягә каршы чаралар комплексын үтәргә киңәш ителә.

Ябык территорияләрдәге биналарны һәм корылмаларны проеклаганда әлеге инженерлык эзләнүләре нигезендә ачыкланган биналарны исәпкә алырга кирәк:

tstäl qıasası;

жир асты һәм өслек күренешләрен формалаштыру формалары һәм механизмы;

территорияларның тотрыклылыгы карст өемнәре һәм аларның урта диаметрлары барлыкка килү интенсивлыгына карата;

гидрологик һәм гидрогеологик шартлар үзенчәлекләре;

өслек һәм жирләнган карст формаларын тутыра торган грунт һәм катламнарны каплый торган, ябылган токымнарның (бүрәнкәләр) тигез-киметелгән ныклыгы һәм сәләте булмау һ. Б. лар.);

жир өслегендә һәм жир өслегендә (өемнәр, локаль һәм гомуми утырышлар) карст деформацияләре барлыкка килү һәм үсү куркынычы);

карст процессларын һәм күренешләренә шактый активлаштыру мөмкинлеге.

Биналарны һәм корылмаларны инженерлык ягыннан яклау өчен карстан түбәндәге чаралар кулланылар::

планлаштыру;

су саклау һәм профильтрационны;

геотехник (нигезләренә ныгыту);

конструктив;

технологик;

эксплуатация эшләре

Картка каршы чаралар ачылган һәм фаразланган карст күренешләренең характерына, Карста токымнарының төренә, аларның яту шартларына һәм СНиП 2.02.01-83 исәпкә алып, проектлана торган корылмаларны һәм яклана торган корылмаларны, предприятиеләрне, территорияләренә проектлана торган саклау үзенчәлекләре белән билгеләнә торган таләпләргә бәйле рәвештә сайларга кирәк.

Су басу)

Татарстан Республикасының язгы ташу чорында мөмкин булган су басу (су басу) зоналарына элгүче торак пунктлары исемлеге нигезендә (2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары редакциясендә) Чирпы авыл жирлегенең торак пунктлары язгы ташу чорында мөмкин булган су басу (су басу) зоналарына эләкми.

Торак пунктлар территориясеннән читтә су басу процессларына елга үзәннәре төбе һәм түбән өлеше, каралган территорияне дренацияләүче дәрәжә дә дучар ителергә мөмкин. Биредә жир асты сулары су алып килә торган дүртенче чирек аллювиаль комплексы карый, сезонлы һәм күпеллек тирбәлешләр кичерә, күпчелек очракта жир асты сулары биеклегенә зур булмаган территорияләрдә (гадәттә 10-15 м дан артмый).

РФ Су кодексының 67.1 статьясы нигезендә: су басу, су басу зоналары чикләре Россия Федерациясә Хөкүмәтә тарафыннан вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан, Россия Федерациясә субъектлары

башкарма хакимиятенең кызыксынган органнары һәм жириле үзидарә органнары катнашында, Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

«Су басу, су басу зоналары чикләрен билгеләү турында» 18 апрель, 2014 ел, № 360 РФ Хөкүмәте карарының 3 пункты нигезендә су басу һәм су басу зоналары чикләре су ресурслары федераль агентлыгы тарафыннан жириле үзидарә органнары белән берлектә әзерләнган су басу зоналары чикләрен билгеләү, су басу зоналары чикләрен һәм мондый зона чикләренең урнашу урынының текст һәм график тасвирламасын үз эченә алырга тиешле белешмәләр нигезендә билгеләнә, әлеге чикләрнең дәүләт кадастрын алып бару өчен билгеләнган координаталары исемлеге. Шулай үк 17 пунктта су басу һәм су басу зоналары чикләрен билгеләгәннән соң Федераль су ресурслары агентлыгы күрсәтелгән:

а) дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенә су басу, су басу зоналары чикләре турында мәгълүматларны кертү өчен кирәкле документларны "күчәмсез милекнең дәүләт кадастры турында" Федераль закон белән билгеләнган тәртиптә һәм срокларда жирибәрә"; consultantplus://offline/ref=5A707C9389EEFD32FB23C762171E8AFCB93A0F54DD5B977C2769B1215BUEeEK

б) су басу, су басу зоналары турында белешмәләр дәүләт су реестрына кертә;

в) су басу, су басу зоналары турында мәгълүматларны Россия Федерациясе Гражданның оборонасы, гадәттән тыш хәлләр һәм табиғый бәла-казалар нәтижеләрен бетерү министрлыгына тапшыра.

Хәзерге вакытта авыл жирилегендә су басу, су басу зоналары чикләре РФ Хөкүмәтенең 2014 елның 18 апрелендәге 360 номерлы карары белән билгеләнган тәртиптә билгеләнмәгән. Шуңа бәйле рәвештә су басу, су басу зоналары чикләре генераль планының картографик материалларында чагылыш тапмаган.

Су басудан(су басудан) инженерлык яклау чаралары)

Язгы интенсив кар яву вакытында жирилекнең торак пунктлары территориясендә су басу процессы су төбенә караган территориянең бер өлешенә кагылырга мөмкин. Су басу процессларына Чирпы авыл жирилеге территориясен дренлаштыручы төрле тәртиптәге елгаларны төшереп калдырмыйча, барлык үзәннәрнең төп һәм аскы өлешләре дә дучар ителә.

Авыл жирилеге башлыгы мәгълүматларына караганда, язгы кар яуган вакытта Имәнкискә авылындагы мәктәп, бакча тыкрыгы су басуга дучар булган.

Төзелгән территорияләрдә су басу процессын үстерү өч төп закончалык белән билгеләнә: грунт сулары дәрәжәсен үзгәртү процессының гомуми юнәлеше, әлеге процессның тизлеге һәм сезонлы һәм күпьяллык тирбәнешләр характеры.

Яңа объектлар төзелешен су басу (су басу) зонасыннан читтә алып барырга киңәш ителә.

Инженерлык яклавы белән су басудан төзелеш, функциональ куллану һәм куллану үзенчәлекләренә, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм/яки су басуның тискәре йогынтыларын бетерүгә бәйле рәвештә территорияләрне һәм аерым объектларны су басуны тәэмин итә торган чаралар комплексын күздә тотарга кирәк.

Су басу территорияләрен куллану зарурилыгы булганда, бу территорияләрне су басудан саклау буенча инженерлык чараларын үткәрү зарурлыгы туа. Мондый чараларга түбәндәгеләр керә: территорияне су басмый торган тамгаларга кадәр су сибү, су баса торган территорияне авалау.

Территорияне су басмый торган тамгаларга кадәр тутыру төзелеш һәм эксплуатациядә иң гади һәм нәтижәле инженер чарасы булып тора. Бу чараны куллану яклана торган территориянең зур булмаган күләмендә һәм берәз биеклектә (1 – 1,5 м) булганда максатка ярашлы. Гидромеханизация кулланып (мәсәлән, елга үзәнен яхшырту хисабына грунтны рефулирование) башкарылырга мөмкин булган очракларда территорияне су сибү аеруча отышлы. Коелган территория, аның торак пунктта урнашуына бәйле рәвештә, төзелеш яки парк өчен файдаланылырга мөмкин.

Табигый, гидрогеологик һәм техноген (төзелеш) шартларга карап, инженерлык яклавының территориаль системасында дренажлар кулланырга кирәк. Су басудан якланган территорияләрдә, ягулык һәм геологик шартларга, төзелешнең характерына һәм тыгызлыгына, су бүлү ягыннан җир асты суларының хәрәкәт итү шартларына бәйле рәвештә, бер-ике, күп катлы, контурлы һәм катнаш дренажлы системаларны кулланырга кирәк.

Су басу зонасында объектлар төзү өчен территорияне инженерлык ягыннан әзерләү төзелеш килүче объектның бәясен җитди арттырырга мөмкин.

Йогышсызлык

Чирпы авыл җирлеге территориясе Әлки-Пичкас сейсмоген зонасы чикләрендә урнашкан.

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (Т=1000 еллык чынбарлык кабатлану чоры белән Татарстан Республикасы территориясен сейсмик районлаштыру схемасы) нигезендә карала торган территория 6 балл зонада урнашкан.

Хәзерге куркыныч районнарда төзелеш шартлары

14.133.2014 "СНИП II-7-81" СП 14.133.2014 п.4. 3 п. нигезендә. Сейсмик районнарда төзелеш, балларда сейсмик йогынтыларның интенсивлыгы (фон сейсмичность), төзелеш районы өчен Россия Фәннәр академиясе тарафыннан расланган Россия Федерациясе территориясен гомуми сейсмик районлаштыру (ОСР-2015) карталары комплекты нигезендә кабул итәргә кирәк. Карталарның күрсәтелгән комплекты объектларны төзегәндә антисейсмик чараларны гамәлгә ашыруны күздә тоту һәм 10% ы - А картасы, 5% ы - В картасы, 1% ы - арту ихтималы булган яңа карта (90% ы - яңа, 95% ы - яңа һәм 99% ы - артмау ихтималы) 50 ел дәвамында карталарда күрсәтелгән сейсмик интенсивлык зурлыкларын чагылдыра. Исәп-хисап интенсивлыгы җир тетрәүләре арасындагы түбәндәге уртача вакыт интерваллары күрсәтелгән күрсәткечләргә туры килә: 500 ел (А картасы), 1000 ел (В картасы), 5000 ел (С картасы).

Россиянең сейсмик районлашу картасы (СП 14.13330.2011) нигезендә карала торган территория 6 баллы (В картасы) сейсмик интенсивлык зонасында урнашкан. Төзелеш материалларының һәм эшләрнең сыйфатына карата югары таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин.

Кар көртләре

СП 20.13330.2016 йөкләнеш һәм йогынты. СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.01.07-85* (№1, 2 үзгәрешләр белән), Е кушымта Россия Федерациясе территориясенең климат характеристикасы буенча районлашу картасы, 1 карта - Чирпы авыл җирлеге территориясе IV кар районына карый.

Кар көртләре көчле кар һәм буран нәтижәсендә барлыкка килә, алар берничә сәгатьтән алып берничә тәүлеккә кадәр давам итәргә мөмкин. Алар транспорт хәрәкәтен бозу, элемтә линияләрен һәм электр тапшыруларын зарарлау, хужалык эшчәнлегенә тискәре йогынты ясый.

Юлларны кышкы карап тоту буенча чаралар

Чирпы авыл җирлеге территориясендә кышкы чорда Көнъяк, көнъяк-көнбатыш һәм көнбатыш җилләр күпчелекне тәшкил итә. Авыл җирлегендә автомобиль юллары кар саклау полосалары белән якланган.

Кар көртләре барлыкка килүне булдырмау буенча саклау чараларына даими яки вакытлыча кар саклау ярдәмендә юлларны саклау керә.

Кар саклагыч урман полосалары, кар саклагыч урман полосалары, даими коймалар даими кар саклауга керә. Вакытлыча - кар тоткыч щитлар, кар траншеялары, валлар.

Вакытлыча кар саклау җайланмаларын исәп-хисап буранына проектларга кирәк, чөнки вакытлы кар саклау эшләрен башкарганнан соң аны яңадан торгызу каралган.

Авыл җирлеге территориясендә көнъяк, көнъяк-көнбатыш һәм көнбатыш җилләр күпчелекне тәшкил итә. Кар саклаучы урман полосалары карны саклауның иң ышанычлы, экологик акланган төре булып тора.

Проект белән «Казан – Оренбург» (Имәнкискә һәм көнъяк-көнчыгыш авыллары) һәм «Имәнкискә-Морәтәк» автомобиль юллары участогында, моңа өстәп, яклау яшелләндерү тәкъдим ителә.

Территориаль планлаштыру схемасы белән Чирпы һәм Имәнкискә т. п. урап уза торган автомобиль юлы төзү күздә тотыла.

Кар саклагыч урман полосасы тыгыз (сусыз) конструкциягә ия булырга тиеш. һәр полосаның мәҗбүри элементы куе куаклар үсемлеге булырга тиеш.

Күрше агач һәм куак рәтләре белән урман полосасында ара: уңайлы урман үстерү шартларында - 2,5 м, ә авыр шартларда - 3,0 - 3,5 м.

Үсемлекләр арасында рәттә ара 0,5 - 1,0 м. чикләрендә рөхсәт ителә.

Җир полотносыннан юл буге кар саклау полосасына кадәр ераклык, урман полосаларының киңлеге һәм полосалар арасындагы аерма зурлыгы, кар алып китү күләме 250 м³/м га кадәр, 3.9.3 таблица буенча билгеләнә:

Таблица 3.9.3

Кар чанасы күләменә карап урман полосаларын урнаштыру

Кар ташуның исәп-хисап күләме, м3/м	Жир полотносы бровкасыннан урман утыртмаларына кадәр ераклык, м	Урман утыртмалары арасында аерма киңлеге, м	Урман утыртмалары өчен жирләр бүлеп бирелгән полосаларның киңлеге, м
10 - 25	15 - 25	-	4
50	30	-	9
75	40	-	12
100	50	-	14
125	60	-	17
150	65	-	19
200	70	-	22
250	50	50	2*14

Карны почмак астына күчерү мөмкинлеге белән бәйләү рәвештә, юл көзгесенә карата кар саклагыч урман полосалары якланган участокның озынлыгын 50-100 м тәшкил итә.

Авыл хужалыгы жирләрендә төзелә торган кар саклау полосасының зур озынлыгы булганда, авыл хужалыгы машиналарын үтү өчен һәр 800-1000 метр саен 10-15 метрга технологик өзеклекләренә күздә тотарга кирәк.

Гамәлдәге кар саклау полосасы конструкция, токымнар составы, урнаштыру һәм башка билгеләр буенча нормаларны канәгатьләндермәгән һәм нәтижәдә кар саклау функцияләрен үтәмәгән очракта, өстәмә чаралар каралган булырга тиеш.

Бураннар вакытында юлларны кар белән тәэмин итүче барлык чаралар да кыш көне, бер буран һәм кышкы чорга яки бер буранга кар ташлау күләмен фаразлауга нигезләнә.

Автомобиль юлларын кышкы карап тоту буенча барлык чаралар системасы, башкарылган эшләрнең максималь җиңеләюе һәм арзанаюы вакытында, автотранспорт хәрәкәте өчен уңайлы шартлар тәэмин итү өчен төзелә.

Автомобиль юлларында кар тоткарлау җайланмалары аеруча киң таралыш алды.

Интенсив буранлы юл участокларында коймаларны кулланырга киңәш ителә. Коймалар булырга мөмкин снегодерживающего гамәлдә булу һәм снегопедувающего гамәлләр.

Юлларны кардан саклауның ышанычлы чарасы булып кар тоткыч коймалар тора - материалларның зур чыгымы һәм югары бәясе булган капитал типтагы җайланмалар. Кар тоткыч коймалар ясаганчы, алдан икътисади нигезләү һәм исәп-хисап бирү зарур.

Автомобиль юлы янындагы даими кар саклау чаралары жирләрәндә яки гамәлдәгеләрен көчәйтү мөмкин булмаганда, шулай үк бу икътисадыи акланганда, проект тарафыннан вакытлыча кар тоту җайланмалары: карны саклыи торган щитлар, траншеялар, кар диварларын куллану тәкъдим ителә.

Озак һәм интенсив буранныр белән чорда щитларны үзгәртеп кору кыенлашкан, щит сызыкларын ике, өч һәм аннан да күбрәк сафларга куялар. Рядлар арасындагы ераклыкны щитның 30 биеклегенә тигезлиләр, өстәвенә, юлның беренче, якин рәтен, жирне тигезләүдән 20 биеклек калканга куялар.

Автомобиль юлларын кар көртләреннән саклаганда киң таралыш алды.

Траншеялар мөстәкыйль саклау чарасы буларак кулланыла ала - IV - V категорияле юлларда яки башка чаралар (үсентеләр, коймалар, щитлар) белән берлектә, Кар саклыи торган гамәлне көчәйтү һәм I, II, III категорияле юлларда кар саклау линияләренең ышанычлылыгын арттыру өчен.

Траншеялар эшенең нәтижәлелеген арттыру максатыннан, аларны кар белән тутырганнан соң, тирәнлекнең яртысына кадәр аларны иске эздән торгызалар.

Бер үк вакытта берничә методны сайлау яки бер үк вакытта куллану явым-төшемнең интенсивлыгына, трассаның шартларына һәм әһәмиятенә, жирлекнең матди иминлегенә бәйле.

***

Чирпы авыл жирлеге территориясендә куркыныч табигать процессларына бәя бирү төзелеш өчен уңайлы булган участоклар – су бүлү киңлекләре һәм аерым склоннар бүлеп бирергә мөмкинлек бирә.

Тискәре шартлары булган участокларга эрозия процессларына дучар булган территорияләр, карст, абразия таралу керә.

5. Гражданнар оборонасы буенча чаралар, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге

Генераль планың "Гражданнар оборонасы буенча чаралар, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге" бүлеге Гражданнар оборонасы һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә норматив документлар, шулай ук гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлеген эшләү өчен беренчел мәгълүматлар һәм таләпләр нигезендә эшләнгән (алга таба – башлангыч мәгълүматлар, кушымта).

5.1. Гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлеге

Территорияне гражданнар оборонасы буенча төркемгә кертү нигезләмәсе

Проектлана торган территория Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керми.

Объектларны Гражданнар оборонасы категориясенә кертү. Шәһәр читендәге зонага күчүче объектлар исемлеге

Чирпы авыл жирлеге территориясендә гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән оешмалар юк.

Авил жирлеге территориясенә категорияле шәһәрләрдән күчүче объектлар һәм сугыш вакытында эшне дәвам итүче объектлар турында мәгълүмат юк.

«Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар " СП 165.1325800.2014 каралган ихтимал куркыныч зоналары чикләрен билгеләү»

Авил жирлеге территориясе мөмкин булган химик зарарлану зоналарына, мөмкин булган жимереклекләр, радиоактив зарарлану һәм катастрофик су басу мөмкин булган зоналарга эләкми.

Гражданнар оборонасы буенча хәбәр итү

Хәбәр итү системасы "Һава тревогасы" универсаль сигналын бирү өчен кулланылыр"(сугыш вакытында) электросиреннар, сигнал тавыш әйтүче җайланмалар, тавыш бирүчеләр ярдәмендә халыкка һәм идарә органнарына хәбәр итү сигналларын һәм мәгълүматларын җиткерү («ИТМ го " 165.1325800.2014).

Хәзерге вакытта авыл жирлеге территориясендә Хәбәр итү системасы (PCY) юк. Имәнкискә авылында (мәчет) шау-шу куптарган сүзлек бар.

Халыкны инженерлык яклавы торышы һәм иң күп эшләүче сменаның торышы

Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын төзү таләп ителми.

Планлаштыру проектын эшләү вақытында халыкны тыныч һәм хәрби вақытта эвакуацияләүне тәэмин итүдә булган инженер-техник чаралар буенча төп күрсәткечләр

Шәһәр читендәге зонада күчерелүче халык саны, беренче чиратта, ТР Лаеш муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә исәп – хисап вақыты.

Жыелма-эвакуация (кабул итү-эвакуация) пунктларын урнаштыру – Лаеш муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә.

Гражданнар оборонасы буенча проект чаралары

1. Авыл жирлеге территориясе мөмкин булган жимереклекләрне химик зарарлау, радиоактив зарарлану һәм катастрофик су басу мөмкин булган зоналарга эләкмәгәнлектән, әлеге куркынычлардан саклау буенча махсус чаралар үткәру таләп ителми.

2. Кошакково авыл жирлегендә гражданнар оборонасы турында хәбәр итү системасын РФ Президентының 13.11.2012 елдан № 1522 «Гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы турында яисә килеп чыгу турында халыкка ашыгыч хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында» гы Указы нигезендә (районның бердәм дәүләт сәламәтлек саклау системасына тоташтырылган сөйләм сирәген җайланмалары урнаштыру кирәк) алдан карарга кирәк.

Чирпы авыл жирлеге халкына хәбәр итү өчен, торак пунктлар территорияләрен киңәйтүне исәпкә алып, проект белән хәбәр итү радиусы булган биш сирен җайланманы (PCY) урнаштыру тәкъдим ителә. Сирен җайланманы урнаштырганда торак пунктларның территориясен тулысынча каплатуны күздә тотарга кирәк. Әлеге PCY мәгълүматларын халыкка тыныч вақыт гадәттән тыш хәлләр турында хәбәр итү өчен кулланырга мөмкин.

PCYНЫ урнаштыру график материалда күрсәтелгән.

3. Башлангыч мәгълүматлар нигезендә, гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын төзү таләп ителми.

4. Халыкны эвакуацияләү, шәһәр читендәге зонага күчерү, беренче чиратта Чирпы авыл жирлеге өчен исәп-хисап чорына күчерү ТР Лаеш муниципаль районында гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә башкарылырга тиеш.

5. Авыл жирлеге территориясендә маскировка чаралары 165.13258004 елның 10 п.нигезендә («гражданнар оборонасының инженер-техник чаралары» СНИП 2.01.51-90 актуальләштерелгән редакциясе) каралмый.

6. Башлангыч мәгълүматлар буенча, 165.1325800.2014 СП 165.13258004 елның 5.3 п.нигезендә, электр энергиясе белән үзәкләштерелгән тәэмин итүне туктату шартларында су белән тәэмин итүче су белән тәэмин итү объектларының химик зарарланудан сакланган суммар проект җитештерүчәнлеге халыкның, шул исәптән эвакуацияләнгән, шулай ук барлык милек рәвешләрендәге предприятиеләрдәге, крестьян (фермер) һәм шәхси

ярдәмче хужалыклардагы авыл хужалыгы хайваннарының һәм кош - кортларның, эчә торган судагы ихтыяжларын канәгәтләндерү өчен житәрлек булырга тиеш: халык өчен - бер кешегә 25 л.исәбеннән (5.1.1 таблица), авыл хужалыгы Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

Таблица 5.1.1

Чирпы авыл жирлегенең үзәкләштерелгән СХПВ буенча халыкка бирелә торган тәүлеккә иң аз күләмдә эчәргә яраклы су

Авыл жирлеге	Башлангыч ел (2019 ел), кеше.		Беренче чират (2029 ел), кеше		Исәп-хисап вакыты (2039 ел), кеше	
	Халык саны, кеше	Тәүлеклек, м3	Халык саны, кеше	Тәүлеклек, м3	Халык саны, кеше	Тәүлеклек, м3
Чирпы авыл жирлеге	1015	25,4	4302	107,6	8426	210,7
Чирпы авылы	330	8,3	3591	89,8	7686	192,2
Имәнкискә авылы	633	15,8	657	16,4	682	17,1
Мирәтәк авылы	52	1,3	54	1,4	58	1,4

Искәрмә: исәпләү эвакуацияләнгән торган халыкны исәпкә алмыйча башкарылган.

165.13258.2014 СП 5.30 п. нигезендә, алга таба кулланылырга яраклы булмаган су алу корылмалары тампонировкаларына тиеш, ә үзлектән таркала торган су алу корылмалары жайга салу краннары белән жиһазландырылырга тиеш.

7. «СНИП 2.01.51-90 «ГО буенча «СНИП 165.13258004»нигезендә, тотрыклы электр белән тәэмин итү чараларын алдан карарга кирәк.

35-110 (220)кВ көчәнеше булган электр тапшыргычларының бүлү линияләре, аерым чыганакларның зыян күрүен исәпкә алып, электр белән тәэмин итү чыганакларына тоташтырылырга һәм төрле трассалар буенча узарга тиеш (165.1325800.2014).

Энергия системаларының электр челтәрләре схемасы энергия системасын эшләүче өлешләргә (блокларга) автомат рәвештә бүлү мөмкинлеген күздә тотарга тиеш (165.1325800.2014 ел).

Күчмә электростанцияләргә һәм подстанцияләргә куллану мөмкинлеген карарга кирәк (165.1325800.2014).

8. Чөнки авыл жирлеге территориясе Гражданның оборонасы төркемнәренә керми, газ белән тәэмин итү һәм жылылык белән тәэмин итү буенча махсус чаралар таләп ителми.

5.2. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге

Россия Федерациясе Президентының «2030 елга кадәрге чорга халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә Россия Федерациясе дәүләт сәясәте нигезләрен раслау турында» 2018 елның 11 гыйнварындагы 12 номерлы Указы нигезендә Халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау торышын мониторинглау һәм бәяләү Россия Федерациясе Гражданның оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтижеләрен бетерү министрлыгы тарафыннан аларның компетенциясе чикләрендә гамәлгә ашырыла. Гадәттән тыш хәлләрне кисәтү, табигый һәм техноген характердагы янауларга оператив җавап бирүне тәэмин итү максатларында гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча бердәм дәүләт системасының барлык баскычларында гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча гамәлләр планы эшләнә.

Гадәттән тыш хәлләрдә халыкның куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча төп чараларга түбәндәгеләр керә: гадәттән тыш хәлләр нәтижеләрен фаразлау һәм бәяләү; мондый хәлләр килеп чыгу ихтималын булдырмауга яки киметүгә, шулай ук аларның нәтижеләрен киметүгә юнәлтелгән чаралар эшләү. Моннан тыш, халыкны гадәттән тыш хәлләрдә эшләргә өйрәтү һәм аны саклауның нәтижеләре ысулларын эшләү бик мөһим.

Гадәттән тыш хәлләрне һәм аларның нәтижеләрен бетерү буенча эшләр башкару өчен җәлеп ителергә мөмкин:

янгын бүлекләре;

штаттан тыш һәм штаттан тыш авария-коткару формироваулар;

сәламәтлек саклау оешмаларының персоналы;

башка учреждениеләрнең персоналы һәм техникасы.

Халыкны һәм матди чараларны ташу (эвакуацияләү) өчен район предприятиеләре һәм оешмаларының автомобиль техникасы кулланылырга мөмкин.

Инженерлык, авария-коткару һәм торгызу эшләрен башкару өчен шулай ук район предприятиеләре һәм оешмаларының инженер техникасы да җәлеп ителергә мөмкин.

Халыкны һәм авыл җирлеге территорияләрен саклау эшендә табигый һәм техноген характердагы тискәре күренешләрдән һәм процесслардан саклау өчен тиешле саклау корылмаларын төзүне һәм эксплуатацияләүне күздә тоткан инженер-техник чаралар үткәру югары нәтижелелеккә ия.

5.3. Табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрнең ихтимал чыганаclarы исемлеге

Табигый характердагы гадәттән тыш хәл - билгеле бер территориядә яки акваториядә табигый бәла-казалар нәтижеләсендә килеп туган хәл, ул кеше корбаннарына, кешеләрнең сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерә яки китерә ала, матди югалтулар һәм кешеләрнең тормыш-көнкүреше шартларын бозу. Табигый гадәттән тыш хәлләр чыганаclarының характеры һәм масштабы буенча аерыла.

Проектта Чирпы авыл җирлеге территориясендә урын алган куркыныч процесслар карала:

метеорологик (көчле жыл (шул исәптән шквал); көчле яңгыр; яшен разрядлары; зур градус; бик көчле кар, буран; кар көртләре; көчле салкын; экстремаль югары, түбән температура);

эрозион процесслар;

карст-суффозион процесслар;

Куйбышев сүсаклагычы ярларын эшкәртү;

йогышсызлык;

су басу);

кар көртләре;

табигать янгыннары.

Куркыныч метеорологик күренешләр

Авыл жирлеге климатының мөним үзенчәлеге – нава һәм салкын (ноябрь-март) уңай температуралары булган һәм тотрыклы кар катламы барлыкка килгән ике төрле чор (апрель-октябрь) булу. Кар катламының биеклеген март аенда иң зур күрсәткечләргә житә.

Нава торышы процессларына һәм климат үзенчәлекләрен формалаштыруга атмосфераның циклоник һәм антициклоник макроциркуляция формалары зур йогынты ясый. Алар төрле нава массаларының зона һәм региональ хәрәкәтләренә дә хезмәт күрсәтәчәк.

Циклоннар, гадәттә, наваның тиз һәм кискен үзгәрүе, көчле болытлы, явым-төшем, көчле жыл, буран, яңгыр, яңгыр, кар, эре градус кебек куркыныч метеорологик күренешләр барлыкка килүгә китерә.

Жилнең уртача тизлеген зур түгел, әмма аерым очракларда жыл тизлеген 30 м/с дан артмаска мөмкин (Россия гадәттән тыш хәлләр министрлығының 8.07.04 ел, №329 боерыгы нигезендә, әлеген күренешне гадәттән тыш хәлгә кертү критерие жыл тизлеген (өзеклекләренә дә кертеп) - 25 м/с һәм аннан күбрәк) санала. Аерым елларда явым-төшем суммалары еллык уртача күрсәткечтән шактый тайпылырга мөмкин, ул 610 мм тәшкил итә.

Елның жәйге чорында күбесенчә конвектив характердагы, көчле явым-төшем, көчле жыл (шул исәптән шквал), эре шәһәр күренешләрен билгеләнә. Авыл жирлеге территориясендә комплекслы күренешләр барлыкка килү ихтимал:

яшенле, яңгырлы яңгыр (21-29 мм) чорда 1 сәгатьтән артык түгел яисә көчле яңгыр (35-49 мм) вакыт аралыгында 12 сәгатьтән дә артык түгел, градуслы көчле жыл (шул исәптән шквал), тизлек 20-24 м/с булганда тизлекне көчәйгәндә, көчле жыл (шул исәптән шквал).

яшенле, яңгырлы яңгыр (21-29 мм) вакыт эчендә 1 сәгатьтән артык түгел яисә көчле яңгыр (35-49 мм) вакыт аралыгында 12 сәгатьтән дә артык түгел, көчле жыл (шул исәптән шквал), тизлек 20-24 м/с булганда тизлекне көчәйгәндә, көчле жыл (шул исәптән шквал).

Коры жылы нава массалары нәм территориядә тотрыклы антициклон килү нәтижәсендә аномаль-эссе нава торышы, көчле эсселек (+38 С га кадәр), гадәттән тыш янғын куркынычы барлыкка килергә мөмкин.☒

Язгы-көзгә чорда территориядәге комплекслы күренешләр, вегетация чорында 15-19 мм вакыт эчендә, 12 сәгатьтән дә артык булмаган вакыт эчендә, аномаль соң (иртә) вакыт аралыгында, вакытлыча кар катламы куелып, 15-19 мм көчле кар рәвешендә билгеләнергә мөмкин.

Кышкы чор жәйгә караганда көчле жылләр белән характерлана. Авыл жирлеге территориясендә куркыныч хәлләр килеп чыгарга мөмкин:

жыл, уртача тизлеге 16-19 м/с, яки 20-24 м/с булганда, нава температурасы 25 суык нәм түбәнрәк булганда.☒

тәүлек дәвамьнда 15 нәм аннан да күбрәк температураның кискен нәм шактый түбәнәюе, шул исәптән, 0 аша чыкканда, уртача тизлек 16-19 м/с булганда, яки 20-24 м/с булганда, көчле явым-төшем булганда, вакыт эчендә 35-49 м/с булганда, 15-19 мм вакыт эчендә көчле кар, көчле бозлавык, кар көртләре барлыкка килгәндә, озатыла.☒☒

Салкын континенталь нава уртача киңлекләрдә кабызганда, аз болытлы нәм салкын нава торышы билгеләнә, нәм, нәтижәдә, экстремаль түбән температура: көчле салкын (45 градуска кадәр), аномаль-салкын нава торышы барлыкка килергә мөмкин.☒

Куркыныч нәм начар метеорологик күренешләр вакытында кешеләр өчен куркыныч юл нәм күпер катламнары, Корылмалар, электр тапшыру нәм элементә линияләре, жир өсте труба үткәргечләре жимерелү, шулай ук кешеләрне зур тизлек белән очучы жимерелгән Корылмалар ватылу, пыяла ватылмалары белән зарарлау.

Куркыныч жыл йогынтысы нәтижәләре

жимерелгән биналарның конструкцияләре коелган агачлар, ауган терәкләр, электр тапшыру линияләрен өзү;

элементә узелларын электр белән тәэмин итү туктатылу сәбәпле, тотрыклы элементәне бозу;

түбәгә, торак, житештерү нәм административ биналарның пыялаларына зыян китерү;

түбән басымлы жир өсте газ үткәргечләрен жимерү, торак микрорайоннарны нәм сәнәгать предприятиеләрен газ белән тәэмин итүне туктату;

урамнарда нәм юллардагы өемнәр аркасында транспорт хәрәкәтенең кыенлыгы;

давиллы жыл вакытында биналарның жимерелүе нәм проводларның күчүе (ЛЭП массакуләм янғыннарның тиз таралуына ярдәм итә ала).

Метеорологик характердагы куркыныч күренешләрнең мөмкин булган нәтижәләрен киметү буенча чаралар

Метеорологик характердагы куркыныч күренешләрнең нәтижәләрен йомшарту өчен киңәш ителә:

килеп чыгу куркынычы турында халыкка алдан хәбәр итү;

электр челтәрләрен ябу, электр челтәрләренең ялгануын булдырмас өчен, кулланучыларны катгыйландыру;

газ белән тәэмин итүне туктатып тору, газ агып чыкмасын өчен һәм, нәтижә буларак, янғын яки шартлау ихтималы булган очракта, газ белән тәэмин итүне туктату;

биналарның һәм корылмаларның көчәюе, капитал корылмаларда, подвалларда һәм убежищеларда халыкны каплау, витриналарны, тәрәзәләрне тышкы яктан яклау;

язгы ташуга каршы чаралар үткәру.

Бураннарның экстремаль түбән температура янаганда мөмкин булган нәтижеләрен киметү буенча чаралар

биналарны жылылык белән тәэмин итү, жылылык районнарын бүлеп биерү, резервлау (салкын резервтагы котельныйлар) һәм, кирәк булганда, жылылык белән тәэмин итүнең резерв чыганаclarын тоташтыру;

кышкы чорда селитет территорияләрен, аларның микроклиматын яхшырту өчен, планировка методлары белән яки яшел үсентеләр утырту ярдәмендә һ. б. лар каралган.

Югары температураларның мөмкин булган нәтижеләрен киметү буенча чаралар

туклану һәм су куллану гигиенасы. Су куллануны тәэмин итү сусауны басу өчен җитәрлек. Су җитәрлеклеге критерийлары булып субъектив хисләр һәм чагыштырмача тотрыклы масса тора, шул ук вакытта сыеклыкны ваклап кабул итү максатка ярашлы. Эссе вакытта аппетит кимү сәбәпле, туклану рациональ режимы мөһим роль уйный.;

кием гигиенасы. Эссе шартларда куллану өчен билгеләнгән киемгә төп таләп-аның гигроскопиклыгы, дымлылыгы, һава үткәрүчәнлеге. Киемдә мөһим роль уйный, аның төсе, радиационную жылылык азрак поглотают якты тукыма караганда темные;

хезмәт һәм ял режимы. Төп принципка – киләсе хезмәт чоры башына физиологик функцияләрне яңадан торгызу зарурлыгына таянып эш итәргә кирәк. Ачык һавада эшләүче югары температураларның тискәре йогынтысыннан саклау өчен даими рәвештә турыдан-туры кояш нурланышыннан сакланган урыннарда кыска вакытлы ял итү зарур. Медицина күзәтүе урнаштыру максатка ярашлы.

Куркыныч геологик һәм гидрогеологик процессларның һәм күренешләрнең характеристикалары

Эрозия һәм карст-суффозион процессларның характеристикасы, Куйбышев сусаклагычының ярларын эшкәртү, су басу (су басу), сейсмиклык, кар көртләре һәм аларга каршы көрәш чаралары «территориянең инженерлык әзерлеге»⁴ бүлегендә китерелгән.

Табигать янғыннары

Чирпы авыл жирлеге территориясендә «Лаеш урманчылыгы» ДКУ Лаеш һәм Янтык участок урманчылыклары урманнары урнашкан. «2018 елга кадәр Татарстан Республикасы урман хужалыгын үстерү стратегиясе» материаллары нигезендә (раслау) 10.02.2010 ел, № 61 ТР МК карары нигезендә, авыл жирлеге урманнары янгын куркынычының II классына керә.

Жирлектә урманнар януның төп сәбәбе-туристлар, аучылар, гөмбәчеләр һәм башка затларның ут белән саксыз эш итүләрен, урманнарда барганда, язгы һәм көзгә контрольсез авыл хужалыгы кагыйдәләрен, урман эзерләүчеләрнең янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен бозу, яшен разрядларын да кертеп, янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәмәү. Урман янгыннары килеп чыгу ихтималы корылыклы чорда урманнарда коры-сары булу аркасында арта.

Авыл жирлегенең торак пунктларын төзү " янгын саклау системасы. Саклау объектларында янгын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив карарларга карата таләпләр», Шәһәр жирлекләре төзелеше чикләреннән урманчылыкларда (урман паркларында) урман утыртмаларына кадәр янгынга каршы аралар 50 м дан да ким булмаса тиеш, ә бер-ике катлы индивидуаль төзелеш белән шәһәр һәм авыл жирлекләрендәгә төзелеш чикләреннән, шулай ук бакчачылык, дача һәм бакча жирләрендәгә йортлардан алып урманчылыкларда (урман паркларында) урман утыртмаларына кадәр - 30 м дан да ким булмаса тиеш.

Моннан тыш, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2019 елда урманнарны һәм торак пунктларны табигый янгыннардан саклау чаралары турында» 2019 елның 29 апрелдәгә 351 номерлы карары нигезендә янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә норматив документларга таянырга кирәк.

Чирпы авыл жирлеге халкы өчен табигый янгыннары куркынычы төтенләнү куркынычы белән янарга мөмкин, шул ук вакытта автомобиль транспорты хәрәкәте бозылу, экологик хәлнең начараюы һәм, нәтижә буларак, кешеләрнең сәламәтлеге торышы да булырга мөмкин.

Урман янгыннарын сүндерү, урман янгыннары аркасында барлыкка килгән урманнардагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү эшләренә житәкчелек итүне оештыру, урман янгыннарын сүндерү буенча эшләрне башкарганда ведомствоара <http://redirect.subscribe.ru/law.russia.review.garant.hot,36731/20140825184832/n/m3469346/-/ext.garant.ru/subscribe/?code=mweek&sender=subscribe&date=25082014&url=http%3A%2F%2Fwww.garant.ru%2Fhotlaw%2Ffederal%2F559490%2F> бәйләнешне оештыру "урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында" 8 июль, 2014 ел, №313 РФ табигый байлыklar һәм экология министрлыгы боерыгы белән регламентлана.

Торак пункт территориясенә табигый янгыннарның таралуын булдырмау буенча чаралар

табигый территорияләре һәм торак пункт территорияләре арасында янгынга каршы аермаларны һәм минераллаштырылган полосаларны төзекләндерү (янгын куркынычсызлыгы чаралары «22.07.2008 ел, №123-ФЗ Федераль законның 1, 19, 38 статьялары, "янгын <http://10003955.1garant.ru> <http://10003955.19garant.ru> <http://10003955.38garant.ru> <http://12061584.63garant.ru> куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент" Федераль законның 63 статьясы нигезендә үтәләргә тиеш»),

янгын куркынычы булган объектлар тирәсендәгә минераллаштырылган полосаларны төзекләндерү.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Янгынга каршы режим турында» 2012 елның 25 апрелдәгә 390 <http://ivo.garant.ru/-/document/70170244/entry/1000http://ivo.garant.ru/> -

[/document/70170244/entry/0](http://ivo.garant.ru/-/document/70170244/entry/0)<http://ivo.garant.ru/-/document/12154455/entry/1000><http://ivo.garant.ru/-/document/12154455/entry/0> номерлы карары белән расланган Россия Федерациясендә Янгынга каршы режим кагыйдэләре (2019 елның 20 сентябренә үзгәрешләр белән), шулай ук Россия Федерациясә Хөкүмәтенә «Урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдэләренә раслау турында» 2017 елның 30 июнендәге 417 номерлы карары белән расланган урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдэләре (2019 елның 17 апрелендәге үзгәрешләр белән) нигезендә, кар катламы төшкәннән соң тотрыклы көзгә яңгырлы һава торышы яисә кар катламы барлыкка килгәнә кадәр физик, юридик затлар, шулай ук чит ил гражданны һәм яки) урман янындагы территория белән эш итә торган территорияләр аны коры үлән үсемлекләреннән, урман калдыкларыннан, бура калдыкларыннан, чүп-чардан һәм башка янгын материалларыннан чистартуны тәмин итәләр, киңлеге 10 метрдан ким булмаган полосада яисә 0,5 метрдан ким булмаган киңлектәгә яисә башка янгынга каршы барьер белән урманны аерып торалар.

Урманнарда янгын куркынычсызлыгын тәмин итү чаралары

Табигать территорияләрендә янгынга каршы профилактика янгыннар барлыкка килүне кисәтүгә, аларның таралуын чикләүгә юнәлтелгән чаралар комплексын үздүруны, янгыннарга каршы уңышлы көрәш һәм урманнарның янгын тотрыклылыгын тәмин итә торган оештыру-техник һәм башка чараларны үткәрүне күздә тоту.

Табигать янгыннары барлыкка килүне кисәтү пропаганда һәм агитация, халыкның табигый территорияләренә йөрешен җайга салу, янгын куркынычсызлыгы кагыйдэләрен үтәүне контрольдә тоту, янгын чыгу ихтималын киметә торган оештыру-техник чаралар ярдәмендә гамәлгә ашырыла.

Янгыннарның таралуын чикләү агачларның составын җайга салу, аларны чүп-чардан чистарту, янгынга каршы барьерлар системасын, юллар һәм сулыклар челтәрен булдыруны үз эченә алган территорияләренә янгынга каршы тәртипкә китерү, шулай ук территорияләренә яндыруны контрольдә тоту хисабына үсентеләрнең (табигый һәм ясалма чыгыш) янгынга каршы торучанлыгын арттырудан гыйбарәт.

Табигать территорияләренә янгын тотрыклылыгын арттыручы оештыру-техник һәм башка чаралар җирле халыкны янгыннарны кисәтү, ачыклау, сүндерү, янгынга каршы объектлар төзү һәм ремонтлау, һакимият органнары, арендаторлар белән эшләү һ. б. эшләргә әзерләүдә тора.

5.4. Биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлләрнең ихтимал чыганаclarы исемлеге

Биологик калдыкларны күмү урыннары булып биотермик чокыр һәм зиратлар тора. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының Баш ветеринария идарәсе һәм «Лаеш РДВБ» ДБУ мәгълүматлары буенча Чирпы авыл җирлеге территориясендә биотермик чокыр теркәлгән.

5.5. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең ихтимал чыганаclarы исемлеге

Техноген характердагы гадәттән тыш хәл – объектта авария барлыкка килү нәтижәсендә, билгеле бер территориядә кешеләрнең тормыш һәм эшчәнлегенә нормаль шартлары бозыла, аларның гомере һәм сәламәтлегенә куркыныч туа, халык мөлкәтенә, халык хуҗалыгына һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян килә. Техноген характердагы гадәттән тыш

хәлләрне аларның барлыкка килү урыны буенча һәм гадәттән тыш хәл чыганагының төп зарарлаучы факторларының характеры буенча аералар. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр Техносфера объектларында шартлаулар, янғыннар, жиимереклекләр, химик һәм радиоактив матдәләр, жиимереклекләр, жиимереклекләр, жиимереклекләр, жиимереклекләр барлыкка килә.

Потенциаль куркыныч объектлар исемлеге

Башлангыч мәгълүматлар һәм таләпләр нигезендә, аварияләр Лаеш муниципаль районында гадәттән тыш хәлләр зоналары барлыкка килүгә китерергә мөмкин булган потенциал куркыныч объектлар:

- «Татнефть» ГАЖ объектлары ("Әлмәт – Горький-2", "Әлмәт-Горький-3" магистраль нефть үткәргечләренең «насос» Ковал станциясе майданчыгы), Казан РНУ (422625, ТР, Лаеш районы, Комлы Кавал авылы);

- «Газпром трансгаз Казан» ЖЧЖ объектлары (газ бүлү станциясе-3 Комлы Кавал). АГРС-10 юбилейлы Константиновское ЛПУМГ (42266, ТР, Лаеш районы, Габишево авылы, АГРС); Кавказ газ тарату станциясе-10 Боровое Матюшино ЛПУМГ (422602, ТР, Лаеш районы, Боровое Матюшино авылы, АГРС); "Казан" газ бүлү станциясе-3 "Казан" аэропорты Константиновский ЛПУМГ (422624, ТР, Лаеш р-н, Столбище авылы, "Казан" аэропорты, АГРС); газ заправкасы станциясе (автомобиль), ТР, Лаеш районы, поселогы Лаеш); куркыныч матдәләрне транспортлау участогы (ТР, Лаеш шәһәре, Горький ур., 39 йорт).

Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр потенциал чыганаclarы

Авыл жирилге территориясендә техноген характердагы гадәттән тыш хәл килеп чыгу ихтималы булган чыганаclarга куркыныч житештерү объектларын кертергә кирәк.

Чирпы авыл жирилге территориясендәге куркыныч житештерү объектларына магистраль торбаүткәргечләр, АГРС кертергә мөмкин.

Шулай ук юл-транспорт һәлакәтләре, тормыш тәмин итү объектларында һәлакәтләр, террорчылык актлары да булырга мөмкин.

Магистраль торбаүткәргечләрдә мөмкин булган аварияләр

Магистраль торба үткәргечендәге аварияләрдә янғын һәм шартлаулар булырга мөмкин.

Торбаүткәргечнең куркыныч житештерү факторлары булып тора:

жимерү торбаүткәргеч яки аның элементларын, сопровождающееся разлетом металл һәм грунт;

янгын продукт каршындагы разрушении торбаүткәргеч, ачык ут һәм термическое йогынты янгын;

шартлау газ һава катнашмасы;

биналарның, корылмаларның, жайланмаларның жиимерелүе һәм жиимерелүе;

кислородның Түбән концентрациясе;

төтен;

продукциянең токсиклыгы.

Нефть, табигий газ, нефть продуктары транспортый торган магистраль торбаүткәргечләрдә бәхетсезлек очракларын булдырмау, аларны эксплуатацияләүнең нормаль шартларын булдыру максатыннан 29.04.1992 ел, РФ Энергетика министрлыгы һәм РФ Дәүләт техник күзәтчелегенең 23.11.1994 ел, № 61 карары белән расланган «магистраль торба үткәргечләрне саклау кагыйдәләре» кертелә.

Торбаүткәргечләргә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен (аларны теләсә кайсы төрдә салганда) сак зоналары билгеләнә: нефть, табигий газ, нефть продуктары, нефть һәм ясалма углеводород газлары транспортый торган торбаүткәргеч трассалары буенда, шартлы линияләр белән чикләнган жир участогы рәвешендә, һәр яктан торбаүткәргеч көзеннән 25 метр ераклыкта уза.

Торбаүткәргечләрнең сак зоналарында торбаүткәргечләрне нормаль эксплуатацияләүне боза яки аларны, аерым алганда, зыян китерә ала торган төрле гамәлләр башкару тыела:

тану һәм сигнал билгеләрен, контроль-үлчәү пунктларын күчерергә, күмәргә һәм ватарга;

люклар, калиткалар һәм кабельле элементнең хезмәт күрсәтә торган көчәйтү пунктлары, линия арматурасы узеллары, катод һәм дренаж саклау станцияләре, линия һәм карау коелары һәм башка линия жайланмалары ачарга, краннар һәм задвижкаларны ачарга һәм ябарга, элемент, энергия белән тәэмин итү һәм телемеханика торбаүткәргечләрне өзәргә яисә кертәргә;;

төрле чүплекләр оештырырга, кислоталар, тоз һәм щелочей эретмәләр агызырга;

яр ныгыту корылмаларын, су үткәру жайланмаларын, жир һәм башка корылмаларны (жайланмаларны), торбаүткәргечләрне жиимерүдән саклый торган корылмалар, ә әйләнә - тирә территорияне һәм әйләнә-тирәне-транспорт продукциясен авария хәлендәге ташлаудан арындыру;

разводить Ут һәм Урнаштырырга нинди дә булса ачык яки ябык Чыганаclar ут.

Торбаүткәргеч транспорт предприятиеләренең язмача рөхсәтеннән башка торба үткәргечләрнең сак зоналарында тыела:

возводить теләсә нинди биналар һәм корылмалар;

барлык төр агач һәм куаклар утыртырга, терлек азыгы, ашламалар, материаллар, печән һәм салам салырга, Коноваловка авылында терлек тотарга, балык промыселы участокары бүлеп бирергә, балык, шулай ук су хайваннары һәм үсемлекләр чыгарырга, су жәю, колка ясау һәм боз әзерләү өчен кирәк булган барлык төр агач һәм куаклар

утыртырга, терлек азыгы, ашламалар, материаллар, печән һәм салам җыярга, Коноваловка авылы янында терлек тотарга, балык промыселы участкалары бүлөп бирергә, балык, шулай ук су;

торбаүткәргечләр трассасы аша юллар һәм кичүләр корырга, автомобиль транспорты, тракторлар һәм механизмнар кую урыннары оештырырга, бакчалар һәм бакчалар урнаштырырга;

мелиоратив җир эшләре башкару, сугару һәм киптерү системалары төзү;

төрле ачык һәм җир асты, тау, төзелеш, монтаж һәм шартлаткыч эшләр башкару, грунт планировкасы ясау. Торбаүткәргечләрнең саклау зоналарында шартлаткыч эшләр башкаруга язма рөхсәт бу эшләрне башкаручы предприятие тарафыннан шартлаткыч эшләрдә куркынычсызлыкның гамәлдәге кагыйдәләре белән каралган тиешле материалларны тапшырганнан соң гына бирелә;

скважиналар, шурфлар урнаштыру һәм грунт пробаларын алу (туфрак үрнәкләреннән тыш) белән бәйлә геологик күтәрү, геологик разведка, эзләү, геодезия һәм башка эзләнү эшләре башкару.

Торбаүткәргечләрнең сак зоналарында эшләрне алып баруға язмача рөхсәт алган предприятиеләр һәм оешмалар аларны үтәп үтәргә тиеш шарт, тәэмин итүче торбаүткәргечләрнең сакланышы һәм опознавательных билгеләре, һәм җаваплы җәрәхәтләре соңгы. Һәлакәт каршында газ үткәргечләрне герметизацияләү түбәндәге процесслар һәм вакыйгалар белән бергә алып барыла: газ бетүгә, тишелеп чыккан арматура эшкәртелүгә кадәр (арматура ябылуға импульс-продуктның басымын киметү); арматураны ябу; арматура белән кисешкән торбаүткәргеч участогыннан газ чыгу.

Зыян күргән урыннарда газның югары басымы астында әйләнә-тирә мохиткә үтеп керүе бара. Җимерелгән урында грунтта бүрәнкә хасил була. Метан күтәрелә атмосферага (һава җиңелрәк), ә башка газлар яки аларның катнашмасы оседают бу приземном катламында. Смешиваясь белән воздухом газ образуют болыт шартлаткыч куркыныч катнашмасы.

Статистика күрсәткәнчә, аварияләрнең якынча 80% янгын белән озатыла. Очкыннар газ өлешләренең металл һәм грунтның каты өлешләре белән үзара хезмәттәшлеге нәтижәсендә барлыкка килә. Гадәти яну ялкынның үз-үзен көйрәтүе хисабына, рельеф буенча һәм урманда таралуы аркасында шартлауға трансформалашырга мөмкин.

Халыкны яклау

магистраль торбаүткәргечләрдә аварияләр

Торбаүткәргечләр янында халыкны яклау берничә юнәлеш буенча алып барылырга тиеш:

авария барлыкка килү ихтималын киметү. Бу фактор технологик җиһазларның ышанычлылыгы һәм аның ресурсын контрольдә тоту һәм саклау мөмкинлеге белән билгеләнә.

әйләнә-тирә мохиттәге аварияләрдән физик кырларның таралу масштабларын киметү. Бу максатта авария булган очракта торбаүткәргечнең төзек булмаган өлешен автомат рәвештә сүтәргә мөмкинлек бирүче махсус задвижкалар урнаштырыла. Шулай ук торбаүткәргеч янында ялкынның мөмкин булган чыганаclarын бетерү буенча таләпләрне дә үтәргә кирәк.

зарарлану масштабларының кимүе (беренче чиратта сүз кешеләрнең, ягъни техник персоналның һәм халыкның зарарлануы турында бара). Торак пунктлар магистраль торбаүткәргечләрдән минималь ераклык (ЗМР) зонасынан читтә урнашырга тиеш.

халыкны һәм персоналны торбаүткәргечтәге авария булган очракта хәрәкәтләргә, мөмкин булган зарарлану зонасына ашыгыч эвакуация үткәрү һәм зыян күрүчеләргә медицина ярдәме күрсәтү осталыгына өйрәтү.

Транспорт һәлакәтләре, юл-транспорт һәлакәтләре

Чирпы авыл җирлегенең транспорт структурасы Лаеш муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул үз чиратында Татарстан Республикасының транспорт чөптәренә кертелгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

Чирпы авыл җирлегенең автомобиль юллары федераль («Казан – Оренбург»), региональ («Лаеш - Чирпы», «Имәнкискә») һәм җирле әһәмияттәге юллар булып тора.

Автомобиль транспорты өчен шактый зур һәлакәт: бәрелешләр, бәрелешләр, бәрелешләр, ыргыту, янгыннар, текә катламнардан егылу, сулыкларга төшү һ. б.

Җирлектә юл-транспорт һәлакәтләре килеп чыгуның төп сәбәпләре булып тора:

юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозу;

дефектлы автоюлларның тигез өслеге, күркыныч участкаларда горизонталь тамга һәм коймалар булмау;

автоюлларны яктырту җитәрлек дәрәжәдә түгел;

Түбән сыйфатлы катлам – Түбән сцепление, бигрәк тә кышын, һ. б. факторлар.

Авил җирлеге территориясе буенча күркыныч йөкләр һәм аварияләрне автомобиль транспортында ташу мөмкинлеген тулысынча юкка чыгарырга ярамай.

Моңдый аварияләр цистерна җимерелү яки бетерү очракларында, әйләнә-тирә мохитне пычратучы зарарлы матдәләр белән күркыныч йөк ташучы транспорт чарасын йөртүчеләрнең гомерен күркыныч астына күеп, әйләнә-тирә мохитне пычратучы гадәттән тыш хәлләргә китерә. Заманча автомобильләрдә ешрак 30 м3 күркыныч йөк сыйдыручы цистерна кулланыла.

Радиусы зарарлану зоналары өчен кайбер, аеруча еш кына перевозимых күркыныч матдәләр, китерелгән таблицасында 5.5.1.

Таблица 5.5.1

Матдә төре	Җиңелү зонасы радиусы, чакрым	Җиңелү зонасы мәйданы, км2	Җиңелү зонасы радиусы, м		Җиңелү зонасы мәйданы, м2	
			үсемлек	яра-яра	үсемлек	яра-яра

Матдә төре	Жиңелү зонасы радиусы, чакрым	Жиңелү зонасы майданы, км2	Жиңелү зонасы радиусы, м		Жиңелү зонасы майданы, м2	
			үсемлек	яра-яра	үсемлек	яра-яра
АХ						
Аммиак	0,8	0,25	-	-	-	-
Хлор	1,6	1,00	-	-	-	-
Шартлаткыч матдэләр						
Бензин	-	-	10	40	320	5000
Диз. ягулык	-	-	45	140	6400	61600

Россия Федерациясендә 2030 елга кадәр тимер юл транспортын үстерү стратегиясе һәм Татарстан Республикасы территориясендә яңа тимер юл линияләрен төзү «Казан-Әлмәт-Азнакай-Бөгелмә» тимер юл магистрален төзү тәкъдим ителә.

Тимер юл транспорты өчен зур санда корбаннар һәм ликвидацияләүнең катлаулылыгы булган аварияләрнең масштабы хас. Тимер юл һәлакәтләренең төп сәбәпләре – төзек булмау, хәрәкәт составының рельсларыннан төшү; тимер юл полотносының автомобиль юлы белән кисешүе; диспетчерның хаталары; вагоннарда үт белән саксыз эш итү аркасында янгыннар һәм шартлаулар; табигый шартлар (ураганнар, жир тетрәү, су басу, авыру) юллар жимерелүгә, электр үткәргечләрнең текә ярына, күперләрнең начараюына, күперләрнең жимерелүенә; газлар, жиңел ялкынсынучы, шартлау куркынычы булган, ашкыныч йөкләр ташуда; агулы һәм радиоактив матдэләр, шартлаулар, янгыннар була.

Транспорттагы аварияләрнең нәтижеләрен бетерү буенча чаралар

Юл-транспорт һәлакәтләренең нәтижеләрен бетерү буенча чаралар, ашыгыч хезмәтләрнең үзара хезмәттәшлеге, РФ субъектларында юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә зыян күргән затларны коткару өлкәсендә Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының территориаль органнары эшчәнлеген оештыру буенча җитәкчелек юл-транспорт һәлакәтләренең нәтижеләрен бетерүдә катнашучы ашыгыч [garantF1://70387608.0](http://70387608.0) хезмәтләрнең үзара хезмәттәшлеге дәрәжәсен күтәрү буенча Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының территориаль органнарына методик рекомендацияләр (үтв) нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Россия ГТХМ 2015 елның 17 мартында № 2-4-87-19-18).

Транспортта мөмкин булган гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар булып тора:

транспорт чараларының торышын вакытында диагностикалау;

транспортлау шартларын регламентлаучы кагыйдәләр һәм нормаларны үтәү.

Транспорт инфраструктурасы объектларының һәм транспорт чараларының законсыз тыкшыну актларыннан сакланышын тәэмин итү буенча чаралар эшләү зарур.

Законсыз тыкшыну акты астында хокукка каршы гамәлләр (гамәл кылмау), шул исәптән транспорт комплексының куркынычсыз эшчәнлегенә янауы, кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китерүгә, матди зыян китерүгә яисә мондый нәтижеләргә китерүгә китергән террорлык акты аңлана.

Террорчылык

Хәзерге шартларда, кризислы хәлләр барлыкка килүнең төп факторларының берсе буларак, терроризм каралырга мөмкин.

Терроризм-катлаулы, күп планлы күренеш, ул социаль табигатькә һәм, кагыйдә буларак, сәяси юнәлешкә ия. Ул социаль каршылыктар белән барлыкка килгән һәм аларның кискенләшүе нәтижәсендә көчәю тенденциясен күрсәтә.

Террорчылык актларын башкару өчен түбәндәге чаралар кулланылырга мөмкин: шартлаткыч һәм ягулык матдәләре, атом-төш зарядлары, радиоактив матдәләр, агулаучы матдәләр, биологик агентлар, электромагнит импульс нурланышлары.

Шул үк вакытта транспорт чаралары, транспорт объектлары (вокзал, диңгез, елга портлары һәм аэропортлар), кешеләр күпләп була торган урыннар (эре мегаполислар территорияләре, жәмәгать, сәүдә һәм торак биналары, спорт корылмалары, концерт һәм күргәзмә заллары, метро станцияләре), потенциал куркыныч сәнәгать объектлары, гидротехника корылмалары, су белән тәэмин итү системалары, азык-төлек һәм ит-сөт продуктлары житештерү предприятиеләре, элемент һәм идарә итү системалары), террорчылык актлары объектлары булырга мөмкин.

Террорчылык актларында халыкны яклау

Террорлык актларында халыкны яклау буенча дәүләт ГХМ идарәсе органнарының төп бурычлары булып тора:

терроризм белән бәйле куркынычларны даими анализлау һәм фаразлау, террорчылык эшчәнлегә китереп чыгара торган гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча нәтижелә чаралар күрү;

потенциаль куркыныч объектларны һәм халыкны терроризмнан саклау буенча оештыру һәм инженер-техник чаралар комплексын гамәлгә ашыру;

террорлык актлары нәтижеләрен локальләштерүгә һәм бетерүгә көч һәм чараларны эзерләү.

Террорлык актлары вакытында халыкны химик яклауның төп чаралары химик куркыныч объектларда булган аварияләрдә дә шул үк. Аларның үзенчәлеге тора кирәклегә:

мөмкин булган кадәр оперативлыгын ачыклау һәм бәяләү вазгыять;

куркыныч һәм химик саклану чаралары турында халыкка хәбәр итү;

уздырыла торган барлык чараларның тәртибен һәм контрольдә тотылуын тәэмин итү.

Террористик актлар күрсәткәндә авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр буенча чаралар

Террорчылык актлары нәтижәләрен бетерү барышында зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү, зарар китерүче факторларның йогынтысын йомшарту мәсьәләләренә аерым игътибар бирелергә тиеш. Бу шартларда авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрнең төп төрләре булып торалар:

гадәттән тыш хәл зонасын тикшерү (биналар, территорияләр торышы, көч һәм чаралар күрсәтү маршрутлары, гадәттән тыш хәл зонасы чикләрен билгеләү);

гадәттән тыш хәл зонасына авария-коткару хезмәтләре, авария-коткару формироваиеләре көчләрен һәм чараларын кертү;

авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр үткәрү;

зыян күрүчеләрне һәм матди кыйммәтләрне эвакуацияләү;

хәбәр итү, идарә итү һәм элементә оештыру;

жәмәгать тәртибен тәэмин итү;

зыян күрүчеләрнең туганнары белән эш;

чүплекләренә чистарту, жирне чистарту, территорияне рекультивацияләү (кирәк булганда).

Тулаем алганда, террорчылык актларының зур масштаблы нәтижәләре вакытында авария-коткару эшләрен оештыру эре табигый һәм техноген гадәттән тыш хәлләрне бетергәндә мондый эшләрне оештыруга охшаш.

Террористик куркыныч дәрәжәләрен билгеләү тәртибе һәм шәхес, жәмгыять һәм дәүләт иминлеген тәэмин итү чаралары Россия Федерациясе Президенты тарафыннан билгеләнә.

Террорчылык актлары белән бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмау буенча халык белән чаралар

Террорлык актлары белән бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмауга һәм халыкны аларны бетерү буенча бурычларны хәл итүгә жәлеп итүгә юнәлдерелгән халык белән чаралар үткәрү зарур.

Бу чаралар халыкның үз торак йортларын саклауда катнашуын активлаштыруга, торак-эксплуатация предприятиеләре, милициянең терәк пунктлары житәкчелегендә постлар, терәк пунктлар, Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм бәла-казалар нәтижәләрен бетерү министрлыгының Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм бәла-каза нәтижәләрен бетерү буенча идарә органнары каршындагы вакытлы оператив штаблар эшен оештыруга юнәлдерелгән. Хокук саклау органнары белән тыгыз хезмәттәшлектә алар торак сектордагы биналарның һәм корылмаларның, жылылык, электр, су белән тәэмин итү системаларының торышын контрольдә тотарга, шартлаткыч куркыныч предметларны һәм объектларның кешеләр күпләп була торган урыннарда (юллар һәм транспорт коммуникацияләре янында) ачыкларга, торак булмаган биналарның торышын контрольдә тотарга, контрольдә тотыла торган территориядәге гадәттән тыш хәлләр янаганда һәм барлыкка килгәндә жәмәгать

тәртібен сакларга, экстремаль ситуациядә ярдәм итәргә кирәк булган мөстәкыйль хәрәкәт итү мөмкинлеге чикләнгән кешеләрнең исәбен алып барырга тиеш.

Объектларда һәм тормыш тәэмин итү системаларында аварияләр

Тормыш тәэмин итү, газ белән тәэмин итү, жылылык белән тәэмин итү, электр белән тәэмин итү, су белән тәэмин итү системаларында булган аварияләр халыкның тормыш-көнкурешен бозуга китерә.

Газ бүлү системалары объектларында авария сәбәпләре:

жир асты газ үткәргечләренең механик зыяннары;

жир өсте газүткәргечләренә механик зыян китерү;

тышкы газ үткәргечләренең коррозиягә каршы зыян күрүе;

ызгыш-талаш;

табигать күренешләре нәтижәсендә газ үткәргечләргә зыян китерү;

ГРПТАН соң кан басымын арттыру;

башка сәбәпләр.

ГРП һәм ГРП аварияләрендә, бинага газ агу шартлау һәм янгын куркынычы булган катнашма барлыкка килүгә китерә. Моннан тыш, бинаны газ белән тәэмин итмичә, газны Факель рәвештә ялкынландырырга мөмкин. ГРПДА технологик процессны бозу аркасында түбән басымлы газүткәргечтә басым күтәрелү очраklары билгеле, бу кулланы чыганакларында, шул исәптән торак йортларда яки котельныйларда, биналарның газ белән тәэмин ителүенә, ә кабызу чыганаклары булган очракта-газ катнашмасын ялкынландыруга яки шартлатуга китерә.

Һава электр тапшыру линияләрендәге техноген гадәттән тыш хәлләр чыганаклары-техник жайланмаларның жимерелүенә (жимерелүенә) һәм терәк конструкцияләренең төп элементларының жимерелүенә (жимерелүенә) бәйле мөмкин булган аварияләр. Аварияләренең эчке сәбәпләре (төзелеш-монтаж эшләренең никахы, линияне эксплуатацияләү кагыйдәләрен бозу), шулай ук тышкы сәбәпләр аркасында килеп чыгарга мөмкин. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганакларының, шул исәптән террорчылык актларының йогынтысы тышкы сәбәпләр булырга мөмкин.

Техник жайланмаларның жимерелүенә (жимерелүенә), шулай ук һава линиясе терәкләре конструкцияләренең төп элементларының жимерелүенә (жимерелүенә) бәйле аварияләрдә төп зарарлаучы факторлар-жайланмалар, Корылмалар конструкцияләренең механик йогынтысы. Шулай ук электр токының йогынтысы да зарарландыручы факторлар булып торачак.

Кешеләр һәм техниканың механик зарарлану куркынычы булган куркыныч зоналарның чикләре булырга мөмкин булган зона булачак. Техник жиназаның яки корылманың бөтенлеге сакланган очракта (мәсәлән, ВЛ терәге), өемнәрнең таралуы мөмкин булган зоналарның зурлыгы корылмаларның үлчәмнәренә тигез булачак.

Электр чыбыклары өзелгәндә һәм алар Жиргә егылганда, зарарланган электр җайланмасын сүндереп торучы, саклау системаларыннан баш тарту очраклары булырга мөмкин. Жирдә калган үткәргеч тирәсендә токны сугару зонасы барлыкка килә. Бу китерә барлыкка килүгә электр потенциалы өслегендә җир зонасында төшү чыбык. Кеше егылу зонасында аның аяклары төрле электр потенциалларына эләгергә мөмкин, аларның төрлелеге «адым киеренкелеге» дип атала һәм кешенең гәүдәсе аша «аяк-аяк» чылбыры буюнча электр тогы агачак.

Авария булган һәм проектлана торган һава линияләрендә мөмкин булган гадәттән тыш хәлләр чыганакларының зарарлаучы факторларының гамәлдә булу зоналары локаль характерда. Халык арасынан, һава электр тапшыру линияләренә якын территориядә яшәүчеләрнең җиңелүе ихтимал.

ВЛ трассалары линия үзү районында алып барыла торган хужалык эшчәнлеге характерын исәпкә алып проектлана, шулай ук сак зонасы бүлдірыла һәм һава электр тапшыру линияләре янында хужалык эшчәнлеге чикләнә. ВЛ янгын куркынычсызлыгы янмый торган конструкцияләрне куллану, кыска ялганыш токларын автоматик рәвештә өзү, терәкләрне җирләү, төрле фаза үткәргечләре арасындагы араны тыгызлау буюнча куркынычсызлыкны саклау белән тәэмин ителә.

Инженер җиһазларының тотрыклылыгы. Авыл җирлегендә инженерлык системаларының тотрыклы эшләвен тәэмин итү чаралары

Авыл җирлегендә инженерлык системаларының тотрыклы эшләвен арттыру өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру кирәк:

1. Авыл җирлегенә инженерлык системалары белән идарә итү системаларының ышанычлылыгын тәэмин итү буюнча эшләр башкару;
2. Инженерлык системалары эшенең ышанычлылыгын арттыру буюнча эшләр башкару;
3. Авыл җирлегенә инженерлык системалары объектларында (янгыннар, шартлаулар, электр тогы белән зарарлану һ. б.) зарарлану факторлары барлыкка килү мөмкинлеген бетерү яисә чикләү буюнча эшләр башкару);
4. Инженерлык системаларының авария эш режимына күчерүгә әзерлек;
5. Авыл җирлегенә инженерлык системаларын торгызуга әзерлек;
6. Акрынлап заманча куркынычсыз технологик чишелешләргә күчү һәм бөтен җирдә контроль һәм инженерлык системалары белән идарә итү системаларын гамәлгә кертү.

Билгеле бер вакыт үткәннән соң яки нинди дә булса үзгәрешләргә бәйле рәвештә, авыл җирлегенә инженерлык системаларының тотрыклылыгын арттыру буюнча чаралар үткәрүне күздә тотарга кирәк.

Инженерлык системалары функцияләренең тотрыклылыгын арттыру буюнча инженер-техник чаралар исәбенә керә:

тузган коммуналь-энергетика челтәрләрен алыштыру юлы белән, гадәттән тыш хәл барлыкка килү чыганагы буларак, инженер системаларының авариясез эшләвен тәэмин итү;

торак пунктларны ике бәйсез чыганактан электр энергиясе белән тәэмин итү яки төрле юнәлешләрдән ике электр челтәрен кертү;

10 һәм 6 кВ электр бүлү челтәрләрен төзү;

трансформатор подстанцияләрен яклауны тәэмин итү-өстәмә кирпеч яки тимер-бетон диварлар, козыреклар урнаштыру, грунт белән аву һ. б.;

канәгатьләнмәслек хәлдә булган трансформатор подстанцияләрен реконструкцияләү

"ялангач үткәргеч» не электр челтәрләренең изоляцияләнгән үткәргечләренә алыштыру, кирәк булганда, һава электр тапшыру линияләрен кабельләргә күчерү;

күчмә электростанцияләр энергосистемасына тоташтыру һәм сатып алу;

Ике (яки аннан күбрәк) бәйсез чыганақлардан су бирүне тәэмин итү жир асты чыганақларына өстенлек бирергә кирәк;

заманча технологияләр нигезендә су белән тәэмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү;

су алу корылмаларында катгый режимлы зоналарының тоташ коймаларын оештыру;

су белән тәэмин итү челтәрләрен зақольцевания;

эчәр су белән тәэмин ителгән су челтәрләрен һәм резервуарларының грунт белән тирәнәйтү;

артезиан скважиналарының герметизацияләү;

резерв су белән тәэмин итү;

заманча технологияләр нигезендә су бүлү системасын төзү һәм реконструкцияләү;

ағынты суларының аварияле чыгару урыннарының оештыру

ике бәйсез чыганақтан газ бирүне тәэмин итү;

заманча технологияләр нигезендә газ челтәрләрен төзү һәм реконструкцияләү;

газ челтәрләрен тирәнәйтү;

газ челтәрләрен зақольцевания белән тәэмин итү;

газ челтәрләрендә басым төшүдән эшли торган автоматик жайланмалар урнаштыру, шулай үк дистанцион идарә белән тыгыз арматура урнаштыру

жылылык трассаларының котельныйлардан тоташтыру юлы белән жылылык белән тәэмин итүнең тотрыклы системасын булдыру яисә жылылык белән тәэмин итүнең индивидуаль системаларының куллану.

Бу чараларның барысы да авыл жирлегенең инженерлык инфраструктурасын яисә аның аерым участоқларын реконструкцияләгәндә яисә яңа төзегәндә үтәлергә тиеш.

Зур масштаблы гадэттән тыш хәлләр шартларында су белән тәэмин итү системасы эшчәнлегенең тотрыклылыгын тәэмин итү чаралары

Чирпы авыл жирлегенең хужалык-эчәр су белән тәэмин итү чыганагы булып жир асты сулары тора. Халык су алу скважиналарынан, шәхси скважиналардан су ала.

Зур масштаблы гадэттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта халыкны су белән тәэмин итәргә кирәк. Тыныч вакытта гадэттән тыш хәлләр чорының озынлыгы жирле шартларны исәпкә алып билгеләнә.

Хужалык-эчә торган су белән тәэмин итү өчен жир асты суларының барлык кулдагы ресурсы кулланылырга тиеш. Өстенлеге булырга тиеш бирелде Яхшы защищенным жир асты суларына. Яхшы якланган сулар житәрлек булмаган очракта, жир асты суларының ким якланган класслары да кулланылырга мөмкин.

ВК4-90 нчы номерлы ЗТН нигезендә, халыкка үзәкләштерелгән СХПП буенча яки башка ихтыяжларга күчмә чаралар ярдәмендә халыкка тапшырылырга тиешле (категорияле шәһәрләрдән эвакуацияләнгән халыкны исәпкә алып) эчәргә яраклы суның минималь саны бер кешегә 31 л (5.5.2 таблицасы) нәм 75 л тәүлегенә стационар дәвалануга килә торган бер зарарланучыга, туклану ихтыяжларын да кертеп, бер кешене юдыруга; зарарлану чыганагында эшләүче го алыштырылмаган формированиеләренең шәхси составын да кертеп, бер кешене юдыруга 45 л.

Таблица 5.5.2

Чирпы авыл жирлегендә Үзәкләштерелгән авыл хужалыгы схемалары буенча халыкка бирелә торган тәүлеккә иң аз күләмдә эчәргә яраклы су

Авыл жирлеге	Башлангыч ел (2018 ел), кеше		Беренче чират (2028 ел), кеше		Исәп-хисап вакыты (2038 ел), кеше	
	Халык саны, кеше	Тәүлеклек, м3	Халык саны, кеше	Тәүлеклек, м3	Халык саны, кеше	Тәүлеклек, м3
Чирпы авыл жирлеге	1015	31,4	4302	133,4	8426	261,2
Чирпы авылы	330	10,2	3591	111,3	7686	238,3
Имәнкискә авылы	633	19,6	657	20,4	682	21,1
Мирәтәк авылы	52	1,6	54	1,7	58	1,8

Су башняларында су күләме, шул исәптән, китерелгән исәп-хисап нигезендә, гадэттән тыш хәл булган очракта, халыкның суга булган ихтыяжын канәгатьләндерергә тиеш.

Моннан тыш, гадэттән тыш хәл килеп туган очракта, өстәмә рәвештә күчмә резервуарларда (автоцистерналарда) эчәргә яраклы суны китерүне күздә тотарга кирәк. Күчмә тарага һәр су бирү пункты 1,5 км радиуста торак пункт территориясенә хезмәт күрсәтергә тиеш.

Гадэттән тыш хәлләр шартларында аерым Сәнәгать һәм коммуналь предприятиеләрнең су белән тәмин итү күләмнәрен киметергә мөмкин, шуның белән бергә, зарарланган чыганактан суну махсус чистарту режимнары буенча эшләүче корылмаларга йөкләнешне киметү өчен.

Табигый һәм техноген характердагы гадэттән тыш хәлләр мониторингы челтәрләрен колачлау пунктлары һәм зоналары

Гидрометеорология вакыйгалары мониторингы һәм фаразлары «Татарстан Республикасы Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе»ФДБУ тарафыннан башкарыла.

Геологик процессларга Мониторинг ТР ЭТБМ һәм «ТР Геоцентр " ДУП тарафыннан башкарыла.

Социаль-гигиена мониторингын һәм фаразлауны Россия Сәламәтлек саклау һәм социаль үсеш министрлыгының территориаль санитар-эпидемиологик күзәтчелек органнары гамәлгә ашыра.

Техноген объектларның торышы һәм аварияләр фаразын республиканың профильле министрлыклары һәм Ростехнадзорның ТР буенча идарәсе, шулай ук Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары составында күзәтчелек органнары, предприятиеләрдә һәм оешмаларда - предприятиеләрнең һәм оешмаларның сәнәгать куркынычсызлыгы буенча бүлекчәләре башкара.

5.6. Гадэттән тыш хәл турында хәбәр итү

Чирпы авыл жирлеге халкына хәбәр итү өчен проект белән 1 км. га кадәр хәбәр итү радиусы булган биш сирен җайланманы (РСУ) урнаштыру тәкъдим ителә. Сөйләм сирәле җайланмаларны урнаштырганда торак пункт территориясен тулысынча каплатуны күздә тотарга кирәк.

Авил жирлегенең аудио -, аудиовизуаль һәм башка хәбәрләргә кабул итү, эшкәртү һәм тапшыру белән шөгыльләнүче техник җайланмаларын гадэттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы турында яисә килеп чыгу турында, мондый хәлләрдә халыкны үз-үзеңне тоту кагыйдәләре һәм аларны саклау ысуллары белән бәйләү мөмкинлеген карарга кирәк.

Заманча мәгълүмати технологияләр, электрон һәм басма МАССАКҮЛӘМ мәгълүмат чараларын халыкка гадэттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яки килеп чыгу куркынычы, мондый хәлләрдә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре һәм саклану ысуллары турында үз вакытында һәм гарантияле хәбәр итү өчен кулланырга кирәк.

Гадэттән тыш хәл турында халыкка хәбәр итү өчен телерадиотапшырулар каналлары: «Татарстан», «Эфир», «Татарстан - Яңа Гасыр» телерадиокомпаниясе, авыл жирлеге территориясендә хәбәр итүче радиостанцияләр җәлеп ителергә мөмкин.

Хәбәр итү системасын беренчел актив чараларга кертәргә мөмкин, аларны активлаштырганда халыкны турыдан-туры яклау бурычы хәл ителә. Нәкъ менә вакытында хәбәр итү һәм куркынычның чын характеры турында мәгълүмат бирү мөмкин булган югалтуларны кискен киметергә мөмкинлек бирә, берәүләре теләсә кайсы характердагы гадэттән тыш хәлгә караганда тискәре нәтиҗәләргә китерә алган паник имеш-мимешләр барлыкка килүгә комачаулый.

Халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат бирү чаралары сыйфатында куллануны оештыру максатка ярашлы:

кәрәзле элемент челтәрләре;

тавышландыргыч;

гадәттән тыш хәлләр турында ашыгыч хәбәрләрне тапшыру программасына автоматик рәвештә күчәрәп куелган транспорт чараларында автомагнитол;

шартлы сигналлар һәм кыска мәгълүмат хәбәрләрен тапшыруны тәэмин итә торган автоном туклану белән югары куәтле тавыш нурланышлары;

телерадиотапшырулар чөлтәре (цифрлы тапшыруларга күчүне исәпкә алып);

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының рәсми сайтында ашыгыч мәгълүмат урнаштыру юлы белән, шулай ук республиканың Төп Интернет-ресурсларының яңалыклар һәм эзләү порталларында Интернет чөлтәренә хәбәр итү;

мобиль мәгълүмат чаралары;

оператив хезмәтләр автомобильләре, кычкырып сөйләшүче элемент белән;

тавыш-сөйләшү элементәсе модуле куелган пилотсыз очу аппаратлары.

Тикшеренүләр күрсәткәнчә, көн дәвамында хәрәкәт итүче кешеләрнең даими агымы халыкның күп өлешен тәшкил итә, ягъни көн дәвамында күпчелек кешеләр үзләренең фатирлы стационар мәгълүмат кабул итү чараларынан (телефон, радио, телевизор, компьютер, радиоточка) өзәлгән. Шул ук вакытта кәрәзле элемент чөлтәрен үстерү шәһәрдә һәм шәһәр читендә урнашкан урыннарга карамастан, халыкка массакуләм хәбәр итү бұрычын хәл итү мөмкинлеге турында сөйләргә мөмкинлек бирә.

Кәрәзле телефон - универсаль элемент һәм цифрлы мәгълүмат алмашу, радио һәм телевидение сигналларын кабул итү, Интернетка чыгу чарасы. Боларның барысы да кәрәзле телефонның төрле характердагы гадәттән тыш хәлләрдә ил халкының күпчелегенә хәбәр итүнең һәм хәбәр итүнең төп чараларынан берсе буларак карарга мөмкинлек бирә.

Барлык заманча автомагнитолалар да RDS (Radio Data System) махсус режимына ия. RDS режимын Россиянең күпчелек радиостанцияләре кулланалар.

Моннан тыш, РФ ГХМ Татарстанда гадәттән тыш хәлләр турында халыкка хәбәр итү системасын кертү бұенча пилот зонаны – Cell Broadcast (киң тапшырулар аша) кертергә планлаштыра.

Татарстан Республикасында бердәм коткару хезмәтенең «112»номеры эшли.

Фаразланучы һәм килеп чыккан гадәттән тыш хәлләр һәм янгыннар турында халыкка мәгълүмат бирү системасы 5.6.1 рәсемендә, Россия Федерациясе Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 29.06.2006 ел, №386 бөерыгы нигезендә тәкъдим ителгән.

5.6.1 рәсем-фаразланган һәм барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләр һәм янғыннар турында халыкка мәғлүмат бирүне оештыру схемасы.

Рәсемгә карата кабул ителгән кыскартулар 3.1. Од-оператив дежурный; РВ-радиотапшырулар; ТВ-телевидение; ПВ-чыбыклы тапшырулар; УГГ - урам тавыш бирүчеләр; Кризислы хәлләрдә идарә итү ЦУКС-үзәге; УИСО - мәғлүмат һәм жәмәгәтчелек белән элементта идарәсе; ОИПСО-мәғлүмат, пропаганда һәм жәмәгәтчелек белән элементта бүлекләре.

5.7. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр вакытында Эвакуация

Авыл җирлеге территориясе мөмкин булган химик зарарлану зоналарына, мөмкин булган җимереклекләр, радиоактив зарарлану, катастрофик су басу мөмкин булган зоналарга эләкми. Чирпы авыл җирлегенең торак пунктлары тиз үсә торган куркыныч табигать күренешләре һәм техноген процесслар барлыкка килү куркынычына дучар булган территорияләргә ашыгыч хәбәр итү зоналарына эләкмиләр.

Эвакуация һәм аны үткөрү вакыты гадәттән тыш хәлләр масштабларына, куркыныч зонада калган халык санына, Транспорт һәм башка җирле шартларга бәйле.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, кризис вакытында, бигрәк тә сугыш вакытында, күп сандагы халыкның куркынычсызрак районнарда күчүе мөмкин. Сүз халыкның миграциясе һәм качаклар турында бара. Бу очракта дәүләт хакимияте органнарының бурычы качакларны теркәү һәм тормыш белән тәмин итү мәсьәләләрен оператив хәл итү.

5.8. Янгын куркынычсызлыгын тәмин итү буенча чаралар исемлегенә

РФ Президентының «2030 елга кадәрге чорда янгын куркынычсызлыгын өлкәсендә Россия Федерациясе дәүләт сәясәте нигезләрен раслау турында» 2018 елның 1 гыйнварындагы 2 номерлы Указы нигезендә янгын куркынычсызлыгын өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру механизмнары булып тора:

а) янгын куркынычсызлыгын өлкәсендә норматив-хокукый һәм икътисадый җайга салу;

б) янгын сүндерү сагы бүлекчәләре, янгын сүндерү һәм коткару гарнизоннары көчләрен һәм чараларын янгын сүндерү һәм авария-коткару эшләрен үткәру өчен җәлеп итү планнарын, шулай ук әлеге максатларда мондый бүлекчәләрнең һәм гарнизоннарның чыгу расписаниеләрен тормышка ашыру;

в) гражданның, иҗтимагый оешмаларның һәм башка оешмаларның янгыннары профилактикалауга һәм сүндерүгә җәлеп итү;

г) максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмый торган җир кишәрлекләрендә профилактик чаралар оештыру һәм үткәру;

д) янгын куркынычсызлыгын өлкәсендә фәнни тикшеренүләр һәм эшләнмәләрен оештыру һәм гамәлгә ашыру;

е) янгыннар белән бәйлә кризислы хәлләрне җиңү, шул исәптән оператив йогынты ясауның оперативлыгын арттыруга юнәлдерелгән түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру:

гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча бердәм дәүләт системасы кысаларында Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының аэромобиль группировкалары составында федераль янгынга каршы хезмәтнең Федераль янгын сүндерү-коткару бүлекчәләренең стратегик мобильлегенә принцибын гамәлгә ашыру;

барлыкка килгән янгыннарда һәм башка гадәттән тыш хәлләргә оператив җавап бирә алырлык мобиль, күппрофильле, техник яктан җиһазландырылган һәм әзерләнгән янгын сагы бүлекчәләре булдыру һәм аларның әзерлек дәрәжәсен күтәрү;

авиация технологияләре, шул исәптән пилотсыз авиация системалары өлкәсендә иң яңа казанышларны куллану, биек катлы биналарда һәм корылмаларда, урманнарда һәм янгын сакчылыгының җир өсте бүлекчәләре өчен мөмкин булган башка урыннарда янгыннары сүндерү чараларының нәтиҗәлеләген арттыру өчен;

янгын сүндерү чаралары резервларын янгын зонасына оператив китерү мөмкинлеген тәмин итү;

мобиль янгын сүндерү чараларын кертү һәм куллану;

янгын сүндерү һәм коткару гарнизоннары бүлекчәләре белән оператив идарә итү һәм карарлар кабул итүгә ярдәм итүнең автоматлаштырылган системасын гамәлгә кертү.

Янгын куркынычсызлыгын тәмин итү буенча чаралар үз эченә ала:

- 1) авыл жирлегенең янғын куркынычсызлыгын оештыру-хокукый, финанс, матди-техник тээмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;;
- 2) янғынга каршы су белән тээмин итү чыганаclarының тиешле торышын тээмин итү, муниципаль милектә булган торак һәм жәмәгать биналарының янғын куркынычсызлыгын тээмин итү чараларын төзек хәлдә тоту;
- 3) янғын куркынычсызлыгын тээмин итү мәсьәләләре буенча муниципаль максатчан программаларны эшләү һәм башкаруны оештыру;
- 4) авыл жирлеге территориясендә янғыннарны сүндерү һәм авария-коткару эшләрен үткәрү өчен көч һәм чаралар жәлеп итү планын эшләү һәм аның үтәлешен контрольдә тоту;
- 5) авыл жирлеге территориясендә янғынга каршы махсус режим, шулай ук аның гамәлдә булган вакытта янғын куркынычсызлыгының өстәмә таләпләрен билгеләү;;
- 6) янғын техникасының янғын урынына тоткарлыксыз үтеп керүен тээмин итү;
- 7) янғын турында халыкка элементә һәм хәбәр итүне тээмин итү;
- 8) халыкны янғын куркынычсызлыгы чараларына өйрәтүне оештыру һәм янғын куркынычсызлыгы өлкәсендә пропаганда, янғын-техник белемнәрне таратуга ярдәм итү;
- 9) гражданнырның һәм оешмаларның ирекле янғын сагына, шул исәптән янғыннарға каршы көрәштә катнашуына социаль һәм икътисадый стимул бирү.

Гражданныр һәм юридик затларның, дәүләт һәм муниципаль милекне янғыннардан саклау максатларында 22.07.2008 елдан №123-ФЗ «Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент» Федераль закон кабул ителде, ул янғын куркынычсызлыгы өлкәсендә техник жайга салуның төп нигезләмәләрен билгели һәм саклану объектларына (продукция), шул исәптән биналарға, корылмаларға һәм корылмаларға, сәнәгать объектларына, янғын-техник продукциягә һәм гомуми билгеләнештәге продукциягә карата янғын куркынычсызлыгының гомуми таләпләрен билгели.

Кешеләрне һәм мөлкәтне янғын куркыныч факторларының йогынтысыннан саклау һәм (яки) аларның йогынтысы нәтижеләрен чикләү түбәндәге ысулларның берсе белән тээмин ителә:

- 1) янғын учагыннан читкә таралуны чикләүне тээмин итә торган күләмле-планлаштыру карарларын һәм чараларны куллану;;
- 2) янғын вакытында кешеләрне куркынычсыз эвакуацияләү таләпләрен канәгатьләндерә торган Эвакуация юлларын урнаштыру;
- 3) янғынны ачыклау (янғын сигнализациясе жайланмалары һәм системалары), янғын вакытында кешеләрне эвакуацияләү буенча хәбәр итү һәм идарә итү системаларын урнаштыру;
- 4) коллектив яклау системаларын (шул исәптән төтен чыга торган) һәм кешеләрне куркыныч факторларның йогынтысыннан шәхси саклану чараларын куллану;;

5) янғын куркынычсызлыгы классларыннан тыш һәм янғын куркынычсызлыгы классларыннан тыш, биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның конструктив янғын куркынычлыгы классына һәм янғын куркынычсызлыгы таләпләренә туры килә торган төп төзелеш конструкцияләрен куллану, шулай ук эвакуация юлларында төзелеш конструкцияләренең өске катламнарының (бизәкләү, тышлау һәм янғын саклау чаралары) янғын куркынычлыгын чикләү белән бәйлә.;

6) төзелеш конструкцияләренең үт саклагыч составларын (шул исәптән антипиреннарны һәм үтлы буяуларны) һәм төзелеш материалларын (тышламаларны) куллану.;

7) янғын куркынычы булган сыеклыкларның авария хәлендәге сливын һәм янучы газларны аппаратурадан авария хәлендәге ағызу җайланмасы;

8) шартлаткыч саклау системаларын технологик җиһазлауда урнаштыру;

9) беренчел янғын сүндерү чараларын куллану;

10) автоматик янғын сүндерү җайланмалары куллану;

11) янғын сагы бүлекчәләре эшчәнлеген оештыру.

Тиешле территорияләрдә янғынга каршы махсус режим гамәлдә булган чорда Россия Федерациясе норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары һәм янғын куркынычсызлыгы буенча муниципаль хокукый актлар тарафыннан янғын куркынычсызлыгы буенча өстәмә таләпләр билгеләнә, шул исәптән халыкны торак пунктлардан читтә янғыннарны локальләштерү өчен җәлеп итүне, гражданны тарафыннан урманнарға баруны тыюны, торак пунктларның чикләреннән читтә урман һәм башка янғыннарны торак пунктлар җирләренә таратуга комачаулаучы өстәмә чаралар күрүне (торак пунктлар чикләре буенча янғынга каршы аермаларны арттыру, янғынга каршы минеральләштырылган полосалар булдыру һәм мондый чаралар) күздә тоту.

Чирпы авыл җирлегендә янғын сүндерү бүлекчәләре җирлеккә якин урыннарда юк:

- Лаеш шәһәре, Горький ур., 41 адресы буенча урнашкан "Татарстан Республикасы буенча 7 ОФПС" 118 ПСЧ " ФГКУ;

Лаеш муниципаль районының Пәрәү авылын саклау буенча ПППС-Татарстан Республикасы ДКУ "Татарстан Республикасы янғынга каршы хезмәт отряды" ның Казан отрядының Пәрәү авылы, Совет урамы, 55 нче йорт адресы буенча урнашкан.

2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы "янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент" Федераль законның 76 статьясы нигезендә, авыл җирлекләре һәм шәһәр округлары территорияләрендә янғын сагы бүлекчәләрен урнаштыру беренче бүлекчәнең шәһәр җирлекләрендә һәм шәһәр округларында чакыру урынына килү вакыты - 10 минуттан, ә авыл җирлекләрендә 20 минуттан артмаска тиеш булу шартыннан чыгып билгеләнә.

Имәнкискә авылыннан Лаеш шәһәренә кадәр 16 км, Имәнкискә авылыннан 21 км ераклыкта, уртача 40 км/сәг тизлек белән барганда, янғын сүндерү машинасының килү вакыты 24 Мин.һәм 31 Мин. тәшкит итәчәк. Исәп-хисап торак пунктларның янғын сүндерү машинасының норматив вакыты чикләрендә булуын күрсәтә.

Чирпы авыл җирлеге территориясе үсеше һәм халык саны арту сәбәпле, генераль план проекты нигезендә Имәнкискә авылында ирекле янғын сагы оештыру тәкъдим ителә.

Хәзерге вакытта Имәнниксә авылында ике янғын гидранты бар. Авыл җирлеге башлыгы мәғлүматларына караганда, Имәнниксә – 2, Чирпы -2, Мирәтәк авылларында -1 янғын гидрантларын урнаштыру планлаштырыла.

5.9. Гомуми тәкъдимнәр (нәтижәләр)

Гадәттән тыш хәлләр буенча билгеләнгән зоналарда төзелешне проектлаганда норматив таләпләрне үтәү гадәттән тыш хәлләр барлыкка килүне мөмкин кадәр бұлдырмый калырга, ә гадәттән тыш хәлләр килеп түган очракта кеше югалтуларын мөмкин кадәр киметергә һәм гадәттән тыш хәлләрдән килгән зыяннарны бетерү чыгымнарын киметергә мөмкинлек бирәчәк.

6. Җирлек, шәһәр округы составына керүче торак пунктлар чикләренә кертелә торган җир кишәрлекләре исемлеге аларның чикләреннән төшереп калдырыла

Җир Кодексы буенча җир фонды төп максатчан билгеләнеше буенча бүлеп бирелә торган һәм билгеле бер хокукый режимга ия булган 7 Категория белән тәкъдим ителгән:

авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләр;

торак пунктлар җирләре;

сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр;

аеруча саклана торган территорияләр һәм объектлар җирләре;

урман фонды җирләре;

су фонды җирләре;

запас җирләр.

Чирпы авыл җирлегенең гомуми мәйданы 922,71 га тәшкил итә (картографик материал буенча).

Торак пунктларның җирләре 528,11 га (территориянең кадастр планнары мәғлүматлары буенча) территорияне били.

6.1 нче таблица

Торак пунктлар чикләреннән төшереп калдырыла торган җир кишәрлекләре һәм җирләр

№	Кадастр номеры яки участокның билгеләмәсе	Мәйданы, кв.м	Җир категориясе	Максаты - аларны планлаштырылган куллану	Планлаштырылган категория
Чирпы авылы					
1	3: 16: 24: 020202:190	1352,01	Торак пунктлар җирләре	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр
2	3: 16: 24: 020202:211	632,77	Торак пунктлар җирләре	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр
3	3: 16: 24: 020202:189	947,22	Торак пунктлар җирләре	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр,

					оборона, куркынычсызлык жирлэре нәм башка махсус билгеләнештәге жирлэр
4	3: 16: 24: 020202:216(1)	639,29	Торак пунктлар жирлэре	Гомуми файдаланудагы жир кишэрлеклэре (территориялэр) (12.0)	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге жирлэр
5	3: 16: 24: 020202:216 (2)	11493,53	Торак пунктлар жирлэре	Гомуми файдаланудагы жир кишэрлеклэре (территориялэр) (12.0)	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге жирлэр
6	3: 16: 24: 020202:82	10,21	Торак пунктлар жирлэре	Авыл хуҗалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге жирлэр
7	3: 16: 24: 020202:81	10,27	Торак пунктлар жирлэре	Авыл хуҗалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге жирлэр
8	3: 16: 24: 020202:90 (16:24:000000:144)	0,69	Торак пунктлар жирлэре	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирлэре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирлэр, оборона, куркынычсызлык жирлэре нәм башка махсус билгеләнештәге жирлэр

9	Чара: 16: 24: 020202:91 (16:24:000000:144)	1,00	Торак пунктлар жирләре	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге 10 жир жирләре
1 0	Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Президиумы карарлары (2015 елның 9 апреле) (16:24:000000:144)	1,49	Торак пунктлар жирләре	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр
1 1	3: 16: 24: 020202:88 (16:24:000000:144)	1,00	Торак пунктлар жирләре	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге

					жирләр
					Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр
1 2	3: 16: 24: 020202:87 (16:24:000000:144)	1,00	Торак пунктлар жирләре	Транспорт (7.0)	
1 3	Зурлык 16:24:020202:104 (16:24:000000:276)	5760,76	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр
Имәнкискә авылы					
1	Зурлык 16:24:020402:219 (16:24:000000:276)	4,84	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык

			<p>җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр</p>		<p>җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр</p>
2	<p>Зурлык 16:24:020402:295 (16:24:000000:276)</p>	19,17	<p>Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр</p>	Транспорт (7.0)	<p>Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр</p>
3	16:24:020101:351	35273,50	Торак пунктлар җирләре	Ритуаль эшчәнлек (12.1)	<p>Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр</p>
4	ЗУ 16:24:020101:127 (16:24:000000:130)	31,64	Торак пунктлар җирләре	Коммуналь хезмәт күрсәтү (3.1)	<p>Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәмин</p>

					итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр
					Сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр
5	ЗУ 16:24:020101:126 (16:24:000000:130)	31,11	Торак пунктлар җирләре	Коммуналь хезмәт күрсәтү (3.1)	
6	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16: 24: 0201	12816,00	Торак пунктлар җирләре	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	авыл хужалыгы кулланышындагы җирләр
7	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16: 24: 020102	7145,52	Торак пунктлар җирләре	Су объектлары (11.0)	Су фонды җирләре
8	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16: 24: 0201	1497,51	Торак пунктлар җирләре	Су объектлары (11.0)	Су фонды җирләре
9	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16: 24: 02003	6774,68	Торак пунктлар җирләре	Су объектлары (11.0)	Су фонды җирләре

1 0	Зурлык 16:24:020402:220 (16:24:000000:276)	224,75	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр
1 1	Зурлык 16:24:020402:304 (16:24:000000:121)	42,65	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Транспорт (7.0)	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр
Мирәтәк авылы					
1	Зона өлеше 16: 24: 020403:68	19965,05	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
2	Зона өлеше 16: 24: 020403:71	5316,11	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
3	Зона өлеше 16: 24:	118979,83	Авыл хужалыгы	Авыл хужалыгы	Авыл хужалыгы

	020403:61		билгеләнешендәге жирләр	кулланышы (1.0)	билгеләнешендәге жирләр
4	Зона өлеше 16: 24: 020403:59	21900,34	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
5	16: 24: 020403:73	58294,49	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
6	16: 24: 020403:60	6057,44	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
7	16: 24: 020403:74	30374,78	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
8	3: 16: 24: 020301:108	26209,14	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
9	Кадастр кварталы чикләрендәге жирләрнең бер өлеше 16: 24: 020403	6109,29	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
1 0	Кадастр кварталы чикләрендәге жирләрнең бер өлеше 16: 24: 020301	208.89	Торак пункт жирләре	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
1 1	ЗУ 16:24:020301:56 (16:24:000000:161)	1246,27	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
1 2	ЗУ 16:24:020301:55 (16:24:000000:161)	35093,05	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Авыл хужалыгы кулланышы (1.0)	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр
1 3	Кадастр кварталы чикләрендәге жирләрнең бер	118,34	Торак пункт жирләре	Урманнардан файдалану (10.0)	Урман фонды жирләре

өлеше 16: 24:
020301

Нибары: 414585,63

6.2 нче таблица

Торак пунктлар чикләренә кертелә торган жир кишәрлекләре һәм жирләр

№	Участокның кадастр номеры	ЕГРН буенча жир кишәрлеге мәйданы, кв, м	Жир категориясе	Максаты - аларны планлаштырылган куллану	Планлаштырылган категория
Чирпы авылы					
1	16:24:020101:919	999935,71	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Шәхси торак төзелеше өчен (2,1)	торак пунктлар жирләре
2	16:24:020101:1796	712600,91	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Шәхси торак төзелеше өчен (2,1)	торак пунктлар жирләре
3	16:24:020401:623	23004,93	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		3968,20		Су объектлары (11,0)	
		15049,13		Ял (рекреация) 5.0	
		11522,26		Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре	
4	16:24:020401:1558	57758,19	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		15780,00		Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре	
		1355,38		Су объектлары (11,0)	
5	16:24:020401:1801	56,44	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре	торак пунктлар жирләре
		801,25		Бакчачылык алып бару (13.2)	
6	16:24:000000:5336 (1)	840,61	авыл хужалыгы билгеләнешендәге	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре	торак пунктлар

			жирләр	(территорияләр) (12.0)	жирләре
7	16:24:000000:5336 (2)	6 431,32	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
8	16:24:000000:5354	15 740,44	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
9	16:24:000000:6130	2 667,52	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
10	16:24:020401:325	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
11	16:24:020401:326	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
12	16:24:020401:327	1 027,85	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
13	16:24:020401:328	1 030,81	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
14	16:24:020401:329	999,66	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
15	16:24:020401:330	999,66	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре

16	16:24:020401:331	999,99	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
17	16:24:020401:332	999,60	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
18	16:24:020401:333	999,60	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
19	16:24:020401:334	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
20	16:24:020401:335	999,68	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
21	16:24:020401:336	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
22	16:24:020401:337	999,99	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
23	16:24:020401:338	999,74	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
24	16:24:020401:340	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
25	16:24:020401:341	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
26	16:24:020401:342	999,66	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
27	16:24:020401:343	999,66	авыл хужалыгы билгеләнешендәге	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар

			жирләр		жирләре
28	16:24:020401:344	1 094,64	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
29	16:24:020401:346	1 390,19	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		709,31	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
30	16:24:020401:347	461,29		Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	
31	16:24:020401:348	1 056,99	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
32	16:24:020401:349	1 101,02	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
33	16:24:020401:350	1 301,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
34	16:24:020401:351	1 000,44	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
35	16:24:020401:352	1 000,57	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
36	16:24:020401:353	1 000,31	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
37	16:24:020401:354	999,86	авыл хужалыгы билгеләнешендәге	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар

			жирләр		жирләре
38	16:24:020401:355	1 010,13	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
39	16:24:020401:356	1 137,08	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
40	16:24:020401:357	1 000,64	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
41	16:24:020401:358	999,89	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
42	16:24:020401:359	807,45	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		250,86		Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	
43	16:24:020401:360	692,19		Бакчачылык алып бару (13.2)	
		341,75	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
44	16:24:020401:361	889,69		Бакчачылык алып бару (13.2)	
		111,01	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре

45	16:24:020401:362	999,68	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
46	16:24:020401:363	1 003,19	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
47	16:24:020401:365	1 001,63	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		718,04		Бакчачылык алып бару (13.2)	
48	16:24:020401:367	281,37	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
49	16:24:020401:368	1 123,77	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
50	16:24:020401:369	1 124,16	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
51	16:24:020401:370	1 123,67	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
52	16:24:020401:371	1 123,77	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
53	16:24:020401:372	1 124,16	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
54	16:24:020401:373	1 123,67	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре

55	16:24:020401:374	1 044,02	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
56	16:24:020401:375	1 057,73	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
57	16:24:020401:376	1 058,12	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
58	16:24:020401:377	1 058,12	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
59	16:24:020401:378	1 057,73	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
60	16:24:020401:379	1 053,44	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
61	16:24:020401:380	1 001,11	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
62	16:24:020401:381	999,85	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
63	16:24:020401:382	997,22	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
64	16:24:020401:383	999,04	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
65	16:24:020401:384	998,03	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
66	16:24:020401:385	998,20	авыл хужалыгы билгелэнешендәге	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар

			жирләр		жирләре
67	16:24:020401:386	999,60	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
68	16:24:020401:387	1 001,29	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
69	16:24:020401:388	1 000,01	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
70	16:24:020401:389	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
71	16:24:020401:390	1 051,89	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
72	16:24:020401:391	1 006,47	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
73	16:24:020401:392	1 000,89	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
74	16:24:020401:393	1 007,93	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
75	16:24:020401:394	1 057,66	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
76	16:24:020401:395	1 041,48	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
77	16:24:020401:396	1 213,68	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре

78	16:24:020401:397	1 189,52	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
79	16:24:020401:398	1 136,97	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
80	16:24:020401:399	1 134,09	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
81	16:24:020401:400	1 360,23	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
82	16:24:020401:401	1 129,31	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
83	16:24:020401:402	1 129,42	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
84	16:24:020401:403	1 128,75	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
85	16:24:020401:404	1 062,12	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
86	16:24:020401:405	1 064,68	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
87	16:24:020401:406	1 064,79	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
88	16:24:020401:407	1 134,64	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
89	16:24:020401:408	1 108,87	авыл хужалыгы билгеләнешендәге	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар

			жирләр		жирләре
90	16:24:020401:409	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
91	16:24:020401:410	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
92	16:24:020401:411	999,66	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
93	16:24:020401:412	999,83	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
94	16:24:020401:413	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
95	16:24:020401:414	999,68	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
96	16:24:020401:415	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
97	16:24:020401:416	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
98	16:24:020401:417	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
99	16:24:020401:418	999,85	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
100	16:24:020401:419	1 004,87	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре

		562,56		Бакчачылык алып бару (13.2)	
101	16:24:020401:420	437,37	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
102	16:24:020401:421	1 000,02	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
103	16:24:020401:422	1 000,24	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
104	16:24:020401:423	1 000,12	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
105	16:24:020401:424	999,75	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
106	16:24:020401:425	1 004,57	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		631,74		Бакчачылык алып бару (13.2)	
107	16:24:020401:426	371,39	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
108	16:24:020401:427	1 000,17	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
109	16:24:020401:428	999,90	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре

110	16:24:020401:429	1 000,06	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
111	16:24:020401:430	999,99	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
112	16:24:020401:431	999,76	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
113	16:24:020401:432	999,94	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
114	16:24:020401:433	999,76	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
115	16:24:020401:434	999,62	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
116	16:24:020401:435	998,17	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
117	16:24:020401:436	1 000,42	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
118	16:24:020401:437	954,43	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		45,98		Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	
119	16:24:020401:438	1001,01	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		214,84		Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре	

(территорияләр)
(12.0)

120	16:24:020401:439	1 015,89	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
121	16:24:020401:440	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
122	16:24:020401:441	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
123	16:24:020401:442	1 019,41	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
124	16:24:020401:443	1 000,09	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
125	16:24:020401:444	987,85	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
126	16:24:020401:445	987,58	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
127	16:24:020401:446	988,01	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
128	16:24:020401:447	987,86	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
129	16:24:020401:448	987,83	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
130	16:24:020401:449	988,01	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре

131	16:24:020401:450	988,10	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
132	16:24:020401:452	987,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
133	16:24:020401:453	988,02	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
134	16:24:020401:454	996,16	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
135	16:24:020401:455	999,85	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
136	16:24:020401:456	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
137	16:24:020401:457	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
138	16:24:020401:458	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
139	16:24:020401:459	996,21	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
140	16:24:020401:460	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
141	16:24:020401:461	1 009,94	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
142	16:24:020401:462	1 010,93	авыл хужалыгы билгеләнешендәге	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар

			жирләр		жирләре
143	16:24:020401:463	1 000,39	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
144	16:24:020401:464	1 000,39	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
145	16:24:020401:465	1 000,39	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
146	16:24:020401:466	1 000,55	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
147	16:24:020401:467	1 000,61	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
148	16:24:020401:468	1 000,44	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
149	16:24:020401:469	987,97	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
150	16:24:020401:470	987,97	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
151	16:24:020401:471	987,97	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
152	16:24:020401:472	987,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
153	16:24:020401:473	987,97	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре

		605,28		Бакчачылык алып бару (13.2)	
154	16:24:020401:475	382,55	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
		260,41		Бакчачылык алып бару (13.2)	
155	16:24:020401:476	727,52	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
156	16:24:020401:477	1 084,13	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
157	16:24:020401:478	1 033,12	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
158	16:24:020401:479	1 043,44	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
159	16:24:020401:480	1 015,02	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
160	16:24:020401:481	1 029,04	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
161	16:24:020401:482	1 030,54	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
162	16:24:020401:483	963,52	авыл хужалыгы билгелэнешендәге	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар

		86,53	жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	жирләре
163	16:24:020401:484	988,80	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
164	16:24:020401:485	1 000,44	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
165	16:24:020401:486	1 000,17	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
166	16:24:020401:487	1 000,89	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
167	16:24:020401:488	996,05	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
168	16:24:020401:489	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
169	16:24:020401:490	1 040,10	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
170	16:24:020401:491	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
171	16:24:020401:492	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
172	16:24:020401:493	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре

173	16:24:020401:494	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
174	16:24:020401:495	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
175	16:24:020401:496	999,85	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
176	16:24:020401:497	999,85	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
177	16:24:020401:498	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
178	16:24:020401:499	999,85	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
179	16:24:020401:500	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
180	16:24:020401:501	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
181	16:24:020401:502	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
182	16:24:020401:503	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
183	16:24:020401:504	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
184	16:24:020401:505	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар

			жирләр		жирләре
185	16:24:020401:506	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
186	16:24:020401:507	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
187	16:24:020401:508	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
188	16:24:020401:509	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
189	16:24:020401:510	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
190	16:24:020401:511	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
191	16:24:020401:512	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
192	16:24:020401:513	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
193	16:24:020401:514	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
194	16:24:020401:515	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
195	16:24:020401:516	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре

196	16:24:020401:517	999,74	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
197	16:24:020401:518	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
198	16:24:020401:519	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
199	16:24:020401:520	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
200	16:24:020401:521	1 000,07	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
201	16:24:020401:522	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
202	16:24:020401:523	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
203	16:24:020401:524	999,83	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
204	16:24:020401:525	999,66	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
205	16:24:020401:526	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
206	16:24:020401:527	999,74	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
207	16:24:020401:528	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар

			жирләр		жирләре
208	16:24:020401:529	999,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
209	16:24:020401:530	999,60	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
210	16:24:020401:531	999,60	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
211	16:24:020401:532	999,99	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
212	16:24:020401:533	999,74	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
213	16:24:020401:534	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
214	16:24:020401:535	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
215	16:24:020401:536	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
216	16:24:020401:537	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
217	16:24:020401:538	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
218	16:24:020401:539	999,90	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре

219	16:24:020401:540	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
220	16:24:020401:541	999,74	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
221	16:24:020401:542	999,9	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
222	16:24:020401:543	999,44	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
223	16:24:020401:544	999,66	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
224	16:24:020401:545	999,82	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
225	16:24:020401:546	999,66	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
226	16:24:020401:547	999,66	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
227	16:24:020401:617	499,77	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
228	16:24:020401:618	500,16	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
229	16:24:020401:1559	36,01	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
230	16:24:020401:1560	493,74	авыл хужалыгы билгеләнешендәге	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар

			жирләр		жирләре
231	16:24:020401:1561	121,98	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
232	16:24:020401:1599	300,98	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		140,91		Бакчачылык алып бару (13.2)	
233	16:24:020401:1600	698,89	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
234	16:24:020401:1602	666,01	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
235	16:24:020401:1603	922,18	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
236	16:24:020401:1604	1 001,13	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
237	16:24:020401:1605	726,85	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
238	16:24:020401:1606	1 021,08	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
239	16:24:020401:1607	632,29	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
240	16:24:020401:1608	1 003,14	авыл хужалыгы билгеләнешендәге	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар

			жирләр		жирләре
241	16:24:020401:1609	800,78	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
242	16:24:020401:1610	721,12	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
243	16:24:020401:1611	1 154,87	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
244	16:24:020401:1615	1189,25	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		200,20		Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	
245	16:24:020401:1620	1 321,01	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
		69,20		Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	
246	16:24:020401:1621	47739,32		Бакчачылык алып бару (13.2)	
		11966,06	авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
		755,17		Су объектлары (11,0)	
		58422,64		Ял (рекреация) 5.0	

		1073,37		Бакчачылык алып бару (13.2)	
247	16:24:020401:1756	54,50	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
		666,68	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Бакчачылык алып бару (13.2)	торак пунктлар жирләре
248	16:24:020401:1757	181,06		Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	
249	Кадастр кварталында жирләрнең бер өлеше 16: 24: 090603	3 511,32	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
250	Кадастр кварталында жирләрнең бер өлеше 16: 24: 020401	782,47	авыл хужалыгы билгелэнешендәге жирләр	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр) (12.0)	торак пунктлар жирләре
	Нибары:	2228808,45			

ТЕХНИК-ИКТІСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү	Гамәлдәге	Исәп-хисап
I	ТЕРРИТОРИЯ			
	Муниципаль берәмлек чикләрендәге жирләрнең гомуми мәйданы	га.	9222.71	9222.71

	Торак пунктлар чикләрендәге жирләрнең гомуми мәйданы (һәр торак пункт буенча)	га.	528.11	715.53
	шул исәптән:			
	Мирәтәк авылы	га.	80.05	47.07
	Имәнкискә авылы	га.	169.53	163.16
	Чирпы авылы	га.	278.53	505.30
	Функциональ зоналар балансы:			
	Шәхси торак йортлар төзү зонасы	га	296.68	467.94
		%	3.22	5.07
	Ижтимагый-эшлекле зоналар	га	6.36	16.85
		%	0.07	0.18
	Житештерү зонасы	га	16.27	16.27
		%	0.18	0.18
	Коммуналь зона	га	1.67	1.67
		%	0.02	0.02
	Инженерлык инфраструктурасы	га	2.38	2.38
		%	0.03	0.03
	Транспорт инфраструктурасы зонасы	га	36.01	36.10
		%	0.39	0.39
	Авыл хужалыгы кулланышындагы зоналар	га	73.43	70.51
		%	0.80	0.76
	Авыл хужалыгы жирләре зонасы	га	5535.98	5343.38
		%	60.03	57.94
	Гражданнарның коммерциягә карамаган бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача берләшмәләре зонасы	га	34.96	36.29
		%	0.38	0.39
	Авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү зонасы	га	44.94	34.29
		%	0.49	0.37
	Рекреацион билгеләнештәге зоналар	га	0.00	29.91

		%	0.00	0.32
	Урманнар зонасы	га	403.62	399.23
		%	4.38	4.33
	Зиратлар зонасы	га	7.35	9.39
		%	0.08	0.10
	Калдыкларны саклау һәм күмү зонасы	га	0.06	0.06
		%	0.00	0.00
	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр	га	251.70	248.63
		%	2.73	2.70
	Акваторияләр зонасы	га	2410.54	2410.10
		%	26.14	26.13
	Башка зоналар	га	100.78	99.69
		%	1.09	1.08
	Барлығы	га	9222.71	9222.71
II	ХАЛЫК			
2.1	Даими халыкның гомуми саны, шул исәптән:	кеше	1015	8426
2.1.1	Чирпы авылы	кеше	330	7686
2.1.2	Имәнкискә авылы	кеше	633	682
2.1.3	Мирәтәк авылы	кеше	52	58
III	ТОРАК ФОНДЫ			
3.1	Торак фонды-барлығы, шул исәптән:	мең кв. м.	26,30	320,54
3.1.1	Чирпы авылы	мең кв. м.	6,71	300,95
3.1.2	Имәнкискә авылы	мең кв. м.	17,88	17,18
3.1.3	Мирәтәк авылы	мең кв. м.	1,71	1,71
IV	ХАЛЫККА СОЦИАЛЬ ҺӘМ МӘДӘНИ-КӨНКҮРЕШ ХЕЗМӘТЕ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫ			
4.1	Укыту-белем бирү объектлары	урын	180	1540
4.2	Мәктәптән тыш билгеләнештәге объектлар	урын	150	1840
4.3	Мәктәпкәчә билгеләнештәге объектлар	урын	90	690
4.4	Сәламәтлек саклау объектлары	сменага	21	153

		бистә		
4.5	Спорт һәм физкультура-сәламәтләндерү объектлары	кв. м. идән	578	19375
4.6	Мәдәни-ял итү объектлары	урын	300	1264
4.7	Сәүдә объектлары	кв.м. сәүдә. майдан	528,8	2528
4.8	Жәмәгать туклануы объектлары	урын	64	337
4.9	Көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары	кол.урын	-	59
4.10	Элемтә объектлары	корылма	1	2
4.11	Банк объектлары, филиаллары	корылма	1	4
V	ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ			
5.1	автомобиль юллары озынлыгы	чакрым	22,60	28,67
5.2	торбаүткәргеч транспорт	чакрым	12,91	12,91
VI	ИНЖЕНЕРЛЫК ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ҺӘМ ТЕРРИТОРИЯНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ			
6.1	Су белән тәэмин итү			
	су куллану	куб. м./тәүлек	1166,1	3255,3
6.2	Канализация			
	су бүлү	куб. м./тәүлек	660,9	2075,3
	чистарту куәте	куб. м./тәүлек	250	-
6.3	Санитар чистарту			
	КК күләме	куб. м. / ел	-	22481,2
	каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар	берәмлек	18	32

6.4	Жылылык белән тээмин итү			
	котельныйларның гомуми саны	берәмлек	-	-
6.5	Газ белән тээмин итү			
	газның еллык чыгымы	мең м3/ел	643,5	2049,7
6.6	Электр белән тээмин итү			
	еллык электр куллану	мең кВт.сәг./ел	7321,6	20218,0
	исәп-хисап егәрлеге	кВт	1420,04	3913,1
	трансформатор егәрлеге	куыш	1667,2	4603,7
6.7	Элемтә			
	халыкны гомуми файдаланудагы телефон челтәре белән тээмин итү	сан	-	-
VII	ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ БУЕНЧА ЧАРАЛАР, ТАБИГЫЙ ҺӘМ ТЕХНОГЕН ХАРАКТЕРДАГЫ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘРНЕ КИСӘТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ			
7.1	Хәбәр итү системасы	берәмлек	-	5
7.2	Янгын депосы, Ирекле янгын сагы	берәмлек	-	1
7.3	Янгын пирсы	берәмлек	-	-

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлегенең генераль планы буенча эшләр башкару барышында авыл хужалыгы жирләре зонасы мәйданы шәхси торак йортлар төзү зонасын һәм гражданның коммерциягә карамаган бакчалык, яшелчәчелек һәм дача берләшмәләре зоналарын арттыру исәбенә кимегән .

Кулланылган әдәбият һәм норматив документлар исемлеге

» Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы " 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ;

» Россия Федерациясе Җир кодексы " 25.10.2001 N 136-ФЗ;

» Россия Федерациясе Су кодексы " 03.06.2006 N 74-ФЗ;

» Россия Федерациясе Урман кодексы " 04.12.2006 ел, № 200-ФЗ;

Гражданнар кодексы 30.11.1994 № 51-ФЗ (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән);

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында " 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (аның белән) өстәмә, керү. 2018 елның 6 мартыннан үз көченә керә);

«Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында " 25.06.2002 ел, № 73-ФЗ Федераль закон»;

«Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында " 21.12.2004 ел, № 172-ФЗ Федераль закон»;

«Дәүләт һәм муниципаль милекне хосусыйлаштыру турында " 21.12.2001 ел, № 178-ФЗ Федераль закон»;

"Социаль нормативлар һәм нормалар турында «Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 3.07.1996 ел, № 1063-р күрсәтмәсе»;

Җир төзелеше, җирләрне дәүләт исәбенә алу һәм җир кадастры өчен 1:100000 һәм 1:25000 масштабында аэрофотәсемнәр һәм фотопланнарны дешифрацияләү буенча Инструкция, 1978;

«2019 елга кадәр ижтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «социаль инфраструктура объектларында Россия Федерациясе субъектларының норматив ихтыяжын билгеләү методикасына үзгәрешләр кертү турында " 2009 елның 23 ноябрдәге 1767-р номерлы күрсәтмәсе»;

Россия Икътисады үсеш министрлыгының «федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, җирле әһәмияттәге объектларны территорияль планлаштыру документларында тасвирлау һәм күрсәтү таләпләрен раслау һәм Россия Икътисады үсеш министрлыгының 2016 елның 7 декабрдәге боерыгын үз көчен югалткан дип тану турында " 2018 елның 9 гыйнварындагы 10 номерлы боерыгы N 793 " (Россия Юстиция министрлыгында 31.01.2018 N 49832);

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «социаль нормативлар һәм нормалар турында» 1996 елның 3 июлдәге 1063-р номерлы күрсәтмәсе (2001 елның 14 июлдәге, 13.07.2007 елдагы үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән));

«2019 елга кадәр ижтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «социаль инфраструктура объектларында Россия Федерациясе субъектларының норматив ихтыяжын билгеләү методикасына үзгәрешләр кертү турында " 2009 елның 23 ноябрәндәге 1767-р номерлы күрсәтмәсе»;

«Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

«Лаеш муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 28-ТРЗ номерлы ТР Законы.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы карары "Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында";

"Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрәндәге 922 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары;

«Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыкларны (шул исәптән аларны аерым туплау) җыю тәртібен раслау турында» 2018 елның 21 декабрәндәге 1202 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «язгы ташу чорында мөмкин булган су басу (су басу) зоналарына керә торган Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлеген раслау турында «2013 елның 29 августындагы 1625-р номерлы боерыгына үзгәрешләр кертү хакында " 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы боерыгы»;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "2020 елда Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны һәм торак пунктларны янгыннардан саклау буенча эшләрне оештыру чаралары планы" 2020 елның 2 мартындагы 453-р номерлы күрсәтмәсе);

Россия Федерациясе Президентының 2018 елның 1 гыйнварындагы 2 номерлы Указы "2030 елга кадәр чорга янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә Россия Федерациясенең дәүләт сәясәте нигезләрен раслау турында";

Россия Федерациясе Президентының 2018 елның 11 гыйнварындагы 12 номерлы Указы. "2030 елга кадәрге чорга халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә Россия Федерациясе дәүләт сәясәте нигезләрен раслау турында";

Татарстан Республикасы законы № 90-ТРЗ ел, 18 ноябрь, 2011 г. «Татарстан Республикасы Җир кодексына үзгәрешләр кертү турында».

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 3 июнендәге 358 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы төзелешләре һәм объектлары исемлеге белән Татарстан Республикасының ижтимагый инфраструктурасын үстерүнең озак сроклы концепциясе;

"Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.07.01-89*;

Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруның республика нормативлары (раслау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының " 2013 ел, 27 декабрь, 1071 нче карары);

СНиП 11-04-2003 «шәһәр төзелеше документларын эшләү, килештерү, экспертиза һәм раслау тәртибе турында Инструкция».

СНиП 42-01-2002 «газ бүлү системалары»;

СП 42-101-2003 «металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр».

СНиП 3.05.02-88 «газ белән тәэмин итү» (изд. 1995 ел.).

СНиП 23-01-99 "Төзелеш климатологиясе".

СанПин 2.2.1/2.1.1.1200-03 "предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе» (утв. РФ Баш дәүләт санитар табибының 25.09.2007 ел, № 74 карары (10.04.2008, 9.09.2010 үзгәрешләр белән).

ГОСТ 153-39. 3-051-2003 " төп нигезләмәләр. Биналарның газ бүлү челтәрләре һәм газ җиһазлары»халыкара фәнни-гамәли конференциясе узачак.

ГОСТ 22.03-97 «гадәттән тыш хәлләрдә иминлек. Табигый гадәттән тыш хәлләр. Терминнар һәм билгеләмәләр (ГОСТ Р 22.03-95);

№ 12-529-03 «газ бүлү һәм газ куллану системалары иминлеге кагыйдәләре».

СНиП 2.04.02-84 «Су Белән Тәэмин Итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»дигән темага түгәрәк өстәл узды.

СНиП 2.04.01-85 " эчке сүүткәргеч һәм биналарны канализация».

СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»дигән темага түгәрәк өстәл узды.

СП 20.13330.2016 йөкләнеш һәм йогынты. СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.01.07-85* (№1, 2 үзгәрешләр белән);

СП 104.13330.2016 " территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык ягыннан яклау. СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.06.15-85»;

СП 14.13330 2018 төзү сейсмик районнарда. СНиП II-7-81 актуальләштерелгән редакциясе*;

Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр. СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 22-02-2003»;

Шәһәр һәм авыл җирлекләрен су белән тәэмин итү һәм канализация буенча кулланма (СНиП 2.07.01-89).

СНиП 41-02-2003 "жылылык челтәрләре".

РД 34.20.185-94 «шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция».

153-34.48.519-2002 «0,4-35 кВ көчәнешле электр тапшыру линияләрендә жепселле-оптик элемтә линияләрен проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләре " 153-34.48. 519-2002.

Шәһәр һәм бистә электр челтәрләрен проектлау буенча кулланма (ВСН 97-83).

2014-2020 елларга» Татарстан Республикасы гражданнына социаль ярдәм күрсәтү"федераль программасы (23.12.2013)

«Татарстан Республикасының 2030 елга кадәр социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында»2015 елның 17 июнәндәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү) Лаеш муниципаль районы Советының 20.02.202020 ел, №3-РС карары белән расланган..

«2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәрге чорга кластерлы якин килү нигезендә Татарстан Республикасының житештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру» программасы (22.10.2008 ел, № 763 ТР Министрлар кабинеты карары белән расланган).

Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2010-2030 елларга «мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре» системасын үстерү буенча чаралар исемлеге (12.04.2014)

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 31 августындагы 592 номерлы карары белән расланган «2009 - 2014 елларга һәм перспективада 2020 елга кадәр Татарстан Республикасында китапханә эшен үстерү» озак вакытлы максатчан программасы.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 22 ноябрәндәге 2703-р номерлы күрсәтмәсе Татарстан Республикасы торак пунктларында инженерлык челтәрләрен һәм корылмаларны проектлау, төзү һәм капитал ремонтлау буенча.

(2013 елның 15 ноябрәндәге 542 номерлы).

"Территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә Гражданныр оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе" Россия Федерациясенәң ГОСТ 22.2.10-2016 Милли стандарты.

Приложение №1
к Контракту №64-2019 от 29.07.2019

УТВЕРЖДАЮ:
Руководитель
Исполнительного комитета
Лаишевского муниципального района
Республики Татарстан

  И.Ф. Зарипов
(подпись) (отчество указывается при наличии)
МП
« 29 » июля 20 19 года

Техническое задание на разработку проекта генерального плана Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан (далее – генеральный план)

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
1	Общие данные	
1.1	Вид документа	Подготовка Генерального плана Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан
1.2	Основание для разработки проекта генерального плана	Решение Совета Лаишевского муниципального района Республики Татарстан от 10.06.2019 года №34-РС «О подготовке проекта генерального плана Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан».
1.3	Заказчик	Исполнительный комитет Лаишевского муниципального района Республики Татарстан
1.4	Источник финансирования работ	Средства инвестора
1.5	Начало и сроки выполнения работ	Начало выполнения работ по проекту генерального плана Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан: с момента заключения соглашения на разработку проекта генерального плана. Общая продолжительность выполнения работ в соответствии с пунктом 3.1 данного технического задания 165 календарных дней, в том числе продолжительность разработки генерального плана.

1.6	Цели и задачи разработки проекта генерального плана	<p>Цели:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разработать проект генерального плана Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан. 2. Создание комфортных условий жизнедеятельности населения и условий для привлечения инвестиций на основе рационального использования природно-ресурсного и социально-экономического потенциала территории. <p>Задачи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Отображение в проекте генерального плана границ населенных пунктов в соответствии данными государственного кадастра недвижимости. 2. Совершенствование планировочной структуры населённых пунктов. 3. Оптимизация функционального зонирования территории. 4. Обоснование границ и параметров функциональных зон. 5. Обоснование размещения объектов, необходимых для реализации полномочий органов местного самоуправления поселений. 6. Обоснование размещения объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов местного значения муниципального района (при наличии). 7. Оценка возможного влияния планируемых для размещения объектов регионального значения на комплексное развитие территории поселений. 8. Разработка комплекса мер по сохранению и использованию объектов культурного наследия, ценных природных комплексов и объектов. 9. Разработка мероприятий по минимизации последствий чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера с учётом инженерно-технических мероприятий гражданской обороны, предупреждения чрезвычайных ситуаций и обеспечения пожарной безопасности. 10. Подготовка сведений о границах населенных пунктов для внесения в Единый государственный реестр недвижимости (далее – ЕГРН). 11. При разработке проекта генерального плана Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан включение земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:020401:623 и 16:24:020401:1558, а
-----	---	---

		также территории ДНТ "Именьковское" в границы населенного пункта Чирпы.
2	Исходные данные и материалы для разработки проекта генерального плана	
2.1	Документы, необходимые для учета при разработке проекта генерального плана	<p>Материалы схем территориального планирования Российской Федерации;</p> <p>материалы схемы территориального планирования Республики Татарстан;</p> <p>материалы схемы территориального планирования Лаишевского муниципального района Республики Татарстан;</p> <p>материалы генерального плана Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан;</p> <p>сведения ЕГРН;</p> <p>данные по современному использованию территории, в том числе по размещению объектов капитального строительства;</p> <p>анкетная форма исходных данных для разработки проекта генерального плана;</p> <p>статистические материалы о современном социально-экономическом положении, демографических ресурсах, об инженерно-транспортной инфраструктуре, промышленности, сельском и лесном хозяйстве, строительстве, охране окружающей среды;</p> <p>сведения о законодательно-правовой базе (местные нормативно-правовые акты в области градостроительства и природопользования);</p> <p>планы и программы комплексного социально-экономического развития, с учетом программ, реализуемых за счет средств федерального бюджета, бюджетов области, местных бюджетов, решений органов государственной власти, органов местного самоуправления, инвестиционных программ субъектов естественных монополий, организаций коммунального комплекса;</p> <p>иные документы, положения которых должны быть отражены в проектах Генерального плана.</p>
2.2	Нормативно-правовая база разработки проекта генерального плана	<p>Градостроительный кодекс Российской Федерации;</p> <p>Земельный кодекс Российской Федерации;</p> <p>Водный кодекс Российской Федерации;</p> <p>Лесной кодекс Российской Федерации;</p> <p>Воздушный кодекс Российской Федерации;</p> <p>Гражданский кодекс Российской Федерации;</p> <p>Федеральный закон от 06.10.2003 №131-ФЗ «Об</p>

	<p>общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 10.01.2002 №7-ФЗ «Об охране окружающей среды»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 21.02.1992 № 2395-1 «О недрах»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 30.03.1999 №52-ФЗ «О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 27.05.1996 №57-ФЗ «О государственной охране»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 25.06.2002 №73-ФЗ «Об объектах культурного наследия (памятниках истории и культуры) народов Российской Федерации»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 21.12.2004 №172-ФЗ «О переводе земель или земельных участков из одной категории в другую»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 21.12.2001 №178-ФЗ «О приватизации государственного и муниципального имущества»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 29.07.2017 №280-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в целях устранения противоречий в сведениях государственных реестров и установления принадлежности земельного участка к определенной категории земель»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 10.01.2003 №17-ФЗ «О железнодорожном транспорте в Российской Федерации»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 08.11.2007 №257-ФЗ «Об автомобильных дорогах и дорожной деятельности в Российской Федерации и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 29.07.2017 №217-ФЗ «О ведении гражданами садоводства и огородничества для собственных нужд и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 22.07.2008 №123-ФЗ «Технический регламент требований пожарной безопасности»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации с</p>
--	--

	<p>21.12.1994 №68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера»;</p> <p>Федеральный закон Российской Федерации от 13.07.2015 №218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости»;</p> <p>Закон Республики Татарстан от 28.07.2004 №45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан»;</p> <p>Постановление Правительства Российской Федерации от 03.03.2018 №222 (ред. от 21.12.2018) «Об утверждении Правил установления санитарно-защитных зон и использования земельных участков, расположенных в границах санитарно-защитных зон»;</p> <p>Постановление Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 25.09.2007 №74 (ред. от 25.04.2014) «О введении в действие новой редакции санитарно-эпидемиологических правил и нормативов СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов»;</p> <p>Постановление Правительства Российской Федерации от 24.02.2009 №160 (ред. от 21.12.2018) «О порядке установления охранных зон объектов электросетевого хозяйства и особых условий использования земельных участков, расположенных в границах таких зон» (вместе с «Правилами установления охранных зон объектов электросетевого хозяйства и особых условий использования земельных участков, расположенных в границах таких зон»);</p> <p>Постановление Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 25.09.2007 №74 (ред. от 25.04.2014) «О введении в действие новой редакции санитарно-эпидемиологических правил и нормативов СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов»;</p> <p>Постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 26 января 2009 №42 «Об установлении уровня социальных гарантий обеспеченности общественной инфраструктурой, социальными</p>
--	--

	<p>услугами до 2024 года» (с изменениями и дополнениями);</p> <p>Постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 10.12.2018 №1099 «О внесении изменений в республиканские нормативы градостроительного проектирования, утвержденные постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 27.12.2013 №1071 «Об утверждении республиканских нормативов градостроительного проектирования Республики Татарстан»;</p> <p>Постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 06.05.2017 №263 «Об утверждении Порядка ликвидации неиспользуемых скотомогильников (биотермических ям) на территории Республики Татарстан»;</p> <p>Приказ Министерства регионального развития Российской Федерации от 27.12.2010 №780 «Об утверждении свода правил «СНиП 42-01-2002 «Газораспределительные системы»;</p> <p>Приказ Министерства строительства Российской Федерации от 15.08.2018 №520/пр «Об утверждении Изменения №1 к СП 42.13330.2011 «СНиП 2.07.01-89* Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений»;</p> <p>Постановление Правительства Российской Федерации от 31.12.2015 №1532 «Об утверждении Правил предоставления документов, направляемых или предоставляемых в соответствии с частями 1, 3-13, 15 статьи 32 Федерального закона «О государственной регистрации недвижимости» в федеральный орган исполнительной власти (его территориальные органы), уполномоченный Правительством Российской Федерации на осуществление государственного кадастрового учета, государственной регистрации прав, ведение Единого государственного реестра недвижимости и предоставление сведений, содержащихся в Едином государственном реестре недвижимости»;</p> <p>Постановление Правительства Российской Федерации от 12.04.2012 №289 «О федеральной государственной информационной системе территориального планирования»;</p> <p>Приказ Министерства экономического развития Российской Федерации от 23.11.2018 №650 «Об установлении формы графического описания</p>
--	---

		<p>местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формы текстового описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, требований к точности определения координат характерных точек границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формату электронного документа, содержащего сведения о границах населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, и о признании утратившими силу приказов Министерства экономического развития Российской Федерации от 23 марта 2016 года №163 и от 4 мая 2018 года №236»;</p> <p>Приказ Министерства экономического развития Российской Федерации от 09.01.2018 №10 «Об утверждении Требований к описанию и отображению в документах территориального планирования объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов местного значения и о признании утратившим силу приказа Министерства экономического развития Российской Федерации от 7 декабря 2016 года №793»;</p> <p>Приказ Министерства экономического развития Российской Федерации от 01.09.2014 №540 «Об утверждении классификатора видов разрешенного использования земельных участков»;</p> <p>Приказ Министерства регионального развития Российской Федерации от 26.05.2011 №244 «Об утверждении Методических рекомендаций по разработке проекта генерального плана поселений и городских округов» и иных нормативных правовых актов в области регулирования градостроительной деятельности»;</p> <p>Приказ Министерства экономического развития Российской Федерации от 19.08.2018 №498 «Об утверждении требований к структуре и форматам информации, составляющей информационный ресурс федерального государственной информационной системе территориального планирования»;</p> <p>СанПиН 2.4.1.3049-13 «Санитарно-</p>
--	--	---

		<p>эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации режима работы в дошкольных организациях» (утв. Постановлением от 15.05.2013 №26 с изменениями и дополнениями);</p> <p>СанПиН 2.4.4.3172-14 «Санитарно-эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации режима работы образовательных организаций дополнительного образования детей» (утв. Постановлением Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 04.07.2014 №41);</p> <p>СанПиН 2.1.3.2630-10 «Санитарно-эпидемиологические требования к организациям, осуществляющим медицинскую деятельность» (утв. Постановлением Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 18.05.2010 №58) (с изменениями и дополнениями);</p> <p>Свод правил СП 42-101-2003 «Общие положения по проектированию и строительству газораспределительных систем из металлических и полиэтиленовых труб»;</p> <p>Свод правил СП 131.13330.2012 «Строительная климатология» Актуализированная редакция СНиП 23-01-99* (с изменениями);</p> <p>СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов" (утв. постановлением Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 25 сентября 2007 года №74);</p> <p>Пособие по водоснабжению и канализации городских и сельских поселений (к СНиП 2.07.01-89);</p> <p>Свод правил СП 124.13330.2012 «СНиП 41-02-2003 «Тепловые сети»;</p> <p>Свод правил «СНиП 2.04.02-84* «Водоснабжение. Наружные сети и сооружения»;</p> <p>Свод правил СП 30.13330 «СНиП 2.04.01-85* Внутренний водопровод и канализация зданий»;</p> <p>Свод правил СП 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 Канализация. Наружные сети и сооружения»;</p> <p>«Инструкция по проектированию городских электрических сетей. РД 34.20.185-94» (утв. Министерства Энергетики Российской Федерации 07.07.1994, РАО «ЕЭС России» 31.05.1994) (с изм. от 29.06.1999);</p>
--	--	--

		<p>СО 153-34.48.519-2002 «Правила проектирования, строительства и эксплуатации волоконно-оптических линий связи на воздушных линиях электропередачи напряжениям 0.4-35 кВ»;</p> <p>СанПиН 2.1.4.1110-02 «Зоны санитарной охраны источников водоснабжения и водопроводов питьевого назначения» (с изменениями и дополнениями);</p> <p>Свод правил СП 36.13330.2012 «СНиП 2.05.06-85*. Магистральные трубопроводы» (с изменениями и дополнениями);</p> <p>Свод правил СП 284.1325800.2016 «Трубопроводы промышленные для нефти и газа. Правила проектирования и производства работ»;</p> <p>Правила охраны магистральных трубопроводов (с изменениями и дополнениями);</p> <p>Ветеринарно-санитарные правила сбора, утилизации и уничтожения биологических отходов, утв. Главным государственным ветеринарным инспектором Российской Федерации 04.12.1995 (с изменениями на 16 августа 2007 года);</p> <p>Указ Президента Российской Федерации от 13 ноября 2012 №1522 «О создании комплексной системы экстренного оповещения населения об угрозе возникновения или о возникновении чрезвычайных ситуаций»;</p> <p>ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования»;</p> <p>Свод правил СП 165.1325800.2014 «Инженерно-технические мероприятия по гражданской обороне» Актуализированная редакция СНиП 2.01.51-90» (в части, не противоречащей Градостроительному кодексу Российской Федерации).</p>
2.3	Картографические материалы	<p>1. Картографические материалы Единой электронной картографической основы Российской Федерации и Республики Татарстан, включающие:</p> <p>цифровые топографические и иные карты открытого пользования масштаба 1:10000 (при отсутствии карт масштаба 1:10000 допускается использование карт масштаба 1:25000);</p> <p>ортофотопланы масштаба 1:10000;</p>

		<p>ортофотопланы масштаба 1:2000 (для территорий населенных пунктов);</p> <p>2. Картографические материалы действующего генерального плана Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района, схем территориального планирования Республики Татарстан и Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, представленные в векторной и растровой форме;</p> <p>3. Дополнительные тематические карты.</p>
2.4	Сведения Единого государственного реестра недвижимости	<p>Кадастровые планы территорий кадастровых кварталов в границах Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, содержащие информацию о внесенных в Единый государственный реестр недвижимости сведениях о:</p> <p>границах Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан;</p> <p>границах населенных пунктов, входящих в состав Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан;</p> <p>земельных участках;</p> <p>объектах капитального строительства;</p> <p>зонах с особыми условиями использования территорий;</p> <p>особо охраняемых природных территориях;</p> <p>границах лесничеств;</p> <p>иных территориях и зонах в соответствии с частью 8 статьи 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации.</p>
2.5	Сведения информационных ресурсов	<p>1. Сведения о развитии территории, об ограничениях использования территории, содержащиеся в федеральной государственной информационной системе территориального планирования и информационных ресурсах органов исполнительной власти Республики Татарстан;</p> <p>2. Сведения о недропользовании, транспортной инфраструктуре, в том числе трубопроводном транспорте, инженерной инфраструктуре, водных объектах, лесоустройстве, содержащиеся в информационных ресурсах органов исполнительной власти Российской Федерации и Республики Татарстан, организаций - недропользователей, организаций, эксплуатирующих объекты</p>

		трубопроводного транспорта и инженерной инфраструктуры, проектных институтов.
2.6	Основные характеристики территории поселения муниципального района Республики Татарстан	Чирповское сельское поселение Лаишевского муниципального района Республики Татарстан. Населенные пункты, входящие в состав поселения: село Чирпы, село Именьково, деревня Меретьяки Численность населения поселения: 1003 человека (по состоянию на 2019 год); Площадь территории поселения: 345 га.
2.7	Дополнительные исходные данные, необходимые для разработки проекта генерального плана	1. Заполненная анкетная форма исходных данных для разработки проекта генерального плана. 2. Фактические границы кладбищ, расположенных на территории Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, с указанием поворотных точек и их координат. 3. Картографическая основа масштаба 1:10000, не содержащая сведения, отнесенные к государственной тайне на территорию Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан. 4. Иная информация, необходимая для разработки проекта генерального плана.
2.8	Порядок предоставления исходных данных для разработки проекта генерального плана	1. Исполнитель самостоятельно осуществляет сбор исходных данных для разработки проекта генерального плана. Заказчик оказывает содействие в получении необходимых исходных данных для разработки проекта генерального плана, находящихся в распоряжении третьих лиц; 2. Заказчик предоставляет Исполнителю исходные данные, находящиеся в его распоряжении, в течение 10 календарных дней с момента поступления запроса от Исполнителя о предоставлении исходных данных.
3	Требования к содержанию работы	
3.1	Основные требования к порядку подготовки проекта генерального плана	Подготовка проекта генерального плана либо внесения изменений в генеральный план осуществляется с учетом статьи 24 Градостроительного кодекса Российской Федерации соответственно.
3.2	Расчетные периоды (этапы) разработки проекта генерального плана	Работы необходимо выполнить в 3 этапа (начало выполнения последующего этапа возможно исключительно после принятия Заказчиком предыдущего этапа): 1 этап. Разработка проекта генерального плана. Включает в себя:

		<p>1) сбор, систематизация исходных данных и материалов. Анализ современного использования и комплексная оценка территории.</p> <p>2) разработка проекта генерального плана в составе положения о территориальном планировании и карт, входящих в состав проекта генерального плана, материалов по обоснованию проекта генерального плана. Сдача на согласование Заказчику проекта генерального плана.</p> <p>Подготовка описаний местоположения границ населенных пунктов.</p> <p>3) предварительная проверка описаний местоположения границ населенных пунктов в Управлении Росреестра по Республике Татарстан на соответствие требованиям об отсутствии пересечений границ. Передача заказчику результатов проверки в Управлении Росреестра по Республике Татарстан. В случае получения отрицательного результата проверки, необходимо устранить замечания Управления Росреестра по Республике Татарстан и повторить процедуру проверки.</p> <p>2 этап. Согласование проекта генерального плана. Продолжительность – <i>130 календарных дней</i>, включает в себя:</p> <p>1) согласование проекта генерального плана с федеральными органами исполнительной власти, в соответствии с постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан №310 от 17 апреля 2012 года «Об утверждении порядка рассмотрения проектов схем территориального планирования двух и более субъектов Российской Федерации, проектов схем территориального планирования субъектов Российской Федерации, имеющих общую границу с Республикой Татарстан, проектов документов территориального планирования муниципальных образований Республики Татарстан и подготовки на них заключений», органами местного самоуправления. Доработка проекта генерального плана в соответствии с замечаниями – <i>90 календарных дней</i>.</p> <p>2) проведение публичных слушаний или общественных обсуждений по проекту генерального плана. Доработка проекта генерального плана по итогам публичных слушаний или общественных обсуждений – <i>40 календарных дней</i>.</p>
--	--	--

		<p>3 этап. Утверждение проекта генерального плана. Продолжительность – <i>15 календарных дней</i>, включает в себя:</p> <p>1) утверждение проекта генерального плана – <i>10 календарных дней</i>.</p> <p>2) сдача Заказчику утвержденного проекта генерального плана, в том числе описаний местоположения границ населенных пунктов для передачи в орган регистрации прав сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав поселения, которые должны содержать графическое описание местоположения границ населенных пунктов, перечень координат характерных точек этих границ в системе координат, используемой для ведения ЕГРН. Внесение сведений о границах населенных пунктов в ЕГРН – <i>5 календарных дней</i>.</p>
3.3	Сбор, систематизация исходных данных для разработки проекта генерального плана	Систематизированные исходные данные, используемые для разработки проекта генерального плана, подлежат передаче Исполнителем Заказчику на электронном носителе с приложением копий всех документов.
3.4	Положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана	Положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана, разрабатываются в соответствии со статьей 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации, Приложением №1 и Приложением №3 к данному техническому заданию соответственно.
3.5	Материалы по обоснованию проекта генерального плана	Материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме и в виде карт разрабатываются в соответствии со статьей 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации, Приложением №2 и Приложением №3 к данному техническому заданию соответственно.
3.6	Требования к формату представления материалов проекта генерального плана для передачи Заказчику	<p>1. В положении о территориальном планировании в составе проекта генерального плана, а также материалах по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме за единицу измерения площади земель принимается гектар (округление значений осуществляется с точностью до четырех знаков после запятой), на картах, входящих в состав проекта генерального плана, а также материалов по обоснованию проекта генерального плана, площадь земель указывается в кв.м.</p> <p>2. Положение о территориальном планировании в</p>

		<p>составе проекта генерального плана, а также материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме разрабатываются на стандартных листах формата А4 (210 x 297 мм) с применением текстового редактора Microsoft Word в формате *.doc или другом, совместимом с ним формате, с использованием шрифта Times New Roman размером 14 (для оформления табличных материалов размером Г2) через одинарный интервал и размером полей:</p> <p>20 мм – левое; 15 мм – правое; 15 мм – верхнее; 15 мм – нижнее.</p> <p>3. Графические материалы, импортированные в положение о территориальном планировании в составе проекта генерального плана, а также материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме, должны быть представлены в виде растровых изображений в формате *.jpeg с разрешением не менее 300 dpi и иметь размер, кратный листу формата А4;</p> <p>4. Карты, входящие в состав проекта генерального плана и материалов по его обоснованию, в векторном формате данных:</p> <p>должны соответствовать требованиям, установленным приказом Министерства экономического развития Российской Федерации от 9 января 2018 года №10 «Об утверждении Требований к описанию и отображению в документах территориального планирования объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов местного значения и о признании утратившим силу приказа Минэкономразвития России от 7 декабря 2016 года №793»;</p> <p>должны иметь масштаб 1:10000;</p> <p>должны быть выполнены на картографической основе масштаба 1:10000, не содержащей сведения, отнесенные к государственной тайне;</p> <p>должны быть представлены в местной системе координат кадастрового округа 16 (МСК-16);</p> <p>должны иметь наименования и форматы, доступные для загрузки в федеральную государственную информационную систему территориального планирования (gml, sxfrsc, mif/mid, shp\dbf, dwg\dbf).</p> <p>5. Копии карт, входящих в состав проекта</p>
--	--	--

		<p>генерального плана и материалов по его обоснованию, должны быть представлены в растровых форматах *.jpeg, *.jpg с разрешением не менее 300 dpi в масштабе 1:10000 и иметь размер, кратный листу формата А4;</p> <p>6. Сведения о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, являющиеся обязательным приложением к проекту генерального плана:</p> <p>должны соответствовать требованиям, установленным приказом Министерства экономического развития Российской Федерации от 23 ноября 2018 года №650 «Об установлении формы графического описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формы текстового описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, требований к точности определения координат характерных точек границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формату электронного документа, содержащего сведения о границах населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, и о признании утратившими силу приказов Минэкономразвития России от 23 марта 2016 года №163 и от 4 мая 2018 года №236»;</p> <p>должны быть представлены в текстовой форме в формате *.pdf, а также в форме электронных XML-документов в соответствии с форматом, используемым при внесении в Единый государственный реестр недвижимости сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав поселения муниципального района Республики Татарстан, в порядке межведомственного информационного взаимодействия.</p>
3.7	Согласование проекта генерального плана,	1. Исполнитель передает Заказчику подготовленный проект генерального плана и материалы по его

	<p>проведение публичных слушаний или общественных обсуждений. Доработка проекта генерального плана</p>	<p>обоснованию в электронном формате, необходимом для размещения в федеральной государственной информационной системе территориального планирования;</p> <p>2. В случае разработки проекта внесения изменений в генеральный план Исполнитель прилагает к указанному документу таблицу внесенных им изменений;</p> <p>3. Заказчик размещает проект генерального плана и материалы по его обоснованию в федеральной государственной информационной системе территориального планирования в соответствии с постановлением Правительства Российской Федерации от 12 апреля 2012 года №289 «О федеральной государственной информационной системе территориального планирования» в объеме и составе, соответствующем статье 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации. Размещаемые документы должны быть подписаны усиленной квалифицированной электронной подписью;</p> <p>4. Исполнитель передает Заказчику демонстрационные материалы для проведения общественных обсуждений или публичных слушаний по проекту генерального плана, в том числе слайдовую презентацию (в случае необходимости, по решению Заказчика);</p> <p>5. Исполнитель участвует в процессе общественных обсуждений или публичных слушаний по проекту генерального плана (в случае необходимости, по решению Заказчика);</p> <p>6. Исполнитель устраняет замечания с учетом сводного заключения, поступившего от Кабинета Министров Республики Татарстан, результатов общественных обсуждений или публичных слушаний и подготавливает окончательную редакцию проекта генерального плана;</p> <p>7. Исполнитель сопровождает проект генерального плана в процессе его утверждения.</p>
<p>3.8</p>	<p>Мероприятия, проводимые после утверждения проекта генерального плана</p>	<p>1. Исполнитель формирует необходимый пакет документов с описанием местоположения границ населенных пунктов в составе и формате, требуемом для внесения Заказчиком сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав</p>

		<p>Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, в Единый государственный реестр недвижимости, и передает его Заказчику;</p> <p>2. Исполнитель передает Заказчику материалы проекта генерального плана (положение о территориальном планировании, карты, входящие в состав генерального плана, сведения о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан), а также материалы по обоснованию генерального плана в текстовой форме и в виде карт, в электронной форме на компакт – дисках (CD, DVD) в двух экземплярах с учетом следующих требований: генеральный план и материалы по его обоснованию оформляются как в режиме для открытого доступа, так и режиме «Для служебного пользования» (в случае необходимости), в том числе карты, входящие в состав генерального плана и материалов по его обоснованию, выполняются в растровой и векторной модели данных;</p> <p>при наличии сведений, составляющих государственную тайну, генеральный план и материалы по его обоснованию оформляются в режиме «С» («Секретно») или «СС» («Совершенно секретно»), при наличии необходимых оснований. При этом карты, входящие в состав генерального плана или материалов по его обоснованию, с грифом «С» и (или) «СС» выполняются в растровом и векторном видах с соблюдением законодательства о государственной тайне.</p> <p>3. Исполнитель передает Заказчику положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана, а также материалы по его обоснованию в текстовой форме и в виде карт на бумажном носителе в виде томов (книг) в двух экземплярах;</p> <p>4. Дополнительно по результатам выполнения работ Исполнитель представляет Заказчику: сопроводительное письмо о завершении работ; два экземпляра акта сдачи-приемки работ.</p> <p>5. Заказчик в течение 14 (четырнадцати) рабочих дней с момента получения всех документов и</p>
--	--	---

		<p>материалов, указанных в пункте 3.8 настоящего технического задания, рассматривает результаты работ и принимает решение о приемке работ либо формулирует обоснованные требования к доработке, если работы выполнены Исполнителем не полностью. В этом случае Исполнитель осуществляет доработку материалов в рамках настоящего технического задания за свой счет.</p>
3.9	Гарантийные обязательства	<p>1. Срок действия гарантийных обязательств – 3 года со дня подписания итогового акта сдачи-приемки работ;</p> <p>2. Исполнитель в течение всего периода действия гарантийных обязательств обязан хранить на своих носителях материалы, сданные Заказчику, и другие необходимые данные, сформированные в ходе выполнения работ.</p>

Приложение №2

ДОКЛАДНАЯ ЗАПИСКА

МӘГЪЛУМАТНАМӘ

№ _____

Президенту
Республики Татарстан

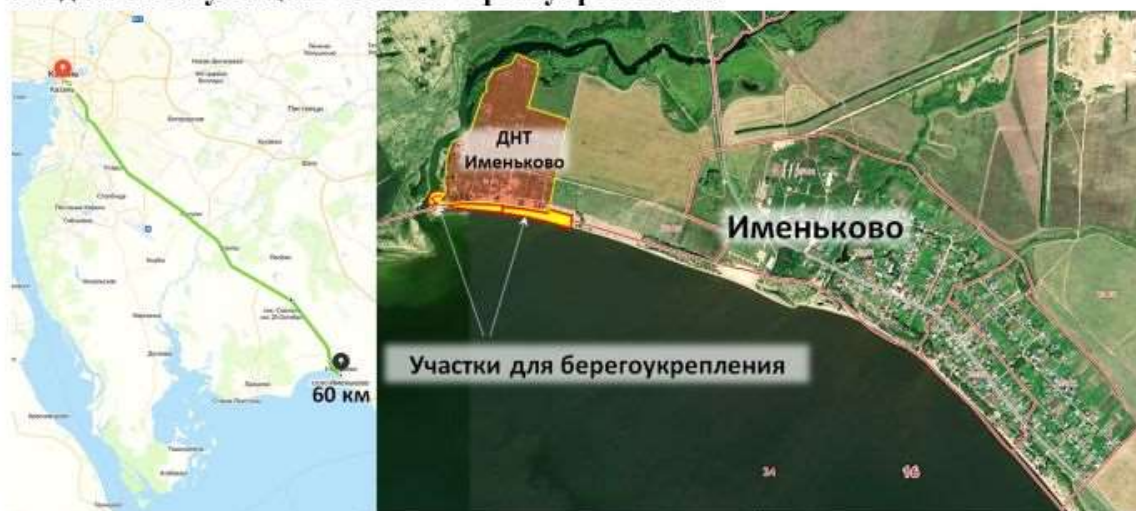
Р.Н. Минниханову

О согласовании изменения
категории земель

Уважаемый Рустам Нургалиевич!

Во исполнение поручения Руководителя Аппарата Президента Республики Татарстан А.А. Сафарова от 10.06.2020 № 27291 «Аглицуллину Ф.А., Мерзакрееву Р.Р. - Для рассмотрения и внесения предложения Президенту Республики Татарстан Р.Н.Минниханову» на обращение руководителя Исполнительного комитета Лаишевского муниципального района Республики Татарстан И.Ф. Зарипова о согласовании включения земельных участков в границы населенного пункта докладываю.

Вышеуказанным обращением руководство Лаишевского района просит согласовать включение земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:000000:5336, 16:24:000000:5354 и 16:24:000000:6130 общей площадью **2.57 га** в границы населенного пункта Именьково с целью **обеспечения строительства и ввода в эксплуатацию объекта берегоукрепления.**

По информации Министерства земельных и имущественных отношений Республики Татарстан (далее – Минземимущество РТ) на сегодняшний день **получено положительное заключение экспертизы на проектную документацию «Берегоукрепление р. Камы Куйбышевского водохранилища в с. Именьково Лаишевского муниципального района».**

Соглашение между Федеральным агентством водных ресурсов и Кабинетом Министров Республики Татарстан **о предоставлении субсидии в 2020 году** из федерального бюджета бюджету Республики Татарстан на строительство объектов берегоукрепления **заключено.**

В настоящее время, в рамках исполнения Вашего поручения от 13.02.2019 № ПР-22 АО «РКЦ Земля» осуществляется разработка документов территориального планирования вышеуказанного сельского поселения.

Учитывая изложенное, считаю возможным согласиться с предложением руководства Лаишевского муниципального района о включении земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:000000:5336, 16:24:000000:5354 и 16:24:000000:6130 в границы населенного пункта Именьково для строительства объектов берегоукрепления.

На Ваше решение.

Помощник Президента
Республики Татарстан

Р.Р. Мерзакреев

Исп: Казаков О.В.
тел: 567-86-18

Лист согласования к документу № вн-4112 от 09.07.2020

Инициатор согласования: Казаков О.В. Главный советник отдела координации и развития земельно-имущественных отношений Экспертного департамента Президента Республики Татарстан

Согласование инициировано: 08.07.2020 18:28

Лист согласования		Тип согласования: последовательное		
№	ФИО	Срок согласования	Результат согласования	Замечания
1	Мерзакреев Р.Р.		 Подписано 09.07.2020 - 09:36	-
2	Сафаров А.А.		 Согласовано 09.07.2020 - 10:04	-

Приложение №3

Общество с ограниченной ответственностью "Камская роща"

ИНН 1657002076 КПП 165701001 ОГРН 1091659020204

420066, Татарстан, Респ., Казань г., Бондарный с.п.о. № 8, кв. 37

№0146 Т от 01.04.2019

Техническому директору ГО
Республиканского кадастрового
центра «Земля»

Г.А. Ешкану

Уважаемый Георгий Александрович!

В соответствии с Перечнем поручений Президента Республики Татарстан Минюльшова Р.П. №ПР 301 от 27.11.2018 по вопросу включения земельных участков в границы населенного пункта село Черны, Черновского сельского поселения в Дашлевоком муниципальном районе Республики Татарстан прошу Вас внести изменения в генеральный план Черновского сельского поселения Дашлевоком муниципального района в части корректировки границ, а именно: в границы населенного пункта земельный участок с кадастровым номером 16:04:020401:920 и 16:04:020401:919 с разрешением использования для индивидуального жилищного строительства.

Директор

Ахметшин И.И.

Приложение №4

**ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
ЛАИШЕВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
ОТДЕЛ АРХИТЕКТУРЫ И
ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВА**

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫНЫН
ХАКАМИЯТЕНЕН
АРХИТЕКТУРА БУЛЕГЕ**

Чернышевского ул., д.23, г.Лаишево
422610

Чернышев урамы, 23 нче йорт Лаеш
ш. 422610

Тел: 8-(84378)-2-52-28 Факс: 8-(84378)-2-54-34
e-mail: A.Otdel @tatar.ru

22.11.2019 № 4996/исх
На № 19566 от 19.11.2019г.

Генеральному директору
АО "РКЦ"ЗЕМЛЯ"
Д.Ш. Гайзатуллиной
420059 РТ, г.Казань,
ул. Оренбургский Тракт, д.8А

Уважаемая Дина Шамилевна!

В отдел архитектуры и градостроительства Лаишевского муниципального района РТ поступило обращение от 19.11.2019 № 19566 (прилагается) о внесении изменения в генплан Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района РТ в отношении земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:020403:54, 16:24:020403:57, 16:24:020403:63 с зоны сельскохозяйственного использования на зону рекреации.

На основании вышеизложенного, направляем вам обращение Исхакова Марата Фархатовича для анализа и возможного учета при разработке Генерального плана Чирповского сельского поселения.

Начальник отдела

Д.Н. Хисматов

Руководителю Исполнительного комитета
Лаишевского муниципального района
Зарипову Ильдусу Фатиховичу
422610, РТ, г. Лаишево, ул. Чернышевского, д.23
от Исхакова Марата Фархатовича
РТ, Лаишевский р-н, дер. Меретьяки,
ул. Интернациональная, дом 16

Уважаемый Ильдус Фатихович!

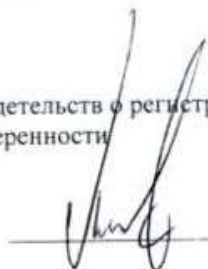
Прошу Вас внести изменения в генплан Чирповского сельского поселения
Лаишевского муниципального района РТ в отношении следующих земельных участков
сельскохозяйственного назначения

- с кадастровым номером 16:24:020403:54 (площадь 90201,56 кв.м.),
  - с кадастровым номером 16:24:020403:57 (площадь 13547,72 кв.м.)
  - с кадастровым номером 16:24:020403:63 (площадь 36311,80 кв.м.)
- с зоны сельскохозяйственного использования на зону рекреации.

Приложения:

1. Копии свидетельств о регистрации 3 шт
2. Копия доверенности

17.11.2019 г.

/Исхаков М.Ф./

19566
19 ноября

19

РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ

ЕДИНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ РЕЕСТР ПРАВ НА НЕДВИЖИМОЕ ИМУЩЕСТВО И СДЕЛОК С НИМ
Управление Федеральной службы государственной регистрации, кадастра и картографии по Республике Татарстан

СВИДЕТЕЛЬСТВО

О ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГИСТРАЦИИ ПРАВА

Дата выдачи:

05.03.2015

Документы-основания: • Договор дарения недвижимого имущества от 18.11.2014

Субъект (субъекты) права: Исхаков Марат Фархатович, дата рождения: 19.12.1984, место рождения: гор. Казань, гражданство: Российская Федерация, адрес постоянного места жительства или преимущественного пребывания: Республика Татарстан (Татарстан), г.Казань, ул.Ю.Фучика, д.51, кв.70, паспорт гражданина Российской Федерации, серия 92 04 № 783158, выдан 02.07.2005 ОВД Нестречинского района Республики Татарстан, код подразделения 162-0518

Вид права: Собственность

Кадастровый (условный) номер: 16-24/020403-57

Объект права: Земельный участок, категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, разрешенное использование: для ведения сельскохозяйственного производства, общая площадь 13549 кв. м., адрес (местонахождение) объекта: Республика Татарстан (Татарстан), Лаишевский муниципальный район, Чирповское сельское поселение

Существующие ограничения (обременения) права: не зарегистрировано

О чем в Едином государственном реестре прав на недвижимое имущество и сделок с ним "05" марта 2015 года сделана запись регистрации № 16-16/025-16/071/002/2015-232/2

Государственный регистратор

Кулагина Л. В.

16-16/025-16/071/002/2015-232/2

Серия 16-АН 478024

16-АН 478024

РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ

ЕДИНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ РЕЕСТР ПРАВ НА НЕДВИЖИМОЕ ИМУЩЕСТВО И СДЕЛОК С НИМ
Управление Федеральной службы государственной регистрации, кадастра и картографии по Республике Татарстан

О ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГИСТРАЦИИ ПРАВА

Дата выдачи:

05.03.2015

Документы-основания: • Договор дарения недвижимого имущества от 18.11.2014

Субъект (субъекты) права: Исхаков Марат Фархатович, дата рождения: 19.12.1984, место рождения: гор. Казань, гражданство: Российская Федерация, адрес постоянного места жительства или преимущественного пребывания: Республика Татарстан (Татарстан), г.Казань, ул.Фучика, д.51, кв.70; паспорт гражданина Российской Федерации, серия 92 04 № 783158, выдан 02.07.2005 ОВД Пестречинского района Республики Татарстан, код подразделения 162-051

Вид права: Собственность

Кадастровый(условный) номер: 16-24-020403-63

Объект права: Земельный участок, категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, разрешенное использование: для ведения сельскохозяйственного производства, общая площадь 36 315 кв. м., адрес (местонахождение) объекта: Республика Татарстан (Татарстан), Лаишевский муниципальный район, Чиршувское сельское поселение

Существующие ограничения (обременения) права: не зарегистрировано

О чем в Едином государственном реестре прав на недвижимое имущество и сделок с ним "05" марта 2015 года сделана запись регистрации № 16-16/025-16/071/002/2015-234/2

Государственный регистратор

Кулагина Л. В.

Серия 16-АН 478052

478052

16-АН

РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ

ЕДИНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ РЕЕСТР ПРАВ НА НЕДВИЖИМОЕ ИМУЩЕСТВО И СДЕЛОК С НИМ
Управление Федеральной службы государственной регистрации, кадастра и картографии по Республике Татарстан

СВИДЕТЕЛЬСТВО

О ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГИСТРАЦИИ ПРАВА

Дата выдачи:

05.03.2015

Документы-основания: • Договор дарения недвижимого имущества от 18.11.2014

Субъект (субъекты) права: Исхаков Марат Фархатович, дата рождения: 19.12.1984, место рождения: гор. Казань, гражданство: Российская Федерация, адрес постоянного места жительства или преимущественного пребывания: Республика Татарстан (Татарстан), г.Казань, ул.Ю.Фучика, д.51, кв.70, паспорт гражданина Российской Федерации: серия 92 04 № 783158, выдан 02.07.2005 ОВД Нестречинского района Республики Татарстан; код подразделения 162-051

Вид права: Собственность

Кадастровый(условный) номер: 16:24:020403:54

Объект права: Земельный участок, категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, разрешенное использование: для ведения сельскохозяйственного производства, общая площадь 90210 кв. м., адрес (местонахождение) объекта: Республика Татарстан (Татарстан), Лаишевский муниципальный район, Чирповское сельское поселение

Существующие ограничения (обременения) права: не зарегистрировано

О чем в Едином государственном реестре прав на недвижимое имущество и сделок с ним "05" марта 2015 года сделана запись регистрации № 16-16/025-16/071/002/2015-229/2

Государственный регистратор

Кулагина Л. В.

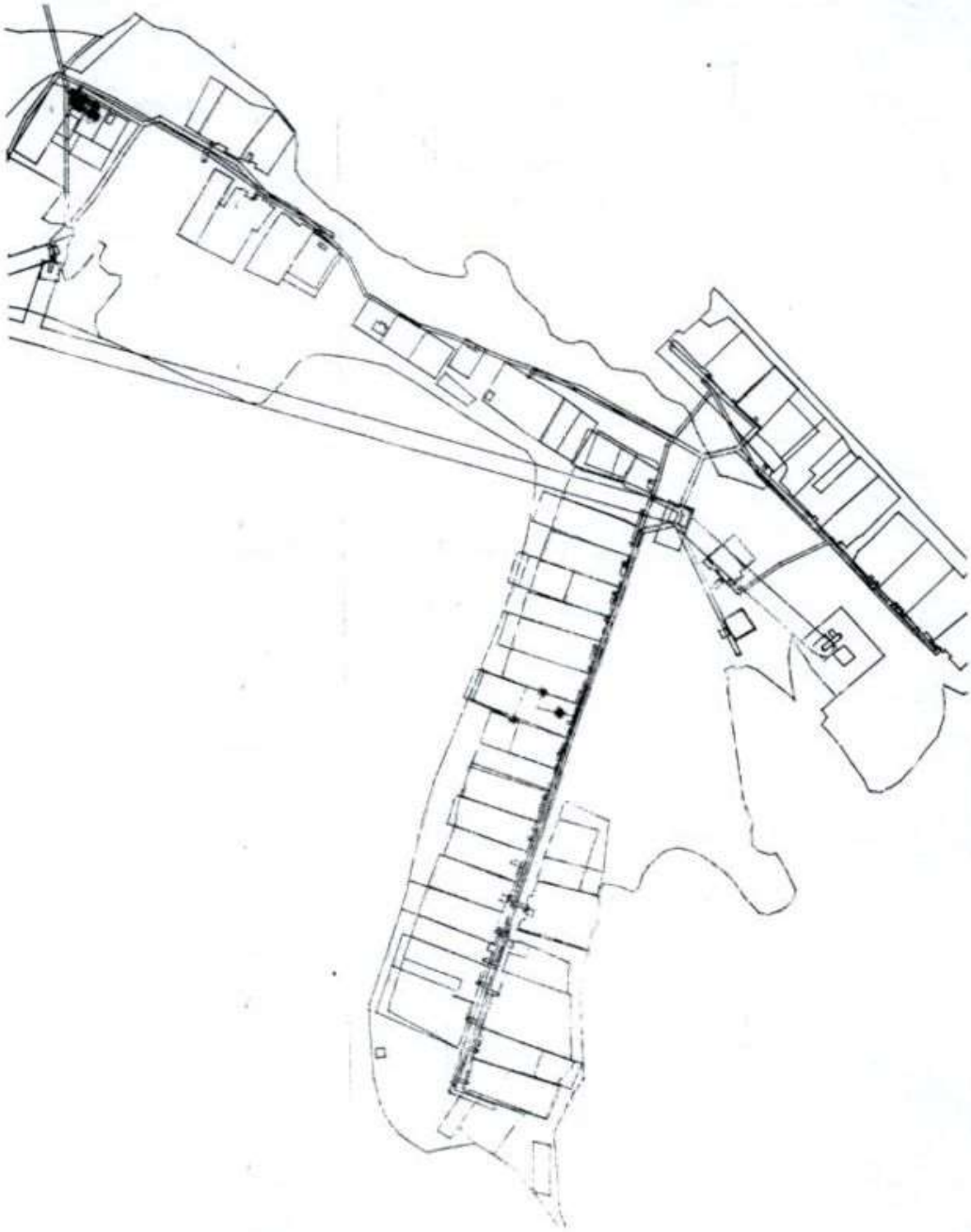
(подпись, м.п.)

16-16/025-16/071/002/2015-229/2

478027

16-АН

Приложение №5

МВД России

МИНИСТЕРСТВО
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
ПО РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН
(МВД по Республике Татарстан)

30, Дербянского, 19, г. Казань, 420111

Президенту
Республики Татарстан

Р.Н. Минниханову

30.01.2019 № 1/237

по № _____ от _____

Об изменении категории и вида
разрешённого использования
земельных участков

Глубокоуважаемый Рустам Нургалиевич
Здравствуйте

Глубокоуважаемый Рустам Нургалиевич

В соответствии с Вашим поручением от 13.10.2017 № 57316 администрацией Лаишевского муниципального района Республики Татарстан из категории земель сельскохозяйственного назначения сформированы и поставлены на кадастровый учет земельные участки с номерами 16:24:020401:1558 и 16:24:020401:623.

Указанные земельные участки предоставлены *Качному* некоммерческому товариществу «Именьковское» на праве безвозмездного срочного пользования сроком на пять лет. В настоящее время они имеют вид разрешённого использования «для сельскохозяйственного производства».

С учетом изложенного, в целях дальнейшего освоения предоставленной территории прошу Вас оказать содействие в решении вопроса об изменении категории земельных участков и вида их разрешённого использования с внесением соответствующих изменений в документы территориального планирования Чирповского сельского поселения, а именно в генеральный план и правила землепользования и застройки.

С уважением
Министр

Министр

А.В. Хохорин

007078

КОНТРОЛЬ

Кудряшеву В.Н. (срок: 09.08.2019)
Для работы по п.2

Васильевой Л.А.

Файзуллин И.Э.
4795-ИФ от 13.02.2019

РЕКВИЗИТЫ ДОКУМЕНТА

Эх. № ПР-22 от 13.02.2019

Кому: **Песошин А.В.** (Аппарат Кабинета Министров Республики Татарстан), **Гарипов И.М.** (Аппарат Президента Республики Татарстан), **Савельев И.Л.** (Аппарат Президента Республики Татарстан), **Нурутдинов А.Р.** (Аппарат Президента Республики Татарстан), **Волков А.И.** (Аппарат Президента Республики Татарстан), **Сабирова Р.Н.** (Аппарат Президента Республики Татарстан), **Файзуллин И.Э.** (Министерство строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан), **Хамаев А.К.** (Министерство земельных и имущественных отношений Республики Татарстан), **Ахметов М.Г.** (Министерство сельского хозяйства и продовольствия Республики Татарстан), **Батков Ф.С.** (Государственный комитет Республики Татарстан по биологическим ресурсам), **Абдулганиев Ф.С.** (Министерство экономики Республики Татарстан), **Шадриков А.В.** (Министерство экологии и природных ресурсов Республики Татарстан), **Зяббаров А.Б.** (Управление Федеральной службы государственной регистрации, кадастра и картографии по Республике Татарстан), **Музафарова Л.А.** (Филиал ФГБУ "ФКП Росреестра" по Республике Татарстан), **Афанасьев М.П.** (Лакшевский муниципальный район Республики Татарстан)

Исх. № ПР-22 от 13.02.2019

От кого: **Минниханов Р.Н.** (Аппарат Президента Республики Татарстан)

Перечень поручений Президента Республики Татарстан Р.Н. Минниханова по вопросу включения земельных участков в границы населенного пункта Чирпы Лакшевского муниципального района Республики Татарстан

ПЕРЕЧЕНЬ РЕЗОЛЮЦИЙ НА ДОКУМЕНТ

Файзуллин И.Э. (4795-ИФ от 13.02.2019):
Кудряшеву В.Н. - Для работы по п.2
Васильевой Л.А.
Отв. Кудряшев В.Н. - срок: 09.08.2019

Кудряшев В.Н. (4795-ВК от 13.02.2019):
Янюшкиной В.Р. - Для работы в установленном порядке.
Отв. Янюшкина В.Р. - срок: 09.08.2019

Песошин А.В. (7146-АП от 13.02.2019):
Гасарову Ш.Х. - Для организации контроля и информирования Президента РТ Р.Н. Минниханова по исполнению документа.

Гарипов И.М. (ПР-22-И1 от 13.02.2019):
Мухамешину Н.Р.

Волков А.И. (ПР-22-АВ от 13.02.2019);
Марданшину Р.М. - На контроль.

Мардакшин Р.М. (ПР-22-РМ от 13.02.2019);
Бигматязянову Р.Р. - На контроль (создан в электронной форме), Фля. - КМ РФ. Сроки - предоставлены.

Абдулганиев Ф.С. (2972-ОА от 13.02.2019);
Шачиеву А.Л. - Для работы.

Шамсиев А.Д. (2972-АШ от 13.02.2019);
Кондратовой Н.В.

Ахметов М.Г. (1597-МА от 13.02.2019);
Хабипову Р.Р. - Для организации исполнения в установленные сроки

Хабиллов Р.Р. (1597-РХ от 13.02.2019);
Дружину А.И. - Для работы в установленном порядке.

Батков Ф.С. (696-ОБ от 13.02.2019);
Шарафудинову Р.Г

Шакиров Ф.Ф. (2707-ФШ от 13.02.2019);
Королеву П.С.

Королев П.С. (650-ПК от 14.02.2019);
Сафину М.В. - Для работы, зайдите

Савельев И.Л. (ПР-22-ИС от 13.02.2019);
Шамсутдинову Р.Р.

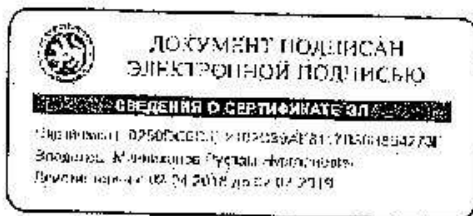
Шамсутдинов Р.Р. (ПР-22-РШ от 14.02.2019);
Казакову О.В.

Ханаев А.К. (4511-АХ от 13.02.2019);
Галиеву А.И., Мерзекоеву Р.Р. - Для сведения и учета в работе.

Галиев А.И. (4511-АГ от 13.02.2019);
Мубаракзю А.Г. - Карту

Мубаракзю А.Г. (4511-АМ от 14.02.2019);
Ризаевой А.А. - по резолюции

УТВЕРЖДАЮ
Президент Республики Татарстан

Р.Н. Минниханов

« _____ » _____ 2019 г.

ПЕРЕЧЕНЬ ПОРУЧЕНИЙ

Президента Республики Татарстан Р.Н. Минниханова по вопросу включения земельных участков в границы населенного пункта Чирлы Лаишевского муниципального района Республики Татарстан

1. Рекомендовать главе Лаишевского муниципального района Республики Татарстан:

1.1. принять соответствующие решения о внесении изменений в документы территориального планирования Чирповского сельского поселения, Лаишевского муниципального района, правила землепользования и застройки территорий в части включения земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:020401:623, 16:24:020401:1558, а также территории ДНТ «Имежъяковское» в границы населенного пункта Чирлы в соответствии с требованиями градостроительного законодательства.

Срок: 15.03.2019;

1.2. обеспечить подготовку в специализированной организации проекта изменений, вносимых в документы территориального планирования Чирповского сельского поселения, Лаишевского муниципального района, правила землепользования и застройки территорий в части включения земельных участков, указанных в подпункте 1.1 настоящего перечня поручений, в границы населенного пункта Чирлы.

Срок: 15.05.2019;

1.3. направить в Кабинет Министров Республики Татарстан обращение о согласовании с министерствами и ведомствами Республики Татарстан на федеральном сайте gis.economy.gov.ru проекта изменений, вносимых в документы территориального планирования Чирповского сельского поселения, Лаишевского

муниципального района в части включения земельных участков, указанных в подпункте 1.1 настоящего перечня поручений, в границы населенного пункта Чирпы.

Срок: 15.07.2019;

1.4. совместно с владельцем земельных участков, указанных в подпункте 1.1 настоящего перечня поручений, обеспечить подготовку проекта планировки территории ДНТ «Именьковское» и документов территориального планирования Чирповского сельского поселения, включая правила землепользования и застройки территорий, в соответствии с Федеральным законом от 31 декабря 2017 года № 507-ФЗ «О внесении изменений в Градостроительный кодекс Российской Федерации и отдельные законодательные акты Российской Федерации».

Срок: 15.07.2019;

1.5. по результатам исполнения пункта 2 настоящего перечня поручений принять решения об утверждении изменений, вносимых в документы территориального планирования Чирповского сельского поселения, Лаишевского муниципального района, а также в правила землепользования и застройки территорий в части включения земельных участков, указанных в подпункте 1.1 настоящего перечня поручений, в границы населенного пункта Чирпы, и направить соответствующую информацию в филиал ФГБУ «Федеральная кадастровая палата Росреестра» по Республике Татарстан для внесения сведений в Единый государственный реестр недвижимости.

Срок: 15.11.2019.

2. Министерству строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан организовать работу по согласованию изменений, вносимых в документы территориального планирования Чирповского сельского поселения, Лаишевского муниципального района в части включения земельных участков, указанных в подпункте 1.1 настоящего перечня поручений, в границы населенного пункта Чирпы.

Срок: 15.08.2019.

3. Рекомендовать Управлению Росреестра по Республике Татарстан, филиалу ФГБУ «Федеральная кадастровая палата Росреестра» по Республике Татарстан на основании документов, представленных органами местного самоуправления муниципального района и владельцами земельных участков, ускорить процедуры внесения соответствующих изменений в Единый государственный реестр недвижимости и оформления земельных участков, указанных в подпункте 1.1 настоящего перечня поручений.

Срок: 15.12.2019.

4. Контроль за исполнением настоящего перечня поручений и информирование Президента Республики Татарстан Р.Н. Минниханова о его выполнении возложить на Кабинет Министров Республики Татарстан.

Подготовил:
помощник Президента
Республики Татарстан

А.Р. Нурутдинов

13.02.2019
№ ПР-22

СПИСОК РАССЫЛКИ

Перечень поручений Президента Республики Татарстан Р.Н. Минниханова по вопросу включения земельных участков в границы населенного пункта Чирны Лаишевского муниципального района Республики Татарстан

№ п/п	Кому направить	Примечание
1	Аппарат Кабинета Министров Республики Татарстан • Исоев И.А. 420060, г. Казань, пл. Свободы, 1	
2	Министерство земельных и имущественных отношений Республики Татарстан • Хамиев А.К. 420043, Казань, ул. Вишневского, 26	
3	Министерство сельского хозяйства и продовольствия Республики Татарстан • Ахметов М.Г. 420014, Казань, ул.Феодосиевская, д.36	
4	Министерство строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан • Файзуллин И.Л. 420111, Казань, ул. Державинского, 10	
5	Министерство экологии и природных ресурсов Республики Татарстан • Шадринков А.В. 425040, г.Казань, ул.Лавочкина, 75	
6	Министерство экономики Республики Татарстан • Абдулганиев Ф.С. 420021, г.Казань, ул.Московская, 55	
7	Государственный комитет Республики Татарстан по биологическим ресурсам • Батков Ф.С. 420021, Казань, ул.К.Тимурова, 29	
8	Лаишевский муниципальный район Республики Татарстан • Афанасьев М.Г. 422619, РТ, г. Лаишево, ул. Первомайская, 39	
9	Аппарат Президента Республики Татарстан • Гарипов И.М. • Саевцев И.Л. • Велков А.И. • Нурутдинов А.Р. • Сабирова Р.Н. Кремль, г. Казань, 420014	
10	Управление Федеральной службы государственной регистрации, кадастра и картографии по Республике Татарстан • Зяббаров А.Г. 420054, г.Казань, ул. Авангардная, д.24	
11	Филиал ФГБУ "ФКП Росреестра" по Республике Татарстан	

Музафарова Л.А. 420057 г. Казань ул. Кулагина 1
Итого: 15 адресатов

Руководитель
Аппарата Президента
Республики Татарстан

А.А. Сафаров

Лист согласования к документу № ПР-22 от 13.02.2019

Инициатор согласования: Казаков Ю.В. Главный советник отдела координации и развития земельно-имущественных отношений Экспертного департамента Президента Республики Татарстан

Согласование инициировано: 11.02.2019 11:43

Лист согласования		Тип согласования: последовательное		
№	ФИО	Срок согласования	Результат согласования	Замечания
1	Шамсутдинов Р.Р.		Согласовано 11.02.2019 - 16:32	-
2	Нурутдинов А.Р.		Согласовано 12.02.2019 - 16:55	-
3	Сафаров А.А.		Согласовано 12.02.2019 - 18:58	-
4	Минниханов Р.Н.		Подписано 13.02.2019 - 16:11	-

Приложение №6

МИНИСТЕРСТВО ПО ДЕЛАМ
ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ
И ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Ак. Губкина, 50, г. Казань, 420088

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ
ЭШЛӘРЕ ҺӘМ ГАДӘТТӘН ТЫШ
ХӘЛЛӘР МИНИСТРЛЫГЫ
Ак. Губкин ур., 50, Казан шәһ., 420088

Тел. (843) 221-61-04, факс 221-61-54, E-mail: mchs@tatar.ru, сайт: mchs.tatarstan.ru

---

№ 3-3-5

Техническому директору
АО «РКЦ «Земля»

Г.А. Яшкову

ул. Оренбургский тракт, д. 8а, г. Казань,
Республика Татарстан, 420059

О направлении перечня мероприятий
по гражданской обороне, мероприятий
по предупреждению чрезвычайных ситуаций

Уважаемый Георгий Александрович!

Министерство по делам гражданской обороны и чрезвычайным ситуациям Республики Татарстан рассмотрев Ваше обращение, направляет измененные исходные данные для разработки раздела «Перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций».

Приложение: Исходные данные и требования на 3 л., в 1 экз.

Заместитель министра

Н.В. Суржко

БАШЛАНГЫЧ МӘГЪЛҮМАТЛАР ҺӘМ ИСЕМЛЕКНЕ ЭШЛӘУ ӨЧЕН ТАЛӘПЛӘР

ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ БУЕНЧА ЧАРАЛАР, ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘРНЕ КИСӘТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР,

проект составында

Чирпы авыл җирлегенең генераль планы

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы»

Казан шәһәре № 356, 2019 елның 5 сентябре

(Исх. № 1-8/1195, 19.08.2009)

Кемнән: Татарстан Республикасы Гражданнар
оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр
министрлығы

Кемгә: АЖ " РКЦ " Земля»

«Җир «РКЦ " АЖ соравы буенча, гражданнар оборонасы буенча чаралар, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеген эшләү өчен беренчел мәгълүматлар һәм таләпләр хәбәр итәм.

1. Гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлеген эшләү өчен:

Җирлекнең Гражданнар оборонасы планының төп нигезләмәләре:

проектлана торган территория Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керми;

Гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән оешмалар территориясендә юк;

бу территория мөмкин булган химик зарарлану зоналарына, мөмкин булган җимереклекләр, радиоактив зарарлану һәм катастрофик сү басу мөмкин булган зоналарга керми;

гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын төзү таләп ителми.

Авил җирлеге территориясендә урнашкан һәм урнашкан сәнәгать тармакларының гражданнар оборонасы планнарының төп нигезләмәләре:

яңа сәнәгать предприятиеләрен урнаштыруны «СНиП 2.01.51-90 «гражданлык оборонасы буенча инженер-техник чаралар «таләпләренә туры китереп планлаштырырга.

Күчерү:

165.13258.2014 " СНиП 2.01.51-90 «ИТМ буенча актуальләштерелгән редакция «СНиП 2.01.51»;

шәһәр читендәге зонага күчерелә торган, эвакуацияләнә торган халык саны, беренче чиратта, хисап вакыты – Лаеш муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә.;

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә жыелма-эвакуация (кабул итү-эвакуация) пунктларын урнаштыру.

Инженерлык коммуникацияләре:

су белән тәэмин итү системасы буенча таләпләр-СП 165.132588.2014 «СНиП 2.01.51-90 «ГО буенча актуальләштерелгән редакция»;

тотрыклы электр белән тәэмин итүгә таләпләр-СП 165.1325800.2014 «СНиП 2.01.51-90 «ГО буенча актуальләштерелгән редакциясе»;

гражданнар оборонасына хәбәр итү системасы буенча таләпләрне РФ Президентының 13.11.2012 елдан № 1522 «Гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында яисә килеп чыгу турында халыкка экстрен хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында» гы Указы нигезендә (район бердәм дәүләт сәламәтлек саклау системасына тоташтырылган сөйләм сирен җайланмасын урнаштыру кирәк) күздә тотарга.

2. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеген эшләү өчен түбәндәгеләрне исәпкә алырга кирәк:

куркыныч табигать процессларын һәм күренешләрне инженер-геологик эзләнүләр нәтижеләре буенча билгеләргә, инженер-геологик эзләнүләр үтәләше мәжбүри;

авария булган Лаеш муниципаль районында гадәттән тыш хәлләр зоналары барлыкка килүгә китерергә мөмкин булган потенциал куркыныч объектлар:

- «Татнефть» ГАҖ объектлары ("Элмәт – Горький-2", "Элмәт-Горький-3" магистраль нефть үткәргечләренең «насос» Ковал станциясе майданчыгы), Казан РНУ (422625, ТР, Лаеш районы, Комлы Кавал авылы);

- «Газпром трансгаз Казан» ЖЧЖ объектлары (газ бүлү станциясе-3 Комлы Кавал). АГРС-10 юбилейлы Константиновское ЛПУМГ (42266, ТР, Лаеш районы, Габишево авылы, АГРС); Кавказ газ тарату станциясе-10 Боровое Матюшино ЛПУМГ (422602, ТР, Лаеш районы, Боровое Матюшино авылы, АГРС); "Казан" газ бүлү станциясе-3 "Казан" аэропорты Константиновский ЛПУМГ (422624, ТР, Лаеш р-н, Столбище авылы, "Казан" аэропорты, АГРС); газ

заправкасы станциясе (автомобиль), ТР, Лаеш районы, поселогы Лаеш); куркыныч матдэләрне транспортлау участогы (ТР, Лаеш ш., Горький ур., 39)

3. Гражданнар оборонасы буенча чаралар, гадэттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеген эшлэгәндә куллану өчен тәкъдим ителә торган төп норматив һәм методик документлар:

Гражданнар оборонасы буенча чаралар, гадэттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеген проектлаганда куллану өчен тәкъдим ителә торган төп норматив һәм методик документлар исемлеге «гадэттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык. Территориаль планлаштыру документларын эшлэгәндә Гражданнар оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадэттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе» темасына "түгәрәк өстәл" үткәрелде.

Өстәмә таләпләр:

Төзелеш проектының чаралар исемлеге " гадэттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык. Территориаль планлаштыру документларын эшлэгәндә Гражданнар оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадэттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе, текст һәм график материалны мәжбүри күрсәтеп.

2. Для отображения вопросов перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций разработать:

основные технико-экономические показатели перечня мероприятий по гражданской обороне в генеральном плане;

план сетей водоснабжения и канализации;

схему газоснабжения;

схему теплоснабжения;

схему электроснабжения;

схему сетей радиовещания и телевидения, обеспечивающих устойчивую работу системы централизованного оповещения гражданской обороны.

3. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Генеральный план Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан» согласовать с министерством по делам гражданской обороны и чрезвычайным ситуациям Республики Татарстан.

4. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Генеральный план Чирповского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан» представить на экспертизу согласно постановлению Правительства Российской Федерации от 5 марта 2007 г. № 145 «О порядке организации и проведения государственной экспертизы проектной документации и результатов инженерных изысканий» в составе проекта.

Настоящие исходные данные действительны в течение 3-х лет с момента выдачи.

Заместитель министра

Н.В. Суржко

АКЦИОНЕРЛЫК ЖЭМГЫЯТЕ
Республика семинары
ЖИР " КАДАСТР ҮЗӘГЕ»
("Жир" РКЦ " АЖ»)

РФ, Татарстан Республикасы;
420059, Казан шәһәре, Оренбург тракты ур. 8а;
Тел. (843) 277-57-17, факс (843) 570-9-01
www.rkzemlya.ru, e-mail: info@rkzemlya.ru
ИНН/КПП 1659042075/165901001
ОГРН 1021603463595

ГЕНЕРАЛЬ ПЛАН

***Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирны
авыл жирлеге***

ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

1 ТОМ

Казан 2019

№ т/б	Атамасы	Искәрмә
1	1 Том 1. Раслана торган өлеш: Аңлатма язуы. Территориаль планлаштыру турында нигезләмә.	
2	2 Том Расланган өлеш: график материаллар	
2.1	Планлаштырыла торган жирле әһәмиятгәге объектларны урнаштыру картасы	1:10000
2.2	Жирлек составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктлар чикләренә) чикләре картасы	1:10000
2.3	Жирлекнең функциональ зоналары картасы	1:10000
3	3 Том Нигезләү буенча материаллар: Аңлатма язуы	
4	4 Том Нигезләү буенча материаллар: график материаллар	
4.1	Рстр форматындагы карталар рәвешендәге нигезләү материаллары хәзерге хәле	1:10000
4.2	Рөхсәт форматында карталар рәвешендәге нигезләү материаллары хәзерге нигезләмәне үз эченә ала	1:10000
4.3	Карталар рәвешендәге нигезләү буенча материаллар растр форматында проект алып бара	1:10000
4.4	Гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр форматында карталар рәвешендә нигезләү буенча материаллар	1:10000

ЯЗЫЛУ ҒЭМ ПАТА											
ИНВ.№ ПОЛЛ	A	Ко	Бит	№Д	Имза	Да	Генераль план	ЧОР	БИТ	БИТ	
						20		Чирпы авыл жирлеге	Гә		
						19	Проектның составы		П		

№ т/б	Атамасы	Искөрмө
1	1 Том 1. Раслана торган өлөш: Аңлатма язуу. Территориаль планлаштыру турунда нигезлэмө.	
2	2 Том Расланган өлөш: график материаллар	
2.1	Планлаштырыла торган жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру картасы	1:10000
2.2	Жирлек составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктлар чикләренә) чикләре картасы	1:10000
2.3	Жирлекнең функциональ зоналары картасы	1:10000

Уланышчы ИННР №											
ЯЗЫЛУУ БҮЭМ ПАТА											
ИННР №											
						Генераль план			ЧОР	БИТ	БИТ
А	Ко	Бит	№Д	Имза	Да				ГәП		ГәП
					20	Чирпы авыл жирлеге					

Эчтәлек

КЕРЕШ 333

1. Чирпы авыл җирлегенең генераль планы проекты өстендә эш этаплары 335

2. Планлаштырылган урнаштыру өчен җирле әһәмияттәге объектлар..... 336

3. Функциональ зоналар параметрлары, шулай ук федераль әһәмияттәге объектларда, региональ әһәмияттәге объектларда, линияле объектлардан тыш, урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар турында белешмәләр..... 345

КЕРЕШ

Әлеге проект Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлеге Советының 2015 елның 10 июлендәге 160 номерлы " Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлеге генераль планын раслау турындагы карары белән расланган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлегенен генераль планы урынына эшләнә.

Проектның заказчысы-ТР Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлеге башкарма комитеты.

Проектны эшләүче - «Жир «Республика кадастр үзәге " АЖ.

Эшнең максаты булып тора:

1. Жирлекнең социаль-икътисади, табигый-климат, экологик торышын, аның ресурс потенциалын комплекслы бәяләү нигезендә жирлек территориясен үстерүнең озак сроклы стратегиясен һәм этаптарын билгеләү;

2. Архитектура-планлаштыру оешмасының оптималь чишелешен сайлау һәм жирлек территориясен һәм аның торак пунктларын зоналаштыру;

3. Федераль, региональ һәм жирле әһәмияттәге объектлар территорияләре бүлеп бирелгән социаль-мәдәни һәм коммунал-көнкүреш билгеләнешендәге объектларны, башка капитал төзелеш объектларын урнаштыру планлаштырыла торган зоналары чикләрен билгеләү;

4. Актуаль Кадастр картасы нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү.

Проект аны гамәлгә ашыруның киләсе вакытлы срокларына эшләнгән:

Беренче чират – 2029 елга кадәр Генераль планда проектны тормышка ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән.

Генераль планның барлык төп проект карарлары планлаштырылган исәп-хисап вакыты-2039 елга кадәр.

Лаеш муниципаль районы Чирпы авыл жирлегенен генераль планы проектын эшлэгәндә материаллар кулланылды: Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (2018 елның 9 июлендәге 559 номерлы ТР Министрлар кабинеты карары белән расланган үзгәрешләр белән), Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү), 12.02.2020 елның 3-р номерлы карары белән расланган, шулай ук Татарстан Республикасының профильле министрлыктары, Лаеш муниципаль районы администрациясе һәм аның составына керүче Чирпы авыл жирлеге тарафыннан бирелгән рәсми мәгълүматлар.

Генераль план проекты Лаеш муниципаль районының картографик материалы нигезендә 1:10000 масштабтагы, «Жир «Республика кадастр үзәге» АЖ тарафыннан 1998 елда эзерләнгән. Әлеге картографик материал генераль план проектын эшләү датасына (2019 ел) актуальләштерелде.

Проект Лаеш муниципаль районы администрациясе, Чирпы авыл жирлегә башлыгының актив катнашында эшләнә.

Рөхсәт документлары:

Капиталь төзелеш объектларының иминлегенә йогынты ясый торган билгеле бер төргә яисә эш төрләренә рөхсәт турында таныклык. 0073.05-2010-1659042075- 2017 елның 27 апрелдәгә 026 - «ВолгаКамИзыскания» инженерлык эзләнүләре өлкәсендә үз-үзен көйләүче оешма Ассоциациясе тарафыннан, үз-үзен көйләүче 36 нчы номерлы оешма эгъзалары реестрыннан 2017 елның 12 июлендәгә «Татарстан Республикасы буенча ФСБның лицензиясе ГТ №0074716», 2015 елның 21 июлендәгә". № 2066 (дәүләт серен тәшкит итүче белешмәләренә кулланып эшләр башкаруга) 2012 елның 27 июненә кадәр озайтылды.

Генераль планда жирлек үсешенә төп параметрлары билгеләнгән: халыкның перспективасы саны, торак төзелеш күләме, территориянең торак-гражданлык төзелеш өчен кирәкле, транспорт комплексы һәм инженерлык инфраструктурасы үсешенә төп юнәлешләре. Торак, житештерү, ижтимагый-эшлекле, рекреацион, авыл хужалыгы һәм башка төр зоналар бүлеп бирелгән территорияләренә функциональ зоналаштыру башкарылган.

Генераль план проектының планлаштыру карарлары алдагы дәрәжәләрдәгә проект документларын, шулай ук жирлекнең уңышлы эшләве өчен кирәкле программаларны эшләү өчен нигез булып тора.

1. Чирпы авыл жирлегенең генераль планы проекты өстендә эш этаплары

I этап-аналитик

- территориянең заманча кулланылышын анализлау;
- табигый шартларга анализ (инженер-геологик процесслар, климат, табигый ресурслар);
- әйләнә-тирә мохит торышын анализлау;
- халык саны динамикасын, аның демографик структурасын анализлау;
- житештерү комплексының, инженер-транспорт инфраструктурасының, социаль инфраструктураның социаль-иқътисади хәлен анализлау ;)

II этап – операция этабы

- территорияләрне төзү өчен планлаштырылган һәм яраклы чикләүләрне ачыклау;
- халык саны һәм аның структуралары фаразлары;
- житештерү, мәшгульлек, инфраструктура үсеше динамикасы фаразлары;
- авыл жирлегенең һәм торак пунктларның пространство үсеше фаразлары;
- системалы функцияләр, элементләр, үзәкләр структуралары, табигый комплексларның фаразлары.

III этап-проект

- авыл жирлегенең һәм торак пунктларның Транспорт һәм планлаштыру каркасы модели – территориаль-планлаштыру һәм структур үсеш схемасын эшләү;;
- территорияләрнең функциональ структурасы.

2. Планлаштырылган урнаштыру өчен жирле эһәмияттәге объектлар

Объект төре ТР Законы нигезендә

2010 елның 25 декабре, 98-ТРЗ «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегә турында"»	рәсми сайт: <url>	Билгеләү яңа исеме	Урнашкан урыны	Функциональ зонасы	Мәйданы (кв. м.)	Зоуит (м)	Төп характерис тика
Социаль яклауга һәм ярдәмгә мөхтаҗ гражданның торак хокукларын тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелеше объектлары	-	Шәхси торак төзелеше	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегә, Чирпы авылы	Шәхси торак йортлар төзү зонасы	1712539,46	-	-
Жирлекнең жирле үзидарә органны карамагында булган элементә, сәүдә объектлары, базар комплекслары, жәмәгать туклануы, көнкүреш һәм коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре урнашкан объектлар	-	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре (яңа төзелеш)	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегә, Чирпы авылы	-	25/29 эш.урын	-	-
Жирлекнең жирле үзидарә органны карамагында булган элементә, сәүдә объектлары, базар комплекслары, жәмәгать туклануы, көнкүреш һәм коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре урнашкан	-	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре (яңа төзелеш)	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегә, Имәнкискә авылы	-	5 эш.урын	-	-

объектлар

Жирлекнең жирле үзидарә
 органнары карамагында булган
 элемтә, сәүдә объектлары, базар
 комплекслары, жәмәгать туклануы,
 көнкүреш һәм коммуналь хезмәт
 күрсәтү предприятиеләре урнашкан
 объектлар

- Сәүдә
 предприятиеләре
 (яңа төзелеш)

Татарстан Республикасы,
 Лаеш муниципаль районы,
 Чирпы авыл жирлегә, Чирпы
 авылы

744,8/1237
 кв. м.
 сәүдә.
 майдан

-

-

-

Жирлекнең жирле үзидарә
 органнары карамагында булган
 элемтә, сәүдә объектлары, базар
 комплекслары, жәмәгать туклануы,
 көнкүреш һәм коммуналь хезмәт
 күрсәтү предприятиеләре урнашкан
 объектлар

- Сәүдә
 предприятиеләре
 (яңа төзелеш)

Татарстан Республикасы,
 Лаеш муниципаль районы,
 Чирпы авыл жирлегә,
 Мирәтәк авылы

17,4 кв. м.
 сәүдә.
 майдан

-

-

-

Жирлекнең жирле үзидарә
 органнары карамагында булган
 элемтә, сәүдә объектлары, базар
 комплекслары, жәмәгать туклануы,
 көнкүреш һәм коммуналь хезмәт
 күрсәтү предприятиеләре урнашкан
 объектлар

- Жәмәгать туклануы
 предприятиеләре
 (яңа төзелеш)

Татарстан Республикасы,
 Лаеш муниципаль районы,
 Чирпы авыл жирлегә, Чирпы
 авылы

108/165
 урын

-

-

-

Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган мәдәни-ял итү объектлары, шул исәптән мәдәният йортлары, китапханәләр, кинотеатрлар, халыкның ял итү үзәкләре, концерт заллары, күргәзмә заллары, музейлар урнашкан объектлар	1.4	Авыл мәдәният йорты һәм китапханә (капиталь ремонт)	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә, Чирпы авылы	-	100 урын/ 8,0 мең данә китап	-	-
Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган мәдәни-ял итү объектлары, шул исәптән мәдәният йортлары, китапханәләр, кинотеатрлар, халыкның ял итү үзәкләре, концерт заллары, күргәзмә заллары, музейлар урнашкан объектлар	-	Ижтимагый үзәк составында китапханә белән тамашачылар залы (яңа төзелеш)	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә, Чирпы авылы	-	520 урын/ 17,0 мең данә китап	-	-
Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган мәдәни-ял итү объектлары, шул исәптән мәдәният йортлары, китапханәләр, кинотеатрлар, халыкның ял итү үзәкләре, концерт заллары, күргәзмә заллары, музейлар урнашкан объектлар	-	Ижтимагый үзәк составында китапханә белән тамашачылар залы (яңа төзелеш)	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә, Чирпы авылы	-	450 урын/ 32,9 мең данә китап	-	-
Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган спорт объектлары (алар территорияләрендә) жирле үзидарә	-	Яссылык корылмалары (яңа төзелеш)	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә, Чирпы	-	7000/8040 кв. м. идән	-	-

органнары карамагында булган физкультура-спорт оешмалары урнашкан

авылы

Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган спорт объектлары (алар территорияләрендә) жирле үзидарә органнары карамагында булган физкультура-спорт оешмалары урнашкан

-

Яссылык корылмалары (яңа төзелеш)

Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлеге, Имәнкискә авылы

-

936 кв. м.
идән

-

-

Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган спорт объектлары (алар территорияләрендә) жирле үзидарә органнары карамагында булган физкультура-спорт оешмалары урнашкан

2.10

Авыл мәдәният йорты янына янкорма спорт залы (яңа төзелеш)

Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлеге, Имәнкискә авылы

-

110 кв. м.
идән

-

-

Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган спорт объектлары (алар территорияләрендә) жирле үзидарә органнары карамагында булган физкультура-спорт оешмалары урнашкан

-

Ижтимагый үзәк составындагы спорт заллары (яңа төзелеш)

Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлеге, Чирпы авылы

-

1268 кв. м.
идән

-

-

Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган спорт объектлары (алар территорияләрендә) жирле үзидарә органнары карамагында булган физкультура-спорт оешмалары урнашкан	-	Ижтимагый үзәк составындагы спорт заллары (яңа төзелеш)	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә, Чирпы авылы	-	1443 кв. м. идән	-	-
Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган элемент, сәүдә объектлары, базар комплекслары, жәмәгать туклануы, көнкүреш һәм коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре урнашкан объектлар	-	Почта элементәсе бүлегенә (яңа төзелеш)	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә, Чирпы авылы	-	1 объект	-	-
Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган элемент, сәүдә объектлары, базар комплекслары, жәмәгать туклануы, көнкүреш һәм коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре урнашкан объектлар	-	Банк бүлегенә ижтимагый үзәк составында (яңа төзелеш))	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә, Чирпы авылы	-	1 объект	-	-
Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган элемент, сәүдә объектлары, базар комплекслары, жәмәгать туклануы, көнкүреш һәм коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре урнашкан объектлар	-	Банк бүлегенә ижтимагый үзәк составында (яңа төзелеш))	Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә, Чирпы авылы	-	1 объект	-	-

<p>Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектлары: жирлек чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар: жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, халыкны ягулык белән тәэмин итү, законнар белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны ягулык белән тәэмин итү</p>	-	<p>Су белән тәэмин итү объектлары (су белән тәэмин итү чыганагы пиры, су башнясы белән скважина төзү)</p>	<p>Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлеге, Чирпы авылы</p>	-	-	50	-
<p>Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектлары: жирлек чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар: жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, халыкны ягулык белән тәэмин итү, законнар белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны ягулык белән тәэмин итү</p>	-	<p>Су белән тәэмин итү объектлары (суэтем башнясы төзелеше)</p>	<p>Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлеге, Имәнкискә авылы</p>	-	-	50	-
<p>Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектлары: жирлек чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар: жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, халыкны</p>	-	<p>Су белән тәэмин итү объектлары (янгын гидрантлары урнаштыру)</p>	<p>Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлеге, торак пунктлар</p>	-	-	-	-

ягулык белән тээмин итү, законнар белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны ягулык белән тээмин итү

Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тээмин итү, ташландык суларны агызу объектлары: жирлек чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар: жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тээмин итү, халыкны ягулык белән тээмин итү, законнар белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны ягулык белән тээмин итү

Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тээмин итү, ташландык суларны агызу объектлары: жирлек чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар: жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тээмин итү, халыкны ягулык белән тээмин итү, законнар белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны ягулык белән тээмин итү

Су белән тээмин итү объектлары (коймалар, су алу төеннәрен исәпкә алу приборлары, су белән тээмин итү чыганагын санитар саклау зоналары урнаштыру)

Торак төзелеше объектларында су белән тээмин итү объектлары (су чыгымнарын исәпкә алу приборларын урнаштыру)

Татарстан Республикасы,
Лаеш муниципаль районы,
Чирпы авыл жирлегенә, торак пунктлар

Татарстан Республикасы,
Лаеш муниципаль районы,
Чирпы авыл жирлегенә, торак пунктлар

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

<p>Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектлары: жирлек чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар: жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, халыкны ягулык белән тәэмин итү, законнар белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны ягулык белән тәэмин итү</p>	<p>- Су бүлү объектлары (автоном канализация системаларын урнаштыру)</p>	<p>Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә, торак пунктлар</p>	-	-	-	-
<p>Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектлары: жирлек чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар: жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, халыкны ягулык белән тәэмин итү, законнар белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны ягулык белән тәэмин итү</p>	<p>- Су бүлү объектлары (су үткәрни торган су төбе һәм стеналары һәм септиклары булган инженер тибындагы ярлы чокырлар төзү)</p>	<p>Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә, торак пунктлар</p>	-	-	-	-
<p>Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектлары: жирлек чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар: жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, халыкны</p>	<p>- АГРОСЭНӨГАТЬ комплексы объектларында су бүлү объектлары (компактлы чистарту</p>	<p>Татарстан Республикасы, Лаеш муниципаль районы, Чирпы авыл жирлегенә</p>	-	-	-	-

ягулык белән тээмин итү, законнар
белән билгеләнгән вәкаләтләр
чикләрендә халыкны ягулык белән
тээмин итү

корылмалары)

19 ст. 2 өлешенәң 1-3 пунктларында
күрсәтелмәгән объектлар

-

Территорияне
инженерлык яктан
төзекләндерү
(өске агымны
оештыру)

Татарстан Республикасы,
Лаеш муниципаль районы,
Чирпы авыл жирлегә

-

-

-

-

19 ст. 2 өлешенәң 1-3 пунктларында
күрсәтелмәгән объектлар

Урнаштыру гына
контейнерлар

Татарстан Республикасы,
Лаеш муниципаль районы,
Кирбә авыл жирлегә, торак
пунктлар

-

-

20

32 данә

3. Функциональ зоналар параметрлары, шулай ук федераль эһәмияттәге объектларда, региональ эһәмияттәге объектларда, линияле объектлардан тыш, урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар турында белешмәләр

Билгеләнеше һәм исеме	Төзелешнең максималь рөхсәт ителгән коэффициенты	Төзелешнең максималь һәм уртача катлылыгы	Зонаның гомуми мәйданы
Жирлекнең жирле эһәмияттәге объектлары			
Шәхси торак йортлар төзү зонасы			
Торак төзелеше объектлары	0,3	өч жир өсте катыннан да югарырак түгел	1712539,46
Ижтимагый-эшлекле зоналар			
Жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган элементә, сәүдә объектлары, базар комплекслары, жәмәгать туклануы, көнкүреш һәм коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре урнашкан объектлар	-	-	89223,55
Рекреацион билгеләнештәге зоналар			
Проект территориясе	-	-	198553,02
Гомуми файдаланудагы яшелләнделгән территорияләр зонасы			
Парклар, скверлар	-	-	101431,40
Зиратлар зонасы			
Жирлек үзидарә органнары карамагындагы ритуаль хезмәт күрсәтү оешмаларының күмелгән урыннары, биналары һәм корьлмалары	-	-	20376,61
Гражданнарның коммерциягә карамаган бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача берләшмәләре зонасы			
Проект территориясе	-	-	81555,30
Муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлары			
Авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү зонасы			
Территориясендә эшчәнлек бердәм житештерү-технологик процесс кысаларында гамәлгә ашырыла торган сәнәгать, агросәнәгать предприятиеләре яки муниципаль районның жирле үзидарә органнары карамагында булган берничә предприятие урнашкан объектлар	-	-	77891,77